

[]

Weerlegging van het calvinisme

Het calvinisme getoetst aan de Bijbel

Copyright © A.P. Geelhoed

Middelburg, 2014

Voorwoord

Deze studie is in de eerste plaats bedoeld om mijn evangelische medegelovigen uit te leggen waarom wij geen calvinisten zijn. Bovendien hoop ik mensen die gevangen zitten in het calvinistische leerstellige systeem de Bijbelse uitweg te wijzen.

De aanleiding tot het schrijven van deze weerlegging van het calvinisme is het oprukken van het calvinisme in evangelische kringen in Nederland. Vele tientallen jaren lang was er in Nederland een soort wapenstilstand tussen calvinisten en evangelische christenen. Maar door de opkomst van het Nieuwe Calvinisme in Amerika is die wapenstilstand verbroken. De nieuwe calvinisten zijn in de aanval gegaan. Ze dragen op agressieve wijze het calvinisme uit in evangelische kringen.

Vorig jaar kreeg ik bezoek van één van mijn vrienden. Het is een gepensioneerde leraar van een middelbare school. Ik ken deze broeder al vele jaren. Zolang ik hem ken, wordt hij door God gebruikt in de bekering van mensen. De laatste jaren heeft hij geregeld asielzoekers met een moslim achtergrond tot de Heer geleid, die hebben zich laten dopen en gaan door met de Heer. Hij had de plaatselijke baptistengemeente bezocht en hij vertelde mij geschokt dat er iemand had gepreekt die vertelde dat Jezus niet voor alle mensen was gestorven en dat God niet alle mensen liefhad. Want zo werd uitgelegd, Jezus bad niet voor de wereld, Hij bad alleen voor de uitverkorenen (Johannes 17:9). Er stond, denk ik, voor de eerste keer sinds het ontstaan van de baptistengemeente een calvinist op de kansel. Mijn vriend zei: "Als hij gelijk heeft, dan heb ik vijftig jaar de verkeerde boodschap doorgegeven". Het hele fundament werd onder zijn vruchtbare bediening uitgetrokken.

In Nederland had je tot voor kort geen calvinistische baptisten. Alle baptistengemeenten zijn ontstaan door de arbeid van evangelische mensen! Maar recent is er een organisatie opgericht met de naam "Vijf Sola Baptisten" die als doel heeft, het uitdragen van het calvinisme onder de Nederlandse baptisten. Deze aanslag op het hart van de evangelische beweging kan niet onbeantwoord blijven, vandaar deze studie.

Middelburg, 2014

Inleiding

Als in deze studie over het calvinisme wordt gesproken, dan wordt daarmee het vijfpuntscalvinisme van de Dordtse leerregels bedoeld. Omwille van de duidelijkheid was het nodig om sommige belangrijke gedeelten een enkele maal te herhalen. In de hoofdstukken wordt geregeld verwezen naar andere hoofdstukken of bijlagen. Er zit een opbouw in de hoofdstukken. Het is verstandig om de hoofdstukken in volgorde te lezen.

Inhoudsopgave

Voorwoord

<u>1. Hoe zit het met de onmacht van de mens</u>	1
<u>2. Over de roeping</u>	9
<u>3. Hoe zit het met verblinding</u>	17
<u>4. Hoe zit het met verharding</u>	25
<u>5. Voor wie is Christus gestorven</u>	29
<u>6. De Bijbel over uitverkiezing</u>	45
<u>7. Romeinen 9</u>	51
<u>8. De calvinistische opvatting van uitverkiezing</u>	73
<u>9. Geloof en bekering</u>	111
<u>10. Geloof is geen gave</u>	119
<u>11. De orde des heils</u>	129
<u>12. Zeker zijn van je behoud</u>	135
<u>A. Gods bestuur en de eigen wil van de mens</u>	159
<u>B. Het calvinisme, een overzicht</u>	173
<u>C. Het nieuwe calvinisme, de calvinistische opleving in Amerika</u>	183
<u>D. De felle aanvallen van het nieuwe calvinisme op het hart van de evangelische beweging</u>	189
<u>E. Hoe sommige calvinisten de boodschap van de Dordtse Leerregels proberen te verzachten</u>	199
<u>F. Soli Deo gloria?</u>	205
<u>G. Het genade begrip in het calvinisme</u>	211
<u>H. De negatieve gevolgen van het calvinisme, een overzicht en samenvatting</u>	215
<u>I. Efeze 2:8,9</u>	223
<u>J. Openbaring 3:20</u>	233
Aanbevolen Literatuur voor verdere studie	237

1. Hoe zit het met de onmacht van de mens?

Het Calvinisme leert dat de mensen verdorven zijn en dat zij daarom niet voor God kunnen kiezen. Ze kunnen alleen maar tegen God kiezen. We zullen zien dat dit maar de halve waarheid is. Want de Bijbel zegt ook dat God ieder mens tegemoet komt in zijn onmacht en hem genade schenkt, waardoor hij wel vrij voor of tegen God kan kiezen.

In dit hoofdstuk zullen we eerst bespreken wat de Bijbel zegt over de onmacht van de mens en vervolgens wat de Bijbel zegt over Gods genade die ieder mens in staat stelt om vrij voor of tegen Hem te kiezen. Daarna zullen we de tegenwerpingen van het Calvinisme bespreken.

1.1. De onmacht van de mens

Sinds de zondeval van Adam en Eva is de mens van nature een zondaar

Er is iets in de mens dat hem de verkeerde kant opduwt. Zijn hart is geneigd tot alle kwaad. De Bijbel spreekt over “*de zonde die in ons is*” (Romeinen 7:17,20), over “*het vlees met zijn hartstochten en begeerten*” (Galaten 5:24). En over “*de zuiging en verlokking van onze eigen begeerte*” (Jakobus 1:14). We zijn “vlees” verkocht onder de zonde (Romeinen 7:14).

Er is de onmacht tot het doen van het goede

Het gevolg van onze zondige natuur is dat we slaven van de zonde zijn. We zijn in de greep van de zonde, zoals een slaaf in de macht van zijn meester is. Dat betekent dat we niet zomaar kunnen besluiten om het goede te doen en het kwade na te laten. Als we proberen om dat voornemen uit te voeren, stuiten we op het verzet van onze zondige natuur. Als wij de goede richting op willen, dan werkt de zondige natuur in ons, dat tegen.

Als we proberen met onze eigen wilskracht de zonde na te laten en het goede te doen, dan loopt dat uit op een nederlaag. Er is een macht in ons die ons gevangen houdt, de Bijbel noemt dat “de wet der zonde” (Romeinen 7:23).

“Wij weten immers, dat de wet geestelijk is; ik echter ben vlees, verkocht onder de zonde. Want wat ik uitwerk, weet ik niet; want ik doe niet wat ik wens, maar waar ik een afkeer van heb, dat doe ik. Indien ik nu wat ik niet wens, toch doe, stem ik toe, dat de wet goed is. Doch dan bewerk ik het niet meer, maar de zonde, die in mij woont. Want ik weet, dat in mij, dat wil zeggen in mijn vlees, geen goed woont. Immers, het wensende is wel bij mij aanwezig, maar het goede uitwerken, kan ik niet. Want niet wat ik wens, het goede, doe ik, maar wat ik niet wens, het kwade, dát doe ik.” (Romeinen 7:14-24)

Ook een bekeerd mens heeft hier mee te maken. Bij hem gaat het begeren van de Geest in tegen het begeren van het vlees (Galaten 5:17), maar als hij wandelt naar de Geest is er overwinning in de strijd tegen de zonde (Galaten 5:16).

Er is niemand die God ernstig zoekt

De Bijbel zegt “*er is niemand, die verstandig is, niemand, die God ernstig zoekt*” (Romeinen 3:11). Uit zichzelf is er niemand die op zoek gaat naar God. In ieder geval niet ernstig. Als de mens aan zichzelf over gelaten zou worden, dan zou er niemand tot geloof komen.

Niemand kan tot Jezus komen tenzij de Vader hem trekt

"Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke"

(Johannes 6:44). Niemand zal uit zichzelf, op eigen initiatief tot God gaan. Hij zal dat alleen doen als God het initiatief neemt en hem trekt. Aan zichzelf overgelaten komt het niet in een mens op om zich te bekeren. Het is dus niet zo dat er mensen zijn die proberen om tot Jezus te komen, om dan te ontdekken dat ze dat niet kunnen. Het betekent dat het gewoon niet in een mens opkomt om zich te bekeren.

Ieder mens is van nature geestelijk blind

Een mens kan uit zichzelf het evangelie niet begrijpen. God moet het verstand openen (Lucas 24:45). *"Geen mens kan iets aannemen, of het moet hem uit de hemel gegeven zijn."* (Johannes 3:27). *"Een ongeestelijk mens aanvaardt niet hetgeen van de Geest Gods is, want het is hem dwaasheid en hij kan het niet verstaan, omdat het slechts geestelijk te beoordelen is."*

(1 Korinthe 2:14).

In hoofdstuk 3 wordt geestelijke verblinding nader besproken.

Dit is niet het gehele verhaal

Als wat hierboven besproken is het volledige Bijbelse verhaal zou zijn, dan zou het calvinisme gelijk hebben. Dan zou een mens geen vrije keuze hebben om zich al of niet te bekeren. Want dan kan een mens zich niet bekeren. Maar dit is, zoals we zullen zien, niet het gehele Bijbelse verhaal.

1.2. Ieder mens krijgt genade om te kunnen kiezen

De onmacht om voor God te kiezen is een Bijbels feit. Maar er is nog een tweede feit. De Bijbel zegt ook dat God de mensen in hun onmacht tegemoet komt en dat Hij ieder mens de genade geeft om vrij voor of tegen Hem te kunnen kiezen.

God neemt het initiatief

Geen enkel mens zou behouden worden als God niet zelf het initiatief had genomen om achter hem aan te gaan. Direct na de zondeval ging God achter Adam aan. Adam liep weg van God, maar God zocht hem op en sprak hem aan op zijn zonde (Genesis 3:8,9). Dat doet God niet alleen met Adam, dat doet God met ieder mens. Hij gaat achter ieder mens aan. **God verlicht, overtuigt en trekt ieder mens.**

God verlicht ieder mens

"Het waarachtige licht, dat ieder mens verlicht, was komende in de wereld." (Johannes 1:9)

Jezus is het waarachtige licht dat in de wereld is gekomen. Van dat licht wordt gezegd dat het **ieder mens verlicht**. *"dat ieder mens verlicht"* Niet sommige mensen, maar ieder mens. Zo doorbreekt God de verblinding van de mensen. Ieder mens krijgt openbaring: inzicht over zichzelf, over God, over

zijn relatie met God, over Jezus, over het evangelie. Dat doet God omdat het zijn bedoeling is dat "**allen** geloven zouden" (Johannes 1:7).

Gods Geest overtuigt alle mensen

"En als Hij komt, zal Hij de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel" (Johannes 16:8). Jezus spreekt in dit vers over de Heilige Geest die op de pinksterdag is gekomen (Handelingen 2). Van de Geest zegt Jezus dat Hij de wereld zal overtuigen van zonde. Let op het woord "wereld". De bediening van Gods Geest is gericht op de wereld. De wereld staat voor alle mensen. Gods Geest spreekt tot ieder mens. Hij overtuigt ieder mens van zonde en van de waarheid van het evangelie. Gods Geest werkt aan ieder mensenhart. Dat doet Gods Geest des te krachtiger naar de mate waarin iemand in aanraking met het evangelie komt.

Dat Gods Geest dit doet is logisch omdat God verlangt naar het behoud van ieder mens. *"Hij is lankmoedig jegens u, daar Hij niet wil, dat sommigen verloren gaan, doch dat allen tot bekering komen."* (2 Petrus 3:9). Omdat God verlangt naar het behoud van ieder mens stelde Hij de wederkomst van Christus uit (2 Petrus 3:8). God heeft geen lust, dat wil zeggen, God heeft geen behagen in de dood van een goddeloze. Waar Hij behagen in heeft is in diens bekering. *"Zou Ik een welgevallen hebben aan de dood van de goddeloze? luidt het woord van de Here HERE. Niet veeleer hieraan, dat hij zich bekere van zijn wegen en leve?"* (Ezechiël 18:23). Daarom geeft Hij ieder mens de kans om voor of tegen Hem te kiezen. Daarom overtuigt de Geest alle mensen. Daarom overtuigt Hij **de wereld**.

Jezus trekt alle mensen

"en als Ik van de aarde verhoogd ben, zal Ik allen tot Mij trekken" (Johannes 12:32)

Hier zegt Jezus dat Hij, na zijn kruisiging, allen tot Zich zal trekken. Dus niet sommigen, maar allen. God trekt aan ieder mens. Er staat in dit vers niet "als ik van de aarde verhoogd ben, zal ik alle uitverkorenen tot Mij trekken", er staat dat Hij allen tot zich zal trekken.

Gods Geest worstelt met ieder mens

"Toen zei de HEERE: Mijn Geest zal niet voor eeuwig met de mens twisten, omdat ook hij vlees is, maar zijn dagen zullen honderdtwintig jaar zijn." (Genesis 6:3 HSV)

God houdt zich bezig met ieder mens. Hij twist met hem. Hij spreekt de mens aan op zijn gedrag. God heeft zijn wet in het hart van de mens gelegd (Rom. 1:32, 2:14,15). Hij geeft licht door de natuur (Romeinen 1:19-21). Ieder mens weet dat God er is en God spreekt ieder mens aan op zijn geweten. Zelfs mensen die nooit van Jezus hebben gehoord ontvangen toch openbaring van God in hun geweten en door de natuur. Gods Geest twist met hen. Ook zij krijgen daardoor van God de kans om voor of tegen Hem te kiezen. Vandaar dat God ook van hen zegt dat zij geen verontschuldiging hebben (Romeinen 1:20). Het calvinisme zegt dat mensen helemaal niets weten en begrijpen, maar dat is niet wat hier in Romeinen 1 staat.

Samenvattend

God trekt aan alle mensen, Hij zoekt ze op, Hij verlicht ze, Hij overtuigt van zonde en van de waarheid, Hij klopt op de deur van hun hart. Hij zet ze stil, Hij laat hen vastlopen, Hij bepaalt hen bij Hemzelf en bij de eeuwige dingen. Zo brengt God ieder mens op het punt dat ze vrij voor of tegen Hem kunnen kiezen. Geen enkel mens wordt aan zichzelf overgelaten.

1.3. Wat iemand daarmee doet is zijn of haar eigen keuze

God stelt de mens telkens weer voor de keuze voor of tegen Hem

"Kiest dan heden, wie gij dienen zult" (Jozua 24:15)

"Het leven en de dood stel ik u voor, de zegen en de vloek; kies dan het leven, opdat gij leeft"
(Deuteronomium 30:19)

We zien de gehele Bijbel door dat God de mensen telkens voor keuzes stelt. De keuze voor of tegen Hem, de keuze om hem wel of niet te geloven en te gehoorzamen, de keuze voor of tegen Jezus. Het begint al met de keuze waar Adam en Eva voor gesteld werden. God legde hen een eenvoudig gebod op (Genesis 2:16,17). Zij stonden voor de keuze of ze al of niet God zouden gehoorzamen.

Als God tegen de mensen zegt "kies", dan veronderstelt dit dat de mensen ook werkelijk kunnen kiezen. Omdat ze vrij kunnen kiezen, houdt God hen ook verantwoordelijk voor hun keuzes. Als iemand niet vrij is om te kiezen dan is hij niet verantwoordelijk. Tegenwoordig spreken we in dat geval over een "wilsonbekwaam" iemand.

Calvinisten geloven niet dat ieder mens vrij voor of tegen God kan kiezen. God heeft volgens hen de mensen vanaf de geboorte zo geprogrammeerd dat ze niet anders kunnen dan tegen Hem kiezen en Hij laat de mensen in die toestand, met uitzondering van de uitverkorenen die Hij onweerstaanbaar roept. (Dit laatste wordt in hoofdstuk 2 besproken)

Ze geloven dat God tegen mensen die niet anders kunnen dan 'tegen' Hem kiezen toch zegt: "kies". Alsof ze wat te kiezen zouden hebben. Ze denken dat God een soort toneelspel opvoert. Hij doet tegenover de mensen alsof ze kunnen kiezen, terwijl ze dat niet kunnen. En als ze dan tegen Hem kiezen omdat ze niet anders kunnen, spreekt Hij ze daar toch op aan. Hij houdt hen zelfs verantwoordelijk voor hun keuze, terwijl God heel goed weet dat ze niet anders dan tegen Hem kunnen kiezen. Volgens het Calvinisme zegt God tegen de mensen: "kies, maar Ik heb al voor je gekozen". En "Kies, maar je kunt niet kiezen, je kunt alleen tegen kiezen" en "Kies, maar je kunt alleen voor Mij kiezen als Ik besluit om je wil om te buigen".

God laat de keuze aan ons

God biedt alle mensen het eeuwig leven aan. Hij trekt en overtuigt hen, Hij brengt hen op het punt dat ze vrij kunnen kiezen. Maar God laat de keuze aan hen over. God maakt de keuze niet voor ons.

Een voorbeeld is Lydia. Haar verhaal wordt beschreven in Handelingen 16. Er staat dat de Here haar hart opende zodat zij aandacht schonk aan hetgeen door Paulus gezegd werd. *"En een zekere vrouw, met name Lydia, een purperverkoopster uit de stad Tyatira, die God vereerde, hoorde toe, en de Here opende haar hart, zodat zij aandacht schonk aan hetgeen door Paulus gezegd werd."* (Handelingen 16:14)

Zo werkte God in haar hart. Maar let op, er staat niet dat God haar wil omhoog. Er staat alleen dat God haar hart opende zodat zij aandacht schonk. Er staat ook niet dat God haar hart opende zodat zij geloofde. God overtuigde haar van de waarheid en van de ernst en van het belang van de boodschap van Paulus en daarop maakte ze de eigen keuze om in te gaan op het evangelie. Ze had er ook voor kunnen kiezen om zich, ondanks het licht dat ze kreeg en ondanks het overtuigende werk van Gods Geest, te verharden. God trok en overtuigde, maar wat ze daar mee deed besliste ze zelf.

God trekt, maar wij moeten ons laten trekken

God trekt, maar we moeten zelf besluiten om er op in te gaan. Jezus klopt op de deur van ons hart, maar wij moeten open doen. *"Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij."* (Openbaring 3:20)

Jezus komt alleen binnen als wij opendoen. *"Indien iemand opent, Ik zal binnenkomen"*.

Jezus is God, als Hij ergens binnen wil komen dan kan niemand Hem tegenhouden. Hij zou de toegang tot het menselijk hart kunnen forceren. Maar dat doet Hij niet. Hij klopt en Hij wacht op onze keuze, op onze reactie.

God wil ons behouden (1 Timotheus 2:4). Hij wil niet dat enig mens verloren gaat (2 Petrus 3:9, Ezechiël 18:23). Het offer van Jezus is groot genoeg voor ieder mens, ieder kan behouden worden. God roept elk mens, Hij verlicht, Hij overtuigt, Hij trekt, maar Hij respecteert de eigen keuze van ieder mens. Daarom staat er in de Bijbel: *"laat u behouden uit dit verkeerde geslacht"* (Handelingen 2:40) en *"laat u met God verzoenen"* (2 Korinthe 5:20). Je moet het met je laten doen. Die keuze moet ieder mens maken. Je moet ingaan op Gods uitnodiging. Dat doe je door Jezus aan te nemen (Johannes 1:12), door Jezus uit te nodigen om je leven binnen te komen (Openbaring 3:20) als Heer. Dat doe je door jezelf te bekeren. Keer je af van je leven zonder God en keer je tot Jezus. *"Heer ik kom tot U, voortaan zal ik u dienen."* Kom tot Jezus en neem zijn juk op je (Mattheus 11:28,29). Al wie de naam des Heren aanroept zal behouden worden (Romeinen 10:13).

*"En met nog meer andere woorden getuigde hij, en hij vermaande hen, zeggende: **Laat u behouden uit dit verkeerde geslacht.**"* (Handelingen 2:40)

*"Wij zijn dus gezanten van Christus, alsof God door onze mond u vermaande; in naam van Christus vragen wij u: **laat u met God verzoenen.**"* (2 Korinthe 5:20)

De eigen keuze is beslissend bij het al of niet behouden worden

"Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt, en stenigt, wie tot u gezonden zijn, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels vergadert, en gij hebt niet gewild." (Mattheus 23:37). Jezus wilde wel, maar zij wilden niet!

"En wie dorst heeft, kome, **en wie wil**, neme het water des levens om niet."

(Openbaring 22:17)

In de Bijbel zie je van het begin tot het einde dat God een beroep doet op de wil van de mens. Hij stelt voor een keuze en stelt op de proef. Hij houdt de mensen ook verantwoordelijk voor de gemaakte keuzes. Dat alles veronderstelt dat de mensen eigen vrije morele keuzes kunnen maken.

1.4. Wat het calvinisme daar tegen in brengt

1.4.1. Het calvinisme wijst in de eerste plaats op de onmacht van de mens.

De onmacht van de mens is hierboven in punt 1.1 besproken. Maar het calvinisme vergeet dat God bij ieder mens de onmacht doorbreekt door hem te verlichten, te trekken en te overtuigen. Dit is in punt 1.2. besproken. Door de werking van Gods Geest brengt God ieder mens op het punt dat ze wel vrij voor of tegen Hem kunnen kiezen.

Het calvinisme wijst ook op Efeze 2:1, daar staat dat de natuurlijke mens dood is in zonden en overtredingen. *"Ook u, hoewel gij dood waart door uw overtredingen en zonden, waarin gij vroeger gewandeld hebt ..."*

Zie je wel, zegt het calvinisme, een onbekeerd mens is geestelijk dood. En dood is dood. Een dode kan niet reageren, zo kan een mens die geestelijk dood is ook niet reageren op de uitnodiging van het evangelie.

Het calvinisme pikt de metafoer 'van het dood zijn' op en gaat van daaruit redeneren. Het probleem is dat ze daarbij verder gaan dan de Schrift zelf.

Inderdaad is een mens dood in zonden en overtredingen. Maar wat betekent dat? Dood is in de Bijbel niet vernietiging maar scheiding. Bij de lichamelijke dood wordt het lichaam en de ziel gescheiden. Het lichaam blijft achter en de ziel gaat de onzichtbare wereld in. Bij de geestelijke dood gaat het ook om scheiding. Een geestelijk dood mens is een mens die gescheiden is van God. Zijn zonden staan tussen hem en God in (Jesaja 59:2). Het oordeel van de eeuwige dood rust op hem. Maar dat betekent niet dat hij niet zou kunnen reageren op het evangelie, want God verlicht hem, overtuigt hem en trekt hem (Johannes 1:9, Johannes 16:8, Johannes 12:32). En als hij daarop met geloof reageert wordt hij door God levend gemaakt, doordat God hem zijn zonden vergeeft. En doordat God hem vanaf dat moment de dood en de opstanding en de hemelvaart van Jezus toerekent. *"God echter, die rijk is aan*

erbarming, heeft, om zijn grote liefde, waarmede Hij ons heeft liefgehad, ons, hoewel wij dood waren door de overtredingen mede levend gemaakt met Christus, – door genade zijt gij behouden –, en heeft ons mede opgewekt en ons mede een plaats gegeven in de hemelse gewesten, in Christus Jezus," (Efeze 2:4-6).

Van de verloren zoon wordt gezegd dat hij dood was, maar hij kwam wel tot zichzelf en ging terug naar zijn vader. *"want uw broeder hier was dood en is levend geworden."* (Lucas 15:32). De wedergeboorte, dat wil zeggen, de geestelijke opstanding is door het geloof. *"In Hem zijt gij ook mede opgewekt door het geloof aan de werking Gods, die Hem uit de doden heeft opgewekt"* (Kolossenzen 2:12)¹ We worden kinderen van God, we worden wedergeboren door het geloof. *"Want gij zijt allen zonen van God, door het geloof, in Christus Jezus"* (Galaten 3:26).

Zie hoofdstuk 11 waar de orde des heils wordt besproken. En hoofdstuk 10 waarin wordt weerlegd dat geloof een gave van God is².

1.4.2. Het calvinisme wijst op enkele teksten over de wil van de mens

Het calvinisme wijst op enkele teksten die volgens hen zouden zeggen dat bij het behoud de eigen wil niet beslissend is.

De eerste is Johannes 1:11-13.

"Hij kwam tot het zijne, en de zijnen hebben Hem niet aangenomen. Doch allen, die Hem aangenomen hebben, hun heeft Hij macht gegeven om kinderen Gods te worden, hun, die in

¹ In de HSV wordt gesproken over 'het geloof van de werking van God'. Deze vertaling is echter twijfelachtig. Een betere vertaling is 'geloof in de werking van God'. Ik citeer uit de Studiebijbel: "Hoewel de 'werking van God' kan worden opgevat als oorzaak of bron van het geloof, gaat het hier om geloof in die werking (kracht) van God (vgl. Filippenzen 3:9-11). Datgene waarin men gelooft, wordt in het Grieks wel vaker met een zgn. genitivus aangegeven ('geloof van...' met de betekenis 'geloof in...', bv. Rom. 3:26; Gal 2:16,20; 3:22)" Bron: de Studiebijbel van het CvB, het deel Galaten tot en met Filemon, blz. 467.

Bovendien als je vertaalt met "geloof van de werking van God" wordt het wartaal. Kan "een werking" geloof hebben? Geloof is iets wat alleen personen kunnen, onpersoonlijke zaken als "de werking van God" kunnen niet geloven.

² De voornaamste tekst die het calvinisme gebruikt voor de stelling dat het geloof een gave van God is, is Efeze 2:8,9. Het calvinisme zegt dat de woorden "en dat niet uit uzelf, het is een gave" op geloof slaan. Maar dat is niet juist. Alleen al op grond van Griekse grammatica is duidelijk dat deze uitleg niet kan. In het Grieks zijn de zelfstandige naamwoorden mannelijk, vrouwelijk of onzijdig. Net zoals dat bijvoorbeeld in het Duits het geval is. Als een woord als "dat", uit de zin "en dat niet uit uzelf, het is een gave" terugverwijst naar een ander woord dan moet het in de juiste vorm staan. Als het terugverwijst naar een vrouwelijk woord moet het in de vrouwelijke vorm staan. Het Griekse woord voor geloof is vrouwelijk, maar het Griekse woordje dat met 'dat' is vertaald, uit Efeze 2:8 staat niet in de vrouwelijke maar in de onzijdige vorm. Voor een uitgebreide bespreking van deze tekst verwijs ik naar hoofdstuk 10 en naar bijlage i.

zijn naam geloven; die niet uit bloed, noch uit de wil des vlezes, noch uit de wil eens mans, doch uit God geboren zijn."

Zie je wel, zegt het calvinisme, hier staat dat de wedergeboorte niet uit de wil van een man is. Dus de wil van een mens komt er niet aan te pas.

Deze conclusie is niet juist, dat blijkt als je nauwkeurig leest wat er staat. In deze verzen staat dat je, als je in Jezus gelooft, uit God geboren bent. Als iemand zijn geloof op Jezus stelt en Hem aanneemt (:12), krijgt hij macht om een kind van God te worden. We worden een kind van God als we ons vertrouwen op Jezus stellen: "*Want gij zijt allen zonen van God, door het geloof, in Christus Jezus*" (Galaten 3:26). Op het moment dat wij in Jezus geloven bewerkt de Geest van God in ons de wedergeboorte³. Johannes zegt in vers 13 dat de wedergeboorte niet het werk van een man is. Hij stelt hier de natuurlijke geboorte tegenover de wedergeboorte. De natuurlijke geboorte is door een actie van een man die een vrouw bevrucht. De geestelijke geboorte is door een actie van Gods Geest die in antwoord op iemands geloof de wedergeboorte in hem bewerkt. De calvinisten halen de woorden "niet door de wil van een man" uit het verband waarin ze staan. En ze veranderen het woord man door mens. En dan stellen ze dat de wil van een mens niet beslissend is in het behouden worden. Terwijl de verzen toch beginnen met het aannemen van Jezus (:11,12). Dat is een daad van de mens zelf.

De volgende tekst is Romeinen 9:15,16

"Want Hij zegt tot Mozes: Over wie Ik Mij ontferm, zal Ik Mij ontfermen, en jegens wie Ik barmhartig ben, zal Ik barmhartig zijn. Het hangt dus niet daarvan af, of iemand wil, dan wel of iemand loopt, maar van God, die Zich ontfermt."

Zie je wel zegt het calvinisme, het hangt niet daarvan of iemand wil. Maar opnieuw laat men de tekst iets zeggen wat er niet mee wordt bedoeld. Het gaat hier niet om de keuze voor of tegen God, het gaat hier niet om een wilsbesluit. Het gaat om de manier waarop een mens behouden moet worden. God heeft in zijn vrijmacht besloten om zich te ontfermen over mensen die er voor kiezen om in Jezus te geloven. Hij heeft besloten om zich te ontfermen over wie stopt met het najagen van een eigen gerechtigheid door werken (Romeinen 9:30-33) en die in plaats daarvan zijn vertrouwen op het offer van Jezus stelt (Romeinen 4:5). God ontfermt zich niet over mensen die werken (die lopen) en die door wilskracht en eigen inzet proberen de wet te houden (die willen). Het behoud hangt niet af van onze eigen inzet (lopen en willen) om de wet te houden.

Zie voor een uitgebreide bespreking van deze tekst hoofdstuk 7. In dit hoofdstuk wordt Romeinen 9 besproken.

In deze teksten staat dus niet wat het calvinisme er in leest. Bovendien, in andere Bijbelgedeelten staat wel degelijke dat het op de wil en de keuze van een mens aankomt. Bijvoorbeeld: "*Wie wil die kome en neme het water des levens om niet*" (Openbaring 22:17). Jezus komt alleen binnen als iemand de deur voor hem opent (Openbaring 3:20).

Het calvinisme wil nog wel toegeven dat onze wil betrokken is bij het behoud. Maar, zo voegt het er aan toe, we kunnen alleen voor Jezus kiezen als God ons eerst zelf gewillig heeft gemaakt. God moet eerst onze wil ombuigen.

³ Zie hoofdstuk 11 over de orde des heils.

Het wijst op Filippenzen 2:12,13. Daar staat: *"Daarom, mijn geliefden, gelijk gij te allen tijde gehoorzaam zijt geweest, blijft, niet alleen zoals in mijn tegenwoordigheid, maar nu des te meer bij mijn afwezigheid, uw behoudenis bewerken met vreze en beven, want God is het, die om zijn welbehagen zowel het willen als het werken in u werkt."*

Maar deze tekst gaat niet over ongelovigen die gewillig worden gemaakt! Het gaat hier niet over de bekering ten leven. De Apostel Paulus spreekt in deze tekst tot de gelovigen in Filippi, deze mensen waren al bekeerd en gelovig. Het gaat hier om dezelfde mensen waarover Hij in Filippenzen 1:6 heeft gezegd dat God een goed werk in hen is begonnen. God is dat goede werk in hen begonnen toen ze door het geloof Jezus aannamen (Joh. 1:12,13, Galaten 3:26).

Zij zijn door het geloof wedergeboren en hebben het nieuwe leven en de Geest van God in zich. De inwonende Heilige Geest legt nieuwe goede verlangens in hen. De Bijbel noemt dat *"het begeren van de Geest"* (Gal. 5:17). Paulus spoort in Filippenzen 2:12 de christenen te Filippi aan om hun zaligheid uit te werken. Zij moeten zich door de Geest laten leiden (Galaten 5:18). Dat God het willen in hen werkt betekent niet dat Hij hun wil overneemt. Het houdt in dat God hen allerlei heilige begeerten en verlangens in het hart geeft. Verlangens die ze kunnen weerstaan of waar ze op in kunnen gaan. Vandaar deze aansporing van Paulus om met vreze en beven hun behoud uit te werken. Ze moeten zelf iets doen met de door God in hen gelegde heilige verlangens.

1.5. God wil mensen die uit vrije wil voor Hem kiezen

Je hebt tegenwoordig speelgoedpoppen die, als je op het juiste knopje drukt, zeggen: "Mama ik hou van je". God had in plaats van de mens ook zo'n pop kunnen maken. Hij had een robot kunnen maken en die zo programmeren dat hij automatisch "ik hou van u Here God" zou zeggen. Maar dat heeft God niet gedaan. Hij heeft de mens geschapen als een persoon met een eigen vrije keuze. God wil mensen die er vrijwillig voor kiezen om Hem lief te hebben. Onze liefde voor God is spontane wederliefde: *"Wij hebben lief omdat Hij ons eerst heeft liefgehad"* (1 Johannes 4:19). Het is onze reactie op de liefde die God ons heeft betoond. *"Wij hebben de liefde onderkend en geloofd. die God jegens ons heeft"* (1 Johannes 4:16).

1.6. Wie wil mag komen

God heeft de deur wijd open gezet. Wie wil mag komen. *"En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En wie het hoort, zegge: Kom! En wie dorst heeft, kome, en wie wil, neme het water des levens om niet"* (Openbaring 22:17). Wie dorst heeft die drinke. Als je er naar verlangt om behouden te worden, als je dorst hebt, dan mag je komen.

De calvinist verandert de Bijbeltekst *"wie wil die neme"* in *"als God je gewillig maakt dan kun je nemen"*. De weerlegging van deze verdraaiing van de Schrift wordt voortgezet in het hoofdstuk over de roeping (Hoofdstuk 2).

1.7. Een korte samenvatting van het bovenstaande

Aan zichzelf overgelaten is de mens onmachtig om voor God te kiezen, maar God heft die onmacht op, als het gaat om de keuze voor of tegen Hem. God geeft ieder mens genade om vrij te kunnen kiezen. Het gaat hier om genade die voorafgaat aan de bekering (prevenient grace). God zoekt de mens op, Hij achtervolgt, roept, overtuigt, verlicht, worstelt met hem, wijst op Zijn Zoon en Zijn offer. Hij doet hem schrikken, doet hem vastlopen om hem tot zichzelf te brengen. Allerlei roepstemmen van God komen tot hem. Op die momenten heeft de mens een echte vrije keuze door het verlichtende en overtuigende werk van God aan het hart. Zoals God worstelde om het hart van Israel, zo worstelt Hij om het hart van elk mens. God laat een mens niet zomaar los⁴.

Geen enkel mens wordt dus volledig aan zichzelf over gelaten. Daarom is ook niemand te verontschuldigen. Niemand kan zeggen: Ik heb het niet geweten. Of ik wist het wel, maar ik kon het niet. Of, ik heb het geprobeerd, maar ik werd afgewezen. Jezus wijst niemand af. *"Wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen"* (Johannes 6:37). De Bijbel zegt *"al wie de naam des Heren aanroept zal behouden worden"* (Romeinen 10:13). Let op het *"al wie"*. En wie wil die mag komen. *"En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En wie het hoort, zegge: Kom! En wie dorst heeft, kome, en wie wil, neme het water des levens om niet."* (Openbaring 22:17).

⁴ Al kan dat onder bepaalde omstandigheden wel gebeuren. Dit laatste wordt besproken in de hoofdstukken 3 en 4 over verblinding en verharding.

2. Over de roeping

De Bijbel spreekt over God die de mens roept. Zoals we in het voorgaande hoofdstuk hebben besproken, zoekt niemand uit zichzelf God, maar God zoekt Zelf de mensen op. Hij spreekt hen aan, Hij roept hen op tot bekering en tot geloof in zijn Zoon.

Het calvinisme heeft een speciale theorie over Gods roeping. We zullen die eerst bespreken en daarna zien wat de Bijbel over de roeping zegt.

2.1. De calvinistische opvatting over de roeping

Het calvinisme leert dat er twee soorten roeping zijn. Er is de algemene roeping en er is de bijzondere roeping.

De algemene roeping is een roeping van God die uitgaat tot alle mensen. Maar omdat het calvinisme gelooft dat een mens niet uit vrije wil voor God kan kiezen zal niemand op die roeping ingaan.

Dan is er de bijzondere roeping. Het Calvinisme gelooft dat God een aantal mensen heeft uitgekozen om behouden te worden. God heeft deze mensen niet om een reden in henzelf uitgekozen. Deze mensen kunnen en willen uit zichzelf ook niet ingaan op Gods roeping. Om die mensen te behouden roept God hen met een bijzondere roeping. Door deze roeping doorbreekt Hij hun weerstand tegen Hem en heft Hij hun onmacht op. Het komt er op neer dat God de wil van deze mensen ombuigt, zodat ze wel ingaan op de algemene roeping. Deze roeping is, zo leert het Calvinisme, onwederstandelijk. Als God een mens roept met de bijzondere roeping dan kan een mens die roeping niet weerstaan. In plaats van over algemene en bijzondere roeping spreekt het Calvinisme ook wel over uitwendige en inwendige roeping⁵.

2.2. De Bijbel over de roeping

Als we onderzoeken wat de Bijbel over de roeping zegt, dan blijkt dat de Bijbel geen twee soorten roeping kent. Er is maar één roeping die tot alle mensen uitgaat. En deze roeping is ook niet onweerstaanbaar. God trekt alle mensen, God roept alle mensen, maar sommigen laten zich roepen en anderen niet. De reden waarom sommigen wel op de roeping ingaan en anderen niet ligt in de eigen vrije keuze die ze maken als God roept.

⁵ De algemene roeping komt tot alle mensen, maar die roeping is alleen uitwendig. De mensen horen die roeping en het ketst af op hun aangeboren onwil. Alleen als de algemene roeping door Gods Geest wordt opgepikt en bekrachtigd, dan wordt iemand ook inwendig geroepen. De Bijbel maakt dit onderscheid niet. Ieder mens wordt inwendig geroepen. Gods Geest overtuigt de wereld en niet alleen de uitverkorenen (Johannes 16:8). Dit overtuigen is een innerlijk werk.

God roept ieder mens

"God dan verkondigt, met voorbijzien van de tijden der onwetendheid, heden aan de mensen, dat zij allen overal tot bekering moeten komen" (Handelingen 17:30)

"Komt tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven" (Mattheus 11:28)

Ieder mens wordt inwendig geroepen

Ieder mens loopt van nature weg van God, maar God gaat achter hem aan. Hij roept ieder mens. Hij komt hem tegemoet op zijn weg. Niemand kan aan God ontsnappen. De Bijbel zegt duidelijk dat God werkt in het hart van ieder mens. Jezus verlicht ieder mens (Johannes 1:9). Hij trekt allen tot Zich (Johannes 12:32). En de Geest overtuigt niet alleen de uitverkorenen maar de wereld, dat wil zeggen alle mensen (Johannes 16:8). Gods Geest twist, worstelt met ieder mens (Genesis 6:3 HSV). In hoofdstuk 1 zijn deze teksten besproken.

Verlichten, trekken en zeker overtuigen is iets dat inwendig gebeurt. En dat doet God met alle mensen. Het onderscheid tussen inwendige en uitwendige roeping is niet Bijbels.

God roept in de eerste plaats door de prediking van het evangelie

Door de prediking laat God alle mensen roepen. Hij laat verkondigen dat zij allen overal tot bekering moeten komen (Handelingen 17:30), want het oordeel komt er aan (Handelingen 17:31).

+ Hij roept allen tot zich.

"Komt tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven." (Mattheus 11:28)

"Wendt u tot Mij en laat u verlossen, alle einden der aarde, want Ik ben God en niemand meer." (Jesaja 45:22)

+ Hij pleit bij alle mensen. Komt toch.

"Komt toch en laat ons tezamen richten, zegt de HERE; al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol." (Jesaja 1:18)

"En met nog meer andere woorden getuigde hij, en hij vermaande hen, zeggende: Laat u behouden uit dit verkeerde geslacht." (Handelingen 2:40)

*"Wij zijn dus gezanten van Christus, alsof God door onze mond u vermaande; in naam van Christus vragen wij u: **laat u met God verzoenen.**"* (2 Korinthe 5:20)

Dat is de boodschap die God, door zijn knechten, laat overbrengen aan de mensen.

+ Hij nodigt allen uit en moedigt aan.

"O, alle dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet; ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk." (Jesaja 55:1)

"En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En wie het hoort, zegge: Kom! En wie dorst heeft, kome, en wie wil, neme het water des levens om niet." (Openbaring 22:17)

"want: al wie de naam des Heren aanroept, zal behouden worden." (Romeinen 10:13)

God laat dit verkondigen aan de ganse schepping.

"En Hij zei tegen hen: Ga heen in heel de wereld, predik het Evangelie aan alle schepselen. Wie geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden, maar wie niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden." (Marcus 16:15,16. HSV).

God roept ook door de natuur en het geweten

God roept niet alleen door de prediking van het evangelie. Hij spreekt ook door de natuur en het geweten. Er gaat een sprake uit van de schepping (Psalm 19:2-5, Romeinen 1:20). De schepping zegt iets. Namelijk dat God er is en dat God de almachtige is. Tegelijkertijd heeft God zijn wet in het hart van ieder mens gelegd (Romeinen 2:14,15). Ieder mens weet dat sommige dingen het oordeel van God zullen brengen (Romeinen 1:32). Het is de plicht van ieder mens om God te erkennen. De prediking van het evangelie sluit aan bij Gods openbaring in de natuur en in het geweten.

God roept de mensen persoonlijk

Daar gebruikt de Geest in het bijzonder het woord van God voor. Maar God kan ook op andere manieren mensen stil laten staan bij de eeuwige dingen. Bijvoorbeeld door de omstandigheden. De verloren zoon kwam tot zichzelf toen God hem vast liet lopen (Lucas 15:14-17).

Het gevolg van Gods roeping

God spreekt ieder mens aan en brengt hen op het punt dat ze voor of tegen Hem kunnen kiezen. Zie hoofdstuk 1 over de onmacht van de mens en over de genade van God die deze onmacht opheft. Dit doet God bij alle mensen. De Geest van God is immers gekomen om de **wereld** te overtuigen (Johannes 16:8). De wereld en niet alleen de uitverkorenen! Jezus verlicht allen (Johannes 1:9) en trekt allen (Johannes 12:32).

Er is maar één roeping die tot alle mensen komt

De Bijbel kent geen onderscheid tussen algemene roeping en bijzondere roeping. Er is maar één roeping die uitgaat tot alle mensen. Die roeping is bij elk mens ook inwendig, door het overtuigende werk van de Heilige Geest. De Geest slaat niemand over, Hij is gekomen om de wereld te overtuigen van zonde en dat werk zal Hij ook volbrengen (Johannes 16:8).

2.3. Of iemand er op ingaat is de eigen keuze

De reden waarom sommige mensen Jezus wel aannemen en anderen niet ligt niet in een verschil in roeping. Het verschil ligt in de vrije keuze van het eigen hart. De één maakt de keuze om er op in te gaan en de ander doet dat niet. Ze reageren verschillend op dezelfde roeping⁶.

Jezus had de inwoners van Jeruzalem heel graag willen redden, maar zij wilden niet. Ze hebben kans op kans gehad, maar ze gingen er niet op in.

"Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt, en stenigt, wie tot u gezond zijn, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels vergadert, en gij hebt niet gewild." (Mattheus 23:37)

Van een groep joden die het evangelie afwezen wordt gezegd dat zij zichzelf het eeuwig leven niet waardig keurden. Ze werden niet door God afgekeurd, dat deden zijzelf.

*"Maar Paulus en Barnabas zeiden vrijmoedig: Het was nodig, dat eerst tot u het woord Gods werd gesproken, doch nu gij het verstoot **en u het eeuwige leven niet waardig keurt**, zie, nu wenden wij ons tot de heidenen."* (Handelingen 13:46)⁷

De Bijbel zegt dat een ieder die wil mag komen. Het gaat om de eigen wil. *"en wie **wil**, neme het water des levens om niet"* (Openbaring 22:17)

Zie ook wat in hoofdstuk 1 hierover gezegd is. Speciaal in 1.3 en 1.4. Daar worden ondermeer Johannes 1:13 en Romeinen 9:16 besproken. Teksten waar het calvinisme in leest dat de eigen wil en keuze van de mens niet beslissend is.

2.4. God buigt de wil niet om

Het calvinisme leert dat God in de bijzondere roeping de wil van de mens ombuigt. Maar dat staat nergens in de Bijbel.

Het calvinisme erkent dat de Bijbel zegt dat ieder die wil mag komen. En dat de mens zelf moet kiezen. Maar, zo voegt het er aan toe, de mens kan zelf niet meer kiezen. Omdat hij als zondaar geboren is, kan hij uit zichzelf alleen maar tegen kiezen. Wil iemand tot geloof komen en behouden worden, dan zal God zijn of haar wil moeten ombuigen.

Deze redenering is niet gebaseerd op het woord van God, het is het logische gevolg van de calvinistische leerstelling over de onmacht van de mens. In hoofdstuk 1 is vanuit de Bijbel aangetoond dat de onmacht van de mens slechts de halve waarheid is. De onmacht van de natuurlijke mens is een feit, maar het is ook het feit dat God de onmacht van alle mensen doorbreekt, zodat ze vrij voor of tegen Hem kunnen kiezen. Daarom is de conclusie van het calvinisme dat de onmacht van de mens de onwederstandelijke roeping vereist niet juist. Als God ieder mens genade geeft om vrij voor of tegen Hem te kunnen kiezen dan is er geen bijzondere roeping nodig.

Het calvinisme beweert ook dat het geloof een gave van God is en dat een mens daarom niet vrij kan besluiten om zijn geloof op Jezus te stellen. Je moet maar afwachten of het geloof je geschonken zal worden. Deze dwaling wordt in hoofdstuk 10 weerlegd.

⁶ In de gelijkenis van de zaaier is het zaad overal hetzelfde. Het verschil zit hem niet in het zaad, het verschil zit in de reactie van het hart (Mattheus 13).

⁷ Wat de Bijbel zegt over de voorbestemming wordt in hoofdstuk 6 besproken. Daar wordt ook Handelingen 13:46-49 besproken.

God buigt onze wil niet om. Nergens staat in de Bijbel dat God zo iets doet. Hij respecteert de eigen wil en keuze van de mens. Er staat wel dat Hij roept, verlicht, overtuigt, klopt, trekt, tuchtigt om tot inkeer te brengen, maar er staat nergens dat Hij, buiten de eigen vrije keuze van de mens om, bij ongelovigen de wil ombuigt opdat ze het evangelie zouden aannemen.

Het calvinisme wijst op Filippenzen 2:12,13. Daar staat: *"Daarom, mijn geliefden, gelijk gij te allen tijde gehoorzaam zijt geweest, blijft, niet alleen zoals in mijn tegenwoordigheid, maar nu des te meer bij mijn afwezigheid, uw behoudenis bewerken met vreze en beven, want God is het, die om zijn welbehagen zowel het willen als het werken in u werkt."*

Maar deze tekst gaat niet over ongelovigen die gewillig worden gemaakt! Het gaat hier niet over de bekering ten leven. De apostel Paulus spreekt in deze tekst tot de gelovigen in Filippi, deze mensen waren al bekeerd en gelovig. Zij zijn door het geloof wedergeboren en hebben het nieuwe leven en de Geest van God in zich. De inwonende Heilige Geest legt nieuwe goede verlangens in hen. De Bijbel noemt dat *"het begeren van de Geest"* (Gal. 5:17). Paulus spoort in Filippenzen 2:12 de christenen te Filippi aan om hun zaligheid uit te werken. Zij moeten zich door de Geest laten leiden (Galaten 5:18). Het gaat hier om dezelfde mensen waarvan Hij in Filippenzen 1:6 heeft gezegd dat God een goed werk in hen is begonnen. God is dat goede werk in hen begonnen toen ze door het geloof Jezus aannamen (Joh. 1:12,13, Galaten 3:26).

Dat God het willen in hen werkt betekent niet dat hij hun wil stuurt of overneemt. Het houdt in dat God hen allerlei heilige begeerten en verlangens in het hart geeft. Verlangens die ze kunnen weerstaan of waar ze op in kunnen gaan.

2.5. Je kunt Gods Geest weerstaan

Een mens kan Gods Geest weerstaan. Dat zegt de Bijbel uitdrukkelijk. Stefanus zegt van het joodse volk *"gij verzet u altijd tegen de Heilige Geest"*.

"Hardnekkigen en onbesnedenen van hart en oren, gij verzet u altijd tegen de heilige Geest; gelijk uw vaders, zo ook gij." (Handelingen 7:51)

De Geest overtuigt van zonde en waarheid, Hij geeft inzicht (verlicht), Hij klopt, Hij trekt maar vele mensen willen het niet weten, ze duwen het weg en wijzen het af.

2.6. De bekering van Paulus en Lydia

Om de idee van de onwederstandelijke roeping te ondersteunen wijst men op de bekering van Paulus. In de Bijbel wordt de bekering van Paulus beschreven (Handelingen 9). Hij vertelt er zelf ook twee keer over (Handelingen 22 en 26).

Paulus was bezig met de vervolging van de gemeenten toen Jezus aan hem verscheen. Hij hoorde een stem, zag een licht, viel op de grond en zag niets meer. Hij reageerde met een vraag. "Wie bent u?" Hij kreeg antwoord. Ik ben Jezus. Op dat moment wist hij dat Jezus leefde en werkelijk de Zoon van God was en dat de christenen gelijk hadden. De opgestane Jezus stond immers bij hem. In ootmoed vroeg hij aan Jezus wat Hij nu moest doen. Paulus werd stil gezet en overtuigd en daar reageerde hij positief op. Maar dat laatste was zijn eigen keuze. Hij had ondanks deze krachtige roepstem van God zich toch kunnen verharderen. Paulus had de gemeente vervolgd, maar hij deed dat in onwetendheid, hij wist niet goed wat hij deed. Daarom kreeg hij van Jezus een nieuwe kans. Hij schreef: *"mij is ontferming bewezen omdat ik het in mijn onwetendheid, uit ongeloof, gedaan heb"* (1 Timotheus 1:13). Jezus verscheen aan hem en liet de waarheid tot hem doordringen. Paulus reageerde daar positief op. Hij kreeg opnieuw een kans om uit eigen vrije wil voor Jezus te kiezen. Het behaagde God om Paulus in zijn hart duidelijk te maken wie Jezus is (Galaten 1:16), God liet licht, inzicht, schijnen in het hart van Paulus (2 Korinthe 4:6). En Paulus besloot om daar op in te gaan.

Hetzelfde geldt voor Lydia. Toen ze het evangelie hoorde, opende God haar hart. Het gevolg was dat ze aandacht aan de boodschap schonk, dat ze de boodschap serieus nam. *"En een zekere vrouw, met name Lydia, een purperverkoopster uit de stad Tyatira, die God vereerde, hoorde toe, en de Here opende haar hart, zodat zij aandacht schonk aan hetgeen door Paulus gezegd werd."* (Handelingen 16:14)

Zo werkte God in haar hart. Maar let op, er staat niet dat God haar wil omhoog. Er staat alleen dat God haar hart opende zodat zij aandacht schonk. Er staat niet dat God haar hart opende zodat zij geloofde. God overtuigde haar van de waarheid en van de ernst en van het belang van de boodschap van Paulus en daarop maakte ze de eigen keuze om in te gaan op het evangelie. Ze had er ook voor kunnen kiezen om zich, ondanks het licht dat ze kreeg en ondanks het overtuigende werk van Gods Geest, te verharderen. God trok en overtuigde, maar wat ze daar mee deed besliste ze zelf.

2.7. De leer van de onwederstandelijke roeping maakt God tot een huichelaar

Omdat de leer van de onwederstandelijke roeping God tot een huichelaar maakt kan die leer ook om deze reden niet Bijbels zijn. In de Bijbel lezen we dat God verlangt naar het behoud van elk mens. We zien God bewogen pleiten bij de mensen om zich te bekeren. We zien Gods verdriet over mensen die hem afwijzen. Als de leer over de onwederstandelijke roeping zou kloppen dan zou God daar huichelen. Hoezo verdriet over mensen die Hem afwijzen? Hij heeft immers Zelf besloten om hen zo geboren te laten worden dat ze niet anders kunnen dan Hem afwijzen en Hij heeft ook besloten om hen niet onwederstandelijk te roepen. De tranen van Jezus over Jeruzalem zijn dan niet anders dan krokodillentranen. Een huichelachtig toneelstukje. Hoezo bewogen pleiten bij mensen, als je over die mensen zelf soeverein besloten hebt dat je hen niet onwederstandelijk gaat roepen.

"En toen Hij nog dichterbij gekomen was en de stad zag, weende Hij over haar, en zeide: Och, of gij ook op deze dag verstond wat tot uw vrede dient; maar thans is het verborgen voor uw ogen." (Lucas 19:41,42)

"Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt, en stenigt wie tot u gezonden zijn, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels, en gij hebt niet gewild." (Lucas 13:34)

Als de calvinistische leer over de noodzaak van de onwederstandelijke roeping juist zou zijn dan zou God niet alleen huichelen, als Hij bewogen pleit bij de mensen, maar Hij zou ook huichelen als Hij alle mensen uitnodigt tot het heil. Hij nodigt dan mensen uit over wie Hij Zelf al heeft besloten dat Hij die mensen niet onwederstandelijk gaat roepen. Het komt er op neer dat God een wreed spel met hen speelt. Hij doet alsof hij bewogen is over hen, Hij nodigt hen nadrukkelijk uit, terwijl Hijzelf al soeverein heeft besloten om hen niet onwederstandelijk te roepen

Het feit dat God pleit bij mensen en verdriet heeft als ze weigeren om zich te bekeren, veronderstelt en bewijst dat mensen zelf een eigen vrije keuze hebben.

2.7. Geroepen heiligen

Mensen die op de roeping van God zijn ingegaan worden in de Bijbel geroepen heiligen of de geroepenen genoemd (1 Korinthe 1:2, Romeinen 1:6,7).

Dat herinnert ons er aan dat het initiatief van ons behoud bij God lag. God heeft ons getrokken en wij hebben ons laten trekken. Jezus heeft op de deur van ons hart geklopt en wij hebben opengedaan. Zie hoofdstuk 1.

Als Christenen kunnen wij terugkijken naar het moment dat wij geroepen zijn door God. Wij werden geroepen en we zijn er op ingegaan. Wij weten dat God alle mensen roept, in die zin zijn alle mensen geroepenen. Maar omdat wij, als christenen, zijn ingegaan op Gods roeping worden wij in de Bijbel aangesproken als geroepenen.

2.8. Het ernstige gevolg van het onderscheid tussen uitwendige en inwendige roeping

Onderscheid maken tussen de algemene roeping en de bijzondere roeping is geestelijk zeer schadelijk. Want mensen die geloven dat er zo'n onderscheid is, durven vaak niet meer op Gods roepstem in te gaan. De Geest trekt aan hen, Hij roept hen, maar ze herkennen daarin de stem van God niet omdat ze wachten op de bijzondere ervaring van de "onwederstandelijke" roeping waardoor hun wil wordt omgebogen.

De bijbel zegt "wie dorst heeft die komen". Dat is een duidelijke uitnodiging. Een verlangen om behouden te worden is genoeg. Dat is een zeker teken dat God aan een mens trekt. want uit zichzelf komen zulke begeerten niet in een mens op. Als dat verlangen er is, dan mag je komen. Er staat wie dorst heeft die kome. Er staat niet hoeveel dorst je moet hebben.

Nee, zeggen de mensen die achter het onbijbelse onderscheid tussen algemene en bijzondere roeping staan, een begeerte is niet genoeg. Dat is slechts de algemene roeping. Er moet eerst nog heel wat met je gebeuren voordat je kan komen. Je moet eerst nog een zondaar worden, diep overtuigd worden van je zonde en je verloren staat en dan moet je door een soort verlichting de Heer ervaren dat je zondeschuld van je wordt afgenomen. En als het even kan een speciaal woord van de Heer krijgen. Met als gevolg dat je bij jezelf opmerkt dat je wil is omgebogen. Daar moet je op wachten. Anders is het niet echt. Dan misleid je jezelf.

Het maken van het onbijbelse onderscheid tussen inwendige en uitwendige roeping brengt in verwarring. Het roept vragen op als: "Heb ik wel genoeg dorst?" en "Is dit wat ik meemaak de algemene of de bijzondere roeping?"

Ter illustratie een verhaal dat uit het leven gegrepen is. Het betreft een man uit mijn naaste omgeving. Hij groeide op in de Gereformeerde Gemeente. Vanaf zijn lagere schooltijd waren er momenten dat Jezus op zijn hart klopte, momenten dat Gods Geest aan hem trok. Maar ja, dat was niet de bijzondere roeping. Dat waren slechts 'indrukken'.

Toen ik vele jaren later met hem sprak over de noodzaak om zich te bekeren en zijn vertrouwen op het offer van Jezus te stellen had hij tranen in zijn ogen. Maar ja, een mens kan niets doen, hij kan alleen wachten op de bijzondere roeping. Die zou zeker komen als hij bij de uitverkorenen hoorde en die zou met zekerheid niet komen als hij niet bij de uitverkorenen hoorde, hoe ernstig hij ook bad om een nieuw hart en hoe ernstig hij ook rekening met God probeerde te houden. Toen hij de negentig jaar gepasseerd was lag hij op sterven. Enkele weken voor zijn dood werd hij wakker met de tekst "Mijn Zoon geef mij uw hart" in zijn hart en denken. Hij sprak er over met mensen uit zijn omgeving. Zijn dochter zei: "wel, doe dat dan, geef God je hart". Maar ja, dat kan een mens niet uit zichzelf, hè. Het wachten was nog steeds op de bijzondere roeping. Hij herkende wel de roepstem van God, maar hij wachtte op een werk van God waarin zijn wil onweerstaanbaar zou worden omgebogen.

"Maar wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, gij huichelaars, want gij sluit het Koninkrijk der hemelen toe voor de mensen. Immers, gij gaat er niet binnen en die trachten binnen te gaan, laat gij niet toe daarin te komen." (Mattheus 23:13)

3. Hoe zit het met verblinding?

In dit hoofdstuk willen we onderzoeken wat de Bijbel over verblinding zegt.

3.1. Van nature is elk mens verblind

Zonder de hulp van de Heilige Geest kan de natuurlijke mens de dingen van God niet begrijpen. Dat is onze toestand, vanaf onze geboorte. *"Doch een ongeestelijk mens aanvaardt niet hetgeen van de Geest Gods is, want het is hem dwaasheid en hij kan het niet verstaan, omdat het slechts geestelijk te beoordelen is."* (1 Korinthe 2:14)

"Geen mens kan iets aannemen, of het moet hem uit de hemel gegeven zijn." (Johannes 3:27)

God moet ons verstand openen willen wij de Schrift kunnen begrijpen.

"Toen opende Hij hun verstand, zodat zij de Schriften begrepen." (Lucas 24:45)

Er is genade voor nodig om het evangelie te kunnen begrijpen. Maar gelukkig schenkt God ieder mens die genade.

3.2. God verlicht ieder mens

"Het waarachtige licht, dat ieder mens verlicht, was komende in de wereld."

(Johannes 1:9)

De Here Jezus wordt hier het waarachtige licht genoemd. Jezus is het licht der wereld dat **ieder** mens verlicht. Elk mens krijgt voldoende inzicht van God in zijn eigen toestand en in het evangelie om voor of tegen het evangelie te kunnen kiezen. Gods Geest verlicht niet alleen ieder mens, Hij overtuigt en trekt hen ook (Johannes 16:8, 12:32). Zie hoofdstuk 1. God heft dus de verblinding op, zodat ieder mens de kans krijgt om voor of tegen Hem te kiezen.

Zelfs de heidenen die het evangelie niet gehoord hebben krijgen licht van God, zodat ze voor of tegen God kunnen kiezen. Ze weten uit de natuur dat God er is en uit de wet in hun geweten kennen ze de rechtseis van God (Romeinen 1:19,20, 32 en 2:14).

Niemand kan iets aannemen tenzij het van boven gegeven worden (Johannes 3:27). Het goede nieuws is dat het aan ieder gegeven wordt, alleen niet meer aan de mensen die zichzelf, tegen beter weten in, verhard hebben.

3.3. Bewust hardnekkig afwijzen van licht leidt tot verblinding

Naast de verblinding die er van nature is, is er ook een verblinding die een oordeel van God is. We zien in de Bijbel dat deze verblinding altijd het gevolg is van het hardnekkig verwerpen van door God gegeven licht. God geeft inzicht, de mensen begrijpen het ook, maar het wordt weggeduwd en genegeerd. Als dat het geval is, dan volgt, als Gods geduld op is, het oordeel van de verblinding. Dan neemt God het inzicht, het licht dat Hij had gegeven weer weg. God verblindt niet uit willekeur, er is altijd een reden. Hieronder worden enkele voorbeelden gegeven.

De heidenen.

"Want toorn van God openbaart zich van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid van mensen, die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden, daarom dat hetgeen van God gekend kan worden in hen openbaar is, want God heeft het hun geopenbaard. Want hetgeen van Hem niet gezien kan worden, zijn eeuwige kracht en goddelijkheid, wordt sedert de schepping der wereld uit zijn werken met het verstand doorzien, zodat zij geen verontschuldiging hebben. Immers, hoewel zij God kenden, hebben zij Hem niet als God verheerlijkt of gedankt, maar hun overleggingen zijn op niets uitgelopen, en het is duister geworden in hun onverstandig hart." (Romeinen 1:18-21.)

Paulus zegt in dit Bijbelgedeelte dat ieder mens licht (inzicht) ontvangt door de schepping. God maakt door de schepping bekend dat Hij er is (Romeinen 1:19,20). Paulus wijst er op dat de mensen het licht dat ze hebben ontvangen, wegduwen: *"die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden"* (Romeinen 1:18).

Ze weten dat God er is, maar ze weigeren Hem te erkennen. *"Immers, hoewel zij God kenden, hebben zij Hem niet als God verheerlijkt of gedankt"* (Romeinen 1:21) en *"daar zij het verwerpelijk achtten God te erkennen"* (Romeinen 1:28). Ze weten het wel, maar ze weigeren het toe te geven, te erkennen. Ze weigeren tegen beter weten in om God te erkennen.

Ze verwerpen het inzicht dat God geeft en dat niet omdat ze in de war zijn, maar omdat ze door willen gaan met zondigen.. Ze houden de waarheid in ongerechtigheid ten onder. *"die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden"* (Romeinen 1:18). Omdat ze God weigeren te erkennen, is het duister geworden in hun onverstandig hart: *"... en het is duister geworden in hun onverstandig hart"* (Romeinen 1:21). Het was niet duister in hun hart, het is duister geworden. Als je door God gegeven licht verwerpt, dan gaat na enige tijd het licht uit. Dan wordt het duister in je onverstandig hart. Dan verlies je het licht dat God je heeft gegeven. Dan neemt God het weer weg.

De Joden uit de tijd van Jezus

Ook de Joden uit de tijd van Jezus hebben veel licht ontvangen. Jezus was aan hen verschenen en God had Hem bevestigd door de vele tekenen en wonderen die God door Hem heen deed.

"Gij weet van de dingen, die geschied zijn door het gehele Joodse land, te beginnen in Galilea, na de doop, die Johannes verkondigde, van Jezus van Nazaret, hoe God Hem met de heilige Geest en met kracht heeft gezalfd. Hij is rondgegaan, weldoende en genezende allen, die door de duivel overweldigd waren; want God was met Hem." (Handelingen 10:37,38)

Als de Joden eerlijk waren geweest dan hadden ze net als Nicodemus moeten erkennen dat Jezus namens God optrad. *"Rabbi, wij weten, dat Gij van God gekomen zijt als leraar; want niemand kan die tekenen doen, welke Gij doet, tenzij God met Hem is."* (Johannes 3:2) Het was glashelder. Ze wisten het en toch verwierpen ze het evangelie, **tegen beter weten in**. Als dat gebeurt dan volgt vroeg of laat het oordeel van verblinding. Dat zien we ook bij de tijdgenoten van Jezus.

Nadat Jezus een tijd onder hen had opgetreden en nadat God zijn boodschap en prediking keer op keer had bevestigd, kwam er een punt waarop er voor de Joden geen beroep op onwetendheid meer mogelijk was. Toen dat punt was bereikt, sprak Jezus zijn "strafrede tegen zijn tijdgenoten" uit

"Doch waarmede zal Ik dit geslacht vergelijken? Het is gelijk aan kinderen, die op de markten zitten en de anderen toeroepen: Wij hebben voor u op de fluit gespeeld en gij hebt niet gedanst; wij hebben klaagliederen gezongen en gij hebt geen misbaar gemaakt.

Want Johannes is gekomen, niet etende en niet drinkende, en zij zeggen: Hij heeft een boze geest. De Zoon des mensen is gekomen, wèl etende en drinkende, en zij zeggen: Zie, een vraatzuchtig mens en een wijndrinker, een vriend van tollenaars en zondaars. En de wijsheid is gerechtvaardigd op grond van haar werken.

Toen begon Hij de steden, waarin de meeste krachten door Hem verricht waren, te verwijten, dat zij zich niet bekeerd hadden: Wee u, Chorazin, wee u, Betsaida! Want indien in Tyrus en Sidon die krachten waren geschied, welke in u geschied zijn, reeds lang zouden zij zich in zak en as bekeerd hebben. Doch Ik zeg u, het zal voor Tyrus en Sidon draaglijker zijn in de dag des oordeels dan voor u En gij, Kafarnaüm, zult gij tot de hemel verheven worden? Tot het dodenrijk zult gij neder dalen; want indien in Sodom de krachten waren geschied, die in u geschied zijn, het zou gebleven zijn tot de dag van heden. Maar Ik zeg u, het zal voor het land van Sodom draaglijker zijn in de dag des oordeels dan voor u." (Mattheus 11:16-24)

Op de verwerping, tegen beter weten in, van zoveel licht, volgde ook voor hen het oordeel van de verblinding. Dat blijkt uit de woorden van Jezus in Mattheus 13.

"En de discipelen kwamen en zeiden tot Hem: Waarom spreekt Gij tot hen in gelijkenissen? Hij antwoordde hun en zeide: Omdat het u gegeven is de geheimenissen van het Koninkrijk der hemelen te kennen, maar hun is dat niet gegeven. Want wie heeft, hem zal gegeven worden en hij zal overvloedig hebben; maar wie niet heeft, ook wat hij heeft, zal hem ontnomen worden. Daarom spreek Ik tot hen in gelijkenissen, omdat zij ziende niet zien en horende niet horen of begrijpen. En aan hen wordt de profetie van Jesaja vervuld, die zegt:

Met het gehoor zult gij horen en gij zult het geenszins verstaan, en ziende zult gij zien en gij zult het geenszins opmerken; want het hart van dit volk is vet geworden, en hun oren zijn hardhorend geworden, en hun ogen hebben zij toegesloten, opdat zij niet zien met hun ogen, en met hun oren niet horen, en met hun hart niet verstaan en zich bekeren, en Ik hen zou genezen. Maar uw ogen zijn zalig, omdat zij zien en uw oren, omdat zij horen. (Mattheus 13:10-16)

Na de strafrede tegen de tijdgenoten begint Jezus in gelijkenissen over het koninkrijk Gods te spreken. Daarvoor deed Hij dat niet. De discipelen merken dat op en komen Hem vragen: "*Waarom spreekt Gij tot hen in gelijkenissen?*" (Mattheus 13:10).

Het antwoord is dat Jezus dit doet als een oordeel over de mensen die geweigerd hadden om zich te bekeren. Omdat zij de sleutel tot het verstaan van de gelijkenissen niet krijgen van Jezus begrijpen ze er niets van. Jezus sprak tot hen, maar ze begrepen het niet. Jezus sprak tot hen in gelijkenissen, opdat ze met gehoor zouden horen maar niet begrijpen (Mattheus 13:13).

Omdat de discipelen Jezus volgden kregen zij wel de sleutel tot het verstaan van de gelijkenissen (Mattheus 13:18-23, enzovoorts). Zij waren degenen die al hadden, en zij kregen nog meer. Zij hadden reeds licht (kennis, inzicht) en doordat zij de gelijkenissen wel begrepen, groeide hun kennis. Maar de mensen die geweigerd hadden om Jezus te geloven en te gehoorzamen, verloren daardoor de kennis die ze hadden. "*Hij antwoordde hun en zeide: Omdat het u gegeven is de geheimenissen van het Koninkrijk der hemelen te kennen, maar hun is dat niet gegeven. Want wie heeft, hem zal gegeven worden en hij zal overvloedig hebben; maar wie niet heeft, ook wat hij heeft, zal hem ontnomen worden.*" (Mattheus 13:11,12).

Hier is dus opnieuw sprake van verblinding als een oordeel van God. Jezus zegt erbij dat wat er op dat moment gebeurde een vervulling was van een profetie uit Jesaja 6. Ook op andere plaatsen in het Nieuwe Testament wordt verwezen naar deze profetie.

"Daarop hoorde ik de stem des Heren, die zeide: Wie zal Ik zenden en wie zal voor Ons gaan? En ik zeide: Hier ben ik, zend mij. Toen zeide Hij: Ga, zeg tot dit volk: Hoort aldoor – maar verstaat niet, en ziet aldoor – maar merkt niet op. Maak het hart van dit volk vet, maak zijn oren doof en doe zijn ogen dicht kleven, opdat het met zijn ogen niet zie en met zijn oren niet hore en opdat zijn hart niet versta, zodat het zich niet bekere en genezen worde." (Jesaja 6:8-10).

Jesaja krijgt de opdracht om tot het volk te spreken. Maar God kent het hart van het volk, Hij zegt dat ze niet naar hem zullen luisteren. Net zoals God later tegen de profeet Ezechiël zal zeggen, zegt hij tegen Jesaja dat het volk hardnekkig is. Het heeft al veel licht ontvangen en zich verhardt en Gods oordeel van verblinding is al over hen gekomen. Precies zoals met de joden uit de tijd van Jezus gebeurde.

Laten we de tekst uit Mattheus 13 nog eens nauwkeurig lezen.

"En aan hen wordt de profetie van Jesaja vervuld, die zegt: Met het gehoor zult gij horen en gij zult het geenszins verstaan, en ziende zult gij zien en gij zult het geenszins opmerken; want het hart van dit volk is vet geworden, en hun oren zijn hardhorend geworden, en hun ogen hebben zij toegesloten, opdat zij niet zien met hun ogen, en met hun oren niet horen, en met hun hart niet verstaan en zich bekeren, en Ik hen zou genezen." (Mattheus 13:14,15).

Let op wat er staat. Er staat niet dat het hart van het volk vet was en dat ze daarom niet hebben geloofd. Nee, het hart is vet geworden. "*Want het hart van dit volk is vet geworden*" (Mattheus 13:15). Het was niet vet, het is vet geworden.

Er staat ook dat joden zelf hun ogen hebben toegesloten, dat heeft God niet gedaan. "*en hun ogen hebben zij toegesloten*" (Mattheus 13:15). Eerst hebben zij zichzelf afgesloten van Gods boodschap en als oordeel heeft God hen uiteindelijk een geest van diepe slaap gegeven (Romeinen 11:8). Toen konden zij niet meer geloven. Omdat ze ook verhard waren, zie het volgende hoofdstuk over verharding. Als je eerst jezelf, tegen beter weten in, verhardt tegen Gods licht en roepstem, zal op een bepaald moment het oordeel van de verharding en verblinding volgen. Dan kun je niet meer geloven (Johannes 12:39). Ze hadden hun kans gehad.

In zijn gesprek met de Joodse leiders in Rome (Handelingen 28), wijst Paulus opnieuw naar de profetie uit Jesaja. En opnieuw zegt Paulus dat het begint met het zelf sluiten van de ogen, waarna de verblinding volgt.

*"En nadat zij een dag met hem hadden afgesproken, kwamen verscheidenen tot hem in zijn verblijf, wie hij met nadruk het Koninkrijk Gods voorstelde, pogende hen te overtuigen ten opzichte van Jezus, uit de wet van Mozes en de profeten, van de vroege morgen tot de avond toe. En sommigen gaven wel gehoor aan hetgeen gezegd werd, maar anderen bleven ongelovig; en zonder het eens geworden te zijn, gingen zij uiteen, nadat Paulus dit ene woord gesproken had: Terecht heeft de heilige Geest door de profeet Jesaja tot uw vaders gesproken, zeggende: Ga heen tot dit volk en zeg: Met het gehoor zult gij horen en gij zult het geenszins verstaan, en ziende zult gij zien en gij zult het geenszins opmerken; want het hart van dit volk is vet geworden, en hun oren zijn hardhorend geworden, **en hun ogen hebben zij toegesloten**, opdat zij niet zien met hun ogen en met hun oren niet horen en met hun hart niet verstaan en zij zich bekeren, en Ik hen zou genezen. Het zij u dan bekend, dat dit heil Gods aan de heidenen gezonden is; die zullen dan ook horen!" (Handelingen 28:23-28).*

Let op het moment, dat dit gezegd wordt. God verblindt niet in willekeur. Paulus zegt dit nadat hij hen uitgebreid vanuit de Schrift heeft aangetoond dat Jezus de Christus is. En toch weigerden zij uit eigen vrije keuze om zich te bekeren.

Dat dit gebeurd is, was onderdeel van Gods plan. Maar dat betekende niet dat de joden niet een werkelijke keuze zouden hebben gehad en dat ze niet uit vrije wil tegen Hem hadden gekozen. Zie Bijlage A, waar vanuit de Bijbel wordt uitgelegd dat God alle dingen stuurt, terwijl hij toch de vrije keuze van de mens intact laat.

God slaat ongelovigen met verblinding, of hij laat de duivel dat met hen doen. Maar we moeten het niet omdraaien. De mensen zijn niet ongelovig omdat God hen verblind heeft, ze worden verblindt omdat ze, tegen beter weten in, weigeren te geloven. De verblinding is niet de oorzaak van hun ongelof, hun ongelof is de oorzaak van hun verblinding.

Mensen die geen liefde voor de waarheid hebben

Een derde voorbeeld van mensen die door God worden verblind, omdat ze tegen beter weten in licht verwerpen, vinden we in 2 Thessalonicenzen 2:3-12.

"voor hen, die verloren gaan, omdat zij de liefde tot de waarheid niet aanvaard hebben, waardoor zij hadden kunnen behouden worden. En daarom zendt God hun een dwaling, die bewerkt, dat zij de leugen geloven, opdat allen worden geoordeeld, die de waarheid niet geloofd hebben, doch een welgevallen hebben gehad in de ongerechtigheid." ((2Thessalonicenzen 2:10-12).

Hier spreekt Paulus over mensen die verloren gaan omdat zij de liefde tot de waarheid niet aanvaard hebben. Ze waren niet eerlijk, zij wilden niet weten. De reden is dat ze een welgevallen hadden in ongerechtigheid (2 Thessalonicenzen 2:12). Ze hebben Gods openbaring in zijn Zoon afgewezen en daarom vallen ze nu voor de leugen van de antichrist, de zoon des verderfs. Omdat ze geen liefde tot de waarheid hadden, zendt God hen een dwaling die bewerkt dat zij de leugen geloven.

3.4. Het komt op de gezindheid van het hart aan

God geeft niet willekeurig de ene mens wel licht en de andere niet. We weten dat Jezus ieder mens verlicht (Johannes 1:9). Als het licht een mens bereikt, dan volgt er een crisis. Dan kiest elk mens er zelf voor wat hij met dat licht gaat doen. En alleen als een mens er vrijwillig en tegen beter weten in voor kiest om het licht af te wijzen, wordt hij of zij op een bepaald moment door God verblind.

Als je wil, dan zal je weten

"Indien iemand diens wil doen wil, zal hij van deze leer weten, of zij van God komt, dan of Ik uit Mijzelf spreek." (Johannes 7:17)

Als je verlangt om God te gehoorzamen, als je verlangt om de waarheid te weten en daar naar te handelen, dan zal je weten. Dan zal God het je duidelijk maken. Dan zul je licht ontvangen.

Het gaat om liefde tot de waarheid

"Voor hen, die verloren gaan, omdat zij de liefde tot de waarheid niet aanvaard hebben, waardoor zij hadden kunnen behouden worden. En daarom zendt God hun een dwaling, die bewerkt, dat zij de leugen geloven, opdat allen worden geoordeeld, die de waarheid niet geloofd hebben, doch een welgevallen hebben gehad in de ongerechtigheid." ((2Thessalonicenzen 2:10-12).

Het gaat om eerlijkheid en de bereidheid om er naar te handelen. Als ze wel liefde tot de waarheid hadden gehad, dan zou God hun niet verblind hebben door hen een leugen te zenden.

De kennis van de wereld staat in de weg

Zij verstaan door hun wijsheid de wijsheid Gods niet. Ze zijn "eigen"wijs.

"Want daar de wereld in de wijsheid Gods door haar wijsheid God niet gekend heeft"

(1 Korinthe 1:21).

"Te dien tijde hief Jezus aan en zeide: Ik dank U, Vader, Heer des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor wijzen en verstandigen verborgen hebt, doch aan kinderkens geopenbaard." (Mattheus 11:25).

God openbaart zich aan kinderen en niet aan eigenwijze mensen die denken alles te weten en die daardoor niet meer openstaan voor de waarheid van het evangelie. Welk bewijs je ook aanvoert voor de waarheid van het evangelie. Het ketst af, ze kijken er niet **eerlijk** naar, het wordt bijvoorbeeld al als belachelijk van de hand gewezen.

Ook de wijzen krijgen licht, net als ieder ander mens, maar ze wijzen het direct af en daarom krijgen ze niet meer openbaring. Maar kinderen die niet zo kritisch zijn en die nog niet volgepropt zijn met ongelooftgedachten, nemen de waarheid wel aan en als ze dat doen dan krijgen ze nog meer openbaring.

Willens en wetens ontgaat hen

Petrus zegt iets merkwaardigs over de verblinding van mensen die niet geloven dat God de Schepper is. De Schepper die indertijd de zondvloed heeft laten komen. *"Want willens en wetens ontgaat hun, dat door het woord van God de hemelen er sedert lang geweest zijn en de aarde, die uit en door het water bestaat, waardoor de toenmalige wereld is vergaan, verzwolgen door het water." (2 Petrus 3:5,6)*

In deze verzen staan twee dingen die tegenstrijdig lijken. Het eerste is dat deze mensen iets ontgaat. Ze merken iets niet op. Ze zijn onwetend. Maar tegelijkertijd zegt Petrus dat die onwetendheid te maken heeft met hun eigen wil. Het ontgaat hun "willens". En het ontgaat hen zelfs "wetens". Ze weten eigenlijk wel hoe het zit, maar ze willen het niet erkennen en daarom zijn ze verblind (het ontgaat hen).

Beslissend of God iemand openbaring blijft geven is de staat van het hart⁸

Is er liefde tot de waarheid? Is er een verlangen om de wil van God te doen? Ben je eigenwijs. Ben je bereid om de waarheid weg te duwen om door te kunnen gaan met een zondig leven? Wil je liever de waarheid niet weten, omdat het je wel eens te veel zou kunnen kosten? Ieder mens krijgt licht, maar de gezindheid van het hart bepaalt of iemand nog meer licht krijgt of dat God het licht dat Hij gaf weer wegneemt.

⁸ God zaait het woord in de harten van alle mensen. Het zaad is bij ieder hetzelfde. Maar wat het zaad doet, wordt bepaald door de gezindheid van het hart. (Mattheus 13:1-9 en :18-23)

"Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest zegt." (Openbaring 3:6)

3.5. het evangelie bedekt

De Bijbel spreekt over ongelovigen die door de duivel met blindheid geslagen zijn.

"Indien dan nog ons evangelie bedekt is, is het bedekt bij hen, die verloren gaan, ongelovigen, wier overleggingen de god dezer eeuw met blindheid heeft geslagen, zodat zij het schijnsel niet ontwaren van het evangelie der heerlijkheid van Christus, die het beeld Gods is." (2 Korinthe 4:3)

God verlicht ieder mens (Johannes 1:9) en de Geest overtuigt de gehele wereld (Johannes 16:8). Er is geen mens waarbij dit niet gebeurt. Dat is ook logisch omdat God niet wil dat enig mens verloren gaat (2 Petrus 3:9). Daarom geeft Hij elk mens de kans om voor of tegen Hem te kiezen. Als mensen het evangelie horen en als ze het verwerpen, omdat het hun te veel zou kosten om het te aanvaarden, ook al weten ze dat het waarheid is, dan volgt ook bij hen het oordeel van verblinding. Dan laat God toe dat de duivel hen met blindheid slaat. Het gaat om ongelovigen. Mensen die er voor hebben gekozen om niet te geloven en die daarom door God overgegeven zijn aan verblinding.

3.6. Samenvatting

(1) Elk mens is van nature geestelijk blind.

(2) God neemt bij ieder mens die verblinding weg.

Jezus verlicht ieder mens, Hij trekt alle mensen, Gods Geest overtuigt de wereld, alle mensen (Johannes 1:9, 12:32 en 16:8). Elk mens krijgt licht, de een meer als de ander, maar allen krijgen voldoende licht om voor of tegen God te kunnen kiezen.

(3) Als mensen het licht hardnekkig en tegen beter weten in afwijzen dan volgt vroeg of laat het oordeel van de verblinding. God verblindt niet willekeurig mensen, er is altijd een reden.

(4) Als God eenmaal mensen overgegeven heeft aan verblinding als oordeel, dan kunnen die mensen niet meer geloven.

Het calvinisme onderscheid niet tussen de verblinding waar alle mensen mee worden geboren en de verblinding die het gevolg is van het afwijzen van licht. Het ontkent ook dat alle mensen voldoende licht krijgen om zelf voor of tegen God te kunnen kiezen. Het leert dat God alleen bij de uitverkorenen de natuurlijke verblinding doorbreekt. De andere mensen laat Hij in hun verblinding, waardoor ze onvermijdelijk verloren zullen gaan.

Het calvinisme draait de volgorde om. Het leert dat mensen niet geloven omdat God hen verblind heeft. Maar het is in werkelijkheid net andersom. De mensen zijn verblindt omdat ze niet wilden geloven. Verblinding is niet **de oorzaak** van ongelof, het is **het gevolg** van ongelof. Pas als het zover komt dat God mensen, die hardnekkig zijn licht hebben afgewezen, overgeeft aan het oordeel van verblinding, kunnen ze daardoor niet meer tot geloof komen. Dan zijn ze in een toestand van permanent ongelof gekomen. Niet dat ze daar mee zitten, ze vinden het best zo.

4. Hoe zit het met verharding?

De Bijbel zegt dat God kan verharden wie Hij wil. *"Hij ontfermt Zich dus over wie Hij wil, en Hij verhardt wie Hij wil"* (Romeinen 9:18). Laten we onderzoeken wat de Bijbel hier over te zeggen heeft.

4.1. God verhardt niet willekeurig

God kan verharden wie Hij wil (Romeinen 9:18), maar dat betekent niet dat God zomaar willekeurig mensen verhardt. God verhardt mensen die welbewust keer op keer zijn roepstem negeren. Op een bepaald moment is het geduld van God op en dan verhardt hij hen.

God heeft in zijn vrijmacht besloten om Zich te ontfermen over mensen die in Jezus geloven en om mensen die weigeren te geloven te verharden.

God verhardt mensen pas nadat zij zichzelf eerst herhaaldelijk hebben verhard.

In Romeinen 9 wordt een voorbeeld gegeven van een mens die door God werd verhardt. Het gaat om de Farao van Egypte (Romeinen 9:17). In het boek Exodus wordt het verzet van deze Farao tegen de wil van God beschreven. God sprak hem verschillende malen aan. Hij openbaarde zich verschillende malen aan Farao als de levende God, maar hij luisterde niet. De Farao was niet echt onder de indruk van de eerste plagen omdat zijn tovenaars hetzelfde konden doen (Exodus 7:11). Maar op een bepaald moment moesten de tovenaars toegeven dat dit hun krachten te boven ging. Zij erkenden toen: *"dit is de vinger Gods"* (Exodus 8:19). Maar ondanks dat weigerde Farao, tegen beter weten in, om toe te geven (Exodus 8:18-20). Vanaf dat moment had hij geen enkel excuus meer. Hij wist nu dat hij te maken had met de levende God.

Aan het begin van zijn verzet tegen God was hij nog niet door God verhard. Dat gebeurde pas na de zesde plaag. Op dat moment lezen we voor de eerste keer: *"Maar de HERE verhardde het hart van Farao, zodat hij naar hen niet luisterde – zoals de HERE tot Mozes gezegd had."* (Exodus 9:12). Daarvoor was het de Farao zelf die zijn hart verhardde (Exodus 7:13,14; 7:22,23; 8:15; 8:18-20; 8:32, enzovoorts). Pas toen hij over de grens heenging en tegen beter weten in nog steeds weigerde te gehoorzamen werd hij door God verhard.

In Samuel 6:6 staat dat Farao zijn eigen hart verhardde. *"Waarom toch zoudt gij uw hart verharden, zoals de Egyptenaren en Farao hun hart verhard hebben?"* (1 Samuel 6:6)

Zie verder de bespreking van Romeinen 9 in hoofdstuk 7. Daar wordt de verharding van de Farao uitgebreid besproken.

4.2. Mensen worden niet geboren in een verharde toestand

Dat zien we bijvoorbeeld in Romeinen 11, daar zegt Paulus:

"Wat dan? Hetgeen Israël najaagt, heeft het niet verkregen, maar het uitverkoren deel heeft het verkregen, en de overigen zijn verhard, gelijk geschreven staat: God gaf hun een geest van diepe slaap, ogen om niet te zien en oren om niet te horen, tot de dag van heden." (Romeinen 11:7,8).

Paulus zegt dat de Joden die weigerden om in Jezus te geloven door God verhard zijn. Jezus is gekomen, Hij heeft gepredikt en vele wonderen gedaan. Zo heeft God zijn zegel op Hem gedrukt (Johannes 6:27) en bevestigd dat Hij inderdaad de Zoon van God is. Als de joden eerlijk waren geweest dan hadden ze net als Nicodemus moeten toegeven dat Jezus door God gezonden was (Johannes 3:2). Maar tegen beter weten hebben ze Jezus verworpen. En vanwege dat ongeloof heeft God hen verhard. Eerst hebben zij zichzelf verhard en daarna zijn ze door God verhard. De Joden hebben Jezus niet verworpen omdat zij door God verhard zijn, ze zijn verhard omdat ze Jezus hebben verworpen. De verharding is niet de oorzaak maar het gevolg van hun ongeloof. De joden verkeerden eerst niet in een toestand van verharding. Daarom staat er ook: *"de overigen zijn verhard"* (Romeinen 11:7). Ze waren het niet, ze zijn het geworden. De verharding is niet de oorzaak maar het gevolg van hun ongeloof.

4.3. Bewust verwerpen van licht is gevaarlijk

Verwerpen van licht en verharding gaan samen. De Farao kreeg licht, openbaring van God, maar verhardde zich. Daarop werd Hij door God verhard en verloor hij het licht dat hij had gekregen.

Het bewust verwerpen van licht is gevaarlijk. Als God licht geeft, als God je ergens op aanspreekt en je verwerpt dat welbewust en tegen beter weten in, dan kan God dat licht, dan kan God dat geestelijk inzicht, ook weer wegnemen. Dit is besproken in het vorige hoofdstuk, in hoofdstuk 3.

Een voorbeeld vinden we in Romeinen 1:18-32. Van de mensen wordt gezegd dat ze, alhoewel ze God kenden, Hem niet hebben erkend (Romeinen 1:21,28). Ze **wisten** het wel, ze hadden licht, maar ze wilden God niet erkennen, ze wilden niet voor God buigen. Dan komt op een bepaald moment het oordeel en neemt God bij hen het licht weg. *"En het is duister geworden in hun onverstandig hart"* (Romeinen 1:21). Het licht ging uit. Dan kan God mensen overlaten aan de verharding van hun hart. Licht dat wordt verworpen is licht dat je gaat verliezen (Light rejected is light cast out.). Het scherpe inzicht op geestelijke gebied, het duidelijk weten, alles stompt af.

God verhardt alleen definitief mensen die tegen beter weten in, in het volle bewustzijn van wat ze doen, zijn licht verwerpen. God verhardt dus geen mensen die in de war zijn of die niet ten volle weten wat ze doen.

Een voorbeeld van iemand die niet ten volle wist wat hij deed is Paulus. Hij had van Jezus gehoord, maar hij verwierp het evangelie. Hij was tot de conclusie gekomen dat hij fel tegen de christenen moest optreden (Handelingen 26:9) en daar was hij ook mee bezig (Handelingen 8 en 9). Dat was hij aan het doen toen God hem tegemoet kwam. Op de weg naar Damascus verscheen Jezus aan hem (Handelingen 9:1-9). Paulus kreeg op dat moment een nieuwe kans om zich te bekeren. Een kans die hij aangreep, met als gevolg dat hem ontferming werd bewezen.

Let op wat Paulus zelf zegt over de reden waarom hem ontferming werd bewezen: "*maar mij is ontferming bewezen, omdat ik het in mijn onwetendheid, uit ongeloof, heb gedaan*" (1 Timotheus 1:13). Hij beseft niet ten volle wat hij deed, toen Hij de gemeenten verwoestte. Zolang dat nog het geval is verhardt God zulke mensen niet. Verharding komt alleen als mensen in alle vrijheid en bewust met volledig inzicht zich van God afkeren.

Zie ook het hoofdstuk 3, over verblinding.

4.4. Het gaat hier niet om mensen die in de war zijn

God verhardt geen mensen die gedeeltelijk door onwetendheid de stem van God niet herkend hebben. Of die door dwalingen zo in de war zijn geraakt dat ze niet durven in te gaan op de roepstem van God. God roept hen, maar ze herkennen het niet omdat hen geleerd is dat ze moeten wachten op de ervaring van de bijzondere roeping.

Paulus werd genade geschonken omdat hij het in zijn onwetendheid had gedaan. God kent het hart. Paulus kreeg opnieuw een kans. Jezus verscheen aan hem, maar dat betekent niet dat God op dat moment de wil van Paulus heeft omgebogen. God heeft niet voor hem gekozen. Het was nog steeds de keuze van Paulus zelf om zich aan Jezus te onderwerpen.

4.5. God is genadig

God is zeer genadig. Hij heeft een onbegrijpelijk geduld met de mensen. Zie bijvoorbeeld hoe Hij met een voor ons niet te bevatten geduld met Israël omging. God bleef maar profeten zenden, vroeg en laat, vele generaties lang, Hij liet de Israëlieten niet zomaar gaan. "*Ik zond al mijn knechten, de profeten, tot u, vroeg en laat ...*" (Jeremia 35:15) . Israël kreeg kans op kans. "*En toen het de tijd was, zond hij een slaaf tot de pachters, opdat zij hem van de vrucht van de wijngaard zouden geven. Maar de pachters sloegen hem en zonden hem met lege handen weg. Maar hij ging voort en zond een andere slaaf. Zij sloegen ook die, behandelden hem smadelijk en zonden hem met lege handen weg. En hij ging voort en zond een derde. Zij verwondden ook die en wierpen hem buiten de wijngaard.*" (Lucas 20:10-12)

Zie hoe God door de profeten, door Zijn Zoon en door de apostelen, worstelde om het hart van Israel. Pleiten, dreigen, lokken, tuchtigen om ze tot inkeer te brengen, enzovoorts. Zo worstelt God ook in onze tijd om het hart van alle mensen.

Wij hadden het reeds lang opgegeven maar God niet, want God is liefde, Hij is genadig, Hij is een lankmoedig God. God laat een mens niet zomaar los. Zie, wat Jezus zei over de inwoners van Jeruzalem: *"Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt, en stenigt, wie tot u gezonden zijn, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels vergadert, en gij hebt niet gewild."* (Mattheus 23:37). Let op het woordje "dikwijls", hoe vaak. Zelfs de vrouw Izebel uit de gemeente van Thyatira, die zich verschrikkelijk misdroeg, had van God nog tijd gekregen om zich te bekeren (Openbaring 2:21).

4.6. Roept de Here aan terwijl Hij zich laat vinden

Nu ben je bepaald bij de eeuwige dingen. Je schenkt er aandacht aan, je denkt er over na, je zoekt naar het behoud. Doe er dan nu wat mee. Jezus klopt op de deur van je hart, doe open. (Openbaring 3:20). Zie hoofdstuk 10.

Het gevaar bestaat dat straks je aandacht weer wordt afgeleid van de eeuwige dingen. Dat je in beslag wordt genomen door werk, studie, ontspanning, verkering, gezin, etc. Deze dingen kunnen zo gemakkelijk God uit je leven wegduwen. Daarom roept de Here aan terwijl Hij zich laat vinden. *"Zoekt de HERE, terwijl Hij Zich laat vinden; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is."* (Jesaja 55:6)

Het is nu de genade tijd. De tijd dat wij op aarde leven is genade tijd. Zie, nu is het de dag des heils. *"want Hij zegt: ten tijde des welbehagens heb Ik u verhoord en ten dage des heils ben Ik u te hulp gekomen; zie, nú is het de tijd des welbehagens zie, nú is het de dag des heils."*

(2 Korinthe 6:2). We weten niet wanneer onze tijd op aarde voorbij zal zijn.

4.7. Is het niet te laat voor me?

Er zijn mensen die weten: "ik heb in het verleden de stem van God genegeerd" en die daarom bezorgd zijn: "Heb ik mijn kans nu gehad?" Ze zijn bang dat God hen daarom aan de verharding heeft overgelaten, zodat er voor hen geen hoop op behoud meer is.

Het feit dat mensen zich zorgen maken over hun behoud toont aan dat ze niet verhard zijn. Als God een mens verhardt, zoals dat met de Farao het geval was, dan zijn ze louter onverschillig en vijandig. Dan maken ze zich geen zorgen over hun behoud.

Een voorbeeld waar mensen van schrikken is het voorbeeld van Esau. Hij had voor een schotel linzensoep zijn eerstgeboorterecht verkwaanseld, uit onverschilligheid. Uit wat in de Hebreënen brief staat blijkt dat hij er spijt van had. Hij zocht berouw, maar hij vond het niet (Hebreeënen 12:16,17). Hij had er blijkbaar spijt van dat zijn eerstgeboorterecht was kwijt geraakt, maar hij erkende niet zijn schuld tegenover God. Hij weigerde om zijn zonden te belijden tegenover God. Wat God wil is schuldbelijdenis en als een mens dat doet dan vergeeft God. Dan vergeeft God altijd, dat staat zwart op wit in de bijbel: *“Indien wij onze zonden belijden, hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven”* (1 Joh. 1:9). Dat weet je niet op grond van iets wat je voelt, dat weet je op grond van deze belofte. Als jij belijdt, dan vergeeft God.

De verloren zoon vond wel de weg terug tot zijn vader. Hij kwam tot zichzelf. "Wat doe ik hier bij de zwijnen, ik ga terug naar mijn vader." Maar let op, Hij kwam met schuldbelijdenis, Hij wist wel dat hij door zo weg te lopen tegen zijn Vader had gezondigd. *"En de zoon zeide tot hem: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, ik ben niet meer waard uw zoon te heten."* (Lucas 15:21). Erken voor God dat je een zondaar bent, geef het toe tegenover God. En als je, je bewust bent van zonden in je leven, belijdt ze dan, noem ze tegenover God en zeg dat je fout bent geweest.

Het niet ingaan op de roepstem van de Heilige Geest is niet hetzelfde als de zonde tegen de Heilige Geest. De zonde tegen de Heilige Geest houdt in dat je tegen beter weten in van het werk van de Geest zegt dat dit het werk van de boze geesten is. Jezus zegt dit met het oog op de Joodse leiders. Die waren getuige geweest van vele wonderen van genezing en van vele bevrijdingen van bezeten mensen. Als ze eerlijk waren geweest dan hadden ze net als Nicodemus moeten toegeven dat Jezus van God kwam (Johannes 3:2). Maar tegen beter weten in weigerden zij dat en in plaats daarvan beweerden ze dat Jezus zijn wonderen en bevrijdingen deed door de duivel (Mattheus 9:32-34). Ze waren niet in de war, ze wisten wat ze deden. Jezus zei dat ze daarmee een bepaalde grens over waren gegaan. Voor iemand die dat doet, is er geen weg terug. Dat betekent niet dat ze nog terug wilden, dat wilden ze helemaal niet. God had hen vanwege die zonde overgegeven aan verharding. Als je bezorgd bent of je misschien deze zonde hebt gedaan, dan is dat een teken dat je nog niet verhard bent. Ook mensen die misleid door valse leer het werk van Gods Geest niet hebben herkend en in onwetendheid hebben gezegd dat het van de vijand is, hebben de zonde tegen de Heilige Geest niet gedaan.

5. Voor wie is Christus gestorven?

Het calvinisme zegt dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven. Maar dat is niet wat de Bijbel zegt. In de Bijbel lezen we dat Jezus voor alle mensen is gestorven.

Jezus is voor alle mensen gestorven, maar alleen de mensen die daar hun vertrouwen op stellen, zullen behouden worden.

5.1. Het Bijbelse bewijs dat Jezus voor alle mensen is gestorven

5.1.1. Er zijn Bijbelteksten die verklaren dat Jezus is gestorven voor de wereld

Het staat er simpelweg.

+1 Johannes 2:2

"En Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze maar voor die der gehele wereld." (1 Johannes 2:2)

Kan het nog duidelijker gezegd worden? Een verzoening voor de zonden der gehele wereld.

+ Johannes 1:29

"Zie, het lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt"

+ Johannes 3:16,17

"En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, zo moet ook de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat een ieder die gelooft, in Hem eeuwig leven hebbe. Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe.

Want God heeft zijn Zoon niet in de wereld gezonden, opdat Hij de wereld veroordele, maar opdat de wereld door Hem behouden worde."

Uit liefde voor 'de wereld' heeft God zijn Zoon gegeven. Zo heeft God het mogelijk gemaakt dat een ieder die gelooft eeuwig leven ontvangt.

+ Johannes 6:33

"want dát is het brood Gods, dat uit de hemel nederdaalt en aan de wereld het leven geeft"

Jezus is het brood des levens dat uit de hemel is neergedaald en dat aan de wereld het leven geeft. *"Ik ben het levende brood, dat uit de hemel nedergedaald is. Indien iemand van dit brood eet, hij zal in eeuwigheid leven; en het brood, dat Ik geven zal, is mijn vlees, voor het leven der wereld."* (Joh. 6:51)

+ 2 Kor. 5:18,19

"En dit alles is uit God, die door Christus ons met zich verzoend heeft en ons de bediening der verzoening gegeven heeft, welke immers hierin bestaat, dat God in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende was, door hen hun overtredingen niet toe te rekenen en dat Hij ons het woord der verzoening heeft toevertrouwd."

Hier staat dat God in Christus de wereld met zichzelf heeft verzoend.

Wat wordt in deze teksten met 'de wereld' en 'de gehele wereld' bedoeld?

Met wereld worden 'alle mensen' bedoeld. God heeft de wereld liefgehad betekent dat Hij alle mensen heeft liefgehad. Hij heeft zijn Zoon gegeven voor alle mensen die in de wereld zijn. Uit liefde heeft Hij zijn Zoon voor alle mensen gegeven opdat ieder die in Jezus gelooft behouden wordt. Daarom nodigt God alle mensen uit tot het heil. God verlangt naar het behoud van elk mens. Hij heeft geen lust in de dood van een goddeloze, maar veeleer daarin dat die mens zich bekeert (Ezechiël 33:11) en Hij wil niet dat enig mens verloren gaat (2 Petrus 3:9). Daarom heeft hij voor ieder mens het behoud mogelijk gemaakt. Precies zoals in de Bijbelteksten die hierboven zijn aangehaald wordt gezegd.

Het calvinisme kan deze teksten niet letterlijk nemen, want calvinisten geloven immers niet dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Om de teksten over Gods liefde voor de wereld in overeenstemming te brengen met hun leer moeten calvinisten de teksten anders uitleggen. Dat doen ze door te stellen dat in deze teksten met het woord wereld niet alle mensen worden bedoeld.

De meeste Calvinisten stellen dat met het woord wereld slechts de uitverkorenen worden bedoeld. Wereld moet je dan lezen als 'de wereld van de uitverkorenen'. "Alzo lief heeft God 'de wereld van de uitverkoren' gehad, dat hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft." Deze uitleg is in strijd met de normale taalkundige betekenis van het woord wereld.

Het komt er op neer dat zij beweren dat God met die tekst precies het tegenovergestelde heeft bedoeld dan wat er staat. Niet de wereld, niet 'allen', maar juist een beperkte groep, 'sommigen'.

Er is uit de teksten zelf en vanuit de directe context geen enkele dwingende reden, en zelfs geen enkele aanwijzing, te geven waarom we het woord wereld hier niet letterlijk zouden moeten nemen.

Een andere poging om deze teksten in overeenstemming te brengen met de calvinistische leer wordt gedaan door te stellen dat met wereld een vertegenwoordiging uit alle volken wordt bedoeld. Of dat er mee wordt bedoeld dat mensen uit zowel de joden als de heidenen behouden zullen worden. Je moet dan Johannes 3:16 als volgt lezen." Alzo lief heeft God een selectie van mensen uit alle volken der wereld lief gehad dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft opdat de mensen die ik geselecteerd heb behouden worden omdat ik van plan ben hen het geloof te geven."

Als God had willen zeggen dat Hij niet de gehele wereld maar alleen de uitverkorenen liefhad waarom heeft Hij dat dan niet gezegd? Waarom spreekt Hij in de hierboven aangehaalde Bijbelgedeelten dan over 'de wereld' en zelfs over 'de gehele wereld'? Waarom zegt Hij dan precies het tegenovergestelde van wat Hij volgens de aanhangers van de beperkte verzoening zou bedoelen?

Bij de uitleg van een Bijbelgedeelte moeten we, naast het letten op de context, ook het principe van Schrift met Schrift vergelijken toepassen. We moeten een tekst altijd in overeenstemming met de andere Schriftgedeelten die over hetzelfde onderwerp gaan uitleggen. Als we dat doen, dan blijkt dat er nog meer teksten zijn die zeggen dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Die teksten worden hieronder besproken. Het zijn Bijbelgedeelten die bevestigen dat met 'de wereld' alle mensen worden bedoeld. Daarentegen zijn er, zoals hieronder ook zal worden besproken, geen Bijbelteksten die zeggen dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven. Als we Schrift met Schrift vergelijken dan is duidelijk dat hier met wereld alle mensen worden bedoeld.

5.1.2. Er is een Bijbeltekst die zegt dat Jezus voor een ieder is gestorven

"Jezus, die ... voor een ieder de dood zou smaken" (Hebr. 2:9)

"Maar wij zien Jezus, die voor een korte tijd beneden de engelen gesteld was vanwege het lijden des doods, opdat Hij door de genade Gods voor een ieder de dood zou smaken, met heerlijkheid en eer gekroond" (Hebr. 2:9)

God wil vele zonen en dochters. Omdat te bereiken is Jezus mens geworden en heeft Hij voor ieder mens de dood gesmaakt opdat een ieder die wil door het geloof een zoon van God kan worden.

5.1.3. Er zijn Schriftgedeelten die zeggen dat Hij voor allen is gestorven

+ Jezus heeft zich gegeven als losprijs voor allen

*"Dit is goed en aangenaam voor God, onze Heiland, die wil dat alle mensen behouden worden en tot erkenning der waarheid komen. Want er is één God en ook één middelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus, die Zich gegeven heeft tot een losprijs **voor allen**." (1 Timotheus 2:3-6)*

God wil dat alle mensen behouden worden. Daar verlangt Hij naar. En om dat mogelijk te maken heeft de Here Jezus zijn leven als losprijs gegeven voor allen.

Het "allen" uit vers 6 slaat terug op "alle mensen" uit vers 4.

De christenen die een beperkte verzoening leren beweren in feite dat we in plaats van 'allen' hier 'sommigen' moeten lezen. C.H. Spurgeon heeft daar het volgende over gezegd, in een preek over dit Bijbelgedeelte.

"Wat nu? Moeten we proberen om een andere betekenis in de tekst te stoppen dan de betekenis die hij bij een eerlijke lezing heeft? Daar pas ik voor. Jullie zullen, althans de meesten van jullie, bekend zijn met de wijze waarop onze oudere calvinistische vrienden met deze tekst omgaan. "Alle mensen," zo zeggen zij, - "dat wil zeggen sommige mensen"; alsof de Heilige Geest niet had kunnen zeggen "sommige mensen", als Hij dat had bedoeld. "Alle mensen," zo zeggen ze, "dat wil zeggen sommige van alle soorten mensen"; alsof de Heer niet had kunnen zeggen "alle soorten mensen" als Hij dat had bedoeld.

De Heilige Geest heeft door de apostel geschreven "alle mensen" en zonder twijfel bedoelde Hij alle mensen. Ik las zojuist de uitleg van een zeer bekwame doctor in de theologie die de tekst zo uitlegt dat hij weggeredeneerd wordt. Hij past grammaticaal buskruit op de tekst toe, en blaast de tekst op terwijl hij hem uitlegt Mijn liefde voor consequent zijn jegens mijn eigen leerstellige inzichten is niet groot genoeg om me toe te laten om ook maar één enkele tekst van de Schrift te veranderen. Ik heb een groot respect voor orthodoxie, maar mijn liefde voor de inspiratie van de Bijbel is groter. Ik zou liever honderd keer inconsequent lijken tegenover mijzelf dan inconsequent te zijn met het woord van God. "

Spurgeon was een vijfpuits calvinist, maar hij weigerde om de duidelijke betekenis van 1 Timotheus 2:6 weg te redeneren, ook al paste deze tekst niet in zijn theologische systeem. Hij verwijt sommige van zijn calvinistische medegelovigen dat ze door hun gekunstelde uitleg van deze tekst de Schrift veranderden. Zie de voetnoot voor het originele Engelse citaat met de bronvermelding⁹.

⁹ *Commenting on 1 Tim. 2:3-6, Spurgeon said: "What then? Shall we try to put another meaning into the text than which it fairly bears? **I throw not**. You must, most of you, be acquainted with the general*

+ **Eén is voor allen gestorven**

*"zijn wij tot het inzicht gekomen dat één **voor allen** is gestorven" (2 Kor. 5:14)*

De bedoeling van het offer van Christus is dat de mensen niet meer voor zichzelf zouden leven maar voor God. Dat is Gods verlangen voor alle mensen. *"Daar Hij niet wil dat sommigen verloren gaan, doch dat allen tot bekering komen" (2 Petrus 3:9)*

+ **Alle mensen veroordeeld, alle mensen gerechtvaardigd**

"Derhalve, gelijk het door één daad van overtreding voor alle mensen tot veroordeling gekomen is, zo komt het ook door één daad van gerechtigheid voor alle mensen tot rechtvaardiging ten eeuwige leven." (Rom. 5:18)

Hier worden de zondeval en de kruisdood van de Here Jezus tegenover elkaar gesteld. Ze hebben beiden hun effect op alle mensen. Let op het twee keer herhaalde "alle mensen". Zowel de zondeval als de kruisdood van de Here Jezus zijn wereldwijd in hun effect.

Uit andere Bijbelgedeelten weten we dat het effect van de zondeval automatisch doorwerkt bij alle mensen. Het effect van de dood van Christus werkt niet automatisch door bij alle mensen. Je hebt er alleen wat aan als je het gelooft. Maar de bedoeling van de dood van Christus is even wijd als het effect van de zondeval is.

+ **Een Heiland voor alle mensen**

method in which our older Calvinistic friends deal with this text. "All men," say they, - "that is some men": as if the Holy Ghost could not have said "some men" if He had meant some men. "All men," say they; "that is some of alle sorts of men"; as if the Lord could not have said "all sorts of men" if He had meant that.

The Holy Ghost by the apostle has written "all men," and unquestionable He means all men. I was reading just now the exposition of a very able doctor who explains the text so as to explain it away, he applies grammatical gunpowder tot it, and explodes it by way of expounding it..... My love of consistency with my own doctrinal views is not great enough to allow me knowingly to alter a single text of Scripture. I have a great respect for orthodoxy, but my reverence for inspiration is greater. I would sooner a hundred times over appear to be inconsistent with myself than be inconsistent with the word of God"

(C.H. Spurgeon, Metropolitan Tabernacle Pulpit. 1 Tim 2:3,4, vole 26, pp. 49-52)

*"omdat wij onze hoop gevestigd hebben op de levende God, die een Heiland is **voor alle mensen**, inzonderheid voor de gelovigen"* (1 Tim. 4:10)

"Een heiland ..voor alle mensen." De Here Jezus is voor alle mensen gekomen, Hij heeft voor hen zijn leven aan het kruis gegeven, Hij biedt hen vergeving aan op voorwaarde dat ze in Hem geloven. In die zin is hij een heiland voor alle mensen. Maar alleen de mensen die echt geloven worden daadwerkelijk behouden. In die zin is Hij in het bijzonder de heiland van de gelovigen.

+ Jezus bracht heil voor alle mensen

*"want de genade Gods is verschenen, heilbrengend **voor alle mensen**"* (Titus 2:11)

Voor alle mensen en niet alleen voor de uitverkorenen.

Samenvatting

We hebben gezien dat de Schrift zegt dat Jezus voor de wereld is gestorven, voor de gehele wereld, voor allen, voor ieder mens en voor alle mensen. Kan het nog duidelijker gezegd worden?

5.1.4. Nog meer bevestiging uit de Bijbel dat Jezus voor alle mensen is gestorven

Hierboven zijn de directe uitspraken uit de Schrift besproken die zeggen dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Er zijn nog meer teksten die indirect bevestigen dat Jezus inderdaad voor alle mensen is gestorven.

+ Jezus is zelfs gestorven voor valse leraren

"zoals ook onder u valse leraren zullen komen, die verderfelijke ketterijen zullen doen binnensluipen, zelfs de heerser, die hen gekocht heeft, verloochenende en een schielijk verderf over zichzelf brengende" (2 Petrus 2:1)

Dit vers gaat over valse leraren. Van deze valse leraren wordt gezegd dat ze *"de heerser, die hen gekocht heeft"* verloochenen. De heerser die hen gekocht heeft is Jezus. Door hun leer en gedrag verloochenen ze Jezus. Het gaat over valse leraren die beleden christen te zijn.

Niemand zal willen beweren dat valse leraren bij de uitverkorenen horen. Er wordt van hen gezegd dat ze "*een schielijk verderf*" over zichzelf brengen. Er staat dat ze Jezus verloochenen (de Heerser die hen gekocht heeft). Je kunt niet tegelijk Jezus verloochenen en behouden worden.

Het feit dat zelfs van valse leraren wordt gezegd dat de Heer hen gekocht heeft bevestigt dat Jezus inderdaad voor alle mensen is gestorven.

Dit vers is onmogelijk in overeenstemming te brengen met de leer dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven. Daarom wordt deze tekst binnen het calvinisme meestal genegeerd. Maar sommige calvinisten proberen deze tekst zo uit te leggen dat hij toch in de calvinistische leer past. Zij stellen dat met "*de heerser die hen gekocht heeft*" niet Jezus wordt bedoeld maar God.

Dit is volstrekt ongeloofwaardig. Petrus spreekt in 2 Petrus 2:1 tot een groep christenen. Hij zegt over een aantal valse leraren die in hun midden optreden dat ze de Heerser die hen gekocht heeft verloochen.

Alle mensen in de gemeenten waren deel van de gemeente geworden door Jezus te belijden als Heer. Ze waren losgekocht door het bloed van Christus. Ook de valse leraren waar Petrus over spreekt hadden Jezus als Heer beleden, toen ze gedoopt werden en toetraden tot de gemeente. Maar nu loochenden ze door hun gedrag en hun leringen de Heerser die hen gekocht had. Door als belijdend gemeentelid de genade van de Heer in losbandigheid te veranderen verloocheneden ze Jezus.

Wie had die heerser die hen gekocht heeft en die ze verloochenden anders kunnen zijn dan Jezus? De Heer, dat is de heerser, van de gemeente die hen had vrijgekocht met Zijn bloed?

Hoe hadden de christenen waar Petrus zijn brief naar toestuurde dit anders kunnen opvatten?

En toch beweren sommigen calvinisten, zoals bijvoorbeeld Wayne Grudem, dat met deze heerser niet Jezus maar God wordt bedoeld. Ze wijzen er op dat in Deuteronomium staat dat God Israël heeft losgekocht uit Egypte. Dat was ook een loskoping. Ze vergeten echter dat deze loskoping ook geschiedde met de bloedstorting van een Lam. Het paaslam dat verwees naar het echte Paaslam dat zou komen. Het is bovendien - zoals hierboven is uitgelegd - zeer onwaarschijnlijk dat de geadresseerden van de Petrusbrief aan God dachten in plaats van aan Jezus toen Petrus tot hen sprak over "*de enige heerser die hen gekocht had*".

Je wordt er erg droevig van als je ziet hoe christenen zich op allerlei manieren onder de voor de handliggende uitleg van een Bijbeltekst proberen uit te draaien. Dit is niet integer. Waar is de liefde voor de waarheid? Ik wijs in dit verband nogmaals op het citaat van C.H. Spurgeon. Ik citeer er hieronder een deel van, voor het volledige citaat en bronvermelding, zie hierboven bij punt 5.1.3.

"Wat nu? Moeten we proberen om een andere betekenis in de tekst te stoppen dan de betekenis die hij bij een eerlijke lezing heeft? Daar pas ik voor.Ik las zojuist de uitleg van een zeer bekwame doctor in de theologie die de tekst zo uitlegt dat hij weggeredeneerd wordt. Hij past grammaticaal buskruit op de tekst toe, en blaast de tekst op terwijl hij hem uitlegt Mijn liefde voor consequent zijn jegens mijn eigen leerstellige inzichten is niet groot genoeg om me toe te laten om ook maar één enkele tekst van de Schrift te veranderen. Ik heb een groot respect voor orthodoxie, maar mijn liefde voor de inspiratie van de bijbel is groter. Ik zou liever honderd keer inconsequent lijken tegenover mijzelf dan inconsequent te zijn met het woord van God. "

Dit is niet de enige manier waarop calvinisten deze tekst proberen weg te redeneren. Sommigen stellen dat Petrus wel zegt dat Jezus deze valse leraren heeft gekocht met zijn bloed, maar, zo voegen ze er aan toe, Petrus bedoelde dat niet echt. Hij zei het alleen maar bij wijze van spreken om een punt duidelijk te maken. Ze beweren dat Petrus iets beweerde dat niet waar was om een punt duidelijk te maken. Maar welk punt dan? Het einde is zoek als je zo met de Bijbeltekst omgaat. Als iets je niet bevalt dan zeg je dat Paulus het niet echt meende.

+ Schriftgedeelten die zeggen dat God verlangt naar het behoud van alle mensen

Er zijn Bijbelteksten die duidelijk maken dat God verlangt naar het behoud van ieder mens. Dat ondersteunt dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Want als God werkelijk naar het behoud van alle mensen verlangt dan is het logisch dat Hij hun behoud ook mogelijk heeft gemaakt.

Dit zijn twee van de duidelijkste teksten:

"maar Hij is lankmoedig jegens u, daar Hij niet wil, dat sommigen verloren gaan, maar dat allen behouden worden" (2 Petrus 3:9)

"Zeg tot hen: zo waar Ik leef, luidt het woord van de Here Here, Ik heb geen behagen in de dood van de goddeloze, maar veeleer daarin, dat de goddeloze zich bekeert van zijn weg en leeft" (Ezechiël 33:11)

God heeft geen vreugde in een zondaar die verloren gaat. Hij is wel verheugd over een zondaar die zich bekeert. Daar heeft hij behagen in, daar heeft God lust in.

Een andere tekst die duidelijk zegt dat God verlangt naar het behoud van alle mensen is 1 Timotheus 2:6. *"God onze Heiland die wil dat alle mensen behouden worden"* (1 Timotheus. 2:4). Omdat Hij verlangt naar het behoud van alle mensen heeft Hij het behoud voor alle mensen mogelijk gemaakt. In dit vers, vers 4, staat dat God wil dat alle mensen behouden worden en direct daarna staat in vers zes dat Hij dat mogelijk heeft gemaakt doordat Jezus voor 'allen' (voor alle mensen) is gestorven.

Sommige calvinisten proberen door een onbijbelse en scholastieke redenering te ontkennen dat God verlangt naar het behoud van alle mensen. Dat doet men door in God onderscheid te maken tussen Gods wil des bevels en Gods wil des besluits. In 1 Timotheus 2:4 gaat het dan, zo stelt men, om Gods wil des bevels. Je zou de tekst dan moeten lezen als "God onze Heiland die alle mensen 'beveelt' om behouden te worden." Dit is niet anders dan een ijdel spel met woorden. Het is tekstinleg in plaats van uitleg. De natuurlijke uitleg is dat God verlangt naar het behoud van alle mensen. Deze natuurlijke uitleg wordt ondersteund door andere Bijbelgedeelten waaronder het hierboven geciteerde Ezechiël 33:11. En door het directe verband waarin 1 Timotheus 2:4 staat.

Achter hun redenering zit een beeld van God dat eerder bij het Griekse denken aansluit dan bij de Bijbel. De Grieken vonden de idee dat God emoties zou hebben te aards, te laag voor de hoogste God. In aansluiting bij dit Griekse denken wordt in de hierboven aangegeven scholastieke redenering genegeerd dat God emoties heeft. Men spreekt over een God die beveelt en besluit: men spreekt over Gods wil des bevels en Gods wil des besluits. Maar er wordt aan voorbijgezien dat God dingen wil omdat Hij er naar verlangt.

De Bijbel maakt duidelijk dat God verlangt naar het behoud van elke zondaar. Denk maar aan het bewogen pleiten van God bij het volk Israël, aan Zijn worsteling om het hart van Israël. We zien Hem dreigen, pleiten, lokken, waarschuwen, uitnodigen. Alles om het hart van Israel te winnen.

"Hoe zou ik u prijsgeven, Efraim, u overleveren Israël ... Mijn hart keert zich om in Mij, ten volle wordt mijn erbarming opgewekt" (Hosea 11:8).

"De ganse dag heb ik mijn handen uitgestrekt naar een ongehoorzaam en tegensprekend volk" (Romeinen 10:21).

God die zijn handen naar ons uitstrekt, niet even, maar de ganse dag.

Denk ook aan de verzuchting in het hart van de Here Jezus toen hij weende over Jeruzalem:
"Jeruzalem, Jeruzalem ... hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels vergadert, en gij hebt niet gewild"(Matth. 23:37). Let op het woordje 'dikwijls'. *"hoe dikwijls - hoe vaak - heb Ik uw kinderen willen vergaderen"*

Er is pijn in het hart van God over elk mens die zich weigert te bekeren, over elk mens die zijn uitgestoken hand negeert.

Omdat God naar het behoud van ieder mens verlangt heeft Hij het behoud van alle mensen mogelijk gemaakt. Dat staat in 1 Timotheus 2:1-6.

+God laat voor alle mensen bidden: *"Ik vermaan u ...smekingen, gebeden, voorbeden te doen voor alle mensen..."* (:1) .

+ God wil dat alle mensen behouden worden: *"God ... die wil dat alle mensen behouden worden"* (:4).

+ Jezus heeft zich gegeven als een losprijs voor allen: *"die zich gegeven heeft als een losprijs voor allen"* (:6)

Omdat God naar het behoud van alle mensen verlangt is het logisch dat God hun behoud mogelijk heeft gemaakt door Zijn Zoon te geven als losprijs voor allen.

De boodschap aan de mensen is: "Alles is gereed. Het offer is gebracht. Het is voor jou. Komt, koopt en eet zonder geld. Laat je behouden, laat je met God verzoenen."

Jezus is voor je gestorven, maar je hebt er niets aan als je, je niet bekeert.

+ Schriftgedeelten die het evangelie aan ieder aanbieden

Het evangelie wordt aan iedereen aangeboden. Dat aanbod zou niet eerlijk zijn als er niet voor alle mensen was betaald.

"En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En wie het hoort, zegge: Kom! En Wie dorst heeft kome, en wie wil nemen het water des levens om niet" (Openbaring 22:17)

"opdat een ieder die in Hem gelooft niet verloren ga" (Johannes 3:16)

"van Hem getuigen alle profeten, dat een ieder die in Hem gelooft, vergeving van zonden ontvangt door zijn naam" (Hand. 10:43)

5.1.5. Bezwaren tegen de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven

In de bestrijding van de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven gebruikt het Calvinisme ook enkele logische redeneringen. Die argumenten worden hieronder besproken.

Dan zou God de zonde twee keer straffen

Men redeneert als volgt: Als klopt dat Jezus voor alle mensen is gestorven, hoe kan God dan straks degenen die niet geloven nog straffen? Want als Jezus voor hen gestorven is, heeft Hij de straf voor hun zonden al voor hen gedragen. Als God dan nog een keer die mensen voor diezelfde zonden gaat straffen, dan zou Hij twee keer dezelfde zonde straffen. Dat is onrechtvaardig. We weten dat God niet onrechtvaardig kan handelen. En we weten dat Hij in het laatste oordeel de mensen toch straft op grond van hun werken. Dus, zo concludeert men, Jezus kan onmogelijk ook gestorven zijn voor de mensen die niet geloven.

Het calvinisme gaat geregeld in de fout door geredeneer. Redeneringen in de vorm van: 'als dit dan dat en dan weer dat'. Het gevaar is dat men met dit soort logische redeneringen de eenvoudige en duidelijke uitspraken van de Schrift tegenspreekt. Dat is hier ook het geval. We hebben hierboven gezien dat de Bijbel duidelijk, rechtstreeks en op verschillende manieren verklaart dat Jezus voor alle mensen is gestorven. En toch probeert het Calvinisme met logische redeneringen deze duidelijke teksten van hun kracht te beroven. Het is gevaarlijk om vanuit de Bijbel logische redeneringen te ver door te voeren. Als je dat met bijvoorbeeld de drie-eenheid gaat doen dan loop je ook vast. Wij moeten laten staan wat duidelijk en rechtstreeks in de Bijbel staat. Ook al krijgen we het misschien voor ons menselijke verstand niet helemaal op een rijtje.

Maar nu de redenering zelf. In de redenering over het twee keer straffen wordt over het hoofd gezien dat er een verschil is tussen (1) Gods voorziening in de vergeving en (2) de toepassing daarvan. God heeft door het offer van Jezus voorzien in vergeving voor alle mensen, maar ieder mens moet het zich wel persoonlijk toe-eigenen, door zijn of haar vertrouwen op Jezus te stellen.

God zegt: "Jezus is voor je zonden gestorven, maar als je daar je vertrouwen niet opstelt, dan moet je alsnog zelf voor je zonden betalen." Dat is wat we in de Bijbel lezen. Daar moeten we aan vast houden.

Voor ieder mens ligt er een paspoort voor de hemel klaar. Het is al betaald met het bloed van Jezus. Maar je hebt er niets aan als je het niet persoonlijk ophaalt en ondertekent. Want alleen dan is het paspoort geldig.

Dan zou Jezus falen

De redenering gaat als volgt. Als het waar is dat Jezus voor alle mensen is gestorven en er gaan toch mensen verloren dan heeft Jezus gefaald. We weten dat Jezus niet kan falen, dus het kan niet waar zijn dat Hij voor alle mensen is gestorven.

De fout in de redenering is de stelling dat Jezus zou falen als mensen voor wie Hij gestorven is verloren gaan. Want dat is niet het geval. Jezus stierf om het voor ieder mens mogelijk te maken om behouden te worden. God heeft Zijn Zoon gegeven voor de wereld. Zo geeft Hij ieder mens de kans om behouden te worden. Dat doel heeft God bereikt. Hoezo falen?

"Alzo lief heeft God de wereld gehad dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die geloof niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe." (Johannes 3:16)

Waarom is Jezus gestorven? "*opdat een ieder die gelooft niet verloren ga, maar eeuwig leven hebben*". En opdat een ieder die wil kan komen: "*En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En wie het hoort, zegge: Kom! En wie dorst heeft, kome, en wie wil, neme het water des levens om niet.*" (Openbaring 22:17)

Dan zou Jezus bloed verspild zijn

Dit komt op hetzelfde neer als wat zojuist hierboven is besproken.

Het zou Jezus onteren

Men redeneert: Als Jezus ook voor de mensen is gestorven die niet tot geloof komen, dan is Hij tevergeefs voor hen gestorven, dan heeft Hij gefaald. Daarom onteert de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven de Here Jezus. Het haalt Hem naar beneden.

Ook deze redenering is voor een niet-calvinist in eerste instantie onbegrijpelijk. Want Jezus heeft niet gefaald als mensen er voor kiezen om niet te geloven. Het was Gods bedoeling om ieder mens een kans te geven om uit eigen vrije wil voor of tegen Hem te kiezen. Die kans heeft ieder mens gekregen door Jezus dood aan het kruis. Dat doel heeft God bereikt.

Ook als een mens niet vertrouwt op het offer dat voor Hem is gebracht wordt God verheerlijkt. Want doordat Jezus ook voor mensen die weigeren zich te bekeren is gestorven wordt hen alle excuses ontnomen. Ze hebben straks bij het laatste oordeel geen enkele verontschuldiging. Ze hebben uit vrije wil het behoud afgewezen, dat ook voor hen was bestemd. Ze hadden behouden kunnen worden (2 Thessalonicenzen 2:10). Jezus bloed was ook voor hen gestort, maar ze hebben niet gewild. "*Hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels, en gij hebt niet gewild.*" (Lucas 13:34).

Het leidt onvermijdelijk tot alverzoening

Alverzoening is de leer dat uiteindelijk alle mensen behouden zullen worden of ze nu persoonlijk in Jezus geloven of niet.

De redenering luidt als volgt. Als Jezus werkelijk voor alle mensen is gestorven dan is het nog maar een kleine stap naar alverzoening. En het is onvermijdelijk dat mensen vroeg of laat die stap nemen. Daarom is de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven gevaarlijk. Als je kijkt naar de onvermijdelijke vrucht van de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven, dan bevestigt dit dat die leer niet Bijbels kan zijn.

Deze redenering klopt niet. Om te beginnen is de stelling dat het vanuit de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven nog maar een kleine stap naar alverzoening is, niet juist. Het is geen kleine stap

maar een geweldige stap. Want de Bijbel zegt keer op keer dat een mens alleen behouden wordt als hij persoonlijk in Jezus gelooft.

"Wie gelooft en zich laat dopen zal behouden worden, maar wie niet gelooft zal veroordeeld worden." (Marcus 16:16)

"Wie in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld; wie niet gelooft is reeds veroordeeld, omdat hij niet heeft geloofd in de naam van de eniggeboren Zoon van God" (Joh. 3:18)

"Wie in de Zoon gelooft, heeft eeuwig leven, doch wie de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem" (Joh. 3:36).

Dit zijn slechts enkele van de vele teksten die hetzelfde zeggen.

Er zijn weinig dingen die zo vaak en zo duidelijk in de Bijbel staan. Wie dat verwerpt, verwerpt de Bijbel. Dit snijdt de weg af naar alverzoening. Zolang je aan het gezag van de Bijbel vasthoudt is het onmogelijk om in de dwaling van de alverzoening terecht te komen.

Bovendien bewijst de kerkgeschiedenis dat de stelling dat het aanvaarden van de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven automatisch tot alverzoening leidt niet juist is. Zo staan bijvoorbeeld de Lutherse kerken al bijna vijfhonderd jaar officieel op het standpunt dat Christus voor alle mensen is gestorven. En toch zijn ze niet afgezakt tot alverzoening. Dat gebeurt alleen als kerken vrijzinnig worden. Hetzelfde geldt voor de grote wesleyaanse-methodisten kerken in de Engelstalige wereld. In de negentiende eeuw was de methodisten kerk in Amerika zelfs de grootste Bijbelgetrouwe kerk. De methodistenkerken staan al meer dan twee honderd jaar op het standpunt dat Christus voor alle mensen is gestorven en ook zij zijn niet overgegaan tot alverzoening. Ook de vele pinkster- en charismatische kerken en gemeenten staan voor bijna honderd procent op het standpunt dat Jezus voor alle mensen is gestorven. En in de ruim honderd jaar van hun bestaan zijn ook zij niet vervallen tot alverzoening.

Het is onbegrijpelijk dat er medechristenen zijn die, ondanks deze feiten, toch blijven beweren dat de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven vroeg of laat onvermijdelijk tot alverzoening leidt.

We moeten vasthouden aan wat we duidelijk en direct in de Schrift zien staan. Als we de Bijbel lezen dan zien we deze twee waarheden:

- (1) Zonder persoonlijk geloof en bekering kan een mens niet behouden worden
- (2) Christus is voor alle mensen gestorven, zodat ieder die wil behouden kan worden.

Als we deze twee duidelijke Bijbelse lijnen combineren dan volgt daaruit dat Jezus voor alle mensen is gestorven, maar dat een mens daar alleen wat aan heeft als hij daar persoonlijk zijn vertrouwen op stelt.

5.2. Er is geen Bijbels bewijs dat Jezus uitsluitend voor de uitverkoren gestorven is

We hebben in de punten hierboven het Bijbelse bewijs voor de stelling dat Jezus voor alle mensen is gestorven besproken. We zullen nu onderzoeken welk bewijs men, vanuit het Calvinisme, aanvoert voor de stelling dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven.

5.2.1. Men wijst op teksten die zeggen dat Jezus voor Zijn volk is gestorven

Hieronder worden er twee geciteerd.

+ Efeze 5:25

"Evenals Christus zijn gemeente heeft liefgehad en zich voor haar heeft overgegeven"

+ Joh. 10:14,15

"Ik ben de goede herder en Ik ken de mijne en de mijne kennen Mij ... en Ik zet mijn leven in voor de schapen"

Deze Bijbelteksten zeggen inderdaad dat Jezus voor zijn volk (voor de uitverkorenen) is gestorven. Maar dat is niet wat de aanhangers van beperkte verzoening moeten bewijzen. Ze moeten bewijzen dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven. En dat staat niet in deze teksten.

Men leest in deze teksten iets wat er niet staat. Men trekt uit de teksten een conclusie die niet dwingend is. Men wijst op de teksten waar staat dat Jezus voor zijn volk is gestorven en vervolgens concludeert men: " Jezus is voor zijn volk gestorven, dus is Jezus alleen voor zijn volk gestorven".

Het volgende voorbeeld illustreert de fout die gemaakt wordt. Als ik zeg dat ik van mijn vrouw houd, betekent dat nog niet automatisch dat ik alleen van haar houd. Het betekent niet dat ik ook niet van andere mensen kan houden. Naast mijn vrouw houd ik ook van mijn kinderen en van vele andere mensen. Als er in de Bijbel staat dat Jezus voor zijn volk is gestorven betekent dat nog niet automatisch dat Hij ook niet voor de anderen kan zijn gestorven.

De Bijbel zegt zowel het ene als het andere. De Bijbel zegt dat Jezus voor zijn volk is gestorven en tegelijkertijd zegt de Bijbel ook dat Jezus voor alle mensen is gestorven.

"En Hij is een verzoening voor onze zonden, en niet alleen voor de onze maar voor die der gehele wereld". (1 Johannes. 2:2). Die twee uitspraken zijn niet in tegenspraak met elkaar, ze sluiten elkaar niet uit.

Nog een illustratie, deze keer uit de Bijbel, die aantoont dat de redenering niet deugt.

De apostel Paulus zegt in Galaten 2:20 dat Christus zich voor hem heeft overgegeven. *"Christus ... die mij heeft liefgehad en zich voor mij heeft overgegeven"*

Als je dezelfde logica volgt die het calvinisme gebruikt als het zegt: "Jezus is voor zijn volk gestorven, dus is Hij alleen voor Zijn volk gestorven", dan moet je op basis van Galaten 2:20 concluderen dat Christus alleen voor Paulus is gestorven.

5.2.2. Er zijn teksten die zeggen dat Jezus voor velen is gestorven

Het calvinisme wijst op teksten die zeggen dat Jezus voor velen is gestorven. Er zijn inderdaad Bijbelteksten die zeggen dat Jezus voor velen is gestorven¹⁰.

+ Marcus 10:45

"de Zoon des mensen is ... gekomen .. om zijn leven te geven als losprijs voor velen"

+ Marcus 14:24

"dit is het bloed van mijn verbond, dat voor velen vergoten wordt"

Zie je wel, zegt men, Hij is voor velen gestorven dus, zo concludeert men, niet voor allen.

Taalkundig gezien kan het inderdaad betekenen dat Jezus niet voor allen is gestorven. Maar taalkundig kan het 'velen' uit deze teksten met evenveel recht opgevat worden als veel, velen, een groot aantal. Op

¹⁰ Naast Marcus 10:45 en 14:24, zijn dat ook Jesaja 53:11 en

deze laatste manier is 'velen' bijvoorbeeld in Romeinen 5:18,19 gebruikt. Deze verzen zeggen: (1) in Adam sterven 'alle mensen' en (2) 'velen' zijn door de overtreding van Adam zondaren geworden.

"Derhalve dat het voor alle mensen door één overtreding (dat is door de overtreding van Adam) tot veroordeling is gekomen want gelijk door de ongehoorzaamheid van één mens zeer velen zondaren zijn geworden " (Rom. 5:18,19).

Eerst wordt gezegd dat het voor alle mensen door de ene overtreding van Adam tot veroordeling is gekomen. Daarna wordt gezegd dat door de ongehoorzaamheid van Adam zeer velen zondaren zijn geworden.

Als met velen in de Bijbel altijd sommigen zou worden bedoeld, dan zijn niet alle mensen door de overtreding van Adam zondaren geworden.

We weten uit de Schrift dat alle mensen door de overtreding van Adam zondaren zijn geworden. En toch wordt in vers 19 gesproken over "zeer velen".

Het is duidelijk dat velen hier wordt gebruikt met de betekenis van veel (een groot aantal) en niet met de betekenis van sommigen, van een beperkte groep. De 'alle mensen' uit vers 18 zijn gelijk aan het 'zeer velen' uit vers 19. Het gaat hier om 'alle mensen' die met 'zeer velen' worden aangeduid.

Het gebruik van het woord 'velen' bewijst daarom niet dwingend dat het in teksten als Marcus 10:45, waar het calvinisme zich op beroept, om een beperkte groep gaat. Als Jezus zegt dat Hij zijn bloed heeft gestort voor velen, dan is dat niet strijdig met andere Bijbelteksten waar staat dat Hij zich gegeven heeft voor alle mensen.

Dit is de situatie. Er zijn teksten die zeggen dat Jezus voor velen is gestorven (Marcus 10:45, 14:24). En er zijn teksten die zeggen dat Jezus voor allen is gestorven (1 Timotheus 2:4 en de andere teksten die in 5.1. zijn besproken). Omdat we geloven dat de Bijbel het onfeilbare woord van God is gaan we ervan uit dat de God Zichzelf in de Bijbel niet tegenspreekt. Dan blijven er twee mogelijkheden over om die teksten met elkaar in overeenstemming te brengen.

De eerste is dat met de teksten die spreken over 'allen' niet 'allen' wordt bedoeld maar 'sommigen'. Dat is de calvinistische oplossing.

De andere mogelijkheid is dat met 'velen' in die teksten ook 'allen' wordt bedoeld. Dit laatste is de Bijbelse oplossing. Hierboven is er al op gewezen dat in Romeinen 5:19 met velen ook alle mensen wordt bedoeld. Velen in de betekenis van een grote hoeveelheid kan dus taalkundig gezien 'allen' betekenen. Dat hangt van de context af waarin het gebruikt wordt. Maar doorslaggevend is het Schrift met Schrift vergelijken. Als we kijken naar andere Bijbelgedeelten die over hetzelfde onderwerp gaan, dan is het duidelijk dat er vele Bijbelgedeelten zijn die op verschillende manieren zeggen dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Die teksten zijn hierboven, onder punt 5.1, besproken. En tegelijkertijd is er geen enkele Bijbeltekst te vinden die zegt dat Jezus uitsluitend voor zijn volk is gestorven.

5.2.3. Men beroept zich ook op een enkele tekst die indirect hun standpunt zou bevestigen

Het bekendste vers waar calvinisten zich op beroepen is een vers uit het hogepriesterlijk gebed, waarin Jezus zegt dat Hij niet voor de wereld, maar alleen voor de zijnen bidt.

"Ik bid voor hen; niet voor de wereld bid Ik U, maar voor hen, die Gij Mij gegeven hebt.." (Johannes 17:9)

Maar ook hier concludeert men opnieuw te veel uit de tekst. Dat Jezus dit heeft gezegd betekent niet dat Jezus nooit voor de wereld heeft gebeden. Het wil alleen zeggen dat Hij op dat moment zich in zijn gebed specifiek op zijn discipelen richtte. Hij was zijn discipelen aan het voorbereiden op zijn vertrek van de aarde en Zijn terugkeer naar de hemel. *"En Ik ben niet meer in de wereld, maar zij zijn in de wereld en Ik kom tot U, Heilige Vader, bewaar hen in uw naam ..."* (Johannes 17:11). In dat verband deed Hij voorbede voor zijn volgelingen en allen die later in Hem zouden geloven.

We zien Hem niet lang daarna wel degelijk voor ongelovigen bidden. Toen Hij door de Romeinse soldaten aan het kruis werd genageld bad hij voor hen: *"Vader vergeeft het hun, want ze weten niet wat ze doen."* (Lucas 23:34)

5.3. De slotconclusie

De leer dat Jezus voor alle mensen gestorven is, is Bijbels. De leer dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven is dat niet.

De leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven is gebaseerd op directe duidelijke uitspraken van de Bijbel. Dezelfde zaak wordt op verschillende manieren gezegd. Christus is gestorven voor de zonden der gehele wereld, voor allen, voor alle mensen, en voor een ieder. Er zijn ook andere teksten die indirect bevestigen dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Zoals de tekst over de valse leraren die door Jezus gekocht waren. En alle teksten die zeggen dat God verlangt naar het behoud van alle mensen.

In tegenstelling daarmee is er in de Bijbel geen enkele Bijbeltekst te vinden die zegt dat Jezus alleen voor de uitverkoren is gestorven. De teksten die men aanvoert zijn in de punten hierboven besproken. Van die teksten is aangetoond dat ze niet zeggen wat men ze wil laten zeggen. Het staat er simpelweg niet. De leer dat Jezus uitsluitend voor alle mensen is gestorven rust niet op directe uitspraken van de Schrift. Je kunt het ook niet dwingend logisch uit andere Schriftplaatsen afleiden. Daar komt nog bij dat de leer dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven in strijd is met vele teksten die duidelijk verklaren dat Jezus voor alle mensen is gestorven.

5.4. De schadelijke gevolgen van de leer dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven

De leer dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven heeft allerlei schadelijke gevolgen. Enkele daarvan worden hieronder in het kort besproken:

Het is van invloed op het antwoord op de vraag: "Is het voor mij, is het wel voor mij?"

Als je gelooft dat Jezus voor alle mensen is gestorven, dan is het antwoord op de vraag of het behoud ook voor jou is: "Ja, het is voor jou, Jezus is voor alle mensen gestorven, dus ook voor jou. Je mag komen. Er is voor je betaald."

Als je gelooft dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven, dan is het antwoord: "Of het voor jou is weten we niet, Jezus is alleen voor de uitverkorenen gestorven en of je uitverkoren bent moet nog blijken. Het is wachten op de onwederstandelijke roeping, als die komt dan weet je dat je uitverkoren bent."

Het is van invloed op de toe-eigening van het heil en geloofszekerheid

Als je gelooft dat Jezus voor alle mensen is gestorven, ligt de grond buiten jezelf. Er is de voor ieder geldige verklaring van de Bijbel dat Jezus voor alle mensen is gestorven, dus ook voor jou. Je mag op grond daarvan weten dat het ook voor jou is. Je mag het aannemen. Daar kun je op bouwen en steunen.

Geloof is God op zijn woord nemen. Je leest wat er in de Bijbel staat, je gelooft het. Je gelooft dat het waar is en je gaat er op in, je handelt ernaar, je stelt je vertrouwen er op. Het geloof gaat staan op het woord van God en zegt: "Dank U wel. Als dat zo is dan kom ik. Als dat zo is dan stel ik daar mijn vertrouwen op."

Als je gelooft dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven, ligt de grond in jezelf. Op basis van het objectieve Bijbelse woord weet je niet of het wel voor jou is. Er moet blijken of je uitverkoren bent. Je moet in jezelf kijken of het geloof in je ontspringt. Als er geloof ontspringt dan weet je daaraan dat het ook voor jou is, dan weet je daaraan dat je bij de uitverkoren hoort. Een complicerende factor daarbij is dat in calvinistische kringen vaak niet helder is wat het zalmakende geloof precies is. En dat men leert dat het geloof een gave van God is. Je kunt uit jezelf niet geloven, het moet je gegeven worden. Geloof wordt bewust of onbewust gezien als het hebben van een aantal ervaringen. Als die op de juiste wijze en in de juiste sterkte komen, dan mag je er op hopen uitverkoren te zijn. De grond ligt in een subjectieve beleving. Zie hoofdstuk 12 over zekerheid van behoud (geloofszekerheid).

De gevolgen voor het beeld van God, voor het karakter van God

Als Jezus inderdaad voor alle mensen is gestorven dan bewijst dit dat God van alle mensen houdt. Hij heeft de wereld - alle mensen - zo lief gehad, dat Hij zijn eniggeboren zoon voor hen gegeven heeft (Johannes 3:16). Dat betekent dat Gods liefde, zonder onderscheid, naar alle mensen uitgaat.

De leer dat Jezus alleen voor de uitverkoren is gestorven bewijst dat God alleen van de uitverkorenen houdt. De tekst Johannes 3:16 wordt gelezen als "alzo lief heeft God 'de wereld van de uitverkoren' gehad dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft".

Een onderwijzeres van een reformatorische school vertelde mijn vrouw dat de leerkrachten de tekst van het kinderlied "God houdt van alle kinderen" hadden veranderd in "God houdt van al zijn kinderen". Want de kinderen mochten natuurlijk niet gaan denken dat God van alle kinderen houdt. Ze wilden voorkomen dat de kinderen door het lied de indruk kregen dat Gods liefde hen zonder onderscheid zoekt. Want dat is natuurlijk, volgens het calvinisme, niet het geval. God houdt alleen van kinderen die uitverkoren zijn. Voor de andere kinderen is Hij ook wel tijdelijk goed. Hij laat zijn zoon over hen opgaan (Mattheus 5:45), maar Hij heeft hen tegelijkertijd van eeuwigheid bestemd om voor eeuwig te lijden in de hel. Kun je dat liefde noemen? Het gaat voor de niet uitverkoren kinderen immers, volgens het calvinisme, onvermijdelijk op de hel aan.

Een God die alle mensen werkelijk liefheeft. Een God die het beste met de mensen voor heeft kent het consequente calvinisme niet.

Het antwoord op de vraag waarom iemand verloren gaat

Waarom gaat iemand verloren? De christenen die geloven dat Jezus voor alle mensen gestorven is, leren dat je verloren gaat omdat je geweigerd hebt om Gods uitgestoken hand aan te nemen. Omdat je jezelf verhardt hebt tegen de liefde Gods. Je had behouden kunnen worden, maar je hebt het zelf niet gewild. Er is geen excuus.

Het calvinisme zegt dat je verloren gaat omdat je niet bij de uitverkorenen hoort. Want als je niet bij de uitverkorenen hoort dan heb je geen enkele kans. Want, zo leert het calvinisme, je kunt alleen behouden worden als het geloof je geschonken wordt. En God heeft besloten om sommige mensen het geloof niet te schenken. Als je bij die groep hoort dan heb je pech gehad. Je kunt dan niet geloven.

5.5. Het getuigenis van de kerkgeschiedenis

Uit de kerkgeschiedenis blijkt dat de eerste eeuwen alle christenen geloofden dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Pas in vijfde eeuw na Christus verscheen in de persoon van Augustinus de eerste invloedrijke christelijke leraar die leerde dat Christus alleen voor de uitverkoren is gestorven. En zelfs hij is daar niet duidelijk over. Vandaar dat er door historici nog over gedebatteerd wordt over wat zijn standpunt in deze kwestie was.

In de negende eeuw was er nog de monnik Gottschalk die leerde dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven. Maar mensen die dit leerden waren zeldzaam. Dat bleef zo tot de tijd van de Reformatie.

Toen Luther, in 1517, zijn stellingen tegen de aflaten aan de deur van de slotkapel in Wittenberg sloeg, begon de Reformatie. De Reformatie splitste zich na enige tijd in twee hoofdstromen: de lutherse en de calvinistische. Vanaf het begin heeft Luther gestaan op het standpunt dat Christus voor alle mensen is gestorven. Dat is nog steeds het officiële standpunt van de Lutherse kerken. Zie, ter illustratie, wat Luther schreef over Johannes 3:16. Voor de duidelijkheid citeer ik eerst de tekst, daarna geef ik Luthers commentaar.

"Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven, opdat een ieder die in Hem gelooft niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe."

Het commentaar van Luther: "Het wordt door onze lieve Heere Christus Zelf verkondigd, dat wij waarlijk geen reden hebben om aan deze prediking van dat Woord te twifelen, daar Hij immers zegt, dat Zijn Vader in de hemel, die de waarachtige eeuwige God is, de wereld zo heeft liefgehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft. Nu moet gij en alle mensen toch erkennen, dat de wereld niet Petrus, Paulus of Maria heet; maar dat de wereld heet: het gehele menselijke geslacht als een geheel. Gelooft gij nu dat gij een mens zijt?

Daarom moet gij uit deze woorden besluiten, dat dit geschenk u evengoed toebehoort als Petrus en Paulus, omdat gij even zozeer mens en een stuk der wereld zijt als zij. Dat men God toch in Zijn Woord niet tot een leugenaar maakt en denkt: wie weet, zou ik ook wel onder degenen zijn, aan wie deze Zoon geschonken, en het eeuwige leven beloofd is. Want dat noem ik de Heere onze God tot een leugenaar maken.

(Bron: M. Luther, *Leerrede over Johannes 3*, Stemmen uit Wittenberg, deel 4)

Zelfs binnen het Calvinisme was er tot de tijd van de Synode van Dordrecht geen eenstemmigheid op dit punt. Onderzoek van de geschriften van Calvijn leert dat hij op zijn minst ook twijfelde. Hij zwakte heen en weer. Er zijn vele plaatsen, bijvoorbeeld in zijn commentaren op Bijbelboeken, te vinden waar hij duidelijk leert dat Christus voor alle mensen is gestorven.

Zie zijn commentaar op Kolossenzen 1:15. Daar zegt hij dat door de dood van Christus alle zonden van de wereld zijn uitgeboet. In zijn commentaar op Jesaja 53:12 zegt hij dat de schuld van de gehele wereld op Jezus werd gelegd. In zijn commentaar op Johannes 1:29 zegt hij dat Johannes door te spreken over de zonde der wereld deze goedheid zonder onderscheid uitstrekt naar het gehele menselijke geslacht. In zijn commentaar op 2 Petrus 3:9 zegt hij dat Gods wonderbare liefde jegens het menselijke ras blijkt uit het feit dat God er naar verlangt dat alle mensen behouden zullen worden. In zijn commentaar op Galaten 5:12 zegt hij nogmaals dat Christus geleden heeft voor de zonden der gehele wereld.

Ook in Calvijns *Institutie* zegt hij dat Christus geleden heeft voor de redding van het gehele menselijke ras (3.1.1.). Ik citeer: "En in de eerste plaats moeten wij weten, dat al wat Christus tot zaligheid van het menselijke geslacht geleden en gedaan heeft"

In zijn boek over predestinatie zegt hij dat het onbetwistbaar is dat Christus kwam voor het uitboeten van de zonden van de gehele wereld (IX.5). In zijn boek over het mysterie van de godsvrucht spreekt hij zelfs over zielen die verloren gaan, zielen die gekocht waren met het bloed van Christus (p. 83, Engelse uitgave).

De Heidelbergse Catechismus is uit 1563. De Dordtse leerregels zijn bijna zestig jaar later opgesteld. In de Heidelbergse Catechismus ontbreekt nog de leer dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven. Integendeel er staat zelfs dat Jezus met zijn lijden de toorn van God tegen de zonde van het gehele menselijke geslacht gedragen heeft. Ik citeer uit het antwoord op vraag 37: "*Dat Hij aan lichaam en ziel ... de toorn Gods tegen de zonde des gansen menselijken geslachts gedragen heeft*"

Pas een tijd later is door de synode van Dordrecht het verschil van inzicht over deze kwestie op scherp gezet. Predikanten die niet achter de stelling dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven stonden werden afgezet. De hele kerk werd voor de keuze gesteld: dit aannemen of vertrekken. Als Luther nog had geleefd dan zou hij vanaf dat moment niet meer welkom zijn geweest op de kansel van de Nederlandse Kerk, omdat hij op dit punt de Dordtse Leerregels niet kon onderschrijven

6. De Bijbel over uitverkiezing

In dit hoofdstuk zullen we nagaan wat de Bijbel over uitverkiezing en voorbestemming leert. In het volgende hoofdstuk wordt Romeinen 9 besproken. En in hoofdstuk 8 wordt de calvinistische opvatting over uitverkiezing weerlegd.

6.1 Uitverkiezing is naar de voorkennis Gods

God is alwetend, Hij weet van te voren wie er uit vrije wil in zullen gaan op Zijn aanbod van genade. De mensen waarvan God weet dat die dit zullen gaan doen, heeft God uitverkoren. Uitverkiezing is naar de voorkennis Gods. Dat staat letterlijk zo in de Bijbel:

"Petrus, een apostel van Jezus Christus, aan de vreemdelingen, die in de verstrooiing zijn in Pontus, Galatië, Kappadocië, Asia en Bitynië, de uitverkorenen naar de voorkennis van God, de Vader, in heiliging door de Geest, tot gehoorzaamheid en besprenging met het bloed van Jezus Christus: genade en vrede worde u vermenigvuldigd." (1 Petrus 1:1-2)

Petrus schrijft aan de christenen in Pontus, Galatië, Kappadocië, Asia en Bithynië. Hij zegt van hen dat ze uitverkorenen zijn. En die uitverkiezing is naar de voorkennis Gods. God wist van te voren dat zij voor Hem zouden kiezen.

Verder staat er dat ze uitverkoren zijn tot gehoorzaamheid en tot besprenging met het bloed van Jezus. Als we tot geloof komen, dan reinigt God ons door het bloed van Jezus: *"uitverkoren tot besprenging met het bloed van Jezus"*. Ook daarna blijft het bloed van Jezus ons reinigen (1 Joh. 1:7). Gods bedoeling voor de gelovigen is dat ze na hun bekering in gehoorzaamheid aan Hem gaan leven, vandaar dat er staat: *"uitverkoren tot gehoorzaamheid."*

God weet alle dingen, Hij weet wie er uit vrije wil voor zouden kiezen. Hij weet wie er in zullen gaan op zijn roepstem. Die groep mensen heeft God uitverkoren, uitgekozen en voorbestemd om kinderen van Hem te worden.

Hetzelfde staat in Romeinen 8:29,30. *"Want die Hij tevoren gekend heeft, heeft Hij ook tevoren bestemd tot gelijkvormigheid aan het beeld zijns Zoons, opdat Hij de eerstgeborene zou zijn onder vele broederen; en die Hij tevoren bestemd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft,*

dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt."

Hier spreekt Paulus over de gelovigen. Van hen zegt Hij:

- (1) dat ze te voren gekend zijn,
- (2) dat ze bestemd zijn tot gelijkvormigheid aan Jezus,
- (3) dat God hen geroepen heeft,
- (4) dat God hen gerechtvaardigd heeft
- (5) dat God hen ook al verheerlijkt heeft

Let op volgorde. Het begint met kennen, met van tevoren kennen, het begint met de voorkennis van God. *"Want die Hij tevoren gekend heeft, heeft Hij ook tevoren bestemd tot gelijkvormigheid aan het beeld zijns Zoons "* (Romeinen 8:29)

God wist wie er op zijn roepstem zouden ingaan. Deze mensen heeft hij voorbestemd. Hij heeft ze voorbestemd om op zijn Zoon Jezus te lijken. Dat is het doel waar God naar toe werkt in het leven van ieder die tot geloof komt. Dat is de voorbestemming van elke gelovige.

Op een bepaald moment in hun leven is bij deze mensen, die God al te voren gekend en bestemd heeft, de roeping van God gekomen. God heeft hen bij Hemzelf bepaald, hen voor zijn Woord gezet, hen stil doen staan en overtuigd van hun verlorenheid en van de waarheid van het evangelie. Hij heeft ze geroepen. Ze zijn op die roeping ingegaan. God trekt alle mensen, maar zij hebben zich door God laten trekken (Zie hoofdstuk 1).

Als iemand ingaat op Gods evangelie aanbod, dan rechtvaardigt God hem, dan spreekt God hem vrij en wordt hij bekleed met de gerechtigheid van de Here Jezus. En uiteindelijk, als Jezus terugkomt, zal hij ook verheerlijkt worden. Hij zal op dat moment een verheerlijkt lichaam krijgen en samen met Jezus als koning heersen.

Nogmaals, let op de volgorde. Het begint niet met uitverkiezen en voorbestemmen¹¹. De keten begint met kennen, met voorkennis¹². Dan pas volgt het voorbestemmen: "die Hij tevoren gekend heeft, heeft Hij ook tevoren bestemd".

¹¹ Sommige calvinisten beweren dat voorkennis veronderstelt dat God alles ook vooraf heeft bepaald. Dus ook wie er behouden zouden worden. Deze onbijbelse stelling wordt in bijlage A besproken en weerlegd. De calvinisten komen tot dit standpunt omdat ze niet begrijpen dat de Bijbel leert dat God de mensen echt een vrije keus geeft, terwijl tegelijkertijd God toch alles stuurt. Ze begrijpen niet hoe dat kan. Het antwoord is dat God alwetend is, Hij weet van te voren welke keuzes mensen zullen maken in allerlei situaties. En Hij heeft die keuzes opgenomen in zijn plannen. Voor een uitgebreide uitleg en Bijbelstudie zie bijlage A *"Het bestuur van God en de eigen wil van de mens."*

6.2 De mensen die in Jezus geloven zijn de uitverkorenen

Enkele dingen staan duidelijk in de Bijbel:

- (1) Mensen die in Jezus geloven worden behouden.
- (2) De Bijbel spreekt over de voorkennis van God. God weet van tevoren wie er voor zullen kiezen om te geloven.
- (3) De mensen die in Hem geloven heeft hij uitverkoren om eeuwig leven te ontvangen en zonen van Hem te worden.
- (4) God trekt ieder mens. Maar elk mens kiest zelf wat Hij daar mee doet.

Dit laatste punt, punt 4, is besproken in de hoofdstukken 1 en 2.

Conclusie: als je in Jezus gelooft, dan ben je een uitverkorene.

6.3. Voorbestemming

De Bijbel spreekt over voorbestemmen.

Het is ongeveer synoniem met uitverkiezen

Voorbestemmen is altijd voorbestemmen tot iets. Hetzelfde geldt voor uitverkiezen, dat is ook uitverkiezen tot iets.

Gods plan met de mensen waarvan Hij wist dat ze voor Hem zouden kiezen

God heeft de mensen waarvan Hij wist dat ze zijn aanbod van genade zouden aannemen bestemd tot allerlei zaken. Dat heeft Hij te voren zo gepland en besloten. Ieder mens zou gesteld worden voor de keuze om Hem te erkennen of niet. En God heeft van te voren gepland om degenen die de goede keuze maken, te zegenen met allerlei zegeningen.

Een overzicht van de zaken waartoe God degenen die geloven heeft bestemd:

¹² De Bijbel spreekt hier over te voren kennen. Omdat het niet goed in hun theologie past, probeert het calvinisme de duidelijke boodschap van dit vers weg te redeneren. Ja, zo zegt men dan, het klopt dat hier begonnen wordt met de voorkennis van God, maar het gaat om een verkiezend kennen. Maar wat heeft kennen met kiezen te maken? God die van te voren weet wie er op zijn uitnodiging in zullen gaan, is niet hetzelfde als God die van te voren bepaald, uitkiest, wie er gaan geloven. In dit vers worden kennen en voorbestemmen duidelijk onderscheiden.

+ Bestemd tot gelijkvormigheid aan de Zoon

"Want die Hij tevoren gekend heeft, heeft Hij ook tevoren bestemd tot gelijkvormigheid aan het beeld zijns Zoons, opdat Hij de eerstgeborene zou zijn onder vele broederen" (Romeinen 8:29)

Hier staat dat God ons bestemd heeft tot gelijkvormigheid aan de Zoon. Opdat de Zoon de eerste zou zijn onder vele broederen.

+ Bestemd tot aanneming als zonen

"In liefde heeft Hij ons tevoren ertoe bestemd als zonen van Hem te worden aangenomen door Jezus Christus, naar het welbehagen van zijn wil, tot lof van de heerlijkheid zijner genade, waarmee Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde." (Efeze 1:5,6)

Hier staat dat God ons er van te voren toe bestemd heeft om als zonen van Hem te worden aangenomen.

In liefde heeft God ons, de mensen die in Hem geloven, er toe bestemd als zonen van Hem te worden aangenomen. Door het geloof worden we een kind van God (Galaten 3:26) en ontvangen we de Geest van het zoonschap (Galaten 3:14, 4:6).

Dat is "naar het welbehagen van Zijn wil". Daar had God welbehagen in, daar had God vreugde in, om dat zo te plannen. Als God zondaren tot kinderen van Hemzelf maakt, dan wordt daarin Zijn genade groot gemaakt. Hij roept verdorven zondige mensen, waar niets goeds in woont. Hij roept hen op tot bekering. De mensen die er op ingaan maakt Hij tot een nieuwe schepping en Hij neemt hen aan tot Zonen. Het is ongelooflijk dat Hij dit voor zondige mensen doet. Ze hadden dat helemaal niet verdiend en toch doet Hij het.

+ Bestemd tot het ontvangen van eeuwig leven

"En de volgende sabbat kwam bijna de gehele stad bijeen om het woord Gods te horen. Doch toen de Joden de scharen zagen, werden zij vervuld met nijd en spraken, lasterende, tegen hetgeen door Paulus gezegd werd. Maar Paulus en Barnabas zeiden vrijmoedig: Het was nodig, dat eerst tot u het woord Gods werd gesproken, doch nu gij het verstoot en u het eeuwige leven niet waardig keurt, zie, nu wenden wij ons tot de heidenen. Want zo heeft ons de Here geboden: Ik heb u gesteld tot een licht der heidenen, opdat gij tot heil zoudt zijn tot aan het uiterste der aarde. Toen nu de heidenen dit hoorden, verblijdden zij zich en verheerlijkten het woord des Heren; en allen, die bestemd waren ten eeuwigen leven, kwamen tot geloof; en het woord des Heren verbreidde zich door het gehele land." (Handelingen 13:44-49)

God heeft besloten om elk mens die gelooft het eeuwige leven te geven. Daartoe heeft Hij ze bestemd. Toen Paulus in Korinthe het evangelie verkondigde kwamen de mensen waarvan God wist dat ze het evangelie zouden aannemen ook daadwerkelijk tot geloof: "Allen die bestemd waren ten eeuwige leven". Dat wil zeggen de mensen waarvan God al van te voren wist dat ze Hem zouden aannemen en die daarom bestemd waren tot het eeuwige leven, kwamen tot geloof."

Of de mensen in Korinthe voor of tegen God zouden kiezen heeft God niet voor hen besloten. Dat was de vrije keuze van ieder mens. Daarom staat ook in vers 46 dat degenen die weigerden gehoor te geven aan het evangelie zichzelf het eeuwige leven niet waardig keurden. Dat deden ze **zelf**: "*doch nu gij het verstoort en u het eeuwige leven niet waardig keurt.*" (:46).

God weet van te voren welke mensen uit vrije wil het evangelie zullen aannemen. Hij wist dat er daar in Korinthe veel van dat soort mensen waren. Vandaar dat Hij tegen Paulus zei dat Hij veel volk in Korinthe had (Handelingen 18:10). Als Paulus daar zou gaan prediken, dan zouden ze tot geloof komen. En zoals dat geldt voor alle mensen die geloven, had God ook deze mensen bestemd tot het ontvangen van eeuwig leven.

+ bestemd tot heerlijkheid

"de voorwerpen van ontferming, die Hij tot heerlijkheid heeft voorbereid" (Romeinen 9:23)

Dit is nog iets waar God de mensen die in Hem geloven toe heeft bestemd. Hij heeft ze bestemd tot heerlijkheid.

In het volgende hoofdstuk over Romeinen 9, wordt deze tekst uitgebreid besproken. Daarom wordt op deze plaats niet diep op de tekst ingegaan. Wat we hier benadrukken is dat God de gelovigen heeft bestemd tot eervol gebruik. Hij heeft hen voorbereid, voorbestemd, tot heerlijkheid.

Hij geeft ze straks een taak. Ze zullen met hem als koningen heersen (2 Timoteus 2:12, Openbaring 5:10). Hij geeft hen straks een verheerlijkt lichaam (Filippenzen 3:20,21). Ze zullen toegang krijgen tot de nieuwe hemel en de nieuwe aarde (Openbaring 21:1-7). Er wacht hen een eeuwig gewicht aan heerlijkheid (2 Korinthe 4:17). En dat doet God voor mensen die het niet verdienen. Zo toont Hij in hen de grootheid van zijn genade.

Samenvatting

Tot deze dingen heeft God ieder mens die in Jezus gelooft uitverkoren en (voor)bestemd. God wist van te voren wie voor Hem zouden kiezen. En Hij heeft besloten om de mensen die dat zouden doen een aantal zegeningen te geven: eeuwig leven, aanneming tot zonen, gelijkvormigheid aan Jezus, heerlijkheid. Als je gelooft dan gaat God dat met je doen. Dat is je bestemming als gelovige.

Het is als met een moeder die kinderen uitnodigt voor het verjaardagfeest van haar dochter. Zij heeft van te voren een planning gemaakt. Wat zal ik eens met de gasten gaan doen? Zo is zij tot een programma gekomen. De kinderen die uitgenodigd zijn beslissen zelf of ze zullen komen. Dat is hun eigen keuze. Maar het feestprogramma is door de moeder bedacht. God heeft nagedacht: "Wat zal ik eens doen met de mensen die ingaan op de uitnodiging tot mijn feest?". Ook God is met een feestprogramma gekomen. Hij heeft in de Bijbel enkele dingen bekend gemaakt die Hij met de feestgangers gaat doen. Maar het volledige programma is nog niet onthuld (1 Johannes 3:2).

De bespreking van de uitverkiezing wordt voortgezet in de volgende twee hoofdstukken.

7. Romeinen 9

Het onderwerp van dit hoofdstuk is de uitleg van Romeinen 9. In de discussie over uitverkiezing is Romeinen 9 een sleutelgedeelte. Het is daarom belangrijk dit Bijbelgedeelte grondig te bespreken.

De bespreking bestaat uit drie delen. Eerst komt een inleiding. Vervolgens wordt de grote lijn van Paulus betoog gevolgd. Daarna wordt dieper ingegaan op enkele belangrijke gedeelten van het hoofdstuk.

7.1. De inleiding

+ Romeinen 9 is onderdeel van een groter geheel

Romeinen 9 moet uitgelegd worden vanuit het verband waarin het staat. Het hoofdstuk staat niet op zichzelf. Het is onderdeel van een groter geheel dat bestaat uit de hoofdstukken 9, 10 en 11. Deze drie hoofdstukken gaan over hetzelfde onderwerp en zijn onderdeel van één betoog.

+ Het thema van de drie hoofdstukken

De drie hoofdstukken - en dus ook Romeinen 9 - hebben als hoofdonderwerp Gods handelen met het volk Israel. En in verband daarmee ook Gods handelen met de heidenen. De drie hoofdstukken spreken over de speciale weg die God gaat met Israel en met de heidenen.

Jezus, de beloofde Messias, was gekomen, maar Israël had Hem verworpen. *"Hij kwam tot het zijne en de zijnen hebben Hem niet aangenomen"* (Johannes 1:11). De Joodse leiders hadden Hem veroordeeld en overgegeven aan de kruisdood. Het volk was massaal meegegaan in de verwerping van Jezus. Paulus legt uit dat God door de profeten uit het Oude Testament had aangekondigd dat dit zou gaan gebeuren. Als gevolg van de val van Israel is het heil tot de heidenen gekomen (Romeinen 11:11,12). God heeft zich van Israel naar de heidenen gekeerd en is bezig om een volk voor zijn naam uit de heidenen te vergaderen (Handelingen 15:14). Maar nadat de volheid der heidenen is ingegaan, zal God zich weer naar Israël keren en zal het hersteld worden.

"Want, broeders, opdat gij niet eigenwijs zoudt zijn, wil ik u niet onkundig laten van dit geheimenis: een gedeeltelijke verharding is over Israël gekomen, totdat de volheid der heidenen binnengaat, en aldus zal gans Israël behouden worden, gelijk geschreven staat: De Verlosser zal uit Sion komen, Hij zal goddeloosheden van Jakob afwenden. En dit is mijn verbond met hen, wanneer Ik hun zonden wegneem." (Romeinen 11:25-27)

Hetzelfde staat in Handelingen 15:14-18. *"Simeon heeft uiteengezet, hoe God van meet aan erop bedacht geweest is een volk voor zijn naam uit de heidenen te vergaderen. En hiermede stemmen overeen de woorden der profeten, gelijk geschreven staat: Daarna zal Ik wederkeren en de vervallen hut van David weder opbouwen, en wat daarvan is ingestort, zal Ik weder opbouwen, en Ik zal haar weder oprichten, opdat het overige deel der mensen de Here zoek, en alle heidenen, over welke mijn naam is uitgeroepen, spreekt de Here, die deze dingen doet, welke van eeuwigheid bekend zijn."* (Handelingen 15:14-18)

Nadat God een volk voor zijn naam uit de heidenen heeft bijeengebracht zal Hij zich weer met Israël bezig houden. Met het nationaal herstel van Israël, maar ook met het geestelijk herstel.

In het plan van God is door de val van Israel het heil tot de heidenen gekomen (Romeinen 11:22,30). En door de ontferming die aan de heidenen wordt betoond zullen op hun beurt ook de Joden weer ontferming vinden (Romeinen 11:31).

Nadat Paulus dit alles, in deze drie hoofdstukken, heeft uitgelegd, komt hij tot de volgende samenvatting: *"God heeft hen allen onder ongehoorzaamheid besloten, om Zich over hen allen te ontfermen."* (Romeinen 11:32). God heeft zowel Israel als de heidenen onder ongehoorzaamheid besloten. Om zich vervolgens over hen beiden te ontfermen. Dat is het positieve einde van de uiteenzetting van Paulus.

In deze hoofdstukken is de focus gericht op Israel als collectief, als volk, als natie. Zie bijvoorbeeld Romeinen 11:7: *"Wat dan? Hetgeen **Israël** najaagt, heeft het niet verkregen."* Israel jaagt iets na. Het staat in het enkelvoud. Er staat Israel en niet de Israëlieten.

+ Romeinen 9 is geschreven tegen de achtergrond van de uitverkiezing van Israël

Israël is Gods uitverkoren volk. Het is belangrijk om dit voor ogen te houden voor het goed verstaan van Romeinen 9-11.

"Zo staat uw knecht te midden van uw volk, dat Gij uitverkoren hebt, een groot volk, dat niet te tellen of te schatten is vanwege de menigte" (1 Koningen 3:8)

"want de HERE heeft Zich Jakob verkoren, Israël tot zijn eigendom" (Psalm 135:4)

"Ter wille van mijn knecht Jakob en van Israël, mijn uitverkorene, riep Ik u bij uw naam, gaf u een erenaam, hoewel gij Mij niet kendet." (Jesaja 45:4)

"Niet, omdat gij talrijker waart dan enig ander volk, heeft de HERE Zich aan u verbonden en u uitverkoren; veeleer zijt gij het kleinste van alle volken" (Deuteronomium 7:7)

God had zich aan Israël gebonden door een aantal verbonden. De belangrijkste onvoorwaardelijke¹³ verbonden zijn het verbond met Abraham¹⁴ en het verbond met David¹⁵. En Hij had toegezegd dat Hij in de toekomst een nieuw verbond met Israël ging sluiten (Jeremia 31:31).

De uitverkiezing van Israël was, collectief, als volk.

+ De aanleiding tot het schrijven van Romeinen 9 tot 11

Het feit dat de Joodse leiders en de massa van het volk Jezus hadden verworpen riep een aantal vragen op. Vooral van Joodse zijde. Vragen als: Hoe kan dat? Hoe kan het dat Israel de Messias heeft verworpen? Israël is toch Gods uitverkoren volk? Er zijn toch de onvoorwaardelijke verbonden waarmee God zich aan het volk gebonden heeft? Komt God dan zijn beloften niet na? Is het woord van God vervallen?

"Immers, zij zijn Israëlieten, hunner is de aanneming tot zonen en de heerlijkheid en de verbonden en de wetgeving en de erediens en de beloften: hunner zijn de vaders en uit hen is, wat het vlees betreft, de Christus, die is boven alles, God, te prijzen tot in eeuwigheid! Amen. Maar het is niet mogelijk, dat het woord Gods zou vervallen zijn." (Romeinen 9:4-6)

God had zich aan Israel gebonden door een aantal verbonden. "... heeft de **HERE** Zich aan u verbonden" (Deuteronomium 7:7).

Israël, het uitverkoren volk, had Jezus, de Messias verworpen. Betekende dit dat de verbonden vervallen waren? Het antwoord van Paulus is: "dat is niet mogelijk". *"Maar het is niet mogelijk, dat het woord Gods zou vervallen zijn"* (Romeinen 9:6). De ontrouw van het volk doet de trouw van God niet teniet. God komt zijn onvoorwaardelijke verbondsbeloften na. Het komt uiteindelijk goed met het volk als geheel. Het volk is gevallen (Romeinen 11:12). Maar na de val komt er straks ook een opstanding van Israel (11:25-27). *"Want de genadegaven en de roeping Gods zijn onberouwelijk"* (Romeinen 11:29). God komt tot zijn doel met Israel en zal alle beloften aan het volk, als collectief, nakomen.

¹³ Een voorwaardelijk verbond heeft deze vorm: "Ik zal dit voor je doen, als jij dat doet". Dat is de vorm van het verbond van Mozes. Een onvoorwaardelijk verbond heeft deze vorm: "Ik zal dit voor je doen". Dat is bijvoorbeeld de vorm van het verbond met Abraham. Bij een voorwaardelijk verbond hangt de vervulling van de beloften mede af van het eigen gedrag van het volk. Bij een onvoorwaardelijk verbond is dat niet het geval.

¹⁴ Genesis 12:1-3. Ondermeer de belofte van **een groot volk**. *"Ik zal u tot een groot volk maken"* Genesis 17:1-7. Ondermeer de belofte dat **het land** aan het nageslacht gegeven wordt als **een altoosdurende bezitting**. *"Ik zal mijn verbond oprichten tussen Mij en u en uw nageslacht in hun geslachten, tot een eeuwig verbond, om u en uw nageslacht tot een God te zijn. Ik zal aan u en uw nageslacht het land, waarin gij als vreemdeling vertoeft, het ganse land Kanaän, tot een altoosdurende bezitting geven, en Ik zal hun tot een God zijn."*

¹⁵ 2 Samuel 7:11, 16. Ondermeer **een zoon van David voor altijd op de troon**. *"Uw troon zal vaststaan voor altijd"*

+ Het antwoord op de vraag

In de eerste verzen (Romeinen 9:1-5) heeft Paulus het onderwerp ter sprake gebracht: Hoe kan het dat het uitverkoren volk gevallen is? Vanaf 9:6 tot aan het einde van hoofdstuk 11 geeft Paulus antwoord op die vraag. Hij wijst op verschillende dingen. Die zullen we één voor één doornemen.

7.2. De uitleg van Paulus

Het antwoord van Paulus op de vraag hoe het kan dat het uitverkoren volk de eigen Messias heeft verworpen. En of dat betekent dat God zijn verbonden met Israël niet meer nakomt.

(1). Niet allen die van Israel afstammen zijn Israel

"Want niet allen, die van Israël afstammen, zijn Israël, en zij zijn ook niet allen kinderen, omdat zij nageslacht van Abraham zijn, " (9:6,7)

Het feit dat de joden uit de tijd van Jezus en Paulus afstammelingen van Abraham waren, betekende nog niet dat ze daarmee automatisch bij Gods volk hoorden. Een ware jood is iemand die ook in het hart besneden is (Romeinen 2:28,29) en om echt als nageslacht van Abraham te gelden, moet je ook het geloof van Abraham hebben (Galaten 3:7).

Israël was als collectief geroepen en uitverkoren, maar een individuele Israëliet moest dit wel door persoonlijk geloof bevestigen, wilde hijzelf behouden worden. Ook in het Oude Testament, onder de wet van Mozes, werden de mensen behouden door het geloof. Dat heeft Paulus ondermeer in Romeinen 4 uitgelegd aan de hand van de voorbeelden van Abraham en David.

"Wat zullen wij dan zeggen, dat Abraham, onze voorvader naar het vlees, verkregen heeft? Want indien Abraham uit werken gerechtvaardigd is, dan heeft hij roem, maar niet bij God. Want wat zegt het Schriftwoord? Abraham geloofde God en het werd hem tot gerechtigheid gerekend. Nu wordt hem die werkt, het loon niet toegerekend uit genade, maar krachtens verplichting. Hem echter, die niet werkt, maar zijn geloof vestigt op Hem, die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid, gelijk ook David de mens zalig spreekt, aan wie God gerechtigheid toerekent zonder werken: Zalig zij, wier ongerechtigheden vergeven en wier zonden bedekt zijn. Zalig de man, wiens zonde de Here geenszins zal toerekenen. " (Romeinen 4:1-8)

De Joden die Jezus hadden verworpen, toonden daardoor dat ze, alhoewel ze bij het natuurlijke nageslacht van Abraham hoorden, niet bij het geestelijk nageslacht van Abraham hoorden.

Om dit te ondersteunen wijst Paulus er op dat ook in het Oude Testament dit principe zichtbaar is. Het feit dat iemand een zoon van Abraham was betekende nog niet automatisch dat hij daardoor erfgenaam en drager van de aan Abraham gegeven beloften was. Dat zien we in de geschiedenissen van Isaac en Ismaël en Jakob en Esau.

In het punt 7.3. zullen we nader ingaan op de vragen die de verzen over Jakob en Ezau oproepen. Nu alvast enkele opmerkingen.

Bij Jakob en Ezau gaat het niet over het persoonlijk behoud, het gaat om de vraag door wie de lijn van de Messias voortgezet zal worden. Op wie zullen de beloften van het verbond met Abraham overgaan? God heeft soeverein besloten om die lijn over Jakob te laten lopen.

Op dezelfde soevereine wijze heeft God de keuze gemaakt om Zich te ontfermen over wie geloven en om mensen die weigeren om in Jezus te geloven, te verharderen. God ontfermt zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil (Romeinen 9:15), maar dat betekent niet dat God willekeurig, zonder enige aanleiding, mensen verhardt, Hij verhardt pas nadat een mens eerst zichzelf verhard heeft (Zie hoofdstuk 4 over de verharding).

Voor het begrijpen van Romeinen 9 is het belangrijk te onderkennen dat de Joden uit de tijd van Jezus en Paulus twee fouten maakten.

Ze dachten: "Ik ben nageslacht van Abraham, dus het zit geestelijk wel goed met me".

Jezus weerspreekt dat. Hij wees de Joden er op dat Hij ze vrij kon maken van de zonde. De joden waren beledigd. Ze vonden dat het geestelijk goed met hen gesteld was. Ze zeiden verontwaardigd: "*Wij zijn Abrahams nageslacht*" (Johannes 8:33). Daarom zit het wel goed met ons (Johannes 8:30-44). Jezus en Johannes de Doper zeiden tot hen: "Zonder bekering kun je het koninkrijk van God niet binnengaan" (Mattheus 3:1,2; 4:17). Maar die boodschap verwierpen ze. Johannes zei tegen de Joodse leiders: "*Brengt dan vrucht voort, die aan de bekering beantwoordt; en beeldt u niet in, dat gij bij uzelf kunt zeggen: Wij hebben Abraham tot vader, want ik zeg u, dat God bij machte is uit deze stenen Abraham kinderen te verwekken*" (Mattheus 3:8,9). Maar de Joden dachten dat ze geen persoonlijke bekering nodig hadden omdat ze nageslacht van Abraham waren. Ze dachten: "we zijn er al". Niet alleen Johannes de doper en Jezus weerleggen deze dwaling, Paulus doet hetzelfde. In Romeinen 9:6 en de volgende verzen weerlegt ook hij deze misvatting van de joden.

En de joden dachten dat ze door uiterlijk de wet te houden, voor God rechtvaardig waren.

"Wat zullen wij dan zeggen? Dit: heidenen, die geen gerechtigheid najaagden, hebben gerechtigheid verkregen, namelijk gerechtigheid, die uit geloof is; doch Israël, hoewel het een wet ter gerechtigheid najaagde, is aan de wet niet toegekomen. Waarom niet? Omdat het hierbij niet uitging van geloof, maar van vermeende werken." (Romeinen 9:30-32). Hier staat dat de Joden gerechtigheid najaagden, maar daarbij gingen ze niet uit van geloof maar van werken. Ze dachten werkelijk dat ze door het uiterlijk naleven van de letter van de wet, voor God rechtvaardig konden zijn.

Op die twee dingen steunde hun overtuiging dat het geestelijk wel goed met hen zat.

Jezus prikte daar in Johannes 8 doorheen. Hij ontmaskerde hun valse zekerheid. Hij zei: "Zo kom je er niet. Jullie zijn wel natuurlijk nageslacht van Abraham, maar jullie daden laten zien dat jullie de duivel tot vader hebben (Joh. 8:44). Er is bekering nodig. Als je gerechtigheid niet overvloediger is dan van die van de farizeeën, dan kom je het koninkrijk niet binnen" (Mattheus 5:20). Paulus valt Hem daarin bij als hij schrijft: "*niet allen, die van Israël afstammen, zijn Israël*" (Romeinen 9:6). Alleen als je het geloof en de geloofsgehoorzaamheid van Abraham hebt, hoor je werkelijk bij het volk van God.

Als je zo denkt als de joden deden, kun je de val van Israël niet begrijpen. Want als ze gelijk zouden hebben dan zou de val van Israël in strijd zijn met de onvoorwaardelijke uitverkiezing van Israël. Ze dachten: "We zijn deel van het uitverkoren volk, dus we zijn daardoor automatisch behouden. Het enige wat we moeten doen is ons uiterlijk aan de letter van de wet houden. En dat is goed mogelijk. Als we, als kinderen van Abraham niet automatisch behouden worden dan verbreekt God zijn verbond." Die gedachte corrigeert Paulus in Romeinen 9:6-24.

Net zoals Jezus de joden er op wees dat het niet genoeg is om natuurlijk nageslacht van Abraham te zijn, wijst Paulus er hier, in Romeinen 9, op dat niet iedere natuurlijke nakomeling van Abraham in Gods ogen automatisch deel uitmaakt van Israël. Om die voor de Joden schokkende gedachte te ondersteunen, wees Paulus op de geschiedenis van Isaac en Ismaël en van Jakob en Esau. Hij zegt: "Kijk maar, wat ik zeg is niet zo vreemd, Er is een Bijbels precedent. God heeft al vaker laten blijken dat natuurlijke afstamming van Abraham niet automatisch betekent dat je bij Zijn volk hoort. Dat blijkt uit Gods handelen met Isaac en Ismael en uit zijn handelen met Jakob en Esau." Ismaël was natuurlijk nageslacht van Abraham en Esau was via Jakob ook natuurlijk nageslacht van Abraham en toch hoorden ze niet bij het uitverkoren volk. De redenering van Paulus is als volgt: Toen heeft God zoiets gedaan en nu, in de tijd van Jezus en de apostelen, heeft God opnieuw zoiets gedaan. Deze keer worden alleen de joden die in Jezus geloven tot geestelijk nageslacht van Abraham gerekend.

De overeenkomst is dus dat zowel in de tijd van de aartsvaders, als nu, in de tijd van Jezus en Paulus, niet ieder die natuurlijk nageslacht van Abraham is daardoor automatisch bij het volk van God hoort¹⁶. Dat is de parallel, maar er is ook een verschil. Bij Isaac en Ismaël en bij Jacob en Esau ging het om de lijn van de Messias. Nu staat het eeuwig behoud of verloren gaan op het spel.

¹⁶ Nog een overeenkomst is dat in beide gevallen de verkiezing niet op grond van eigen verdienste is. Dat was zo bij Isaac en Jakob. En dat is ook nu het geval bij de joden die in Jezus geloven. Het enige wat zij gedaan hebben is hun geloof op Jezus stellen, ze hebben hun behoud niet verdiend (Romeinen 4:5-8). Ook hun verkiezing is niet op grond van goed of kwaad dat ze hebben gedaan.

Kortom, Paulus heeft vanuit de Bijbel bewezen dat de verwerping van de ongelovige joden in overeenstemming is met wat God eerder had gedaan met het nageslacht van Abraham.

(2). De oorzaak van de val van Israel

"Wat zullen wij dan zeggen? Dit: heidenen, die geen gerechtigheid najaagden, hebben gerechtigheid verkregen, namelijk gerechtigheid, die uit geloof is; doch Israël, hoewel het een wet ter gerechtigheid najaagde, is aan de wet niet toegekomen. Waarom niet? Omdat het hierbij niet uitging van geloof, maar van vermeende werken. Zij hebben zich gestoten aan de steen des aanstoots, gelijk geschreven staat: Zie, Ik leg in Sion een steen des aanstoots en een rots der ergernis, en wie op hem zijn geloof bouwt, zal niet beschaamd uitkomen. "

(Romeinen 9:30-31)

Paulus legt in zijn betoog ook uit waarom Israel is gevallen. Hij legt uit hoe het kwam dat het door God verworpen is. Israel jaagde op een verkeerde manier naar gerechtigheid. Ze dachten dat ze door uiterlijke wetsonderhouding gerechtigheid voor God konden bereiken. Ze gingen niet uit van geloof, maar van werken. Ze hebben zich gestoten aan de boodschap van de rechtvaardiging door het geloof. Ze hebben geweigerd het evangelie dat Jezus en de apostelen hen voor hebben gehouden te aanvaarden. Ongeloof is de reden van hun val.

"zij zijn door hun ongelooft weggebroken" (Romeinen 11:20)

"Maar ook zij zullen, wanneer zij niet bij hun ongelooft blijven, weder geënt worden" (Romeinen 11:23)

Let op wat er niet staat. Er staat niet dat de joden Jezus niet hebben aangenomen omdat ze niet uitverkoren waren. Uitverkoren hier opgevat op calvinistische wijze. Dat was niet de reden. De reden die hier wordt gegeven, is hun ongelooft. Ze hebben geweigerd Jezus en de apostelen te geloven. Dat heeft hun val veroorzaakt. En of iemand al of niet gelooft is de eigen vrije keuze van ieder mens. Zie de hoofdstukken 1,2,3 en 4 over de onmacht en verblinding van de mens. En hoofdstuk 10 waar de calvinistische leer dat het gelooft een gave van God is, wordt weerlegd.

Het beroep dat het calvinisme doet op Romeinen 9:16 om hun overtuiging te onderbouwen dat het behoud niet afhangt van de eigen wil is misplaatst. In Romeinen 9:16 staat: *"Het hangt dus niet daarvan af, of iemand wil, dan wel of iemand loopt, maar van God, die Zich ontfermt."* Het calvinisme zegt: "Zie je wel, alles hangt af van de keuze van God, de wil van de mens speelt geen rol." Maar het calvinisme leest ook hier weer de eigen leer in het vers. Dit vers legt uit dat een mens niet door eigen inspanning behouden kan worden. Je wordt niet behouden door met je eigen wilskracht en inzet de wet te onderhouden (lopen, willen). Je wordt behouden uit genade, door het gelooft in het

plaatsvervangend sterven van Jezus. God ontfermt zich over de mensen die geloven, Hij ontfermt zich niet over degenen die door eigen wilskracht en inspanning (die door willen en lopen) proberen om zelf rechtvaardig te zijn.

(3) God had het zo gepland

Nu komen we bij het volgende argument dat Paulus gebruikt in zijn antwoord op de vragen die de val van Israël oproep. Hij wijst er op dat God niet verrast was door het ongeloof van de joden. Hij had door de profeten voorzeggd dat dit ging gebeuren. Het stond in het Oude Testament. Israël zou geestelijk vallen en er zou een ander volk, samengesteld uit joden en heidenen, komen.

"En dat zijn wij, die Hij geroepen heeft, niet alleen uit de Joden, maar ook uit de heidenen, gelijk Hij ook bij Hosea zegt: Ik zal niet-mijn-volk noemen: mijn-volk, en de niet-geliefde: geliefde. En het zal geschieden ter plaatse, waar [tot hen] gezegd was: gij zijt mijn volk niet, daar zullen zij genoemd worden: zonen van de levende God. En Jesaja roept over Israël uit: Al was het getal der kinderen Israëls als het zand der zee, het overschot zal behouden worden; want wat Hij gesproken heeft, zal de Here doen op de aarde, volledig en snel.

En gelijk Jesaja tevoren gezegd had: Indien de Here Sebaot ons geen zaad overgelaten had, als Sodom zouden wij geworden zijn en aan Gomorra zouden wij gelijk gemaakt zijn."

(Romeinen 9:25-29)

Hetzelfde staat in Handelingen 15. *"Mannen broeders, hoort naar mij! Simeon heeft uiteengezet, hoe God van meet aan erop bedacht geweest is een volk voor zijn naam uit de heidenen te vergaderen. En hiermede stemmen overeen de woorden der profeten, gelijk geschreven staat: Daarna zal Ik wederkeren en de vervallen hut van David weder opbouwen, en wat daarvan is ingestort, zal Ik weder opbouwen, en Ik zal haar weder oprichten, opdat het overige deel der mensen de Here zoeken, en alle heidenen, over welke mijn naam is uitgeroepen, spreekt de Here, die deze dingen doet welke van eeuwigheid bekend zijn."* (Handelingen 15:14-18)

God had het zo gepland dat door de val van Israël het heil tot de heidenen zou komen. Daar is Hij van meet af aan op bedacht geweest.

"Ik vraag dan: zij zijn toch niet zo gestruikeld, dat zij wel vallen moesten? Volstrekt niet! Door hun val is het heil tot de heidenen gekomen" (Romeinen 11:11,12).

Jullie wijzen het evangelie af? Dan wenden wij ons nu naar de heidenen, die zullen het wel aannemen. (Handelingen 13:47, 18:6, 28:28)

Door de aan ons, heidenen, betoonde ontferming zullen de joden uiteindelijk ook ontferming vinden. *"Want evenals gij eertijds aan God ongehoorzaam waart, maar nu ontferming hebt gevonden*

door hun ongehoorzaamheid, zo zijn ook dezen nu ongehoorzaam geworden, opdat door de u betoonde ontferming ook zij thans ontferming zouden vinden. Want God heeft hen allen onder ongehoorzaamheid besloten, om Zich over hen allen te ontfermen." (Romeinen 11:30-32)

Alhoewel de val van Israel door God voorzgd en gepland was, hebben de joden toch vrijwillig , uit eigen beweging Jezus afgewezen. *"Ik vraag dan: zij zijn toch niet zo gestruikeld, dat zij wel vallen moesten? Volstrekt niet!" (Romeinen 11:11).*

Omdat God alwetend is, weet Hij van te voren hoe de mensen uit vrije wil in allerlei situaties zullen reageren. God heeft die reacties opgenomen in zijn plan. Dat heeft hij ook gedaan met de vrije keuze die de joden hebben gemaakt, toen ze Jezus verwierpen. Zo stuurt God toch alle dingen, terwijl de mens toch binnen zekere grenzen zelf vrije keuzes maakt. Dit wordt besproken in bijlage A die gaat over het bestuur van God en de vrije wil van de mens.

(4) Is God dan niet onrechtvaardig?

Wat hierboven besproken is roept de vraag op of God dan niet onrechtvaardig is, om dit allemaal zo te doen en te plannen (Romeinen 9:14, 19). Is God niet onrechtvaardig als Hij zomaar een groot aantal mensen van het uitverkoren volk verwerpt? En als Hij het allemaal zo gepland heeft, hoe kan Hij hen dan nog verantwoordelijk houden?

Wat antwoordt Paulus op deze vragen? *"Zou er onrechtvaardigheid zijn bij God? Volstrekt niet." (Romeinen 9:14).*

"Wat zullen wij dan zeggen: Zou er onrechtvaardigheid zijn bij God? Volstrekt niet! Want Hij zegt tot Mozes: Over wie Ik Mij ontferm, zal Ik Mij ontfermen, en jegens wie Ik barmhartig ben, zal Ik barmhartig zijn. Het hangt dus niet daarvan af, of iemand wil, dan wel of iemand loopt, maar van God, die Zich ontfermt. Want het schriftwoord zegt tot Farao: Daartoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn kracht zou tonen en mijn naam verbreid zou worden over de gehele aarde. Hij ontfermt Zich dus over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

Gij zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie wederstaat zijn wil? Maar gij, o mens! wie zijt gij, dat gij God zoudt tegenspreken? Zal het geboetseerde soms tot zijn boetseerder zeggen: Waarom hebt gij mij zo gemaakt? Of heeft de pottbakker niet de vrije beschikking over het leem om uit dezelfde klomp het ene voorwerp te vervaardigen tot eervol, het andere tot alledaags gebruik? En als God nu, zijn toorn willende tonen en zijn kracht bekend maken, de voorwerpen des toorns, die ten verderve toebereid waren, met veel lankmoedigheid verdragen heeft – juist om de rijkdom zijner heerlijkheid bekend te maken over de voorwerpen van ontferming, die Hij tot heerlijkheid heeft voorbereid?" (Romeinen 9:14-23)

Net zoals God bij Isaac en Esau het recht had om te kiezen langs welke weg de lijn van de Messias zou lopen. Zo heeft Hij ook het recht om de weg tot behoud te kiezen. Hij heeft er voor gekozen om zich te ontfermen over mensen die geloven. En om de ongelovigen, die Jezus verwerpen, te verharderen. Hij ontfermt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil. (In 7.3. wordt de verharding van het ongelovige deel van Israël nader besproken.)

Paulus vervolgt zijn betoog: *"Gij zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie wederstaat zijn wil?"* (Romeinen 9:19). God had het toch zo gepland dat Israël zou vallen? Als dat zo is, dan kun je Israël toch niet aanrekenen dat ze Jezus hebben verworpen *"want wie wederstaat zijn wil?"*.

Deze redenering klopt niet. Dat wordt besproken in bijlage A. Alhoewel God alles stuurt, is de mens toch vrij om voor of tegen God te kiezen. Maar daar gaat Paulus hier niet op in. Wat Hij wel doet is uitleggen dat het ongeoorloofd is om zulke vragen op te werpen. We hebben als mensen het recht niet om God te bekritisieren: *"Wie zijt gij o mens dat gij God zoudt tegenspreken"* (Romeinen 9:20). Als we God bekritisieren vergeten we onze positie, dan vergeten we dat we slechts schepselen zijn. De almachtige God kan met ons doen wat Hem behaagt.

"Maar gij, o mens! wie zijt gij, dat gij God zoudt tegenspreken? Zal het geboetseerde soms tot zijn boetseerder zeggen: Waarom hebt gij mij zo gemaakt? Of heeft de pottemaker niet de vrije beschikking over het leem om uit dezelfde klomp het ene voorwerp te vervaardigen tot eervol, het andere tot alledaags gebruik?" (Romeinen 9:20,21)

God heeft als Schepper de macht om te besluiten om de mensen die in geloof voor Hem kiezen tot een eervol voorwerp te maken. En om de mensen die Hem verwerpen tot een voorwerp voor alle daags gebruik. Hij heeft het recht om zich te ontfermen over wie geloven en hen tot voorwerpen met eervolle bestemming te maken. En Hij heeft de macht en het recht om mensen die weigeren te geloven te verharderen. Ook al denken de ongelovige joden dat dit onrechtvaardig is omdat ze nageslacht van Israël zijn.

(5) Alleen een Jood die ook innerlijk besneden is, is een ware Jood

Omdat het belangrijk is om dit goed te begrijpen een korte herhaling en uitbreiding van wat in de inleiding hierboven, in punt 7.1, al gezegd is over dit onderwerp.

Het volk Israël was collectief uitverkoren (Deuteronomium 7:7; 1 Koningen 3:8, Psalm 135:4, Jesaja 45:4). Maar om behouden te worden moest iedere jood persoonlijk antwoorden met geloof. Zo was het in het Oude Testament. De weg tot behoud is nooit anders geweest dan door het geloof. Paulus bewijst dat in Romeinen 4 met behulp van de voorbeelden van Abraham en David.

"De rechtvaardige zal door zijn geloof leven." (Habakuk 2:4) Met het citeren van dit vers uit Habakuk begint Paulus in de Romeinen brief de uiteenzetting van het evangelie van de rechtvaardiging door het geloof (Romeinen 1:17). Later herhaalt hij dat nog een keer in de Galatenbrief (Galaten 3:11). Door dat vers te citeren onderstreept Hij dat Hij geen nieuwe boodschap brengt. Ook het Oude Testament zegt dat een mens door persoonlijk geloof behouden moet worden.

(6) De verharding is niet volledig

We komen nu bij het volgende argument. Laten we, voor we dat bespreken, kort herhalen wat Paulus tot nu toe heeft gezegd.

+ Hij heeft uitgelegd dat niet ieder die natuurlijk nageslacht is ook geestelijk nageslacht van Abraham is. Daarom is de val van de ongelovige joden niet vreemd, in het licht van het Oude Testament. God selecteerde ook toen, zoals ook nu weer het geval is.

+De val van Israel was volgens plan. Het was door de profeten aangekondigd.

+ God is niet onrechtvaardig om straks de ongelovige joden te straffen, ook al was wat ze gedaan hebben onderdeel van Gods plan. En God is niet onrechtvaardig in zijn soevereine besluit om zich te ontfermen over wie geloven en om te verharden die het evangelie verwerpen. Als Schepper heeft Hij daartoe het recht en de macht. Hij heeft in zijn vrijmacht besloten om zijn genade groot te maken in degenen die geloven en om zijn lankmoedigheid en zijn heiligheid en toorn tegen de zonde te verheerlijken in degenen die niet geloven.

Nadat hij het bovenstaande heeft uitgelegd wijst Paulus er op dat de verharding van Israel niet volledig is. Er is een deel van Israel dat wel gelooft.

In het grootste deel van Romeinen 9-11 spreekt Paulus over het joodse volk als collectief. Zo kijkt hij naar de Joden. Hij voert het volk Israel zelfs op alsof het één persoon is die handelt. Zie bijvoorbeeld wat Paulus in Romeinen 11:7 zegt: *"Wat dan? Hetgeen Israël najaagt, heeft het niet verkregen"*. Paulus stelt Israel hiervoor als een eenheid die handelt. Israel jaagde iets na, maar heeft het niet verkregen.

Paulus nuanceert dat echter. Omdat Hij vanuit het collectief redeneert stelt Hij het iets te donker voor, als hij zegt dat Israel het niet verkregen heeft doordat het een gerechtigheid uit werken najaagde. Want binnen het volk is er een uitverkoren deel. En dat heeft het wel verkregen. *"Wat dan? Hetgeen Israël najaagt, heeft het niet verkregen, maar het uitverkoren deel heeft het verkregen, en de overigen*

zijn verhard, gelijk geschreven staat: God gaf hun een geest van diepe slaap, ogen om niet te zien en oren om niet te horen, tot de dag van heden. " (Romeinen 11:7,8)

Hij wijst er op dat niet het gehele volk is gevallen. Er is een deel dat niet de weg van het ongeloof heeft gekozen. Het is een overblijfsel, een restant. Er is nog wat overgebleven. Het gaat om de gelovige Joden. De gelovige Joden vormen het geestelijke Israel binnen het natuurlijke Israel. Zij zijn joden die niet allen uiterlijk besneden zijn, ze zijn ook innerlijk door het geloof in Jezus besneden (Kolossenzen 2:11,12).

"En Jesaja roept over Israël uit: Al was het getal der kinderen Israëls als het zand der zee, het overschot zal behouden worden; want wat Hij gesproken heeft, zal de Here doen op de aarde, volledig en snel. En gelijk Jesaja tevoren gezegd had: Indien de Here Sebaot ons geen zaad overgelaten had, als Sodom zouden wij geworden zijn en aan Gomorra zouden wij gelijk gemaakt zijn" (Romeinen 9:27-29).

Het bestaan van een overblijfsel van Joden die in Jezus geloven is een teken en bewijs dat God het volk Israel niet definitief heeft los gelaten.

"Ik vraag dan: God heeft zijn volk toch niet verstoten? Volstrekt niet! Ik ben immers zelf een Israëliet, uit het nageslacht van Abraham, van de stam Benjamin. God heeft zijn volk niet verstoten, dat Hij tevoren gekend heeft. Of weet gij niet, wat het schriftwoord zegt in (de geschiedenis van) Elia, als hij Israël bij God aanklaagt: Here, uw profeten hebben zij gedood, uw altaren hebben zij omvergehaald; ik ben alleen overgebleven en mij staan zij naar het leven. Maar wat zegt de godsspraak tot hem? Ik heb Mij zeventuizend man doen overblijven, die hun knie voor Baäl niet hebben gebogen. Zo is er dan ook in de tegenwoordige tijd een overblijfsel gelaten naar de verkiezing der genade. Indien het nu door genade is, dan is het niet meer uit werken; anders is de genade geen genade meer. Wat dan? Hetgeen Israël najaagt, heeft het niet verkregen, maar het uitverkoren deel heeft het verkregen, en de overigen zijn verhard, gelijk geschreven staat: God gaf hun een geest van diepe slaap, ogen om niet te zien en oren om niet te horen, tot de dag van heden." (Romeinen 11:1-8)

Om zijn punt te onderstrepen wijst Paulus onder meer op zichzelf. Hij is immers een gelovige Jood en het levende bewijs dat er ook Joden zijn die in Jezus geloven. En Hij wijst op de parallel met de tijd van Elia. Net als er in de tijd van Elia een restant was dat niet meeding in de afval uit die tijd, zo was er ook op het moment dat Paulus dit schreef een groep joden die niet mee was gegaan in de verwerping van Jezus. Zoals er in de tijd van Elia een groep Joden was die weigerden om naast Jahweh de Baals als God te erkennen, zo is er in deze tijd een groep van Joden die in Jezus geloven.

God roept in elke generatie elk joods mens tot bekering. Het evangelie is nog steeds in de eerste plaats voor de Jood (Romeinen 1:16). Sommigen kiezen er voor om in Jezus te geloven. Ze begrijpen dat ze door genade en niet door werken behouden moeten worden. Vandaar dat Paulus hier spreekt over het

"overblijfsel naar de verkiezing der genade¹⁷" (Romeinen 11:5). God had hen, op grond van het werk van Christus, genade aangeboden en ze waren daar in geloof op ingegaan. Ze waren door genade en niet door werken behouden.

Zoals we in hoofdstuk 6 hebben gezien, verkiest God mensen op grond van voorzien geloof (1 Petrus 1:1,2). God weet welke mensen uit vrije wil voor Hem zullen kiezen. Die mensen heeft Hij uitverkoren om allerlei zegeningen te ontvangen. De Joden die in Jezus geloven worden daarom het uitverkoren deel van het volk genoemd. *"Wat dan? Hetgeen Israël najaagt, heeft het niet verkregen, maar het uitverkoren deel heeft het verkregen, en de overigen zijn verhard, gelijk geschreven staat: God gaf hun een geest van diepe slaap, ogen om niet te zien en oren om niet te horen, tot de dag van heden."* (Romeinen 11:7,8).

Alle Joden kregen de kans om Jezus te aanvaarden. God gaf hen veel licht, door de wonderen en tekenen waarmee Hij de prediking van Jezus en de apostelen bevestigde. De Joden die geloofden ontvingen van God de gerechtigheid door het geloof. De anderen die ondanks al het licht dat ze ontvangen hadden, weigerden om te geloven, werden vanwege hun ongeloof door God verhard. (Zie de hoofdstukken 3 en 4 over verblindings en verharding.)

(7) De val is niet definitief, de verharding is tijdelijk

We komen nu bij het laatste argument dat Paulus naar voren brengt. Het laatste argument uit een rij van argumenten waarmee hij aantoont dat de beloften aan Israël, als volk, niet vervallen zijn.

Hij wijst er op dat de verharding die over een groot deel van het volk gekomen is, slechts tijdelijk is. Israël is op het moment in een gevallen toestand. Maar daar komt een einde aan. Paulus kondigt namens God de komende bekering van het volk aan. Uit de profetie weten we dat dit in de eindtijd zal gebeuren¹⁸.

¹⁷ Het calvinisme heeft een eigen speciale invulling van het begrip genade. Dat wordt besproken in bijlage G.

¹⁸ Zie bijvoorbeeld Zacharia 12:10-12. Op het moment dat het volk zich massaal bekeert, zullen ook zij deel krijgen aan de uitstorting van de Heilige Geest.

'Daarna zal het geschieden, dat Ik mijn Geest zal uitstorten op al wat leeft, en uw zonen en uw dochters zullen profeteren . . . Ook op de dienstmaagden zal Ik in die dagen mijn Geest uitstorten. Ik zal wonderen geven in de hemel en op de aarde . . . voordat de grote en geduchte dag des Heren komt. En het zal geschieden, dat ieder die de naam des Heren aanroept, behouden zal worden, want op de berg Sion en te Jeruzalem zal ontkoming zijn, zoals de Here gezegd heeft: en tot de ontcomenen zullen zij behoren, die de Here zal roepen.' Joël 2:28-32. Het is duidelijk dat het slot van deze profetie met de bekering van de Joden nog vollediger in vervulling zal gaan. Vollediger dan bij de uitstorting van de Heilige Geest op de Pinksterdag (Zie Hand. 2:16-21). De volledige vervulling van de profetie van Joël komt nog, de uitstorting op de pinksterdag was slechts een gedeeltelijk vervulling. Let op wat er gezegd wordt over tekenen aan de hemel. Dit plaatst de profetie in de eindtijd.

"Want, broeders, opdat gij niet eigenwijs zoudt zijn, wil ik u niet onkundig laten van dit geheimenis: een gedeeltelijke verharding is over Israël gekomen, totdat de volheid der heidenen binnengaat, en aldus zal gans Israël behouden worden, gelijk geschreven staat:

De Verlosser zal uit Sion komen, Hij zal goddeloosheden van Jakob afwenden. En dit is mijn verbond met hen, wanneer Ik hun zonden wegneem. " (Romeinen 11:25-27)

Israël is verhard. Hierboven is al besproken dat die verharding maar gedeeltelijk was. En

hier zegt Paulus dat die verharding ook maar tijdelijk is. Hij duurt voort "*totdat de volheid der heidenen binnengaat*". Als dat is gebeurd, zal daarna geheel Israël tot bekering komen en behouden worden.

Het was geen geheimenis dat Israël zich massaal zou bekeren. Let op het "*gelijk geschreven staat*" (Romeinen 11:8). Het was wel een verborgenheid dat dit zal gebeuren nadat de volheid der heidenen is binnengegaan.

In Handelingen 15:14-16 is er sprake van dezelfde volgorde. God verzamelt een volk voor zijn naam uit de heidenen. En als dat gedaan is, keert Hij zich weer tot Israël. Dan gaat Hij de vervallen hut van David herstellen. Dan komt er een nationaal en geestelijk herstel van Israel.

Na de val komt er straks ook een nationale opstanding. Er komt een einde aan de gedeeltelijke verharding. Israël, als collectief, als geheel, komt tot geloof aan het einde van de grote verdrukking. Dat gaat gebeuren omdat Gods genadegaven en roeping onberouwelijk zijn. Het komt in orde, God houdt zich aan Zijn verbonden met Israël, Hij komt zijn beloften na.

"Zij zijn naar het evangelie vijanden om uwentwil, naar de verkiezing zijn zij geliefden om der vaderen wil. Want de genadegaven en de roeping Gods zijn onberouwelijk. Want evenals gij eertijds aan God ongehoorzaam waart, maar nu ontferming hebt gevonden door hun ongehoorzaamheid, zo zijn ook dezen nu ongehoorzaam geworden, opdat door de u betoonde ontferming ook zij thans ontferming zouden vinden. Want God heeft hen allen onder ongehoorzaamheid besloten, om Zich over hen allen te ontfermen." (Romeinen 11:28-32)

(8) Een merkwaardig soort uitverkorenen

"Zij zijn naar het evangelie vijanden om uwentwil, naar de verkiezing zijn zij geliefden om der vaderen wil." (Romeinen 11:28)

Een natuurlijke jood behoort bij het volk Israël. Israël is collectief uitverkoren en daarom zegt Paulus over de ongelovigen joden uit zijn tijd dat ze naar de verkiezing nog steeds geliefden zijn: "*naar de*

verkiezing zijn zij geliefden omwille van de vaderen". Terwijl ze op hetzelfde moment, omdat ze het evangelie verwierpen, vijanden waren: "zij zijn naar het evangelie vijanden".

Een merkwaardig soort uitverkoren zijn dat. Ongelovig en vijandig, maar nog steeds naar de verkiezing geliefden omwille van de vaderen, omdat ze onderdeel van het natuurlijke volk Israël zijn. Het volk waaraan God zich verbonden heeft met onvoorwaardelijke beloften.

(9) Wat er gebeurt verheerlijkt God

God openbaart Zijn grootheid in Zijn handelen met zowel de gelovigen als de ongelovigen. En Hij verheerlijkt zich in de weg die Hij met Israël en de heidenen gaat.

Gods heerlijkheid in Zijn handelen met gelovigen en ongelovigen

"En als God nu, zijn toorn willende tonen en zijn kracht bekend maken, de voorwerpen des toorns, die ten verderve toebereid waren, met veel lankmoedigheid verdragen heeft, juist om de rijkdom zijner heerlijkheid bekend te maken over de voorwerpen van ontferming, die Hij tot heerlijkheid heeft voorbereid?" (Romeinen 9:22,23)

God heeft besloten om zich te ontfermen over wie geloven en om te verharden wie niet willen geloven. Hij verheerlijkt zich in beide groepen. In degenen die geloven maakt Hij de grootheid van zijn genade bekend. In hen demonstreert Hij wat zijn genade allemaal vermag. Dat doet Hij door mensen te redden die het niet verdienen en door ze te overladen met allerlei zegeningen. De mensen die er voor kiezen om te geloven heeft Hij tot heerlijkheid voorbereid. In de anderen demonstreert Hij zijn toorn en kracht, maar ook zijn lankmoedigheid. Hij verdraagt ze een tijd. Hij geeft ze tijd om zich te bekeren (2 Petrus 3:9, Openbaring 2:21). Maar als ze zich, nadat ze licht hebben ontvangen, niet willen bekeren dan verhardt Hij ze uiteindelijk. Net zoals de Farao uiteindelijk werd verhard, toen hij tegen beter weten in God niet wilde erkennen en gehoorzamen. Zie hoofdstuk 4. En uiteindelijk ontbrandt dan Gods rechtvaardige toorn.

God heeft voor degenen die er voor kiezen om te geloven een bestemming en plan. En God heeft voor degenen die weigeren om te geloven ook een plan. De mensen die weigeren te geloven heeft hij ten verderve toebereid. De mensen die wel geloven tot heerlijkheid.

Gods heerlijkheid in zijn weg met Israël en de heidenen

In Romeinen 9,10 en 11 legt Paulus uit hoe het kan dat het uitverkoren Joodse volk de eigen Messias heeft verworpen. Hij legt uit dat het onderdeel was van Gods plan. De val van Israël zette een kettingreactie in gang. Omdat de Joden de Messias verwierpen wendde God Zich met het evangelie tot

de heidenen. Dit zal weer leiden tot de bekering van de Joden. En in dit alles maakt God zijn wijsheid die dit zo bedacht heeft en zijn genade groot. Want allen worden gered door zijn ontferming. Paulus overziet Gods wonderbare plan en wegen met het volk Israël en de heidenen en reageert met een lofprijzing over de wijsheid van God: "*O diepte van rijkdom, van wijsheid en van kennis Gods, hoe ondoorgroendelijk zijn zijn beschikkingen en hoe onnaspeurlijk zijn wegen!*" (Romeinen 11:33)

"Want, broeders, opdat gij niet eigenwijs zoudt zijn, wil ik u niet onkundig laten van dit geheimenis: een gedeeltelijke verharding is over Israël gekomen, totdat de volheid der heidenen binnengaat, en aldus zal gans Israël behouden worden, gelijk geschreven staat:

De Verlosser zal uit Sion komen, Hij zal goddeloosheden van Jakob afwenden. En dit is mijn verbond met hen, wanneer Ik hun zonden wegneem.

Zij zijn naar het evangelie vijanden om uwentwil, naar de verkiezing zijn zij geliefden om der vaderen wil. Want de genadegaven en de roeping Gods zijn onberouwelijk. Want evenals gij eertijds aan God ongehoorzaam waart, maar nu ontferming hebt gevonden door hun ongehoorzaamheid, zo zijn ook dezen nu ongehoorzaam geworden, opdat door de u betoonde ontferming ook zij thans ontferming zouden vinden. Want God heeft hen allen onder ongehoorzaamheid besloten, om Zich over hen allen te ontfermen.

O diepte van rijkdom, van wijsheid en van kennis Gods, hoe ondoorgroendelijk zijn zijn beschikkingen en hoe onnaspeurlijk zijn wegen!

Want: wie heeft de zin des Heren gekend? Of wie is Hem tot raadsman geweest?

Of wie heeft Hem eerst iets gegeven, waarvoor hij vergoeding ontvangen moet?

Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen: Hem zij de heerlijkheid tot in eeuwigheid! Amen." (Romeinen 11:25-36)

Alles loopt uit op de verheerlijking van God. In plaats dat de val van Israël God onteert, zal het uiteindelijk juist meewerken aan de verheerlijking van God.

(10.) Het gedeelte (Romeinen 9 tot en met 11) eindigt met een positieve noot

"Want God heeft hen allen onder ongehoorzaamheid besloten, om Zich over hen allen te ontfermen."

(11.) De conclusie

We hebben gezien hoe Paulus antwoord heeft gegeven op de vraag hoe het kan dat de Joden uit de tijd van Jezus en de apostelen hun eigen Messias hebben verworpen. Hij heeft aangetoond dat het woord

van God niet vervallen is. God zal al zijn beloften aan het volk Israël ten volle vervullen. De val van Israël is niet volledig en slechts tijdelijk. Ook is de val van Israel een onderdeel van Gods plan. Dit moest gebeuren. God had gepland om zowel de Joden als de heidense volken onder de zonde te besluiten, om zich daarna over allen te ontfermen. God is niet onrechtvaardig als hij Joden die onderdeel waren van het natuurlijk volk Israël verwerpt omdat ze niet in Jezus geloven. Hij heeft de vrijmacht om er voor te kiezen om Zich te ontfermen over mensen die in Jezus geloven en om de mensen die weigeren in Jezus te geloven te verharderen. Dit alles loopt uit op de verheerlijking van God.

7.3. Een nadere bespreking van enkele belangrijk gedeelten van Romeinen 9

We zullen nu dieper ingaan op enkele onderdelen van Romeinen 9. Hierbij is enige herhaling van wat hierboven is besproken onvermijdelijk.

(1) De verkiezing van Jakob boven Esau

"Maar dit niet alleen; daar is ook Rebekka, bevrucht van één man, onze vader Isaak. Want toen de kinderen nog niet geboren waren en goed noch kwaad hadden gedaan – opdat het verkiezend voornemen Gods zou blijven, niet op grond van werken, maar op grond daarvan, dat Hij riep, – werd tot haar gezegd: De oudste zal de jongste dienstbaar zijn, gelijk geschreven staat: Jakob heb Ik liefgehad, maar Esau heb Ik gehaat." (Romeinen 9:10-13)

+ Verkiezing gaat hier niet over eeuwig behoud

De Bijbel spreekt hier over Gods verkiezend voornemen (Romeinen 9:11). Maar met deze verkiezing wordt niet een verkiezing tot behoud bedoeld. Het gaat om Gods keuze waarlangs de lijn van de Messias zou gaan. God koos het kind uit op wie Zijn beloften aan Abraham zouden overgaan. God koos voor Jakob en niet voor Esau.

+ Dat God besloot om de beloften van Abraham op Jakob te doen overgaan, sloot de mogelijkheid tot behoud van Esau niet uit.

Dat is zo omdat het bij de uitverkiezing van Jakob niet gaat om het eeuwig behoud, maar om de keuze van de lijn waarlangs de Messias zou komen. Wie zou drager worden van de beloften van het verbond met Abraham?

Ook al was Esau niet uitgekozen om deze eer te ontvangen, dat betekende niet dat Esau niet behouden kon worden. Hij kon nog steeds in God geloven en zo behouden worden. In het Oude Testament kon ieder mens behouden worden door het geloof (Romeinen 4), die weg stond ook voor Esau open.

+ Het ging om volken, niet om het individu

God had bij zijn mededeling aan Rebekka niet zozeer Jacob en Esau individueel op het oog, maar de volken die uit hen zouden groeien. Dat blijkt duidelijk uit het verslag in Genesis 25.

"En de kinderen stieten in haar binnenste tegen elkander. Toen zeide zij: Indien het aldus gesteld is, waarom overkomt mij dat? Daarop ging zij om de HERE te vragen. En de HERE zeide tot haar: Twee volken zijn in uw schoot, en twee natiën zullen zich scheiden uit uw lichaam; de ene natie zal sterker zijn dan de andere, en de oudste zal de jongste dienstbaar wezen." (Genesis 25:22-23)

Rebekka merkte dat er iets aan de hand was in haar binnenste, toen ze zwanger was. Ze vroeg aan God wat er aan de hand was. Let op wat God tegen haar zei. God zei niet: "Twee zonen zijn in uw schoot". Nee, Hij zei: "Twee volken zijn in uw schoot, en twee natiën zullen zich scheiden uit uw lichaam, de ene natie zal sterker zijn dan de andere".

God dacht aan de volken die uit de beide kinderen in de schoot van Rebekka zouden voortkomen. God had besloten dat het volk Israel (Jakob) sterker zou zijn dan het volk Edom (Esau). "en de ene natie zal sterker zijn dan de andere". God koos de Joden uit als het volk dat de beloften van Abraham zou erven. De beloofde verlosser zou uit de joden voortkomen. Het heil is uit de Joden.

Het gaat hier om uitverkiezing als volk, als collectief. Het Oude Testament laat duidelijk zien dat Israël, als collectief, door God was uitverkoren (Deuteronomium 7:7 / 1 Koningen 3:8 / Psalm 135:4 / Jesaja 45:4).

Als je naar de levens van Jakob en Esau kijkt, dan wordt bevestigd dat het bij de profetie over Jakob en Esau om de volken ging die uit hen zouden groeien. Onderdeel van de profetie was de aankondiging: "de oudste zal de jongste dienstbaar zijn". Maar in de levens van Jakob en Esau is die profetie niet vervuld. Esau heeft Jakob nooit gediend. Jakob is voor hem gevlucht. Dat is niet echt gediend worden. En toen Jakob terug kwam van zijn verblijf bij Laban stelde hij zich op als knecht van Esau:

- Jacob boog voor Esau, zeven maal (Genesis 33:3)
- Jacob noemde Esau Heer (Genesis 33:8)
- Jacob noemde zichzelf dienstknecht van Esau (Genesis 33:5)

De profetie dat de oudste de jongste zou dienen is gedeeltelijk vervuld onder David, toen David Edom veroverde (2 Samuel 8:13,14). Maar deze profetie zal pas volledig vervuld worden in het komende duizendjarig rijk¹⁹. Waar Israël aan het hoofd van de volken zal staan.

¹⁹ Amos 9:11,12; Numeri 24:14-18

Dat het bij Jakob en Esau om een collectieve uitverkiezing, een uitverkiezing van volken, ging, wordt ook bevestigd door het andere citaat dat Paulus in Romeinen 9:13 geeft: *"Jakob heb ik liefgehad, maar Esau heb ik gehaat"*. Dat zullen we nu bespreken.

(2) Esau heb ik gehaat

"Want toen de kinderen nog niet geboren waren werd tot haar gezegd: De oudste zal de jongste dienstbaar zijn gelijk geschreven staat: Jakob heb ik liefgehad, maar Esau heb ik gehaat." (Romeinen 9:11,12)

+ De twee citaten uit het Oude Testament

In Romeinen 9:11,12, citeert Paulus twee keer uit het Oude Testament. Het eerste citaat is *"de oudste zal de jongste dienstbaar zijn"* (Genesis 25:23) en het tweede citaat is *"Toch heb ik Jakob liefgehad, maar Esau heb ik gehaat"* (Maleachi 1:3).

+ Het verband tussen de twee citaten

"Maar dit niet alleen; daar is ook Rebekka, bevrucht van één man, onze vader Isaak. Want toen de kinderen nog niet geboren waren en goed noch kwaad hadden gedaan – opdat het verkiezend voornemen Gods zou blijven, niet op grond van werken, maar op grond daarvan, dat Hij riep, – werd tot haar gezegd: De oudste zal de jongste dienstbaar zijn, gelijk geschreven staat: Jakob heb ik liefgehad, maar Esau heb ik gehaat." (Romeinen 9:10-12)

Paulus heeft in de voorgaande verzen, in Romeinen 9:6-9, uitgelegd dat natuurlijke nakomelingen van Abraham niet automatisch voor nakomelingen gelden. *"Want niet allen, die van Israël afstammen, zijn Israël"* (Romeinen 9:6). Als ondersteuning van zijn stelling wijst hij op Gods keuze om de lijn van de Messias via Isaac en via Jakob te laten lopen. Hij legt er de nadruk op dat het niet op grond van werken was, dat God voor Isaac en Jakob koos. God had dat al voor de geboorte aan Rebekka bekend gemaakt. Toen *"werd tot haar gezegd: De oudste zal de jongste dienstbaar zijn"*. Als toelichting of bevestiging voegt Paulus er nog aan toe *"gelijk geschreven staat: Jakob heb ik liefgehad, maar Esau heb ik gehaat."* Het tweede citaat licht het eerste toe.

+ Het gaat in Maleachi niet om Jakob en Esau als persoon

Dat is logisch, want het citaat uit Maleachi is bedoeld als bekrachtiging van de profetie aan Rebekka. Het ene licht het andere toe. Immers, hierboven is aangetoond dat het citaat "de oudste zal de jongste dienen" niet op Jakob en Esau individueel slaat. Als het eerste citaat niet op Jakob en Esau individueel slaat, dan ook het tweede citaat niet.

Het blijkt ook uit de tekst in Maleachi zelf.

"Toch heb Ik Jakob liefgehad, maar Esau heb Ik gehaat; Ik heb zijn bergen tot een woestiniĳ gemaakt en zijn erfdeel aan de jakhalzen der woestiniĳ prijsgegeven. Wanneer Edom zegt: Wij zijn verwoest, doch wij zullen de puinhopen weer opbouwen – zo zegt de HERE der heerscharen: Laten dezen bouwen, maar Ik zal afbreken; men zal het noemen: gebied der goddeloosheid, en: het volk waarop de HERE voor eeuwig toornt." (Maleachi 1:3,4)

Hier zegt God over Esau: *"Ik heb zijn bergen tot een woestiniĳ gemaakt"*. Het gaat duidelijk om een land. God stelt Edom en Esau aan elkaar gelijk. *"Esau heb Ik gehaat"* betekent "Edom heb ik gehaat". Edom is *"het volk waarop de HERE voor eeuwig toorn*t."

Ook Jakob staat hier voor het volk Israëĳ. Als we in het Oude Testament de naam Jakob tegenkomen, dan staat dat altijd voor het volk Israëĳ. Met uitzondering natuurlijk van de eigenlijke geschiedenis van Jakob, zoals die in Genesis staat. En als er in andere Bijbelgedeelten naar die geschiedenis wordt terugverwezen. Ook als het gaat om de verbondsnaam "de God van Abraham, Isaac en Jakob" wordt de persoon Jakob bedoeld. Maar in alle andere gevallen wordt met Jakob het volk Israëĳ bedoeld²⁰. Zo ook hier in Maleachi. Hetzelfde geldt ook voor het gebruik van de naam Esau (Edom). Die staat ook voor het volk Edom.

+ God had een goede reden voor zijn haat voor Edom (Esau)

De uitspraak *"Toch heb ik Jakob liefgehad en Esau gehaat"* (Maleachi 1:3) heeft God gedaan lang nadat de volken Jakob en Esau waren ontstaan. De andere uitspraak over het dienen van de jongste door de oudste is gedaan voordat de kinderen geboren waren.

Het eerste citaat "de oudste zal de jongste dienen" (Romeinen 9:12, Genesis 25:23) was, toen God die woorden uitsprak, een profetie. Het zag vooruit. De kinderen waren nog niet geboren, de twee volken waren nog niet ontstaan. Het ene volk, Jakob, zou sterker zijn dan het andere volk, Esau. Het ene volk, Esau, zou het andere, Jakob, dienen. Op dat tijdstip zei God niets over haten of liefhebben.

Het andere citaat *"Jakob heb ik liefgehad en Esau gehaat"* (Romeinen 9:13, Maleachi 1:3) ziet achterom. Het citaat komt uit het boek van de profeet Maleachi. Chronologisch gezien was Maleachi de laatste schriftprofeet van het Oude Testament. Op het moment dat God deze woorden door de mond van de profeet Maleachi uitsprak, bestonden de volken Israel en Edom al vele honderden jaren. Edom had zich in de eeuwen daarvoor herhaaldelijk zeer slecht gedragen tegenover het broedervolk Israel²¹. Toen God door Maleachi deze woorden sprak was er overvloedige reden voor God om Edom, als natie, te haten. Ze hadden zich consequent misdragen tegenover Israel. Het begon al in Numeri 20:14-21.

²⁰ Enkele teksten van de vele teksten waar Jakob staat voor het gehele volk. Deuteronomium 32:9; Psalm 14:7. 24:6. 53:7. 78:21, enzovoorts. In Romeinen 11:26 citeert Paulus uit het Oude Testament en in dat citaat staat Jakob ook voor het volk. *"Hij zal goddeloosheden van Jakob afwenden"*

²¹ Zie bijvoorbeeld Amos 1:11, Ezechiël 36:5, Joel 3:19

+ De betekenis in de Bijbel van het woord haten

Als we in de Bijbel het woord haten tegenkomen valt dat niet altijd precies samen met de betekenis die het woord haten in het Nederlands heeft. Het Hebreeuwse woord dat in het Nederlands met haten wordt vertaald kan ook beteken: "minder liefhebben". Of er haten wordt bedoeld zoals de betekenis is van het Nederlandse woord haten of dat er "minder liefhebben dan" mee wordt bedoeld, moet blijken uit het verband waarin het woord wordt gebruikt.

Een illustratie van haten in de zin van minder liefhebben vinden we in het leven van Jakob. De Bijbel zegt dat hij zijn vrouw Lea, in vergelijking met zijn andere vrouw Rachel, haatte.

"En hij ging ook in tot Rachel, en had ook Rachel liever dan Lea; en hij diende bij hem nog andere zeven jaren. Toen nu de HEERE zag, dat Lea gehaat was, opende Hij haar baarmoeder; maar Rachel was onvruchtbaar." (Genesis 29:30,31. SV)

Uit niets blijkt dat Jakob Lea haatte, zoals wij haten verstaan. Hij had haar "minder lief" dan Rachel. Dat is dan ook de reden dat moderne vertaling niet meer vertalen met haten, maar met "minder liefhebben". Dat is zo bij de NBG 51 en ook bij de HSV.

Haten betekende hier slechts dat Jakob dol was op Rachel en dat in vergelijking met zijn liefde voor Rachel zijn liefde voor Lea verbleekte.

Ook in het Nieuwe Testament vinden we enkele voorbeelden waar het woord haten dezelfde betekenis van minder liefhebben heeft.

"Indien iemand tot Mij komt, en niet haat zijn vader en moeder en vrouw en kinderen en broeders en zusters, ja zelfs zijn eigen leven, die kan mijn discipel niet zijn." (Lucas 14:26)

Jezus zegt hier dat we onze eigen vader en moeder en vrouw en kinderen en broers en zusters moeten haten. Als we dat niet doen, kunnen we geen discipel van Hem zijn.

Het is duidelijk dat Jezus hier met haten iets anders bedoelt dan wij er onder verstaan. Het gaat om minder liefhebben. We moeten God liefhebben meer dan dat wij onze familieleden of zelfs ons eigen leven liefhebben.

De uitspraak Esau heb ik gehaat, als die al op Esau persoonlijk zou slaan (wat dus niet het geval is), bewijst nog niet dat God Esau heeft gehaat zoals wij haten verstaan en al helemaal niet dat God Esau van eeuwigheid, zonder enige aanleiding, zou haten omdat Hij daar een welbehagen in heeft. Of dat hij andere mensen zonder oorzaak zou haten.

+ God haat niet zonder oorzaak

We hebben het nu over haten in de zin van ergens een diepe afkeer van hebben, iets een gruwel en aanstoot vinden, er boos over zijn. De idee dat God op deze manier mensen haat zonder reden, omdat Hij daar een eeuwig welbehagen in heeft, is lijnrecht in strijd met vele andere Bijbelgedeelten waarin

sprake is van Gods liefde voor alle mensen. God wil niet dat enig mens verloren gaat. *"Hij is lankmoedig jegens u, daar Hij niet wil, dat sommigen verloren gaan, doch dat allen tot bekering komen."* (2 Petrus 3:9). God was ten tijde van de profeet Maleachi kwaad op het volk Edom. Niet op grond van een verkiezend voornemen, maar omdat zij zich eeuwenlang misdragen hadden tegenover de joden.

(3) Esau en berouw

"Laat niemand een hoereerder zijn, of onverschillig als Esau, die voor één spijs zijn eerstgeboorterecht verkocht. Want gij weet, dat hij later, toen hij (toch) de zegen wilde erven, afgewezen werd, want toen vond hij geen plaats voor berouw, hoewel hij het onder tranen zocht" (Hebr. 12:16,17)

In sommige kringen binnen het calvinisme jaagt dit verhaal veel schrik aan. Het wekt ongerustheid bij mensen die een tijd onverschillig hebben geleefd ten opzichte van God en die Gods roepstemmen hebben genegeerd. De vraag is dan: is het voor mij te laat, zoals het voor Esau te laat was? Die schrik is niet terecht want ieder is vrij om zich tot God te wenden onder belijdenis van de zonden en als wij dat doen dat zal God ons vergeven. *"Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid."* (1 Johannes 1:9). Zie hoofdstuk 4 over verharding.

Er staat dat Esau onverschillig was. Het kon hem allemaal niet schelen. Hij leefde in het "nu". Hij had honger en die moest gestild worden. Het eerstgeboorterecht, dat was nog zover weg. Later lezen we dat het hem toch erg dwars zat dat Jakob had genomen wat hij aan hem had verkocht. Toen Esau ontdekte dat Jakob zich door Isaac had laten zegenen met de zegen van Abraham, wilde hij toch zelf de zegen beërven. Maar Isaac had de zegen al weggegeven. Daarop pleitte Esau onder tranen bij Isaac: "hebt u dan niet nog een zegen?" Hij kreeg nog wel een zegen, echter niet de zegen van Abraham. Toen Esau ontdekte dat hem de zegen was ontstolen, was hij daar zeer van streek van. Hij gaf een luide en bittere schreeuw en hij zei tot zijn vader Isaac *"Zegen mij, ook mij, mijn vader."* (Genesis 27:34). *"Daarop zeide Esau tot zijn vader: Hebt gij slechts deze éne zegen, mijn vader? Zegen mij, ook mij, mijn vader! En Esau verhief zijn stem en weende."* (Genesis 27:38).

Er staat in Hebreëen 12 dat Esau geen plaats vond voor berouw, terwijl hij het wel zocht onder tranen. Uit het verslag in Genesis 27 blijkt dat Esau alleen spijt had van wat hij kwijt was. Daar weende hij over. Maar hij beseft niet dat Hij door zo onverschillig te zijn over de zegen van Abraham, tegen God had gezondigd. Wat Esau had moeten doen is deze zonde aan God belijden en zich op die manier voor God verootmoedigen. Als Esau zijn zonde tegenover God had toegegeven en beleden dan had God hem vergeven. Zoals God een ieder vergeeft die zijn zonden belijdt (1 Johannes 1:9). Dat was het verschil tussen Esau en bijvoorbeeld David. David deed dat wel nadat hij met Batseba gezondigd had. Of met de verloren zoon. Die kwam bij de vader terug met schuldbelijdenis (Lucas 15:18).

Het was dus niet zo dat het onmogelijk was voor Esau om weer recht tegenover God te gaan staan. Hij had er wel spijt van dat hij zijn zegen kwijt was, maar zijn zonden belijden deed hij niet. Hij wilde niet tegenover God erkennen dat hij gezondigd had. In die zin vond hij geen plaats voor berouw.

(4) De verharding van de Farao en de verharding van Israel

"Wat zullen wij dan zeggen: Zou er onrechtvaardigheid zijn bij God? Volstrekt niet! Want Hij zegt tot Mozes: Over wie Ik Mij ontferm, zal Ik Mij ontfermen, en jegens wie Ik barmhartig ben, zal Ik barmhartig zijn. Het hangt dus niet daarvan af, of iemand wil, dan wel of iemand loopt, maar van God, die Zich ontfermt. Want het schriftwoord zegt tot Farao: Daartoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn kracht zou tonen en mijn naam verbreid zou worden over de gehele aarde. Hij ontfermt Zich dus over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil." (Romeinen 9:14-18)

Hieronder worden dit gedeelte van Romeinen 9 besproken. Wat volgt is gedeeltelijk een herhaling van wat in hoofdstuk 4, het hoofdstuk over de verharding, is besproken

+ God die ontfermt en die verhardt

"Hij ontfermt Zich dus over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil." (Romeinen 9:18)

God is vrij om zich te ontfermen en vrij om te verharden. Uit de Bijbel weten we dat God dit niet in willekeur doet. Hij verhardt alleen die mensen die daar zelf aanleiding toe hebben gegeven. Zie hoofdstuk 4 over de verharding.

+ Over wie God zich ontfermt en wie Hij verhardt

God heeft in zijn vrijmacht besloten om zich te ontfermen over mensen die in Jezus geloven en Hij heeft besloten om mensen die Jezus afwijzen te verharden. Dat laatste was, in de tijd van Paulus, het geval met het overgrote deel van de Israëlieten.

"Wat dan? Hetgeen Israël najaagt, heeft het niet verkregen, maar het uitverkoren deel heeft het verkregen, en de overigen zijn verhard, gelijk geschreven staat: God gaf hun een geest van diepe slaap, ogen om niet te zien en oren om niet te horen, tot de dag van heden." (Romeinen 11:7,8)

+ De verharding van Israel was niet in willekeur

Israël had kans op kans gehad, de Joden hadden veel licht gehad, Jezus en de apostelen hadden onder hen gepredikt in de kracht van Gods Geest. God had de prediking overvloedig bevestigd door wonderen en tekenen (Handelingen 10:38, Hebrëeën 2:4). Ieder kon weten dat Jezus en de apostelen door God gezonden waren. Een eerlijk man als Nicodemus gaf dat ook toe. Hij zei: *"wij weten, dat Gij*

van God gekomen zijt als leraar; want niemand kan die tekenen doen, welke Gij doet, tenzij God met Hem is" (Johannes 3:2)

Voor het verwerpen van Jezus was er geen enkel excuus of verzachtende omstandigheid. Als mensen hardnekkig en in volle bewustheid, **tegen beter weten in**, door God gegeven licht verwerpen is Gods geduld op een bepaald moment op en dan volgt als oordeel verblinding en verharding.

"Wat dan? Hetgeen Israël najaagt, heeft het niet verkregen, maar het uitverkoren deel heeft het verkregen, en de overigen zijn verhard, gelijk geschreven staat: God gaf hun een geest van diepe slaap, ogen om niet te zien en oren om niet te horen, tot de dag van heden. " (Romeinen 11:7,8)

Het uitverkoren deel heeft het verkregen. Dat zijn de Israëlieten waarvan God wist dat ze uit vrije wil voor Hem zouden kiezen als ze het evangelie zouden horen (Zie hoofdstuk 6). De mensen die tegen beter weten in tegen Hem kozen, die heeft God verhard door hun een geest van diepe slaap te geven.

+ Ze waren het niet, maar ze zijn het geworden

Let op dat er staat "*en de overigen zijn verhard*" (Romeinen 11:7). Ze waren niet verhard, ze zijn het geworden. In het begin waren ze niet verhard, die verharding is later gekomen. Hetzelfde staat in Romeinen 11:25. Daar staat: "*een gedeeltelijke verharding is over Israël gekomen*". Die verharding was er niet vanaf het begin, zo zijn ze niet geboren. Die verharding is over hen gekomen. In het begin waren deze mensen niet verhard. Pas toen ze zichzelf, tegen beter weten in, verhardden tegen de boodschap van Jezus heeft God hen Zelf ook verhard. Israël is niet ongelovig omdat het verhard is. Het is verhard omdat het niet geloofde.

God verhardt niet zomaar, uit pure willekeur, omdat Hij daar zin (welbehagen) in heeft. Zie het hoofdstuk 4 over verharding.

+ De Farao als voorbeeld

"Want het schriftwoord zegt tot Farao: Daartoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn kracht zou tonen en mijn naam verbreed zou worden over de gehele aarde. Hij ontfermt Zich dus over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil." (Romeinen 9:17,18)

Paulus gebruikt de Farao als voorbeeld van een mens die door God verhard is. De Farao verzette zich tegen God en werd toen door God verhard. Hetzelfde is met het Joodse volk uit de tijd van Jezus en Paulus gebeurd. Zij hebben, tegen beter weten in, welbewust Jezus verworpen. En daarom zijn ze als oordeel van God overgegeven aan verharding.

+ Farao heeft eerst zichzelf verhard en pas toen werd hij door God verhard

In het boek Exodus wordt het verzet van deze Farao tegen de wil van God beschreven. God zei: "Laat mijn volk gaan." Maar de Farao weigerde dat. God sprak hem verschillende malen aan. Bij de start

kende Farao God nog niet. Maar daarna openbaarde God zich verschillende malen aan Farao als de levende God door de tekenen die Mozes in zijn naam deed. Maar de Farao luisterde niet. Hij was niet echt onder de indruk van de eerste tekenen omdat zijn wijzen (zijn tovenaars) hetzelfde konden doen. Maar op een bepaald moment moesten de tovenaars toegeven dat Mozes iets namens God deed wat hun krachten te boven ging. Zij erkenden toen *"dit is de vinger Gods"*, maar ondanks dat weigerde Farao, nu tegen beter weten in, om toe te geven (Exodus 8:18-20).

Aan het begin van zijn verzet tegen God, was hij nog niet door God verhard. Dat gebeurde pas nadat hij tegen beter weten in weigerde om te gehoorzamen. Op dat moment lezen we voor de eerste keer: *"Maar de HERE verhardde het hart van Farao, zodat hij naar hen niet luisterde – zoals de HERE tot Mozes gezegd had."* (Exodus 9:12). Daarvoor was het de Farao zelf die zijn hart verhardde (Exodus 7:13,14; 7:22,23; 8:15; 8:18-20; 8:32, enzovoorts). Nadat God zijn hart verhard had, was er geen weg terug meer. Want God wilde hem oordelen.

Het verzet van de Farao ging in het begin niet buiten zijn eigen vrije keuze om. Hij verhardde zich eerst zelf. Zo staat het ook in 1 Samuel. Daar staat: *"Waarom toch zoudt gij uw hart verharden, zoals de Egyptenaren en Farao hun hart verhard hebben?"* (1 Samuel 6:6) . Hier staat dat de Farao zijn eigen hart heeft verhard.

+ Opgenomen in Gods plan

"Want het schriftwoord zegt tot Farao: Daartoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn kracht zou tonen en mijn naam verbreid zou worden over de gehele aarde." (Romeinen 9:17)

God heeft het zo bestuurd dat deze man als Farao op de troon van Egypte kwam. Hij heeft hem doen opstaan. God is alwetend, Hij wist hoe de Farao uit vrije wil zou reageren op zijn bevel om het volk te laten gaan. Daar heeft God gebruik van gemaakt door zijn verzet in zijn plannen op het te nemen. In het duel tussen Hem en Farao wilde God zijn kracht te tonen en zichzelf een grote reputatie bezorgen onder de volken.

God heeft de reacties van de Farao opgenomen in zijn plannen. Zie bijlage A. In deze bijlage wordt besproken hoe God alle dingen stuurt, terwijl hij toch de vrije wil van de mensen respecteert.

God had al bij het begin aan Mozes duidelijk gemaakt hoe de Farao zou reageren en dat Hij tijdens het proces het hart van de Farao zou verharden of verstokken.

"De HERE echter zeide tot Mozes: Zie, Ik stel u als God voor Farao; en uw broeder Aäron zal uw profeet zijn. Gij zult alles zeggen wat Ik u gebied, en uw broeder Aäron zal bij Farao het woord voeren, opdat deze de Israëlieten uit zijn land laat gaan. Maar Ik zal het hart van Farao verstokken, en Ik zal mijn tekenen en wonderen talrijk maken in het land Egypte, doch Farao zal naar u niet luisteren. Daarom zal Ik mijn hand op Egypte leggen en mijn legerscharen, mijn volk, de Israëlieten, uit het land Egypte leiden onder zware gerichten. En de Egyptenaren zullen weten, dat Ik de HERE ben, wanneer Ik mijn hand tegen Egypte uitstrek en de Israëlieten uit hun midden wegleid." (Exodus 7:1-5)

+ Overeenkomst en verschil

De eerste overeenkomst tussen de Farao en de ongelovige Joden uit de tijd van Jezus en Paulus is: ze zijn op een bepaald moment beiden door God verhard.

De tweede overeenkomst is dat God hun beider reactie opgenomen heeft in zijn plannen.

Omdat God alwetend is, wist Hij dat ze zo zouden reageren. Daarom heeft Hij hun reactie ingepast in zijn grote plan met de schepping. In het geval van Farao heeft Hij het verzet van de Farao gebruikt om aan de Egyptenaren, de Israëlieten en alle omringende volken bekend te maken dat Hij de levende God is. In het geval van de Israëlieten heeft hij hun verwerping van de Messias opgenomen in zijn plan ter verlossing van de wereld (Handelingen 2:23). Door hun verzet is Jezus ter dood gebracht en is Jezus, als "het Lam van God dat de zonde der wereld wegneemt" gestorven. En door het verzet van de Joden is het evangelie naar de heidenen gekomen (Romeinen 11:11). Zie bijlage A.

Het verschil bij de verharding van de Farao en de Israëlieten is dat bij de Farao niet het eeuwige behoud op het spel stond. Dat is wel het geval bij het verzet van de ongelovige Israëlieten. Farao wilde Israël niet laten gaan, de Joden uit de tijd van Jezus en Paulus wilden zich niet onderwerpen aan Jezus. Beiden kregen veel licht, maar beiden hebben zich tegen beter weten in verhard, waarna ze door God werden verhard.

+ Dit is niet een geval van goddelijke verwerping

God heeft de Farao op de troon gezet en hem tot een voorbeeld gemaakt. Maar je gaat verder dan de Schrift als je stelt dat God Farao gemaakt heeft met het doel om hem voor eeuwig te verdoemen.

(5) God is de pottenbakker die zich verheerlijkt in al zijn werken

"Zal het geboetseerde soms tot zijn boetseerder zeggen: Waarom hebt gij mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker niet de vrije beschikking over het leem om uit dezelfde klomp het ene voorwerp te vervaardigen tot eervol, het andere tot alledaags gebruik? En als God nu, zijn toorn willende tonen en zijn kracht bekend maken, de voorwerpen des toorns, die ten verderve toebereid waren, met veel lankmoedigheid verdragen heeft – juist om de rijkdom zijner heerlijkheid bekend te maken over de voorwerpen van ontferming, die Hij tot heerlijkheid heeft voorbereid?" (Romeinen 9:20-23)

Zoals een pottenbakker vrij is om uit klei te maken wat Hij wil. Zo is God vrij om in zijn vrijmacht te besluiten over wie Hij zich ontfermt en wie Hij verhardt. We hebben al gezien dat God niet in willekeur ontfermt of verhardt. Hij ontfermt zich over de mensen die er uit vrije wil voor kiezen om in Hem te geloven en Hij verhardt mensen die, tegen alle licht in, weigeren om in Hem te geloven. Niemand kan God daar over kritiseren. *"Zal het geboetseerde soms tot zijn boetseerder zeggen: Waarom hebt gij mij zo gemaakt?"*

God maakt de mensen waarover Hij zich ontfermt tot een voorwerp voor eervol gebruik en de mensen die Hij verhardt maakt hij tot een voorwerp tot alledaags gebruik. De eersten worden de voorwerpen van ontferming genoemd. De tweeden voorwerpen des toorns. In mensen die gered worden toont God zijn genade (Efeze 1:6). In mensen die Hem verwerpen demonstreert Hij zijn kracht en zijn toorn over de zonde, maar ook zijn lankmoedigheid. Hij verdraagt hen een tijd, voordat Hij hen straft. Hij geeft hen in zijn lankmoedigheid een tijd de gelegenheid om zich te bekeren.

Over mensen die zich verharden en die daarom uiteindelijk door God worden verhard, wordt gezegd dat ze ten verdere zijn toebereid. Dat betekent niet dat ze daartoe van eeuwigheid onwederstandelijk waren uitgekozen. Nee, de alwetende God heeft in Zijn voorkennis hun vrijwillige keuzes en hun verzet in zijn plannen opgenomen en zal zich er door verheerlijken. Net zoals Hij zich door het verzet van Farao heeft verheerlijkt. In die zin heeft God hen voorbereid, maar Hij heeft het zelf niet veroorzaakt. Hij bestuurt het wel, want Hij heeft hun foute keuzes en daden ingepast in zijn plannen, maar Hij veroorzaakt het niet. Zie bijlage A waar de verhouding tussen Gods bestuur en de eigen wil van de mensen wordt besproken.

7.5. De bedekking bij vele calvinisten

Omdat de meeste calvinisten geen oog hebben voor Gods plan met Israël²², begrijpen ze niet waar het in Romeinen 9-11 over gaat. Als gevolg daarvan denken ze dat Romeinen 9 gaat om de individuele uitverkiezing en om het eeuwig behoud.

Ze hebben een hoofdstuk uit de Bijbel - Romeinen 9 - tot hoeksteen en startpunt van de soteriologie²³ gemaakt, terwijl dat niet het onderwerp is waar het hier om gaat. Want in Romeinen 9, 10 en 11 geeft Paulus uitleg over Gods weg met Israël en de heidenen. Uiteraard raakt, wat hij zegt, wel zijdelings andere leerstellige zaken, zoals het behoud. Maar het was niet de bedoeling van Paulus om daar, op die plek uitleg over te geven.

Dat het calvinisme Romeinen 9 tot startpunt van hun leer over het behoud hebben gemaakt is des te merkwaardig omdat in de Romeinenbrief de leer over het behoud in de eerste vijf hoofdstukken wordt besproken. In deze hoofdstukken wordt op systematische wijze het evangelie uiteen gezet. En let op! In deze vijf hoofdstukken komt het onderwerp uitverkiezing niet eens ter sprake.

²² Volgens de Bijbel komt er nog een nationaal herstel van Israël. In de grote verdrukking komt het volk alsnog massaal tot bekering. Voor een Bijbelstudie over dit onderwerp, zie www.internetbijbelschool.nl/transfer/pachebekering.doc.

Nadat Israël aan het einde van de grote verdrukking als volk tot bekering komt zal het in het duizendjarig rijk de vervulling van alle door de profeten van het Oude Testament uitgesproken beloften over nationaal herstel en zegen beleven.

²³ Soteriologie is de leer over het behoud.

Treffend is ook hoe de beide gedeelten van de Romeinen brief eindigen. De uitleg van het evangelie in Romeinen 1 tot en met 5, eindigt met een tekst die het voorgaande samenvat: "*Derhalve, gelijk het door één daad van overtreding voor alle mensen tot veroordeling gekomen is, zo komt het ook door één daad van gerechtigheid voor alle mensen tot rechtvaardiging ten leven*" (Romeinen 5:18). De gevolgen van de dood van Jezus aan het kruis zijn even wereldwijd als de gevolgen van de overtreding van Adam²⁴. Zie hoofdstuk 5.

En Romeinen 9 tot en met 11, eindigt met een tekst die de boodschap van deze drie hoofdstukken samenvat: "*Want God heeft hen allen onder ongehoorzaamheid besloten, om Zich over hen allen te ontfermen.*" (Romeinen 11:32).

Je vraag je werkelijk verbijsterd af hoe het calvinisme in de Romeinenbrief hun zogenaamde "doctrines of grace" heeft weten "in" te lezen. De Bijbel zegt: voor alle mensen. "*zo komt het ook door één daad van gerechtigheid voor alle mensen tot rechtvaardiging ten leven*". De Bijbel spreekt over allen. "*om zich over allen te ontfermen*" Maar het calvinisme zegt: "niet alle mensen, maar sommigen."

²⁴ Zowel het effect van de zonde van Adam als van de dood van Christus zijn wereldwijd in hun effect. Het effect van de zonde van Adam werkt automatisch door, maar dat is niet het geval met het effect van de dood van Christus. Daar is persoonlijk geloof en bekering voor nodig.

8. De calvinistische opvatting van uitverkiezing

In hoofdstuk 6 is besproken wat de Bijbel over uitverkiezing en voorbestemming leert. In dit hoofdstuk wordt de calvinistische opvatting over uitverkiezing besproken en weerlegd.

Eerst komt er een korte samenvatting van de calvinistische uitverkiezingsleer. Daarna worden de bijbelteksten en argumenten besproken waar het calvinisme de eigen uitverkiezingsleer op baseert. We zullen zien of de teksten zeggen wat ze volgens het calvinisme zeggen en of de andere argumenten die het calvinisme aanvoert steekhoudend zijn. Als derde wordt besproken dat de uitverkiezingsleer van het calvinisme ingaat tegen veel andere Bijbelse waarheden en schriftgedeelten.

8.1. Een korte samenvatting van de calvinistische leer over uitverkiezing

God heeft voor het begin van de schepping bepaald dat Hij mensen zou gaan scheppen. Uit die mensen heeft Hij er een aantal uitgekozen om te redden en de anderen niet. De reden waarom God de ene mens wel redt en de andere niet, ligt niet in de mensen zelf.

Dat betekent dat God volkomen willekeurig besluit om de ene mens wel te redden en de andere niet. Voor ieder mens staat van te voren de bestemming al vast, hemel of hel, nog voor hij of zij geboren wordt. Dit noemt men de dubbele predestinatie of voorbestemming. God heeft van te voren bepaald 'die' mens wordt behouden en 'die' mens gaat voor eeuwig verloren. En zoals Hij het besloten heeft, zo zal het ook gebeuren, daar is geen ontsnappen aan. De mensen worden als zondaar geboren. Er is niemand die uit zichzelf God ernstig zoekt. Een mens kan van nature alleen maar 'tegen' God kiezen. Alleen als God iemands wil ombuigt zal hij gered worden. God heeft van te voren besloten om dat slechts bij een aantal, door Hem willekeurig uitgekozen, mensen te doen.

De Dordtse Leerregels spreken over het besluit van **verkiezing** en **verwerping**. (Dordtse Leerregels. Hoofdstuk 1, deel 1, artikel 6.)

De Westminster Confessie zegt dat door het raadsbesluit van God sommige mensen en engelen voorbestemd zijn voor eeuwig leven en anderen voorbestemd voor de eeuwige dood²⁵.

²⁵ Uit hoofdstuk 3 van de Westminster Confession.

Artikel III. By the decree of God, for the manifestation of his glory, some men and angels are predestinated unto everlasting life, and others **foreordained** to everlasting death.

Artikel. IV. These angels and men, thus predestinated and foreordained, are particularly and unchangeably designed; and their number is so certain and definite that it can not be either increased or diminished.

8.2. Calvinistische rookgordijnen

Omdat veel calvinisten het bovenstaande verhaal te hard vinden, hebben zij een aantal rookgordijnen opgeworpen die het verhaal moeten verzachten. Het klinkt dan beter, terwijl de essentie hetzelfde is.

Ontkennen dat God volkomen willekeurig kiest

Hierboven is gesteld dat in de calvinistische visie God volkomen willekeurig kiest wie er behouden zullen worden en wie er verloren zullen gaan. Calvinisten proberen dit vaak te verbergen door te stellen dat God kiest op grond van voor ons verborgen "redenen in Hemzelf". Dit is niet anders dan een rookgordijn maken met woorden. Wat zijn redenen in God Zelf? Niemand kan het zeggen. Het zijn lege woorden. Gods keus heeft te maken met iets in de mens zelf of zijn keus heeft daar niet mee te maken. Het is één van tweeën. En als het niets te maken heeft met iets in de mensen zelf, dan is Gods keuze volstrekt willekeurig. Dan kiest God "at random".

Wijzen op Gods welbehagen

De calvinisten leren dat God de ene mens kiest en de andere verwerpt omdat Hij daar welbehagen in heeft. Dat klinkt aardig, totdat je nadenkt over wat het welbehagen van God is. Als God ergens welbehagen in heeft, wil dat zeggen dat God daar behagen in heeft. Dat betekent dat Hij er vreugde, plezier, genoegen in heeft om dat te doen²⁶. De calvinisten stellen dus dat God er diepe voldoening en vreugde in heeft om mensen te scheppen met de vooropgezette bedoeling om hen voor eeuwig te straffen in de hel. Zonder dat die mensen enige kans hebben om aan dat lot te ontsnappen. Ze gaan onvermijdelijk richting hel, omdat God dat zo behaagd heeft. God doet dat niet zomaar, hij gaat in hen zijn toorn over de zonde demonstreren door hen te straffen voor hun zonden. Daar heeft hij ze toe bestemd²⁷.

Ontkennen dat God verwerpt

Veel calvinisten proberen de harde leer over de eeuwige verwerping te verbergen door te stellen dat God geen mensen verwerpt. Hij verwerpt ze niet, zo leren zij, Hij gaat ze alleen voorbij. Ze ontkennen

²⁶ God heeft er, volgens het calvinisme welbehagen in om mensen voor te bestemmen voor de hel, omdat Hij zich hierdoor, zo denkt het calvinisme, kan verheerlijken. Ik citeer uit hoofdstuk 3 van de Westminster Confessie, artikel VII.

"The rest of mankind, God was pleased, according to the unsearchable counsel of his own will, whereby he extendeth or withholdeth mercy as he pleaseth, **for the glory of his sovereign power over his creatures, to pass by, and to ordain them to dishonor and wrath** for their sin, **to the praise of his glorious justice.**"

²⁷ Zie in de noot hierboven, het citaat uit de Westminster Confessie. God doet dit "for the glory of his sovereign power over his creatures" en "to the praise of his glorious justice."

dat er een verwerping is. Er is volgens hen alleen een uitverkiezing tot behoud. Er is alleen een enkelvoudige predestinatie.

Ook dit is een rookgordijn van woorden. Het besluit om iemand niet te redden en over te slaan bij het uitdelen van redding, is net zo goed een besluit als het besluit om iemand wel te redden. Het is een besluit dat iemands eeuwige toekomst bepaalt.

De Dordtse Leerregels spreken daarom ook terecht over "het besluit der verkiezing en verwerping, in het Woord Gods geopenbaard" (Hoofdstuk 1, deel 1, artikel 6).

God besluit om mensen geboren te laten worden als zondaar, met als gevolg dat ze van nature niet anders dan tegen Hem kunnen kiezen. En Hij kiest er vervolgens voor om hen in die toestand te laten, tot ze sterven. Waarna Hij ze veroordeelt en voor eeuwig opsluit in de hel. Die mensen hebben geen kans gehad. Ze waren van het begin af aan door God bestemd voor de hel. Als dat geen verwerping is, wat is verwerping dan wel? Die mensen zijn door God gepland en geschapen als verworpenen en zoals God het gepland heeft zo zal het gebeuren. De Westminster Confessie zegt daarom ook terecht over de mensen die God bestemd heeft voor de hel: dat God hen voorbijgaat bij het uitdelen van het behoud en dat hij hen voorbested heeft voor de hel²⁸. Ze zijn gemaakt voor het bevolken van de hel.

Zie ook bijlage E.

8.3. Hoe de calvinisten hun leer over uitverkiezing proberen te onderbouwen

De calvinisten menen dat hun uitverkiezingsleer op de Bijbel is gebaseerd. Het bewijs dat zij geven rust op twee zaken. Als eerste wijzen ze op een aantal teksten die over uitverkiezen en voorbestemmen spreken. Ze zeggen: "Zie je wel, hier staat het". En als tweede wijzen ze op andere calvinistische leerstellingen²⁹. Uit die calvinistische leerstellingen volgt logisch noodzakelijk dat er een soevereine uitverkiezing en verwerping moet zijn.

²⁸ Ik citeer uit hoofdstuk 3 van de Westminster Confessie, artikel VII.

"The rest of mankind, God was pleased, according to the unsearchable counsel of his own will, whereby he extendeth or withholdeth mercy as he pleaseth, for the glory of his sovereign power over his creatures, **to pass by, and to ordain** them to dishonor and wrath for their sin, to the praise of his glorious justice."

²⁹ Calvinistische leerstellingen zoals (1) de onmacht van de mens, (2) de onwederstandelijke roeping, (3) geloof als gave van God en (4) een bepaalde visie op de soevereiniteit en de eigen wil van de mens en (5) Een bepaald opvatting over genade.

De redenering is als volgt. Als de mens inderdaad niet in staat is om zelf voor God te kiezen en als het geloof een gave van God is, dan moet God wel onwederstandelijk een mens roepen, wil die tot geloof komen. We weten uit de Bijbel dat God dat niet bij allen doet. Dus dit bewijst dat God Zelf, onafhankelijk van hoe mensen reageren, soeverein uitkiest wie behouden zal worden en wie niet.

We zullen eerst de voornaamste Bijbelgedeelten bespreken waarop het calvinisme zich beroept (in 8.3.1). Daarna wordt ingegaan op het tweede bewijs (in 8.3.2).

8.3.1. De teksten die volgens het calvinisme rechtstreeks hun uitverkiezingsleer bewijzen

We zullen die teksten bespreken en zien of deze teksten inderdaad de calvinistische opvatting over uitverkiezing ondersteunen.

(1) Teksten die over uitverkiezing spreken

+ Romeinen 9:11

"Want toen de kinderen nog niet geboren waren en goed noch kwaad hadden gedaan – opdat het verkiezend voornemen Gods zou blijven, niet op grond van werken, maar op grond daarvan, dat Hij riep, – werd tot haar gezegd: De oudste zal de jongste dienstbaar zijn, gelijk geschreven staat: Jakob heb Ik liefgehad, maar Esau heb Ik gehaat. "

Het calvinisme wijst op deze tekst en zegt: "zie je wel, het verkiezend voornemen Gods is niet op grond van werken". Maar het calvinisme leest de eigen uitverkiezingsleer in deze tekst. In het vorige hoofdstuk, hoofdstuk 7, is uitgelegd en aangetoond dat deze tekst niet gaat over uitverkiezing tot eeuwig behoud. Het gaat om Gods keuze waarlangs de lijn van de Messias zou lopen. God had al voor de geboorte van de kinderen besloten dat die lijn over Jacob zou lopen en niet over Esau. Die uitverkiezing was niet op grond van werken.

Op dezelfde wijze heeft God in zijn vrijmacht besloten om zich te ontfermen over degene die geloven en om te verharden wie, tegen alle licht in dat hij ontvangt, er voor kiest om niet te geloven. Ik verwijs voor de uitgebreide bespreking van deze verzen naar het vorige hoofdstuk.

+ Romeinen 11:4-7

"Maar wat zegt de godsspraak tot hem? Ik heb Mij zeventuizend man doen overblijven, die hun knie voor Baäl niet hebben gebogen. Zo is er dan ook in de tegenwoordige tijd een overblijfsel gelaten naar de verkiezing der genade. Indien het nu door genade is, dan is het niet meer uit werken; anders is de genade geen genade meer. Wat dan? Hetgeen Israël najaagt, heeft het niet verkregen, maar het uitverkoren deel heeft het verkregen, en de overigen zijn verhard." (Romeinen 11:4-7)

Het calvinisme grondt de leer over de uitverkiezing daarnaast ook nog op hun opvatting over de soevereiniteit van God en de eigen wil van de mens. De mens heeft geen vrije wil, geen echte keuze. Ieder doet wat God vooraf heeft bepaald. Dat geldt ook voor de keuze voor of tegen God. Ook dit bevestigt de calvinistische opvatting over uitverkiezing.

Ook dit Bijbelgedeelte is uitgebreid besproken in het vorige hoofdstuk. Zie de bespreking daar.

Israel is gevallen door ongeloof. Ze wilden zelf hun eigen gerechtigheid verwerven: "*Doch **Israël**, hoewel het een wet ter gerechtigheid najaagde, is aan de wet niet toegekomen. Waarom niet? Omdat **het** hierbij niet uitging van geloof, maar van vermeende werken. **Zij** hebben zich gestoten aan de steen des aanstoets...*" (Romeinen 9:31,32). Deze constatering wordt herhaald in Romeinen 11:7: "*Hetgeen **Israël** najaagt heeft het niet verkregen*". Dit wordt van Israël als collectief gezegd. Maar toch is er een kleine minderheid binnen het Joodse volk die wel heeft geloofd. God heeft de mensen, waarvan Hij wist dat ze uit vrije wil voor Hem zouden kiezen, uitverkoren tot allerlei zegeningen (Zie hoofdstuk 6). Daar hoorden deze Joden ook bij. De minderheid van het Joodse volk die in Jezus geloofde, wordt daarom "het uitverkoren deel" genoemd (Romeinen 11:7).

Alle Joden hebben een werkelijk kans gekregen om voor of tegen Jezus te kiezen. Sommigen hebben geloofd, anderen niet. Het gevolg van het bewust verwerpen van licht dat God geeft, is verharding. Er staat niet dat ze verhard waren en dat ze daarom het evangelie niet hebben geloofd. Er staat dat ze niet geloofden en dat ze als gevolg daarvan door een oordeel van God zijn verhard (Zie hoofdstuk 4 over verharding). "*Wat dan? Hetgeen Israël najaagt, heeft het niet verkregen, maar het uitverkoren deel heeft het verkregen, en de overigen zijn verhard..*" (Romeinen 11:7). Ze waren niet verhard, ze zijn het geworden.

De groep Joden die wel geloofden wordt "*het overblijfsel naar de uitverkiezing der genade genoemd*" (Romeinen 11:5). Overblijfsel, omdat het overgrote deel van het volk gevallen was door ongeloof. Zij wilden niet door genade, maar door hun eigen werken gered worden. De mensen die in Jezus geloofden, begrepen wel dat ze door genade behouden moesten worden. Vandaar de uitdrukking "*naar de verkiezing der genade*". (Romeinen 11:5)

Dit vers zegt eenvoudigweg dat uitverkiezing is op grond van genade en niet van verdienste. Alleen mensen die vertrouwen op de genade die God aanbied op grond van het offer van Christus worden door God tot de uitverkorenen gerekend. De andere Joden, die probeerden om door werken behouden te worden, niet.

Paulus wijst op de parallel tussen de tijd van Elia en de tijd waarin hij leefde. In de tijd van Elia was het een tijd van afval. Elia dacht op een bepaald moment dat hij alleen overgebleven was. Zo is in de tijd van Paulus de afval ook groot. Het overgrote deel van Israel had Jezus verworpen. En net zoals er toen een minderheid was die trouw bleef aan God, zo was er ook in de tijd van Paulus een minderheid die Jezus niet had verworpen. God ziet daar op toe. Dat betekent niet dat Hij de wil van de mens zelf ombuigt. Hij wist van te voren dat er een groep mensen zouden zijn die voor Hem zouden kiezen. Hoe God alles bestuurt en hoe Hij toch de eigen vrije keuze van de mensen respecteert, wordt besproken in Bijlage A.

Romeinen 11:4 zegt simpelweg dat God in de tijd van Elia 7000 man bewaarde die de knie niet voor de Baal bogen. Hij heeft hen beschermd tegen de moorddadige vervolging en hen ongetwijfeld

versterkt. Maar er staat niet dat ze weigerden te buigen voor de Baal omdat God dat zo voorbepaald had.

Kortom, deze verzen spreken inderdaad over uitverkiezing. Maar je hoeft daarin niet de calvinistische opvatting over uitverkiezing te lezen. Je kunt ze ook lezen vanuit de opvatting dat verkiezing is naar de voorkennis van God (Zie hoofdstuk 6).

Israël is gevallen, maar in Romeinen 11:11 staat dat dit niet zo door God werd bestuurd dat ze wel vallen moesten. *"Ik vraag dan: zij zijn toch niet zo gestruikeld, dat zij wel vallen moesten? Volstrekt niet! Door hun val is het heil tot de heidenen gekomen, om hen tot naijver op te wekken."*

God geeft mensen een vrije keus, maar omdat God alwetend is weet Hij hoe de mensen zullen kiezen. Hij heeft de keuzes van de mens opgenomen in zijn plannen. Hij past ze in, ze vormen er een onderdeel van. Zo stuurt God alles naar zijn doel. Voor een uitgebreide uitleg over hoe God alles onder controle houdt en stuurt naar zijn doel, terwijl hij toch de mensen, binnen zekere grenzen, eigen vrije keuzes laat maken, zie bijlage A.

+ 2 Thessalonicenzen 2:13,14

"Maar wij behoren God te allen tijde om u te danken, door de Here geliefde broeders, dat God u als eerstelingen Zich verkoren heeft tot behoudenis, in heiliging door de Geest en geloof in de waarheid. Daartoe heeft Hij u ook door ons evangelie geroepen tot het verkrijgen van de heerlijkheid van onze Here Jezus Christus."

Dit vers spreekt over verkiezing. Paulus spreekt de christenen te Thessalonica aan, hij noemt hen geliefde broeders. Hij zegt van hen dat God hen verkoren heeft tot behoudenis. Dit vers zegt niets over de reden waarom God hen uitverkoren heeft. Als bewijstekst voor de calvinistische opvatting heeft deze tekst daarom geen kracht. Bovendien weten we uit andere bijbelgedeelten dat God uitkiest op grond van door God voorzien geloof. Uitverkiezing is naar de voorkennis Gods (Zie hoofdstuk 6.). Het vers spreekt ook nog over roeping. Die is tot hen gekomen en ze zijn er op ingegaan. Dat was hun eigen keuze.

Ze zijn uitverkoren tot behoudenis. God heeft besloten om de mensen die zouden geloven te behouden. Dat is één van de zegeningen waar God allen die in Hem zouden geloven toe heeft bestemd (Zie hoofdstuk 6, punt 6.3).

+ Efeze 1:3-6

Gezegend zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus, die ons met allerlei geestelijke zegen in de hemelse gewesten gezegend heeft in Christus. 4 Hij heeft ons immers in Hem uitverkoren vóór de grondlegging der wereld, opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor zijn aangezicht. 5 In liefde heeft Hij ons tevoren ertoe bestemd als zonen van Hem te worden aangenomen door Jezus Christus,

naar het welbehagen van zijn wil, 6 tot lof van de heerlijkheid zijner genade, waarmede Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde.

In deze tekst staat dat de gelovigen uitverkoren zijn in Christus, voor de grondlegging der wereld. Maar de tekst zegt niets over de reden voor hun uitverkiezing. Er staat niets over de grond, over de aanleiding voor hun uitverkiezing. Je kunt daarom deze tekst niet gebruiken als bewijstekst voor de calvinistische opvatting dat God mensen, zonder enige oorzaak in henzelf, soeverein uitkiest. Deze tekst past ook in de opvatting dat God uitverkiest op grond van vooruitgezien geloof³⁰. Dat is de opvatting dat God, voor de grondlegging der wereld, besloten heeft om alle mensen waarvan Hij wist dat ze voor Hem zouden kiezen, uit te verkiezen tot behoud en tot allerlei andere zegeningen, zoals de aanneming tot zonen. (Zie hoofdstuk 6, punt 6.3)

God heeft ons "*naar het welbehagen van zijn wil*" (Efeze 1:5) er toe bestemd om als zonen van Hem te worden aangenomen. Daar had God welbehagen in, om dat te besluiten over degenen die in Hem zouden geloven. En dat doet hij "*tot lof van de heerlijkheid van zijn genade*" (Efeze 1:6). Door de mensen die er voor kiezen om in Hem te geloven zo te overladen met onverdiende zegeningen wordt zijn grote genade zichtbaar gemaakt, gedemonstreerd.

+ 1 Korinthe 1:26-31

"Ziet slechts, broeders, wat gij waart, toen gij geroepen werdt: niet vele wijzen naar het vlees, niet vele invloedrijken, niet vele aanzienlijken. Integendeel, wat voor de wereld dwaas is, heeft God uitverkoren om de wijzen te beschamen, en wat voor de wereld zwak is, heeft God uitverkoren om wat sterk is te beschamen; en wat voor de wereld onaanzienlijk en veracht is, heeft God uitverkoren, dat, wat niets is, om aan hetgeen wèl iets is, zijn kracht te ontnemen, opdat geen vlees zou roemen voor God. Maar uit Hem is het, dat gij in Christus Jezus zijt, die ons van God is geworden: wijsheid, rechtvaardigheid, heiliging en verlossing, opdat het zij, gelijk geschreven staat: Wie roemt, roeme in de Here."

Paulus spreekt hier de gelovigen in Korinthe aan. God heeft hen geroepen en zij zijn op Gods roepstem ingegaan, toen Paulus voor de eerste keer het evangelie in Korinthe verkondigde. Hij wijst hen er op dat ze maatschappelijk gezien, weinig betekenden. Ze waren in de ogen van de wereld onbetekenende mensen. Het is een feit dat armen meer open staan voor het evangelie dan rijken. Daar wijst Jezus op (Mattheus 19:23,24). De rijken hebben het te veel naar hun zin in deze wereld en ze steunen voor hun veiligheid op hun rijkdom. Alle mensen horen hetzelfde evangelie, maar de armen nemen het eerder aan. Zo selecteren de mensen zichzelf uit. En die groep onbetekenende mensen die in Jezus geloven, heeft God uitverkoren om de hoogmoedige machtige mensen die zich tegen Hem verzetten te beschamen en van kracht te beroven.

³⁰ Met de term "vooruitgezien geloof" wordt mee dat God van tevoren wist dat die mens er uit vrije wil voor zou kiezen om te geloven.

Dit vers gaat niet over de uitverkiezing tot behoud. Het zegt iets over Gods keuze om op een bepaalde manier te werken. Gods keuze om door middel van het zwakke het sterke te beschamen. God heeft de christenen uitgekozen om hen op die manier te gebruiken.

Het is Gods bedoeling om de elite van de opstandige mensheid die zichzelf verhoogd heeft, te vernederen. Dat doet hij door middel van de christenen. De christenen zijn in de ogen van de wereld dwaas en zwak en daarom onaanzienlijk en veracht. Ze zijn niets, ze stellen niets voor. Ze hebben geen invloed (1 Korinthe 1:25). Hij openbaart in hen zijn kracht in zwakheid (2 Korinthe 4:7). Hij beschaamt door hen de wereld, Hij berooft door hen de wereld van zijn kracht. Daar is God mee bezig. *"Integendeel, wat voor de wereld dwaas is, heeft God uitverkoren om de wijzen te beschamen en wat voor de wereld onaanzienlijk en veracht is, heeft God uitverkoren, dat, wat niets is, om aan hetgeen wèl iets is, zijn kracht te ontnemen"* (1 Korinthe 1:27-29).

+ 1 Thessalonicenzen 1:2-8

"Wij danken God altijd om u allen, wanneer wij u gedenken bij onze gebeden, onophoudelijk gedachtig aan het werk uws geloofs, de inspanning uwer liefde en de volharding uwer hoop op onze Here Jezus Christus voor het oog van onze God en Vader. Immers, dat gij, door God geliefde broeders, verkoren zijt, weten wij, omdat onze evangelieprediking niet slechts in woorden tot u gekomen is, maar ook in kracht en in de heilige Geest en in grote volheid; gij weet trouwens, hoedanigen wij bij u geweest zijn om uwentwil. En gij zijt navolgers geworden van ons en van de Here en gij hebt het woord onder zware verdrukking met blijdschap des heiligen Geestes aangenomen, zodat gij een voorbeeld geworden zijt voor alle gelovigen in Macedonië en in Achaje. Want uit uw midden heeft het woord des Heren weerklonken niet alleen in Macedonië en Achaje, maar allerwegen is uw geloof, dat zich op God richt, bekend geworden, zodat wij daarvan niets behoeven te zeggen."

Paulus zegt tegen de christenen te Thessalonica dat hij weet dat ze door God uitverkoren zijn. Hij heeft goede grond om te weten dat ze werkelijk tot geloof zijn gekomen. Want Hij heeft de bijstand en kracht van de Heilige Geest ervaren toen hij hen het evangelie bracht. Dat was voor hem een bevestiging dat God door hem heen aan het werk was.

Door zijn prediking zijn de christenen te Thessalonica tot geloof gekomen. Zij hebben toen het woord onder zware verdrukking "met blijdschap des Heiligen Geestes" aangenomen (1 Thessalonicenzen 1:6). Paulus heeft de Geest in hen zien werken. Ondanks de zware verdrukking hebben ze het woord met blijdschap aangenomen. Dat ging de natuurlijke mens te boven, zware verdrukking en toch blijdschap. Paulus wist dat dit het werk van de Heilige Geest in hen was. Hij herkende het als "blijdschap des heiligen Geestes".

Dat alles wekt vertrouwen in het hart van Paulus dat het geloof van de Thessalonicenzen echt is en gebaseerd op kracht van God (1 Korinthe 2:5). Vanwege hun gelovige reactie op het evangelie en vanwege hun ervaring (blijdschap des heiligen Geestes) en vanwege de andere vruchten die hij in hun leven ziet (1 Thessalonicenzen 1:2,3 en 1:8,9), weet Paulus dat ze bij de uitverkorenen horen. Let op dat ook dit vers niets zegt over de grond waarop ze door God uitverkoren zijn. Het past net zo goed in de opvatting dat God uitkiest op grond van vooruit gezien geloof.

+ Titus 1:1

"Paulus, een dienstknecht van God, een apostel van Jezus Christus, naar het geloof der uitverkorenen Gods en de erkenning van de waarheid, die naar de godsvrucht is"

Dit vers spreekt over uitverkorenen, maar het zegt niets over de reden waarom God hen uitverkoren heeft.

+ Johannes 15:16

"Niet gij hebt Mij, maar Ik heb u uitgekozen en u aangewezen, opdat gij zoudt heengaan en vrucht dragen en uw vrucht zou blijven"

Het gaat in dit vers niet om de uitverkiezing tot behoud. Het gaat om de uitverkiezing tot het uitvoeren van een bepaalde taak.

Wat Jezus hier zegt, is onderdeel van zijn onderwijs in de bovenzaal (Johannes 13-16). Jezus spreekt hier tot de apostelen. In dat onderwijs bereidde hij de apostelen voor op Zijn vertrek. Hij bemoedigt hen en vertelt onder meer over de komst en bediening van de Heilige Geest.

Jezus had de apostelen uitgekozen uit de grotere groep van zijn discipelen. *"En toen het dag geworden was, riep Hij zijn discipelen tot Zich en koos er twaalf uit, die Hij ook apostelen noemde"* (Lucas 6:13). Deze uitverkiezing ging niet om het behoud, ze werden uitgekozen voor de taak van apostel. Die positie hebben ze zelf niet gekozen, ze zijn er door Jezus voor uitgekozen. *"Niet gij hebt Mij, maar Ik heb u uitgekozen en u aangewezen"*

Iedere christen is door God uitgekozen om een bepaalde taak uit te voeren in de gemeente, in het werk van God. Dat heeft onder meer te maken met de geestesgaven die God op soevereine wijze aan iedere christen schenkt. God kiest de gaven voor je uit. *"gelijk Hij wil"* (1 Korinthe 12:11). God kiest je bediening voor je uit. Op dezelfde manier heeft Hij de twaalfen uitgekozen voor de taak van apostel. En als God je ergens voor uitkiest en een taak geeft dan is het zijn bedoeling dat we daarin (geestelijke) vrucht dragen.

+ Mattheus 22:14

"Want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren."

Ook deze tekst zegt niets over de grond, over de reden, waarom God sommigen uitkiest. Je kunt ook deze tekst weer prima lezen vanuit het gezichtspunt dat God uitkiest op grond van vooruit gezien geloof. "Velen zijn geroepen", God roept alle mensen. Zie hoofdstuk 2.

Maar niet allen die geroepen worden, kiezen er voor om in te gaan op die roeping. In zijn voorkennis weet God wie er zullen ingaan op zijn roeping. De mensen waarvan Hij wist dat ze dit zouden doen, heeft hij bestemd voor het ontvangen van allerlei zegeningen. Zie hoofdstuk 6. Hij weet dat de meeste mensen er voor zullen kiezen om niet te geloven. Daarom zijn er maar weinig uitverkorenen. Er zijn maar weinig mensen die uit vrije wil voor Jezus kiezen en die daarom door God uitverkoren zijn om allerlei zegeningen te ontvangen.

(2) Teksten die spreken over de uitverkorenen

Er zijn teksten waarin de uitdrukking "de uitverkorenen" voorkomt. Een van die teksten is hierboven al besproken (Titus 1:1). De christenen worden in de Bijbel soms aangesproken als uitverkorenen, als uitverkoren en geroepen broeders. God zal in de eindtijd de tijd van de grote verdrukking bekorten omwille van de uitverkorenen.

Deze teksten zeggen niets over de grond voor hun uitverkiezing. Ze zeggen niet of ze door God in willekeur zijn uitgekozen of op grond van vooruit gezien geloof.

(3) Teksten over voorbestemmen

De teksten over voorbestemmen zijn besproken in hoofdstuk 6. Zie de bespreking daar, in punt 6.3.

De teksten over voorbestemmen zeggen niet meer dan dat God mensen die er voor kiezen om in Hem te geloven, bestemd heeft tot het ontvangen van allerlei zegeningen. Zegeningen zoals het ontvangen van eeuwig leven en het gelijkvormig worden gemaakt aan Christus. Er staat nergens dat God mensen voorbestemd heeft om (in Jezus) te geloven.

We zullen op deze plaats één tekst bespreken. Het is gedeeltelijk een herhaling van hetgeen over deze tekst in hoofdstuk 6, punt 6.3, is gezegd.

+ Handelingen 13:44-49

"En de volgende sabbat kwam bijna de gehele stad bijeen om het woord Gods te horen. Doch toen de Joden de scharen zagen, werden zij vervuld met nijd en spraken, lasterende, tegen hetgeen door Paulus gezegd werd. Maar Paulus en Barnabas zeiden vrijmoedig: Het was nodig, dat eerst tot u het woord Gods werd gesproken, doch nu gij het verstoot en u het eeuwige leven niet waardig keurt, zie, nu wenden wij ons tot de heidenen. Want zo heeft ons de Here geboden: Ik heb u gesteld tot een licht der heidenen, opdat gij tot heil zoudt zijn tot aan het uiterste der aarde. "Toen nu de heidenen dit hoorden, verblijdden zij zich en verheerlijkten het woord des Heren; en allen, die bestemd waren ten eeuwigen leven, kwamen tot geloof; en het woord des Heren verbreidde zich door het gehele land."

God heeft besloten om elk mens die er voor kiest om in Hem te geloven het eeuwig leven te geven. Daartoe heeft Hij ze bestemd. God weet van te voren wie er voor zullen kiezen om Hem te geloven.³¹ Toen Paulus het evangelie verkondigde, kwamen deze mensen dan ook tot geloof. De mensen waarvan God wist dat ze het evangelie zouden aannemen, kwamen op dat moment ook daadwerkelijk tot geloof.

"Allen die bestemd waren ten eeuwige leven". Dat wil zeggen de mensen waarvan God al van te voren wist dat ze Hem zouden aannemen en die daarom bestemd waren tot het eeuwige leven, kwamen tot geloof.

Dat het om een vrije eigen keuze ging, wordt bevestigd door het vers ervoor, vers 46.

"Maar Paulus en Barnabas zeiden vrijmoedig: Het was nodig, dat eerst tot u het woord Gods werd gesproken, doch nu gij het verstoot en u het eeuwige leven niet waardig keurt, zie, nu wenden wij ons tot de heidenen." (Handelingen 13:46)

Ze werden niet door God afgekeurd, ze keurden zichzelf af. Zo sloten ze zichzelf buiten. Of de mensen in Korinthe voor of tegen God zouden kiezen, heeft God niet voor hen besloten. Dat was de vrije keuze van ieder mens.

(4) Johannes 6

Het calvinisme beroept zich op Johannes 6. Speciaal 6:37,44,45,65.

"Maar Ik heb u gezegd, dat gij niet gelooft, ook al hebt gij Mij gezien. Alles wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen, en wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen." (Johannes 6:36,37)

"Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, die Mij gezonden heeft, hem trekke, en Ik zal hem opwekken ten jongsten dage. Er is geschreven in de profeten: En zij zullen allen door God geleerd zijn. Een ieder, die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, komt tot Mij." (Johannes 6:44,45)

"Maar er zijn sommigen onder u, die niet geloven. Want Jezus wist van den beginne, wie het waren, die niet geloofden, en wie het was, die Hem verraden zou. En Hij zeide: Daarom heb Ik u gezegd, dat niemand tot Mij komen kan, tenzij het hem van de Vader gegeven zij." (Johannes 6:64,65)

³¹ Dat was zo in Antiochie, dat was ook in Korinthe het geval. In het geval van Korinthe wist God dat het om veel mensen ging. Vandaar dat Hij vooraf tegen Paulus zei: "ik heb veel volk in deze stad" (Handelingen 18:10)

Alhoewel in Johannes 6 verkiezen en voorbestemmen niet worden genoemd, voert het calvinisme toch Johannes 6 aan als een belangrijke bewijsplaats voor de leer van de dubbele predestinatie.

De logica die het gebruikt is als volgt. Deze tekst bevestigt onze calvinistische leer over de onmacht van de mens en de noodzaak van de onwederstandelijke roeping. En als de leer over de onmacht van de mens en de leer over de noodzaak van de onwederstandelijke roeping in overeenstemming zijn met de Bijbel, dan is de enige logische conclusie die mogelijk is dat er ook een onvoorwaardelijke uitverkiezing moet zijn. Want alleen degenen die God uitkiest om tot Zich te trekken komen tot geloof.

Het probleem voor het calvinisme is dat deze tekst ook goed op niet-calvinistische wijze uitgelegd kan worden. En er zijn aanwijzingen in de context en in Johannes 6 zelf, dat de niet-calvinistische uitleg de juiste is.

+ Tot wie Jezus in dit gedeelte spreekt

Jezus spreekt in dit gedeelte tot onwillige ongelovige joden. Lees het gehele hoofdstuk en ook hoofdstuk 5, voor het verband.

Aan het begin van Johannes 6 staat het verslag van de vermenigvuldiging der broden. De Joden hadden goed door dat er een wonder was gebeurd. *"Toen dan de mensen zagen, welk teken Hij verricht had, zeiden zij: Deze is waarlijk de profeet, die in de wereld komen zou. Daar Jezus bemerkte, dat zij zouden komen en Hem met geweld meevoeren om Hem koning te maken, trok Hij Zich weder terug in het gebergte, geheel alleen"* (Johannes 6:14,15). Dat had hen er toe moeten aanzetten om de geestelijke boodschap van Jezus serieus te nemen, maar dat gebeurde niet. In plaats daarvan wilden ze hem met geweld koning maken. Jezus onttrok zich daaraan. Verderop in Johannes 6 zien we dat dezelfde Joden Jezus toch weer opzoeken (Johannes 6:24,25) en dan volgt er een gesprek tussen hen en Jezus, Jezus richt het woord tot hen (Johannes 6:25-59).

+ Ze zijn in het proces van verharding

Als God iemand veel licht geeft en hij weigert, tegen beter weten in, om dat licht te aanvaarden, dan volgt het oordeel van de verblinding. Dan neemt God het licht dat Hij had gegeven weer weg³². Zie de hoofdstukken 3 en 4 over verblinding en verharding.

³² God geeft ieder mens licht. Als je het tegen beter weten afwijst, dan verlies je dat licht weer, dan geeft God je over aan verharding en verblinding. Of iemand meer licht krijgt, hangt af van wat hij doet met het licht, met het inzicht, dat hij al ontvangen heeft.

"En de discipelen kwamen en zeiden tot Hem: Waarom spreekt Gij tot hen in gelijkenissen? Hij antwoordde hun en zeide: Omdat het u gegeven is de geheimenissen van het Koninkrijk der hemelen te kennen, maar hun is dat niet gegeven. Want wie heeft, hem zal gegeven worden en hij zal overvloedig hebben; maar wie niet heeft, ook wat hij heeft, zal hem ontnomen worden. Daarom spreek Ik tot hen in gelijkenissen, omdat zij ziende niet zien en horende niet horen of begrijpen. En aan hen wordt de profetie van Jesaja vervuld, die zegt:

De Joden waar Jezus in Johannes 6 tot spreekt, zijn in een toestand van verharding en verblinding geraakt. Ze hadden veel licht van God gehad. Jezus had veel wonderen gedaan. Bovendien was in de Schrift aangekondigd dat de Messias, als hij kwam, grote wonderen zou doen.

Als ze eerlijk waren geweest, dan hadden ze net als Nicodemus gezegd: *"Rabbi, wij weten, dat Gij van God gekomen zijt als leraar; want niemand kan die tekenen doen, welke Gij doet, tenzij God met Hem is"* (Johannes 3:2).

Ze hadden vlak voor dit gesprek nog een groot wonder meegemaakt in de vermenigvuldiging van de broden. *"Toen dan de mensen zagen, welk teken Hij verricht had ..."* (Johannes 6:14). En ondanks dat zien we dezelfde mensen even later aan Jezus vragen: *"Wat voor teken doet Gij dan, opdat wij mogen zien en U geloven?"* (Johannes 6:30).

Vandaar dat Jezus tot hen zegt: *"Maar Ik heb u gezegd, dat gij niet gelooft, ook al hebt gij Mij gezien."* (Johannes 6:36). Ze konden niet meer geloven. Ze hadden zichzelf verhard en toen zijn ze als oordeel uiteindelijk door God zelf verhard³³.

In eerste instantie verlicht en trekt God ieder mens (Johannes 1:9, 12:32, 16:8). Maar als mensen zichzelf verharden, dan stopt God daar op een bepaald moment mee. Het gevolg is dat die mensen niet meer tot geloof kunnen (en willen) komen. Dat is het geval met de Joden waar Jezus hier tegen spreekt.

+ Je hebt openbaring nodig

"Er is geschreven in de profeten: En zij zullen allen door God geleerd zijn. Een ieder, die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, komt tot Mij" (Johannes 6:45)

Ieder mens krijgt licht, ieder mens wordt door God geleerd (Johannes 1:9, Johannes 16:8). Als je dat licht aanvaardt, dan krijg je meer licht. Als je het verwerpt dan neemt God het beetje licht dat Hij heeft gegeven weer weg (Mattheus 13:12). Alle joden werden in eerste instantie door God geleerd, onderwezen. Ze kregen licht. Maar velen wezen het af, waarna God bij hen het licht weer wegneemt.

Met het gehoor zult gij horen en gij zult het geenszins verstaan, en ziende zult gij zien en gij zult het geenszins opmerken; want het hart van dit volk is vet geworden, en hun oren zijn hardhorend geworden, en hun ogen hebben zij toegesloten, opdat zij niet zien met hun ogen, en met hun oren niet horen, en met hun hart niet verstaan en zich bekeren, en Ik hen zou genezen." (Mattheus 13:10-15)

Nadat het volk veel tekenen van Jezus had gezien en nadat het Hem tegen beter weten in hardnekkig had verworpen, volgde het oordeel van verblinding. Let op dat het volk eerst zichzelf verhard, voordat het door God wordt verhard. Er staat *"en hun ogen hebben zij toegesloten"*. Ze hebben het zelf gedaan. (Voor een uitgebreide bespreking verwijs ik naar de hoofdstukken 3 en 4 over verblinding en verharding.)

³³ Hetzelfde is in Johannes 12:37-39 het geval. Zie hoofdstukken 3 en 4 over verblinding en verharding.

Degenen die wel positief op het licht reageerden, kregen meer licht waardoor ze tot geloof kwamen. *"Een ieder, die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, komt tot Mij"*. Of je meer licht ontvangt hangt af van de gezindheid van het hart. Zie hoofdstuk 3 over verblinding en hoofdstuk 4 over verharding.

+ Niemand kan uit zichzelf tot Jezus komen

"Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, die Mij gezonden heeft, hem trekke" (Johannes 6:44)

Dat komt omdat niemand uit zichzelf God zoekt. Als God niet zou trekken, dan zou er niemand tot geloof komen. God verlicht, overtuigt en trekt ieder mens (Johannes 1:9, 12:32, 16:8). God trekt, daardoor kan ieder mens vrij kiezen of hij al of niet tot Jezus zal gaan. God trekt, maar een mens kiest of hij daar aan toe geeft of niet.

Er staat trekken, niet sleuren. Voor een nadere bespreking verwijst ik naar hoofdstuk 2.

+ Jezus spreekt over "Alles wat Mij de Vader geeft"

"Alles wat Mij de Vader geeft" (Johannes 6:37)

Alle mensen die er voor kiezen om in Jezus te geloven, worden door de Vader aan de Zoon gegeven. Ze zijn Gods gave, Gods geschenk aan Jezus.

+ Van deze mensen wordt gezegd dat ze tot Jezus zullen komen

"Alles wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen" (Johannes 6:37)

God weet welke mensen tot geloof zullen komen. Die mensen geeft God aan Jezus. Die mensen zullen dan ook daadwerkelijk allen op een bepaald moment in de tijd tot Jezus komen.

+ De voorkennis van Jezus

"Maar er zijn sommigen onder u, die niet geloven. Want Jezus wist van den beginne, wie het waren, die niet geloofden, en wie het was, die Hem verraden zou. En Hij zeide: Daarom heb Ik u gezegd, dat niemand tot Mij komen kan, tenzij het hem van de Vader gegeven zij." (Johannes 6:64,65)

Jezus wist wie van zijn apostelen er werkelijk geloofden en wie niet. Dat wist hij van het begin, vanaf de start. Hij wist vanaf het begin dat Judas niet geloofde en Hem zou verraden. Judas had ook licht gehad, maar Hij had het niet aanvaard. Toen kon Hij op een bepaald moment ook niet meer terug. Hij was te ver gegaan. God stopte met aan hem te trekken, toen kon hij niet meer komen. Het was hem van de Vader gegeven om te komen, maar hij had het niet aangenomen. Toen nam God het weer weg en kon hij niet meer komen.

+ **Nogmaals de context, het verband**

We hebben hierboven gezien hoe deze teksten (Johannes 6:37,44,45,65) vanuit het verband waarin de deze teksten staan, op een niet-calvinistische manier uitgelegd kunnen worden. Wat is de juiste uitleg van Johannes 6? Is dat de calvinistische of de niet-calvinistische? Johannes 6 geeft zelf de sleutel voor het antwoord op deze vraag. Het inlezen van de calvinistische uitverkiezingsleer in Johannes 6:27,44,45 en 65, is in strijd met wat er in enkele andere verzen van het hoofdstuk staat.

"Want dát is het brood Gods, dat uit de hemel nederdaalt en aan de wereld het leven geeft" (Johannes 6:33). *"en het brood, dat Ik geven zal, is mijn vlees, voor het leven der wereld"* (Johannes 6:51). In het zelfde gesprek met de Joden zegt Jezus twee maal dat Hij gestorven is voor de wereld. Dit gaat lijnrecht in tegen tegen de calvinistische leer dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven. De calvinistische uitverkiezingsleer vereist dat Jezus alleen voor de uitverkoren is gestorven. Maar dat is in strijd met wat Jezus hier in Johannes 6:33,51 zegt. Ook vele andere teksten zeggen dat Jezus voor alle mensen is gestorven (zie hoofdstuk 5).

(5) **Teksten waarop het calvinisme de eeuwige verwerping baseert**

Er zijn een aantal teksten waarop het calvinisme zich beroept, als bewijs voor de leer dat God sommige mensen heeft voorbestemd om voor eeuwig verloren te gaan.

+ **Spreuken 16:4**

"De HERE heeft alles gemaakt voor zijn doel, ja, zelfs de goddeloze voor de dag des kwaads."

Dit vers spreekt over Gods sturing van alle dingen. Alles heeft Hij gemaakt voor zijn doel. Zelfs de goddelozen hebben een rol te spelen in Gods plan.

God staat boven de boze daden van mensen die ze uit eigen vrije wil doen. Hij weet vooraf wat de mensen in allerlei situaties zullen kiezen en Hij heeft hun daden opgenomen in zijn plan. Zoals Hij bijvoorbeeld de boze daad van de broers van Jozef opnam in Zijn plan (Genesis 50:20, Psalm 105:16,17), zo doet Hij dat met de activiteiten van alle mensen. (Zie Bijlage A voor een uitgebreide uitleg over Gods bestuur en de eigen wil van de mens.)

In die zin dienen ook de goddelozen de raad Gods. Ze vormen een onderdeel van Gods plan.

Dat is de boodschap van dit vers. Uitgelegd vanuit het geheel van de Schrift.

Dit vers gaat niet over de calvinistische voorbestemming voor de hel. Dit gaat over Gods bestuur. God heeft alles volkomen onder controle en hij werkt door alles heen - ook door de daden van de goddelozen - naar zijn doelen toe.

+ **2 Petrus 2:12**

"Zij daarentegen, als redeloze wezens, van nature voortgebracht om gevangen en verdelgd te worden, lasteren datgene, waarvan zij geen verstand hebben, en zullen in hun verdelging ook verdelgd worden."

Dit vers gaat over de valse leraren waar in de voorgaande verzen (2 Petrus 2:1-11) over wordt gesproken. Het gaat om leraren die losbandigheid leren en die ook zelf losbandig leven. Dat wil zeggen ze leven er op los als 'beesten'. Daarom vergelijkt Petrus ze ook met beesten. Over die beesten zegt hij: (1) het zijn redeloze wezens en (2) Ze zijn geboren om gevangen te worden en te gronde te gaan. Beesten hebben geen verstand en inzicht. En hun lot in de natuur is om gevangen te worden en vernietigd. Bijna elk beest wordt op de duur door een ander gevangen en opgegeten. Dat is hun lot. Het lot van deze valse leraren, die zich overgeven aan losbandigheid, staat ook vast. Ze zullen geoordeeld worden. Het verschil tussen de beesten en de valse leraren is dat beesten als beesten worden geboren en dat daarmee hun lot vaststaat. Maar een mens wordt niet geboren als een valse leraar. Dat is het gevolg van vrije keuzes die gemaakt worden door volwassen mensen.

Het is vergezocht om hierin de dubbele predestinatie te lezen. Het vers zegt niet dat God de valse leraren heeft geschapen met het doel om ze te vernietigen. Het zegt niet dat zij soeverein zijn uitgekozen om voor eeuwig verworpen te worden. Het zegt dat de valse leraren zijn als de beesten die geen inzicht hebben en voortgebracht worden om gevangen en verdelgd te worden. De beesten zijn met dat doel voortgebracht, maar niet de valse leraren. De beesten hadden geen keuze, zij konden niet anders dan beest zijn. Dat geldt niet voor de valse leraren. Zij hebben er zelf voor gekozen om die weg op te gaan. En als je er voor kiest om die weg op te gaan dan staat je bestemming vast, dan ben je op weg naar de hel.

+ Romeinen 9:11-13

*"Want toen de kinderen nog niet geboren waren en goed noch kwaad hadden gedaan – opdat het verkiezend voornemen Gods zou blijven, niet op grond van werken, maar op grond daarvan, dat Hij riep, – werd tot haar gezegd: De oudste zal de jongste dienstbaar zijn, gelijk geschreven staat: Jakob heb Ik liefgehad, maar **Esau heb Ik gehaat.**"*

Zie je wel, zegt het calvinisme. Het gaat hier om het soevereine verkiezende voornemen van God. En God heeft er soeverein voor gekozen om Jakob lief te hebben en om Esau te haten. Niet om een reden in henzelf. God heeft Jakob (de uitverkorenen) lief en haat Esau (de mensen die verworpen zijn). Er zijn mensen die God van eeuwigheid heeft liefgehad en er zijn mensen die God van eeuwigheid haat.

Deze verzen zijn uitgebreid besproken in de uitleg van Romeinen 9. Hieronder volgt een herhaling van wat daar is gezegd.

Verkiezing gaat hier niet over eeuwig behoud

De Bijbel spreekt hier over Gods verkiezend voornemen (Romeinen 9:11). Maar met deze verkiezing wordt niet een verkiezing tot behoud bedoeld. Het gaat om Gods keuze waarlangs de lijn van de Messias zou gaan. God koos het kind uit op wie Zijn beloften aan Abraham zouden overgaan. God koos voor Jakob en niet voor Esau.

Dat God besloot om de beloften van Abraham op Jakob te doen overgaan, sloot de mogelijkheid tot behoud van Esau niet uit.

Dat is zo omdat het bij de uitverkiezing van Jakob niet gaat om het eeuwig behoud, maar om de keuze voor de lijn waarlangs de Messias zou komen. Wie zou drager worden van de beloften van het verbond met Abraham?

Ook al was Esau niet uitgekozen om deze eer te ontvangen, dat betekende niet dat Esau niet behouden kon worden. Hij kon nog steeds in God geloven en zo behouden worden. In het Oude Testament kon ieder mens behouden worden door het geloof (Romeinen 4), die weg stond ook voor Esau open.

Het ging om volken, niet om het individu

God had bij zijn mededeling aan Rebekka niet zozeer Jacob en Esau individueel op het oog, maar de volken die uit hen zouden groeien. Dat blijkt duidelijk uit het verslag in Genesis 25.

"En de kinderen stieten in haar binnenste tegen elkander. Toen zeide zij: Indien het aldus gesteld is, waarom overkomt mij dat? Daarop ging zij om de HERE te vragen. En de HERE zeide tot haar: Twee volken zijn in uw schoot, en twee natiën zullen zich scheiden uit uw lichaam; de ene natie zal sterker zijn dan de andere, en de oudste zal de jongste dienstbaar wezen." (Genesis 25:22-23)

Rebekka merkte dat er iets aan de hand was in haar binnenste, toen ze zwanger was. Ze vroeg aan God wat er aan de hand was. Let op wat God tegen haar zei. God zei niet: "Twee zonen zijn in uw schoot". Nee, Hij zei: "Twee volken zijn in uw schoot, en twee natiën zullen zich scheiden uit uw lichaam, de ene natie zal sterker zijn dan de andere".

God dacht aan de volken die uit de beide kinderen in de schoot van Rebekka zouden voortkomen. God had besloten dat het volk Israel (Jakob) sterker zou zijn dan het volk Edom (Esau). "en de ene natie zal sterker zijn dan de andere". God koos de Joden uit als het volk dat de beloften van Abraham zou erven. De beloofde verlosser zou uit de Joden voortkomen. Het heil is uit de Joden.

Het gaat hier om uitverkiezing als volk, als collectief. Het Oude Testament laat duidelijk zien dat Israel, als collectief, door God was uitverkoren (Deut 7:7 / 1 Kgs 3:8 / Psalm 135:4 / Jesaja 45:4).

Als je naar de levens van Jakob en Esau kijkt, dan wordt bevestigd dat het bij de profetie over Jakob en Esau om de volken ging die uit hen zouden groeien. Onderdeel van de profetie was de aankondiging: "de oudste zal de jongste dienstbaar zijn" (Genesis 25:23). Maar in de levens van Jakob

en Esau is die profetie niet vervuld. Esau heeft Jakob nooit gediend. Jakob is voor hem gevlucht. Dat is niet echt gediend worden. En toen Jakob terug kwam van zijn verblijf bij Laban, stelde hij zich op als knecht van Esau:

- Jacob boog voor Esau, zeven maal (Genesis 33:3)
- Jacob noemde Esau Heer (Genesis 33:8)
- Jacob noemde zichzelf dienstknecht van Esau (Genesis 33:5)

De profetie dat de oudste de jongste zou dienen is gedeeltelijk vervuld onder David, toen David Edom veroverde (2 Samuel 8:13,14). Maar deze profetie zal pas volledig vervuld worden in het komende duizendjarig rijk³⁴. Waar Israël aan het hoofd van de volken zal staan.

Dat het bij Jakob en Esau om een collectieve uitverkiezing, van volken ging, wordt ook bevestigd door het andere citaat dat Paulus in Romeinen 9:13 geeft: "*Jakob heb ik liefgehad, maar Esau heb ik gehaat*". Dat zullen we nu bespreken.

Esau heb ik gehaat

"Want toen de kinderen nog niet geboren waren werd tot haar gezegd: De oudste zal de jongste dienstbaar zijn gelijk geschreven staat: Jakob heb Ik liefgehad, maar Esau heb Ik gehaat." (Romeinen 9:11,12)

De twee citaten uit het Oude Testament

In Romeinen 9:11,12, citeert Paulus twee keer uit het Oude Testament. Het eerste citaat is "*de oudste zal de jongste dienstbaar zijn*" (Genesis 25:23) en het tweede citaat is "*Toch heb Ik Jakob liefgehad, maar Esau heb Ik gehaat*" (Maleachi 1:3).

Het verband tussen de twee citaten

"Maar dit niet alleen; daar is ook Rebekka, bevrucht van één man, onze vader Isaak. Want toen de kinderen nog niet geboren waren en goed noch kwaad hadden gedaan – opdat het verkiezend voornemen Gods zou blijven, niet op grond van werken, maar op grond daarvan, dat Hij riep, – werd tot haar gezegd: De oudste zal de jongste dienstbaar zijn, gelijk geschreven staat: Jakob heb Ik liefgehad, maar Esau heb Ik gehaat." (Romeinen 9:10-12)

Paulus heeft in de voorgaande verzen, in Romeinen 9:6-9, uitgelegd dat natuurlijke nakomelingen van Abraham niet automatisch voor nakomelingen gelden. "*Want niet allen, die van Israël afstammen, zijn*

³⁴ Amos 9:11,12; Numeri 24:14-18

Israël" (Romeinen 9:6). Als ondersteuning van zijn stelling wijst hij op Gods keuze om de lijn van de Messias via Isaac en via Jakob te laten lopen. Hij legt er de nadruk op dat het niet op grond van werken was, dat God voor Isaac en Jakob koos. God had dat al voor de geboorte aan Rebekka bekend gemaakt. Toen *"werd tot haar gezegd: De oudste zal de jongste dienstbaar zijn"*. Als toelichting of bevestiging voegt Paulus er nog aan toe *"gelijk geschreven staat: Jakob heb ik liefgehad, maar Esau heb ik gehaat."* Het tweede citaat licht het eerste toe. We hebben al gezien dat de profetie aan Rebekka niet over Jakob en Esau individueel ging, maar over de volken die in haar schoot waren. Dat geldt daarom ook voor de uitspraak uit Maleachi. Dat wordt bevestigd als we de historische context bekijken waarin die uitspraak in Maleachi is gedaan.

Het gaat in Maleachi niet om Jakob en Esau als persoon

Dat is logisch, want het citaat uit Maleachi is bedoeld als bekrachtiging van de profetie aan Rebekka. Het ene licht het andere toe. Immers, hierboven is aangetoond dat het citaat "de oudste zal de jongste dienen" niet op Jakob en Esau individueel slaat (Punt 7.3.). Als het eerste citaat niet op Jakob en Esau individueel slaat, dan ook het tweede citaat niet.

Het blijkt ook uit de tekst in Maleachi zelf.

"Toch heb Ik Jakob liefgehad, maar Esau heb Ik gehaat; Ik heb zijn bergen tot een woestijn gemaakt en zijn erfdeel aan de jakhalzen der woestijn prijsgegeven. Wanneer Edom zegt: Wij zijn verwoest, doch wij zullen de puinhopen weer opbouwen – zo zegt de HERE der heerscharen: Laten dezen bouwen, maar Ik zal afbreken; men zal het noemen: gebied der goddeloosheid, en: het volk waarop de HERE voor eeuwig toornt." (Maleachi 1:3,4)

Hier zegt God over Esau: *"Ik heb zijn bergen tot een woestijn gemaakt"*. Het gaat duidelijk om een land. God stelt Edom en Esau aan elkaar gelijk. *"Esau heb Ik gehaat"* betekent "Edom heb ik gehaat". Edom is *"het volk waarop de HERE voor eeuwig toorn*t."

Ook Jakob staat hier voor het volk Israël. Als we in het Oude Testament de naam Jakob tegenkomen, dan staat dat altijd voor het volk Israël. Met uitzondering natuurlijk van de eigenlijke geschiedenis van Jakob, zoals die in Genesis staat. En als er in andere bijbelgedeelten naar die geschiedenis wordt terugverwezen. Ook als het gaat om de verbondsnaam "de God van Abraham, Isaac en Jakob" wordt de persoon Jakob bedoeld. Maar in alle andere gevallen wordt met Jakob het volk Israël bedoeld³⁵. Zo ook hier in Maleachi. Hetzelfde geldt ook voor het gebruik van de naam Esau (Edom). Die staat ook voor het volk Edom.

God had een goede reden voor zijn haat voor Edom (Esau)

³⁵ Enkele teksten van de vele teksten waar Jakob staat voor het gehele volk. Deuteronomium 32:9; Psalm 14:7. 24:6. 53:7. 78:21, enzovoorts. In Romeinen 11:26 citeert Paulus uit het Oude Testament en in dat citaat staat Jakob ook voor het volk. *"Hij zal goddeloosheden van Jakob afwenden"*

De uitspraak "*Toch heb ik Jakob liefgehad en Esau gehaat*" (Maleachi 1:3) heeft God gedaan lang nadat de volken Jakob en Esau waren ontstaan. De andere uitspraak over het dienen van de jongste door de oudste is gedaan voordat de kinderen geboren waren.

Het eerste citaat "de oudste zal de jongste dienen" (Romeinen 9:12, Genesis 25:23) was, toen God die woorden uitsprak, een profetie. Het zag vooruit. De kinderen waren nog niet geboren, de twee volken waren nog niet ontstaan. Het ene volk, Jakob, zou sterker zijn dan het andere volk, Esau. Het ene volk, Esau, zou het andere, Jakob, dienen. Op dat tijdstip zei God niets over haten of liefhebben.

Het andere citaat "*Jakob heb ik liefgehad en Esau gehaat*" (Romeinen 9:13, Maleachi 1:3) ziet achterom. Het citaat komt uit het boek van de profeet Maleachi. Chronologisch gezien was Maleachi de laatste schriftprofeet van het Oude Testament. Op het moment dat God deze woorden door de mond van de profeet Maleachi uitsprak, bestonden de volken Israel en Edom al vele honderden jaren. Edom had zich in de eeuwen daarvoor herhaaldelijk zeer slecht gedragen tegenover het broedervolk Israël³⁶. Toen God door Maleachi deze woorden sprak was er overvloedige reden voor God om Edom, als natie, te haten. Ze hadden zich consequent misdragen tegenover Israël. Het begon al in Numeri 20:14-21.

De betekenis in de Bijbel van het woord haten

Als we in de Bijbel het woord haten tegenkomen valt dat niet altijd precies samen met de betekenis die het woord haten in het Nederlands heeft. Het Hebreeuwse woord dat in het Nederlands met haten wordt vertaald kan ook beteken: "minder liefhebben". Of er haten wordt bedoeld zoals de betekenis is van het Nederlandse woord haten of dat er "minder liefhebben dan" mee wordt bedoeld, moet blijken uit het verband waarin het woord wordt gebruikt.

Een illustratie van haten in de zin van minder liefhebben vinden we in het leven van Jakob. Dde Bijbel zegt dat hij zijn vrouw Lea, in vergelijking met zijn andere vrouw Rachel, haatte.

"En hij ging ook in tot Rachel, en had ook Rachel liever dan Lea; en hij diende bij hem nog andere zeven jaren. Toen nu de HEERE zag, dat Lea gehaat was, opende Hij haar baarmoeder; maar Rachel was onvruchtbaar." (Genesis 29:30,31. SV)

Uit niets blijkt dat Jakob Lea haatte, zoals wij haten verstaan. Hij had haar "minder lief" dan Rachel. Dat is dan ook de reden dat moderne vertaling niet meer vertalen met haten, maar met "minder liefhebben". Dat is zo bij de NBG 51 en ook bij de HSV.

Haten betekende hier slechts dat Jakob dol was op Rachel en dat in vergelijking met zijn liefde voor Rachel zijn liefde voor Lea verbleekte.

Ook in het Nieuwe Testament vinden we enkele voorbeelden waar het woord haten dezelfde betekenis

³⁶ Zie bijvoorbeeld Amos 1:11, Ezechiël 36:5, Joel 3:19

van minder liefhebben heeft.

"Indien iemand tot Mij komt, en niet haat zijn vader en moeder en vrouw en kinderen en broeders en zusters, ja zelfs zijn eigen leven, die kan mijn discipel niet zijn." (Lucas 14:26)

Jezus zegt hier dat we onze eigen vader en moeder en vrouw en kinderen en broers en zusters moeten haten. Als we dat niet doen, kunnen we geen discipel van Hem zijn.

Het is duidelijk dat Jezus hier met haten iets anders bedoelt dan wij er onder verstaan. Het gaat om minder liefhebben. We moeten God liefhebben meer dan dat wij onze familieleden of zelfs ons eigen leven liefhebben.

De uitspraak Esau heb ik gehaat, die al op Esau persoonlijk zou slaan (wat dus niet het geval is), bewijst nog niet dat God Esau heeft gehaat zoals wij haten verstaan en al helemaal niet dat God Esau van eeuwigheid, zonder enige aanleiding, zou haten omdat Hij daar een welbehagen in heeft. Of dat hij andere mensen zonder oorzaak zou haten.

God haat niet zonder oorzaak

We hebben het nu over haten in de zin van ergens een diepe afkeer van hebben, iets een gruwel en aanstoot vinden, er boos over zijn. De idee dat God op deze manier mensen haat zonder reden, omdat Hij daar een eeuwig welbehagen in heeft, is lijnrecht in strijd met vele andere bijbelgedeelten waarin sprake is van Gods liefde voor alle mensen. God wil niet dat enig mens verloren gaat. *"Hij is lankmoedig jegens u, daar Hij niet wil, dat sommigen verloren gaan, doch dat allen tot bekering komen."* (2 Petrus 3:9). God was ten tijde van de profeet Maleachi kwaad op het volk Edom. Niet op grond van een verkiezend voornemen, maar omdat zij zich eeuwenlang misdragen hadden tegenover de Joden.

Tot zover deze herhaling van de bespreking van Gods uitspraak " *Esau heb Ik gehaat*"

Ook deze tekst leert geen eeuwige verwerping.

+ Romeinen 9:22,23

"En als God nu, zijn toorn willende tonen en zijn kracht bekend maken, de voorwerpen des toorns, die ten verdere toebereid waren, met veel lankmoedigheid verdragen heeft juist om de rijkdom zijner heerlijkheid bekend te maken over de voorwerpen van ontferming, die Hij tot heerlijkheid heeft voorbereid?" (Romeinen 9:22,23)

Ook deze verzen zijn in het vorige hoofdstuk, het hoofdstuk over Romeinen 9, besproken.

Hieronder volgt een herhaling wat toen is geschreven, maar het is voor het verstaan van deze verzen belangrijk dat ze worden gelezen in het verband waarin ze staan. Ze zijn een onderdeel van één betoog dat bestaat uit Romeinen 9,10 en 11. Lees hoofdstuk 7, waar dit gehele gedeelte wordt besproken.

God heeft in zijn vrijmacht besloten om zich te ontfemen over wie geloven en om te verharderen wie niet willen geloven. Hij verheerlijkt zich in beide groepen. In degenen die geloven maakt Hij de grootheid van zijn genade bekend. In hen demonstreert Hij wat zijn genade allemaal vermag. Dat doet Hij door mensen te redden die het niet verdienen en door ze te overladen met allerlei zegeningen. De mensen die er voor kiezen om te geloven heeft Hij tot heerlijkheid voorbereid. Zij zijn *"de voorwerpen van ontferming, die Hij tot heerlijkheid heeft voorbereid"* (Romeinen 9:23). In de anderen demonstreert Hij zijn toorn en kracht, maar ook zijn lankmoedigheid. Hij verdraagt ze een tijd. Hij geeft ze tijd om zich te bekeren (2 Petrus 3:9, Openbaring 2:21). Maar als ze zich, nadat ze licht hebben ontvangen, niet willen bekeren dan verhardt Hij ze uiteindelijk. Net zoals de Faraó uiteindelijk werd verhard, toen hij tegen beter weten in God niet wilde erkennen en gehoorzamen. Zie hoofdstuk 4. Uiteindelijk ontbrandt dan Gods rechtvaardige toorn.

God heeft voor degenen die er voor kiezen om te geloven een bestemming en plan. En God heeft voor degenen die uit vrije wil weigeren om te geloven ook een plan en bestemming. De mensen die weigeren te geloven heeft hij *"ten verderve toebered"*. De mensen die wel geloven *"tot heerlijkheid"*.

+ Judas :4

"Want er zijn zekere mensen binnengeslopen – reeds lang tevoren tot dit oordeel opgeschreven – goddelozen, die de genade van onze God in losbandigheid veranderen en onze enige Heerser en Here, Jezus Christus, verloochenen."

Het gaat hier over valse leraren, net als in 2 Petrus 2. Het gaat om mensen die lid geworden zijn van de gemeente, ze zijn binnengeslopen. Ze veranderen de genade van God in losbandigheid en ze verloochenen Jezus. Ze verwerpen de noodzaak van de heiliging en als je dat doet dan verwerp je God (1 Thessalonicenzen 4:8).

Over hen staat geschreven dat ze *"reeds lang tevoren tot dit oordeel opgeschreven"* waren.

God weet alles wat er gaat gebeuren, Hij wist ook dat deze valse leraren zouden optreden. Ze stonden al lange tijd in Gods notitieboek. En ze zullen geoordeeld worden. Een zelfde oordeel van God dat de ongelovige Israëlieten (:5), de opstandige engelen (:6) en de inwoners van Sodom (:7) treft, zal ook deze valse leraren treffen. Het oordeel over hen is zeker.

Let op dat Judas niet zegt dat deze valse leraren van eeuwigheid af voorbestemd waren om verloren te gaan. Je moet de verwerping in dit vers inlezen.

+ 1 Thessalonicenzen 5:4-10

"Maar gij, broeders, zijt niet in de duisternis, zodat die dag u als een dief overvallen zou: want gij zijt allen kinderen des lichts en kinderen des dags. Wij behoren niet aan nacht of duisternis toe; laten wij dan ook niet slapen gelijk de anderen, doch wakker en nuchter zijn. Want die slapen, slapen des

nachts en die zich bedrinken, zijn des nachts dronken, maar laten wij, die de dag toebehoren, nuchter zijn, toegerust met het harnas van geloof en liefde en met de helm van de hoop der zaligheid; want God heeft ons niet gesteld tot toorn, maar tot het verkrijgen van zaligheid door onze Here Jezus Christus, die voor ons gestorven is, opdat wij, hetzij wij waken, hetzij wij slapen, tezamen met Hem zouden leven"

Paulus spreekt over de wederkomst van Christus. Hij zegt dat die dag ons niet zal overvallen omdat wij kinderen van het licht en van de dag zijn. Vlak voordat Jezus terugkomt, zal er een tijd van oordelen zijn. Het Nieuwe Testament spreekt over de grote verdrukking (Mattheus 24:21; Openbaring 7;14). In Openbaring 6-19 vinden we een beschrijving van deze oordelen. Het Oude Testament spreekt over de dag des Heren. In Openbaring 6:16 worden deze oordelen "*de toorn van het lam*" genoemd.

De Bijbel zegt herhaaldelijk dat deze oordelen, dat deze toorn, ons als gelovigen niet zal treffen. Voordat die toorn over de wereld wordt uitgegoten, zal God de gemeente, zal God alle ware geloven ophalen (1 Thessalonicenzen 4:15,17).

Jezus redt ons van de komende toorn. "*Want zelf verhalen zij van ons, hoe wij bij u ontvangen zijn en hoe gij u van de afgoden tot God bekeerd hebt, om de levende en waarachtige God te dienen, en uit de hemelen zijn Zoon te verwachten, die Hij uit de doden opgewekt heeft, Jezus, die ons verlost van de komende toorn" (1 Thessalonicenzen 1:9,10).*

Paulus zegt dat de christenen te Thessalonica zich hadden bekeerd van de afgoden om twee dingen te doen: (1) God dienen en (2) uit de hemelen zijn Zoon te verwachten. Van 'de Zoon die wij verwachten', wordt gezegd dat Hij ons verlost van de komende toorn.

Het gaat hier niet om de eeuwige straf, want daar heeft Jezus ons al van gered op het moment dat we geloofden (Johannes 5:24, Efeze 1:7). Het gaat hier om de eindtijdoordelen.

Pink beweert dat aangezien God ons als gelovigen niet tot toorn heeft gesteld, dit automatisch betekent dat hij dit met de ongelovigen wel heeft gedaan. Dat klopt, want de ongelovigen blijven achter op aarde en hen wacht de oordeelstijd, de grote verdrukking, voordat Jezus terugkomt. Als je goddeloos bent is dit het lot dat je te wachten staat. Maar de keuze om goddeloos te blijven is onze eigen keuze.

Wat Pink niet beseft is dat het hier, in 1 Thessalonicenzen 5:9, niet gaat om de eeuwige straf, maar om de eindtijdoordelen. Maar stel dat Pink gelijk heeft, dan nog staat hier niet dat God mensen soeverein heeft voorbestemd om voor eeuwig zijn toorn te ondergaan in de hel.

Conclusie

De enkele Bijbeltekst die men gebruikt ter bewijs voor de eeuwige verwerping van mensen zeggen niet wat men er uithaalt.

(6) De conclusie uit de bespreking van de teksten die het calvinisme aanvoert ter ondersteuning van de eigen uitverkiezingsleer

Het calvinisme leest meer in de teksten dan er staat. Geen van de hierboven besproken teksten bewijst dwingend dat de calvinistische opvatting van uitverkiezing juist is.

8.3.2. Het bewijs met behulp van andere calvinistische leerstellingen

Naast de teksten die hierboven zijn besproken, beroept het calvinisme zich ook op een aantal andere specifiek calvinistische leringen. Leringen waaruit logisch volgt dat de calvinistische opvatting over uitverkiezing juist moet zijn. Dat zijn:

+De calvinistische leer over de onmacht van de mens. En in verband daarmee de calvinistische opvatting over verblinding en verharding.

+De calvinistische leer over de onwederstandelijke roeping

+De calvinistische leer dat het geloof een gave van God is en daarmee verbonden

de calvinistische leer over de orde des heils

+De calvinistische opvatting over de soevereiniteit van God

+De calvinistische opvatting over genade.

+De calvinistische opvatting over de voorkennis van God

Als inderdaad, zoals het calvinisme beweert, de mens onmachtig is om voor God te kiezen, en als God heeft besloten om slechts bij enkele mensen die onmacht te doorbreken door hen onwederstandelijk te roepen en hen het geloof te schenken, dan moet de calvinistische opvatting over uitverkiezing wel juist zijn. Want dan kiest God zelf uit wie behouden wordt en wie niet.

Het calvinisme leert dat de mens geen vrije wil heeft en dat God uiteindelijk alles beslist. Ook dat bevestigt de calvinistische opvatting over uitverkiezing. Als de mens zelf niet vrij kan kiezen, dan is onvermijdelijk God de oorzaak van alles wat gebeurt. Ook van de keuze voor of tegen Hem.

Het probleem voor het calvinisme is dat de hierboven genoemde calvinistische leerstellingen zelf niet Bijbels zijn. Omdat deze calvinistische leerstellingen zelf in strijd zijn met de Schrift, kun je daar geen bewijs voor de calvinistische opvatting over uitverkiezing op bouwen.

+ Over de onmacht van de mens.

Voor een weerlegging van de calvinistische leer over de onmacht van de mens, zie hoofdstuk 1. Het klopt dat een mens uit zichzelf God niet zoekt, maar het is evenzeer waar dat God ieder mens verlicht, overtuigt en trekt (Johannes 1:9, 12:32, 16:8). Waardoor ieder mens vrij voor of tegen God kan kiezen. God doorbreekt bij ieder mens de onmacht.

God verblindt en verhardt, maar Hij doet dat niet willekeurig. Van nature is ieder mens geestelijk blind, maar ieder krijgt licht van God (Johannes 1:9). Dat doet God bij ieder mens. En alleen als de mensen tegen beter weten in dat licht hardnekkig verwerpen, komt Gods oordeel van verblinding en verharding. Zie de hoofdstukken 3 en 4.

+ Over de onwederstandelijke roeping

Voor een weerlegging van de calvinistische leer over de onwederstandelijke roeping, zie hoofdstuk 2. De Bijbel kent geen onwederstandelijke roeping. God trekt, maar de mens kiest zelf wat hij daar mee doet.

+ Over de leer dat geloof een gave van God is

Nergens staat in de Bijbel dat geloof een gave van God is. De enkele teksten die het calvinisme daarvoor aanvoert, worden verkeerd uitgelegd. Zie hoofdstuk 10.

+ Over de calvinistische opvatting van de soevereiniteit van God

Zie bijlage A. "Het bestuur van God en de eigen wil van de mens".

God bestuurt alle dingen en leidt alles naar zijn doel. Maar Hij doet dat met inachtneming van de vrije wil van de mens. God weet van te voren hoe elk mens in elke situatie uit vrije wil zal reageren. En hij heeft die reacties opgenomen in zijn plan. Hij vangt de keuzes van de mensen en de engelen op en gebruikt ze als onderdeel van zijn plan. God heeft in zijn soevereiniteit besloten om de mens een vrije wil te geven. Speciaal op het gebied van het behoud.

We zullen hieronder twee teksten bespreken die het calvinisme naar voren brengt als ondersteuning voor de eigen opvatting dat de mens geen vrije wil heeft en dat uiteindelijk God alles beslist.

+ Efeze 1:11,12

"in Hem, in wie wij ook het erfdeel ontvangen hebben, waartoe wij tevoren bestemd waren krachtens het voornemen van Hem, die in alles werkt naar de raad van zijn wil, opdat wij zouden zijn tot lof zijner heerlijkheid, wij, die reeds tevoren onze hoop op Christus hadden gebouwd." (Efeze 1:11,12)

Hier staat dat wij in Jezus het erfdeel ontvangen hebben. *"waartoe wij tevoren bestemd waren krachtens het voornemen van Hem, die in alles werkt naar de raad van zijn wil"* (Efeze 1:11).

God heeft ieder mens die in Hem zou gaan geloven, van tevoren bestemd tot het ontvangen van de erfenis. Dat is een onderdeel van zijn plan, een onderdeel van zijn voornemen. Zie hoofdstuk 6, speciaal punt 6.3, voor een bespreking van de dingen waar God de mensen, waarvan Hij wist dat ze vrijwillig in Hem zouden geloven, allemaal tot uitverkoren en (voor) bestemd heeft.

Paulus zegt in dat verband dat God in alles werkt naar de raad - naar het besluit - van zijn wil.

God heeft vooraf een plan gemaakt. Hij heeft daarin ook de vrije keuzes van de mensen opgenomen. Dat plan is Hij aan het uitvoeren. Hij controleert en stuurt alles. Hij werkt in alles. Maar dat doet Hij met in achtneming van de vrije wil van de mens. Dit wordt uitgebreid vanuit de Bijbel besproken in Bijlage A.

Het feit dat God in alles werk naar de raad van zijn wil betekent niet automatisch dat Hij ook alles veroorzaakt. Er zijn dingen die de mens in vrijheid zelf besluit en die God opgenomen heeft in zijn grote plan. Er staat dat God **in** alles werkt, er staat niet dat Hij alles **bewerkt**, er staat niet dat Hij alles veroorzaakt.

+ Romeinen 8:28

"Wij weten nu, dat [God] alle dingen doet medewerken ten goede voor hen, die God liefhebben, die volgens zijn voornemen geroepen zijn. 29 Want die Hij tevoren gekend heeft, heeft Hij ook tevoren bestemd tot gelijkvormigheid aan het beeld zijns Zoons, opdat Hij de eerstgeborene zou zijn onder vele broeders; 30 en die Hij tevoren bestemd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt." (Romeinen 8:28-30)

Wij, als gelovigen, hebben God lief en we zijn volgens zijn voornemen geroepen. God was van plan om ons te roepen en zo is het ook gebeurd. Hij heeft ons te voren gekend. In zijn voorkennis wist Hij dat wij er voor zouden kiezen om te geloven. En toen Gods roeping tot ons kwam, zijn wij er op ingegaan. Onze roeping vormde een onderdeel van Gods plan, een onderdeel van zijn voornemen.

+ Over de calvinistische opvatting over de genade van God.

Het calvinisme heeft een speciale opvatting over Gods genade. De Bijbel zegt dat genade Gods onverdiende goedheid jegens de mensen is. Je hebt het niet verdiend, je bent het niet waard, je hebt er geen recht op en toch krijg je het. Dat is genade.

Het behoud is op grond van genade, dat wil zeggen onverdiend en door middel van het geloof (Efeze 2:8,9). Het grote wonder van Gods genade is dat God mensen die het niet verdienden toch heeft liefgehad en dat Hij Zijn Zoon voor hen gegeven heeft, zodat ieder behouden kan worden (Johannes 3:16,17). Het enige wat ze hebben te doen is hun vertrouwen op Jezus stellen. Niet werken maar

geloven (Romeinen 4:5). Het geloof is de hand die Gods geschenk van vergeving aanneemt. Dat is echter niet de focus bij de calvinistische opvatting van genade. De calvinisten spreken over Gods vrije genade (free grace). En daar bedoelen ze mee dat God mensen uitkiest, niet om een reden in die mens zelf en dat Hij hen onwederstandelijk roept en het geloof schenkt. Als het calvinisme zegt dat het behoud uit genade is, dan bedoelt het daarmee dat het behoud een volledig eenzijdig Godswerk is. God die willekeurig enkele mensen uitkiest, hun wil ombuigt en hen het geloof en het eeuwig leven schenkt. Overal waar het calvinisme in het Nieuwe Testament het woord genade tegenkomt leest men deze opvatting erin.

Daarom wijst het calvinisme op teksten waarin staat dat we door genade behouden worden als indirect bewijs voor de juistheid van de calvinistische uitverkiezingsleer. Maar de calvinistische opvatting over genade is niet Bijbels. Daarom is ook dit argument niet juist. Voor een bespreking en weerlegging van de calvinistische opvatting over genade, zie bijlage G.

+De calvinistische visie op de voorkennis van God

Het merkwaardige is dat het calvinisme zich voor het bewijs van hun uitverkiezingsleer ook beroept op de teksten die spreken over Gods voorkennis. Dat zijn in het bijzonder Romeinen 8:29 en 1 Petrus 1:2.

Het calvinisme beweert dat voorkennis eigenlijk gelijk staat aan voorbepalen. Omdat het niet begrijpt dat de Bijbel leert dat God alles bestuurt, terwijl Hij de mensen eigen vrije keuzen laat, komen ze tot de volgende redenering:

- + God weet van te voren alles wat er gaat gebeuren.
- + God kan dat alleen weten als van te voren vaststaat dat het ook zal gebeuren.
- + Alleen als God bepaalt wat er gebeurt is het ook zeker dat het zal gebeuren.
- + Als de mensen en de engelen vrije keuzes kunnen maken dan is niet zeker wat er gaat gebeuren.
- + Als alles wat gaat gebeuren al vastligt, dan bewijst dit dat God alles wat gebeurt veroorzaakt.

Als alles al zeker is wat er gaat gebeuren dan bewijst dit volgens het calvinisme dat de mens geen echte vrije keuzes kan maken.

Daarom lezen calvinisten overal waar staat "voorkennis" tegelijkertijd ook "door God veroorzaakt."

De fout in hun redenering is dat God wel alles stuurt naar het doel dat Hij wil bereiken, maar dat Hij niet alles veroorzaakt. Voor een nadere bespreking en weerlegging van hun standpunt, zie bijlage A.

8.4. De calvinistische uitverkiezingsleer is in strijd met allerlei Bijbelse waarheden

Hierboven, in 8.3, is het bewijs dat wordt aangevoerd voor de calvinistische uitverkiezingsleer besproken. We hebben gezien dat dit bewijs niet deugdelijk is. Het calvinisme leest meer in de teksten dan er staat. En de andere calvinistische leerstellingen, waaruit logisch volgt dat de calvinistische opvatting van verkiezing de juiste is, zijn zelf niet Bijbels. Je kunt dus niet vanuit de Bijbel bewijzen dat de calvinistische opvatting juist is. Maar er is meer, want wat het calvinisme over uitverkiezing leert, is bovendien in strijd met de Schrift. Het is niet alleen niet gebaseerd op de Bijbel, het gaat ook tegen de Bijbel in. Hieronder wordt besproken en aangetoond dat de uitverkiezingsleer van het calvinisme in strijd is met vele andere Schriftgedeelten en Bijbelse waarheden.

8.4.1. Het is in strijd met wat de Bijbel zegt over Gods liefde voor alle mensen

(1.) God heeft de wereld lief

"Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe.

Want God heeft zijn Zoon niet in de wereld gezonden, opdat Hij de wereld veroordele, maar opdat de wereld door Hem behouden worde. " (Johannes 3:16,17)

Hier staat dat God de wereld heeft liefgehad. "*Alzo lief heeft God **de wereld** gehad*". De wereld, dat wil zeggen alle mensen. Gods liefde is gericht op alle mensen. De liefde van God voor de wereld ging zover dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft ingezet. Door dat te doen heeft Hij voor ieder mens het behoud mogelijk gemaakt: "*opdat een ieder die gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe*".

Dit gaat in tegen de uitverkiezingsleer van het calvinisme. Volgens het calvinisme heeft God niet alle mensen lief, want Hij heeft een groot aantal mensen geschapen met het vooropgezette doel om ze voor eeuwig te pijnigen in de hel. Dat leest het calvinisme ondermeer in Romeinen 9:13, waar staat dat God Jakob heeft liefgehad en Esau gehaat. Het calvinisme ziet in deze tekst een bewijs voor de stelling dat God van eeuwigheid af sommige mensen, zonder reden in henzelf, liefheeft. En dat Hij ook van eeuwigheid af andere mensen haat. Nog voor ze kwaad of goed gedaan hadden. Voor een weerlegging van de calvinistische uitleg van Romeinen 9:13, zie hierboven punt 8.2. punt (5) en hoofdstuk 7.

Omdat het calvinisme niet gelooft dat God alle mensen liefheeft, is het gedwongen om Johannes 3:16 anders uit te leggen. Het calvinisme stelt dat met het woord wereld niet alle mensen worden bedoeld. Deze uitleg is in hoofdstuk 5 weerlegd, punt 5.1.1.

Dat God werkelijk alle mensen liefheeft, wordt bevestigd door de bijbelteksten die zeggen dat Jezus is gestorven voor alle mensen en dat God verlangt naar het behoud van elk mens.

(2.) Jezus is gestorven voor alle mensen

De Bijbel zegt dat Jezus is gestorven voor alle mensen. In hoofdstuk 5 is dit onderwerp grondig besproken. Ik verwijs voor het bewijs van deze stelling naar dit hoofdstuk.

Omdat Jezus voor alle mensen is gestorven heeft ieder mens een werkelijke kans om behouden te worden. Ook dit gaat lijnrecht tegen de uitverkiezingsleer van het calvinisme in. Immers volgens het calvinisme heeft God niet alle mensen lief, want Hij heeft een groot aantal mensen geschapen met het vooropgezette doel om ze voor eeuwig te pijnigen in de hel. En daarom is Jezus, zo stelt het calvinisme, uitsluitend gestorven voor de mensen die Hij voor de grondlegging der wereld uitgekozen heeft om te redden.

(3.) God verlangt naar het behoud van alle mensen

Er zijn vele bijbelgedeelten die zeggen dat God verlangt naar het behoud van ieder mens. Dit is uiteraard in strijd met de calvinistische opvatting over uitverkiezing. Het calvinisme beweert immers dat God er een welbehagen in heeft om sommige mensen vooraf uit te kiezen en te bestemmen voor een eeuwig verblijf in de hel³⁷. Zonder dat die mensen ooit een echte kans krijgen om voor God te kiezen.

+ God zegt dat Hij geen behagen heeft in de dood van een goddeloze

Dat staat in Ezechiël 18:23. Omdat het zo'n belangrijke tekst is, wordt de tekst hieronder in drie vertalingen geciteerd.

"Zou Ik een welgevallen hebben aan de dood van de goddeloze? luidt het woord van de Here HERE. Niet veeleer hieraan, dat hij zich bekere van zijn wegen en leve?" (NBG)

"Zou Ik enigszins lust hebben aan den dood des goddelozen, spreekt de Heere HEERE; is het niet, als hij zich bekeert van zijn wegen, dat hij leve?" (SV)

"Zou Ik werkelijk behagen scheppen in de dood van de goddeloze? spreekt de Heere HEERE. Is het niet, wanneer hij zich bekeert van zijn wegen, dat hij zal leven? (HSV)

³⁷ Omdat Hij daarin zijn soevereiniteit (vrijmacht, overmacht) en zijn rechtvaardigheid en zijn toorn over de zonde wil tonen.

Hier staat dat God geen welgevallen heeft in de dood van een goddeloze. Hij heeft daar geen behagen in. Waar God wel naar verlangt is de bekering van de goddeloze. Daar heeft Hij lust in. God heeft er geen behagen in om mensen naar de tweede dood³⁸, dat is naar de hel, te sturen. Hij verlangt naar hun behoud.

Het calvinisme leert dat God vele mensen heeft voorbestemd om voor eeuwig te lijden onder de tweede dood. Dat heeft Hij vanaf het begin voor hen gepland, met het oog daarop heeft Hij hen geschapen³⁹. Maar hier staat dat God geen lust heeft in de dood van een goddeloze, Hij heeft er geen behagen in. Waar hij wel behagen in heeft is dat een goddeloze zich bekeert.

+ God wil niet dat enig mens verloren gaat

"De Here talmt niet met de belofte, al zijn er, die aan talmen denken, maar Hij is lankmoedig jegens u, daar Hij niet wil, dat sommigen verloren gaan, doch dat allen tot bekering komen." (2 Petrus 3:9)

God wil niet dat enig mens verloren gaat. Daarom stelt Hij de wederkomst van Christus uit. Dat doet Hij om de mensen nog extra tijd en kansen te geven om zich te bekeren. Zoals Hij bijvoorbeeld ook de valse profetes Izebel, die actief was in de gemeente van Thyatira, tijd gaf om zich te bekeren (Openbaring 2:21).

+ God wil dat alle mensen behouden worden

"Dit is goed en aangenaam voor God, onze Heiland, die wil, dat alle mensen behouden worden en tot erkenning der waarheid komen." (1 Timoteus 2:4)

Wat in dit vers staat is uiteraard in strijd met de calvinistische uitverkiezingsleer. Want volgens het calvinisme wil God helemaal niet dat alle mensen behouden worden. Want, zo leert het calvinisme, Hij heeft sommige mensen gemaakt met de uitdrukkelijke bedoeling om ze, na een kort verblijf op aarde, voor eeuwig in de hel op te sluiten. Zonder deze mensen ooit een werkelijk kans te geven om daar aan te ontsnappen.

³⁸ De tweede dood, Openbaring 21:8.

³⁹ Sommige calvinisten proberen dit te ontkennen, zie de bespreking van het infralapsarisme en het supralapsarisme in bijlage E.

Het calvinisme heeft een ingenieuze manier bedacht om deze tekst niet te laten zeggen wat er staat. Dat doet het door een onderscheid te maken tussen "Gods wil des bevels" en "Gods wil des besluits". Volgens hen moet je 1 Timoteus 4:2 zo lezen: "Dit is goed en aangenaam voor God, onze Heiland, die beveelt, dat alle mensen behouden worden....".

Dit is een droevig staaltje van menselijk geredeneer. God beveelt niet alleen dingen. God verlangt ook naar dingen. God is een persoon. Hij heeft gedachten, een wil en ook gevoelens. God verlangt naar het behoud van ieder mens. Dat is de boodschap die, zoals we hierboven gezien hebben, in Ezechiël 18:23 staat. Ik citeer nogmaals deze belangrijke bijbeltekst. "*Zou Ik een welgevallen hebben aan de dood van de goddeloze? luidt het woord van de Here HERE. Niet veeleer hieraan, dat hij zich bekere van zijn wegen en leve?*". In de Statenvertaling wordt welgevallen vertaald met lust, verlangen. En in de HSV met behagen. God heeft geen behagen, Hij heeft geen lust in de dood van de goddeloze. Dit zegt iets over het innerlijk, over de emoties van God.

Vandaar Gods bewogen pleiten met de mensen. Vandaar dat God er niet goed van wordt als Hij er aan denkt dat Hij moet gaan straffen. Daar komen we zo op terug.

Het calvinisme kan niet begrijpen dat God dingen kan willen die dan toch niet gebeuren. Dat kan niet volgens hen. God is almachtig en soeverein. Hij kan alle dingen doen die Hij wil. En daarom, zo redeneert het calvinisme, als Hij werkelijk zou willen dat alle mensen behouden worden dan is Hij in staat om dat verlangen ook uit te voeren. We weten uit de Schrift en uit de praktijk dat niet alle mensen behouden worden. Dus, zo redeneert het calvinisme verder, dat bewijst dat God niet verlangt naar het behoud van alle mensen. Hier stuiten we op de onbijbelse leer van het Calvinisme over de soevereiniteit van God en de eigen wil van de mens. Die wordt in bijlage A besproken en weerlegd. We weten uit de Bijbel dat God in zijn soevereiniteit heeft besloten om de mensen een eigen vrije keus te geven om voor of tegen Hem te kiezen. God respecteert de keuze van elke mens. Daar legt Hij zich bij neer.

Daarom gebeurt niet alles waar God naar verlangt. Daarom bekeren niet alle mensen zich.

Zie naast bijlage A, ook hoofdstuk 1.

Bij sommige calvinisten ben ik een variant op het onderscheid maken tussen Gods wil des bevels en Gods wil des besluits tegengekomen. Zij maken onderscheid tussen Gods geopenbaarde en Gods verborgen wil. Gods geopenbaarde wil zou dan zijn dat alle mensen behouden worden. Zijn verborgen wil zou dan zijn dat niet alle mensen behouden worden. Dit is ronduit godslasterlijk. Als dat zou kloppen, dan bedriegt God de mensen. Dan zegt Hij in het openbaar dat Hij wil dat ze behouden worden, terwijl Hij tegelijkertijd al besloten heeft dat dit niet gaat gebeuren. Dan spreekt God met twee tongen.

+ Jezus verlangde naar het behoud van de mensen

"Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt, en stenigt wie tot u gezonden zijn, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels, en gij hebt niet gewild." (lucas 13:34)

Jezus verlangde naar het behoud van de inwoners van Jeruzalem. Van hen zegt Hij *"Hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels"*. Maar ze wilden niet komen: *"en gij hebt niet gewild"*. Let op het woordje dikwijls. Het was een permanent verlangen in het hart van Jezus. *"Hoe dikwijls heb ik het gewild, maar gij hebt niet gewild."*

Jezus had verdriet over de mensen die niet wilden komen. *"En toen Hij nog dichterbij gekomen was en de stad zag, weende Hij over haar, en zeide: Och, of gij ook op deze dag verstondt wat tot uw vrede dient; maar thans is het verborgen voor uw ogen."*

(Lucas 19:41,42)

Let op de verzuchting in het hart van Jezus. Let op Zijn verdriet over Jeruzalem. Hij weende over haar. De bewoners van Jeruzalem hadden kans op kans gehad. Jezus had hen onderwezen en vele wonderen en tekenen onder hen gedaan. Ze hadden veel licht van God gehad, maar ze hadden geweigerd om zich te bekeren. En toen was als oordeel van God over hun hardnekkig verzet de verblinding gekomen. Zodat ze, op het moment dat Jezus deze woorden uitsprak, het niet meer zagen. *"Maar thans is het verborgen voor uw ogen"*. (Zie de hoofdstukken 3 en 4 over verblinding en verharding)

+ God worstelt om het hart van de mens

Omdat God verlangt naar het behoud van alle mensen, worstelt Hij om hun hart. Hij pleit, Hij waarschuwt, Hij roept, Hij nodigt, Hij lokt. Zo was het in de tijd van het Oude Testament, zo is het ook nu. Een groot deel van het Oude Testament is een verslag van Gods worsteling om het hart van Israël. Hieronder volgen enkele voorbeelden.

"Komt toch en laat ons tezamen richten, zegt de HERE; al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol." (Jesaja 1:18)

Let op het pleiten van God: "Komt toch, komt toch." Komt toch en laat ons tezamen richten, zegt de Here, al waren uw zonden rood als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw. Kom toch, het probleem van de zonde kan opgelost worden.

"Keer weder, Afkerigheid, Israël, luidt het woord des HEREN, Ik zal u niet donker aanzien, want Ik ben genadig, luidt het woord des HEREN, Ik zal niet altoos blijven toornen. Alleen, erken uw ongerechtigheid, dat gij van de HERE, uw God, zijt afgefallen en uw gangen gericht hebt naar de

vreemden onder elke groene boom, en naar mijn stem niet hebt gehoord, luidt het woord des HEREN. Keert weder, afkerige kinderen, luidt het woord des HEREN" (Jeremia 3:12-14)

God zegt: keer weder, kom terug. Je kunt komen want ik ben genadig, ik ben goed voor mensen die het niet verdienen. Ik blijf niet boos, ik blijf niet voor altijd toornen. Alleen erken je zonde, belijd je zonde.

"Ik neem heden de hemel en de aarde tegen u tot getuigen; het leven en de dood stel ik u voor, de zegen en de vloek; kies dan het leven, opdat gij leeft, gij en uw nageslacht," (Deuteronomium 30:19)

God zegt: kies dan het leven.

"Zeg tot hen: zo waar Ik leef, luidt het woord van de Here HERE, Ik heb geen behagen in de dood van de goddeloze, maar veeleer daarin, dat de goddeloze zich bekeert van zijn weg en leeft. Bekeert u, bekeert u van uw boze wegen. Want waarom zoudt gij sterven, huis Israëls?" (Ezechiël 33:11)

Bekeert u, bekeert u van uw boze wegen. Want waarom zoudt gij sterven?

"Waar wilt gij nog meer geslagen worden, dat gij voortgaat met af te wijken? Het gehele hoofd is ziek, het gehele hart vol krankheid." (Jesaja 1:5)

God tuchtigt opdat het volk tot inkeer komt. Hij heeft al getuchtigd. Hij wijst het volk er op: "Je bent al getuchtigd, je bent al geslagen. Kom nu toch tot inkeer, stop met zondigen, want anders moet ik voortgaan met tuchtigen. Wat ben je toch aan het doen?"

"Daarom zie, Ik zal haar lokken, en haar leiden in de woestijn, en spreken tot haar hart." (Hosea 2:13). God slaat niet alleen, Hij pleit niet alleen, Hij lokt ook, Hij brengt in de woestijn en spreekt tot het hart. Een gesprek van hart tot hart.

God had een ongelofelijk geduld met Israël. Hij liet het volk niet zomaar los. Hij bleef vroeg en laat zijn profeten zenden. *"Ook zond Ik tot u al mijn knechten, de profeten, dagelijks, vroeg_en_laat"* (Jeremia. 7:25). Lees ook de gelijkenis over de onrechtvaardige pachters (Lucas 20:9-19). God, de Heer van de wijngaard, bleef maar slaven, bleef maar boodschappers zenden.

"Maar Hij is lankmoedig jegens u, daar Hij niet wil, dat sommigen verloren gaan, doch dat allen tot bekering komen" (2 Petrus 3:9). Zelfs de vrouw Izebel, uit de gemeente te Thyatira, die het wel erg bont had gemaakt, kreeg van God nog tijd om zich te bekeren (Openbaring 2:20,21).

God heeft pijn in het hart over de mensen die Zijn grote liefde afwijzen. Hoe dikwijls had Jezus de inwoners van Jeruzalem willen vergaderen. Maar daar is de grote stad die zijn liefde had afgewezen. Hij ziet de stad en weent over haar (Lucas 19:41). God weent over zijn wereld die Hem afwijst.

Laat het volgende beeld tot je doordringen. *"Maar van Israël zegt Hij: De ganse dag heb Ik mijn handen uitgestrekt naar een ongehoorzaam en tegensprekend volk."* (Romeinen 10:21).

Hier zegt God van Zichzelf dat Hij zijn handen uitstrekt naar het volk, naar de mensen. Zie God daar staan, met zijn handen uitgestrekt. En dat niet zomaar even, maar de ganse dag, een hele dag lang.

God is tot het uiterste gegaan om ons te kunnen redden. Hij heeft Zijn Zoon gegeven, Hij nodigt uit, Hij pleit, Hij dreigt, Hij slaat, Hij leidt in de woestijn, Hij spreekt tot het hart, Hij strekt de ganse dag zijn handen uit. Maar verder dan dit kan Hij niet gaan. Hij respecteert de vrije wil van de mens. Een illustratie daarvan is hoe Jezus omging met de rijke jongeling (Marcus 10:17-22). Er staat dat Jezus hem lief kreeg, maar ondanks dat lezen we niets over het ombuigen van zijn wil, Jezus liet hem gaan.

Jezus klopt op de deur, maar Hij komt alleen binnen als de mens zelf opendoet (Openbaring 3:20).

+ God wordt er niet goed van als Hij er aan denkt dat Hij moet straffen

"Hoe zou Ik u prijsgeven, Efraïm, u overleveren, Israël? Hoe zou Ik u prijsgeven als Adma, u maken als Seboïm? Mijn hart keert zich om in Mij, ten volle wordt mijn erbarming opgewekt. Ik zal mijn brandende toorn niet ten uitvoer brengen. Ik zal Efraïm niet verder verderven. Want Ik ben God en geen mens, heilig in uw midden, en Ik zal niet komen in toornloed."

(Hosea 11:8,9)

Hier spreekt God door Hosea tot Israël. Het volk had zwaar gezondigd, maar toch gaat God niet definitief een einde maken aan het volk. Dat zou tegen zijn natuur ingaan. Want God is een bewogen God. Een God van trouw, die zijn (verbonds)beloften na komt.

Maar eens, zo weten we uit de Bijbel, komt er een einde aan Gods geduld met de opstandige mensen. Als zijn liefde keer op keer wordt afgewezen, als de mensen Hem in zijn gezicht blijven slaan, als ze Hem met uitgestrekte armen laten staan, als ze niet willen komen naar het feest waartoe God hen uitnodigt, dan zal de toorn van God ontbranden en blijft voor hen alleen een uitzicht op eeuwig oordeel over: *"Een vreselijk uitzicht op het oordeel en de felheid van een vuur, dat de wederspannigen zal verteren."* (Hebr. 10:27). *"Hoe zullen wij dan ontkomen, indien wij geen ernst maken met zulk een heil"* (Hebreënen 2:3).

(4) Conclusie

De Bijbel leert dat God de wereld liefheeft. Daarom verlangt Hij naar het behoud van ieder mens. Daarom heeft Hij het behoud voor allen mogelijk gemaakt, door Zijn Zoon te geven voor het leven der wereld. Zoals Jezus zei "... *het brood, dat Ik geven zal, is mijn vlees, voor het leven der wereld*" (Johannes 6:51). Dit is volstrekt in strijd met de leer dat God vele mensen heeft geschapen met de vooropgezette bedoeling om ze voor eeuwig te straffen in de hel, omdat Hij daar welbehagen in heeft. Volgens de Bijbel is de enige reden waarom een mens in de hel terecht komt, dat hij de liefde van God heeft afgewezen. God zal hen straffen voor hun zonden, maar ze hadden behouden kunnen worden als ze in Jezus hadden geloofd. Als iemand die dodelijk ziek is, weigert om het medicijn dat hem had kunnen redden in te nemen, dan sterft hij wel aan zijn ziekte, maar ten diepste gaat hij dood omdat hij geweigerd heeft het medicijn in te nemen. Zo is het ook met de mensen die verloren gaan.

8.4.2. De calvinistische uitverkiezingsleer is in strijd met Gods karakter

De uitverkiezingsleer van het calvinisme gaat in tegen Gods karakter, zoals Hij dat heeft geopenbaard in de Bijbel. Het is simpelweg in strijd met hoe God zich door de gehele Bijbel heen heeft bekendgemaakt. Maar voor we daar op ingaan, is het nuttig om eerst kort samen te vatten wat de Bijbel leert over het karakter van God.

God heeft in de Bijbel geopenbaard hoe Hij is. Door de gehele Bijbel heen vinden we een consistent beeld van God. Hij is heilig, rechtvaardig, naijverig, genadig, liefde, barmhartig, lankmoedig, trouw, goed en waarachtig. Zo is de Bijbelse omschrijving van het karakter van God. Zo is Hij. Deze dingen zegt Hij van Zichzelf en zo heeft Hij zich ook betoond, zo gedraagt Hij zich ook. God is karaktervast. Hij verandert niet. En Hij kan niet tegen zijn eigen karakter in handelen. Hij kan niets doen wat met zijn karakter in strijd is. Hij kan Zichzelf niet verloochenen "*Zichzelf verloochenen kan Hij niet*" (2 Timotheus 2:13). Dat betekent dat God sommige dingen niet kan doen omdat die tegen zijn karakter ingaan. Hij kan bijvoorbeeld niet liegen. "*Waarbij het onmogelijk is dat God liegen zou*" (Hebreeën 6:18). Dat is onmogelijk.

Laten we als voorbeeld Gods trouw nemen. God is getrouw, Hij blijft getrouw, Hij is honderd procent trouw en Hij kan niet anders dan trouw zijn en handelen. "*Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw, want Zichzelf verloochenen kan Hij niet.*" (2 Timotheus 2:13).

Daarom kan God geen liefde en genade bewijzen ten koste van zijn rechtvaardigheid. Dat betekent dat hij niet zomaar een schuldig mens kan vrijspreken. Als Hij dat zou doen dan zou Hij onrechtvaardig handelen en dat kan niet, want als God onrechtvaardig zou handelen dan zou Hij zichzelf verloochenen.

Het is juist het wonder van de kruisdood van Jezus dat daardoor God een schuldig mens kan vrijspreken, terwijl toch aan het recht is voldaan, omdat Jezus plaatsvervangend de straf voor de zonden heeft gedragen (Jesaja 53:4,5; Romeinen 3:26).

We zullen hieronder bespreken dat de uitverkiezingsleer van het calvinisme ingaat tegen de liefde, tegen de waarachtigheid en tegen de rechtvaardigheid van God.

(1) De calvinistische uitverkiezingsleer is in strijd met het feit dat God liefde is

+God is liefde

"Geliefden, laten wij elkander liefhebben, want de liefde is uit God; en een ieder, die liefheeft, is uit God geboren en kent God. Wie niet liefheeft, kent God niet, want God is liefde." (1 Joh. 4:7,8)

De liefde is uit God, God is liefde. Dit zegt iets over het karakter van God. Zo is God.

+Wat houdt het in dat God liefde is?

De liefde zoekt het goede voor de ander. Dat betekent dat God het beste met de mensen voor heeft.

+Gods liefde gaat uit naar de gehele wereld

Dat is wat er in de Bijbel staat: *"Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe"* (Joh. 3:16). Alzo lief heeft God de wereld gehad, Gods liefde gaat uit naar alle mensen. Vandaar Zijn verlangen naar het behoud van de mensen, vandaar dat Hij door het offer van zijn zoon het behoud van elk mens mogelijk heeft gemaakt. Hij heeft werkelijk het goede voor met alle mensen. Hij heeft zich tot het uiterste ingezet voor hun welzijn, tot het geven van Zijn Zoon toe.

Dit is uiteraard volledig in strijd met de leer dat God mensen heeft geschapen met het vooropgezette doel om hen voor eeuwig in de hel te laten lijden, omdat dit hem zou verheerlijken. Volgens het calvinisme heeft God helemaal niet het beste voor met alle mensen. Wel met de uitverkorenen, maar absoluut niet met alle anderen die Hij bestemd heeft voor de hel.

Calvijn noemde zelf het besluit dat God genomen heeft om sommigen, zonder enige echte kans tot redding, te bestemmen voor een eeuwig verblijf in de hel een horror besluit. Hij sprak over het "decretum horribili"⁴⁰. (Institutie, boek III, hoofdstuk 23, punt 7.)

"Decretum" is Latijn voor besluit en "horribili" is Latijn voor gruwelijk, vreselijk in de overtreffende trap, huiveringwekkend. Decretum horribili, het verschrikkelijke besluit. Dat is de treffende omschrijving die Calvijn zelf geeft van de calvinistische opvatting over de dubbele predestinatie, over Gods besluit van verwerping.

⁴⁰ Het letterlijke Latijnse citaat is: Fateor decretum esse horribile. Vertaald: Ik beken dat het een gruwelijk besluit is

God zegt tegen ons dat wij het goede voor moeten hebben met alle mensen. *"Hebt het goede voor met alle mensen"* (Rom. 12:17). Maar de calvinisten geloven dat God Zelf precies het tegenovergestelde doet. Hij heeft Zelf helemaal niet het goede voor met alle mensen. Een groot deel van de mensen heeft Hij onafwendbaar bestemd voor de hel. Dat is het vreemde beeld dat het calvinisme van God geeft. Hij doet Zelf niet wat Hij anderen voorschrijft. Hij zegt tegen ons dat wij het goede moeten voorhebben met alle mensen, maar Hij doet dat Zelf niet. Hij zegt van Zichzelf dat Hij liefde is en intussen bestemt Hij vele mensen onafwendbaar voor de hel.

Sommige calvinisten hebben zelf moeite met het decretum horribile. Daarom proberen ze het te verbergen achter allerlei rookgordijnen. Hierboven, onder punt 8.2, zijn enkele van deze rookgordijnen besproken. Zie ook bijlage E, daar wordt een overzicht gegeven van de drogredenen die het calvinisme gebruikt om zichzelf een mooier gezicht te geven.

Eén van de manieren waarop deze calvinisten dat doen is door onderscheid te maken tussen Gods reddende liefde en Gods niet reddende liefde. God zou dan de uitverkorenen liefhebben met een reddende liefde en de mensen die Hij bestemd heeft voor de hel zou Hij liefhebben met een niet reddende liefde. Als bewijs daarvoor wijzen ze op het feit dat God ook over hen zijn zoon laat opgaan en hen regen geeft (Mattheus 5:45). Maar kun je dat liefde noemen? God verzorgt de mensen die Hij heeft bestemd voor de hel tijdens hun korte verblijf op aarde met eten en drinken, waarna Hij ze voor eeuwig opsluit in de plaats der pijniging. En dan op grond daarvan beweren dat God die mensen liefheeft. Dit is verbijsterend. Het is ronduit misleidend om te beweren dat God die mensen liefheeft, omdat Hij ze enige tijd verzorgt voordat ze hun bestemming in de hel bereiken.

Het punt is niet dat God mensen in de hel opsluit. Het gaat er om of Hij mensen tot dat lot heeft voorbestemd of dat de mensen daar door eigen vrije keuze terecht komen.

God is niet alleen liefde, Hij is ook rechtvaardig en heilig. Hij is heilig, daarom haat Hij de zonde en de zonde doet zijn toorn ontbranden. Hij is er kwaad over en dat terecht. Hij is ook rechtvaardig en daarom kan Hij een schuldig mens niet zomaar vrijspreken. God drukt zijn ene eigenschap niet uit ten koste van zijn andere eigenschappen. Hij heeft niet lief ten koste van zijn heiligheid en rechtvaardigheid. Gods liefde zoekt het behoud van de mensen en daarom heeft Hij voorzien in het offer van zijn Zoon, zodat Hij nu op een rechtvaardige wijze een schuldig mens die op Jezus vertrouwt vrij kan spreken. Als een mens dit aanbod van Gods liefde afwijst dan blijft er voor hem alleen de toorn van God over. De enige reden waarom mensen in de hel zijn, is omdat ze de liefde van God hebben afgewezen. Ze worden gestraft vanwege hun zonde, maar God had hen willen redden, maar ze hebben niet gewild.

God roept de mensen op om zich te bekeren van hun zondige wandel en in Jezus te geloven. God heeft veel geduld, maar uiteindelijk komt daar toch een eind aan en zal Zijn toorn ontbranden. Maar dat doet Hij pas nadat Hij ieder mens de kans heeft gegeven om gered te worden. God is tot het uiterste gegaan om ieder mens te kunnen redden. Hij heeft zelfs zijn eigen Zoon voor hen ingezet. Zover ging zijn liefde voor mensen. Wat kon Hij nog meer doen. De ganse dag heeft Hij zijn armen naar hen uitgestrekt. Hij pleit bewogen met hen, Hij waarschuwt, dreigt, lokt, maar als mensen uit vrije wil besluiten om zijn liefde af te wijzen wacht hen het oordeel en de straf van God. Maar zo is het niet volgens het calvinisme. De mensen die God bestemt voor de hel, krijgen nooit een echte kans. Ze gaan lijnrecht richting hel, omdat God ze daartoe bestemd heeft.

(2) Het is in strijd met de waarachtigheid van God

De calvinistische uitverkiezingsleer is niet alleen in strijd met de liefde van God, maar ook met de waarachtigheid van God.

"Maar het blijve: God waarachtig en ieder mens leugenachtig" (Romeinen 3:4)

De bijbel zegt dat God waarachtig is. Hij spreekt de waarheid, Hij doet zich niet anders voor dan Hij is, Hij spreekt niet met een dubbele tong. Maar als de uitverkiezingsleer van het calvinisme juist is, dan maakt dat God tot een huichelaar. Dit gaat rechtstreeks in tegen hoe God zich in de Bijbel heeft bekend gemaakt.

Als het calvinisme gelijk heeft dan huichelt God als Hij bewogen is over hen die verloren gaan.

In de Bijbel lezen we dat God verlangt naar het behoud van ieder mens. De calvinist zegt: "Dat zegt God nou wel, maar Hij meent dat niet. Dat is slechts Gods geopenbaarde wil, maar zijn verborgen wil - en die is beslissend - is dat al die mensen verloren gaan. Want dat heeft Hij al voor de grondlegging der wereld over hen besloten. Daar had Hij een eeuwig welbehagen in. God doet net alsof Hij verlangt naar het behoud van alle mensen, maar Hij heeft al besloten om een groot deel van hen, zonder enige werkelijke kans op een eigen keuze, verloren te laten gaan."

Volgens het calvinisme spreekt God dus met een dubbele tong. Hij zegt het één, maar Hij bedoelt het andere. In het openbaar doet God alsof hij bewogen is over ieder mens, in het verborgen is God dat helemaal niet. Want volgens het calvinisme heeft Hij er een welbehagen in om de ene mens soeverein uit te kiezen en om de ander even soeverein te bestemmen voor de hel.

Alle bijbelgedeelten waar we lezen dat God worstelt om het hart van Israël en de mens slaan, als het calvinisme gelijk heeft, nergens op. God die bewogen pleit, die lokt, die dreigt, die tuchtigt opdat ze tot inkeer zouden komen, etc. Als de calvinistische uitverkiezingsleer juist zou zijn, dan is dat allemaal huichelarij van God. Dan is God daar aan het toneelspelen. Hij heeft immers al soeverein besloten wie Hij onweerstaanbaar gaat roepen. "Die" mens wel en "die" mens niet. Die is bestemd voor de hemel, die is bestemd voor de hel. Deze mens ga ik onweerstaanbaar roepen en die mens niet. Dat God de mensen waarover Hij besloten heeft dat ze verloren zullen gaan, toch aanspreekt, dat Hij hen waarschuwt, dat Hij hen roept en dat Hij bewogen over ze is, is niet anders dan stuitend gehuichel. Hoezo bewogen, hoezo tranen? Hij heeft immers toch zelf besloten dat ze niet kunnen en zullen komen.

Volgens het calvinisme waren de tranen van Jezus over Jeruzalem krokodillen tranen. Want God had, volgens de calvinistische leer, immers Zelf al van eeuwigheid besloten om die toenmalige inwoners van Jeruzalem niet onwederstandelijk te roepen. Weent God over zijn eigen besluiten, waarvan Hij tegelijkertijd beweert dat Hij ze genomen heeft omdat Hij daar een eeuwig welbehagen in had? Of doet Hij alsof Hij weent?

Als de calvinistische uitverkiezingsleer juist is dan huichelt God als hij alle mensen het evangelie aanbied.

Als het calvinisme gelijk heeft dan is ook het algemene evangelie aanbod niet waarachtig. God roept alle mensen op om zich te bekeren, maar Hij heeft ze, volgens het calvinisme, zelf in de positie gebracht dat ze zich niet kunnen bekeren. Ze kunnen zich alleen bekeren als God op soevereine wijze besluit om hen onwederstandelijk te roepen. Bovendien leert het calvinisme ook nog dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven, uitverkorenen hier opgevat in calvinistische zin. Maar in de algemene evangelie uitnodiging doet God alsof het evangelie voor allen is, Hij biedt het immers allen aan, maar Hij heeft intussen Zelf al besloten dat het niet voor allen is.

(3) De calvinistische uitverkiezingsleer is in strijd met de rechtvaardigheid van God

De uitverkiezingsleer van het calvinisme is ook in strijd met de rechtvaardigheid van God.

Want het calvinisme leert dat God mensen schuldig houdt voor iets waar ze niets aan kunnen doen. God laat hen als verblinde zondaren geboren worden en Hij kiest er voor om velen in die toestand te laten, om ze vervolgens voor hun zonden te straffen. In feite zijn de mensen, volgens het calvinisme, wilsonbekwaam. Ze kunnen niet voor God kiezen. En toch houdt God hen verantwoordelijk voor het feit dat ze niet voor Hem hebben gekozen.

Ook dit is lijnrecht in strijd met hoe God zich door de hele Bijbel heen heeft geopenbaard.

God houdt iemand niet verantwoordelijk voor iets waar hij of zij geen invloed op heeft. In de wet van Mozes wordt ook het principe aangehouden dat iemand alleen verantwoordelijk is voor misdaden waar hij zelf invloed op heeft (Zie bv Deuteronomium 22:25-27). Daarom zegt God door de profeet Ezechiël dat een zoon niet gestraft mag worden voor de zonden van zijn vader en andersom.

Het calvinisme negeert dit met als argument dat we God niet mogen kritiseren. Daarbij wijst het op Romeinen 9:14 en 9:20⁴¹. Voor ons gevoel, zo geeft men vaak nog wel toen, lijkt het onrechtvaardig om een wilsonbekwaam iemand toch verantwoordelijk te houden, maar als God dat doet dan mogen we daar niet over nadenken. God, zo vervolgt men, kan doen wat Hij wil. En alles wat God doet is rechtvaardig. Ook al overtreedt hij Zijn eigen voorschriften. En ook al gaat hij daarbij tegen zijn eigen karakter in⁴².

⁴¹ Voor een niet-calvinistische uitleg van deze teksten, zie hoofdstuk 7 waar Romeinen 9 wordt besproken.

⁴² Het calvinisme vervalt vaak in de dwaling van het voluntisme. In het voluntisme is goed wat God goed vindt. Als Hij mensen die alleen maar 'tegen' Hem kunnen kiezen, veroordeelt, omdat ze niet voor Hem hebben gekozen, dan beweert het voluntisme dat dit goed, liefdevol en rechtvaardig is. Al gaat dit gedrag volledig in tegen de betekenis van de woorden goed, liefdevol en rechtvaardig. Bijbels is het essentialisme. Dat zegt dat Gods wetten gebaseerd zijn op zijn eigen karakter. En dat betekent

We mogen God inderdaad niet ter verantwoording roepen. Maar als we een bijbelgedeelte uitleggen op een manier die tegen het in de Bijbel geopenbaarde karakter van God ingaat, dan is dat een bewijs dat die uitleg niet juist is⁴³. En dat is het geval bij de calvinistische uitleg van de teksten over uitverkiezen en voorbestemmen.

8.4.3 Het onteert God doordat het van Hem een onberekenbare tiran maakt

De calvinistische uitverkiezingsleer maakt God tot een onberekenbare tiran, tot een God van willekeur. Dat is in strijd met hoe God Zichzelf in de Bijbel heeft geopenbaard.

(1) Een God die dobbelt over het lot van de mens

Het calvinisme leert dat God op soevereine wijze uitkiest welk mens wel en welke niet behouden wordt. De reden waarom God de ene mens wel en de andere niet uitkiest, ligt niet in de mens zelf. Als er geen enkele reden in een mens is, waarom God hem verkiest of verwerpt, dan kiest God in pure willekeur. Dan is behouden worden of niet behouden worden als een loterij. Als je geluk hebt win je een prijs. Als God kiest zonder grond in de mens zelf, dan kiest Hij "at random".

Het calvinisme probeert het feit dat God volgens hun uitverkiezingsleer in volstrekte willekeur kiest, te verdoezelen door een ijdel spel met woorden. Calvinisten beweren vaak dat God niet kiest op grond van iets in de mens, maar dat de redenen voor Gods keuze in God Zelf liggen. Daarmee suggererend dat er toch voor ons verborgen redenen zijn. Maar dit slaat nergens op, immers, omdat de keuze niet bepaald wordt door iets in de mens zelf is er geen enkele grond voor een keuze. En dus kan God ook geen, voor ons verborgen, redenen in zichzelf hebben. Het is logisch gezien één van tweeën. Of er is een grond in de mens zelf voor Gods keuze of er is geen grond in de mens zelf.

Het calvinistische verhaal over Gods soevereine keuze is in strijd met de Bijbel. God heeft de mens een echte vrije keuze gegeven. God doorbreekt de onmacht van de mens doordat Hij ieder mens verlicht, overtuigt en trekt. Zo brengt Hij ze op het punt waar ze echt kunnen kiezen (zie hoofdstuk 1). Omdat God alwetend is, weet Hij van te voren wie voor Hem zullen kiezen. God verheerlijkt zijn barmhartigheid door allen genade aan te bieden. En door degenen die in Hem geloven te redden. En door degenen die Hem verwerpen in lankmoedigheid te verdragen. En Hij verheerlijkt zijn

dat God niet tegen zijn eigen wetten in zal handelen, want als Hij dat zou doen, dan zou Hij zijn eigen karakter verloochenen.

⁴³ Als een leer lijnrecht in strijd is met hoe God Zichzelf in de Bijbel heeft bekendgemaakt, dan is het een dwaling. Als je teksten uitlegt die tegen vele andere bijbelgedeelten ingaan, dan moet die uitleg onjuist zijn. En dat is het geval bij de calvinistische uitverkiezingsleer.

rechtvaardigheid door degenen die uit vrije wil zijn aanbod van vergeving verwerpen, te straffen voor hun zonden.

De reden waarom een mens verloren gaat is omdat hij niet gewild heeft: *"en gij hebt niet gewild"* (Lucas 13:34). Dat is volgens de Bijbel de diepste reden. De calvinist zegt dat dit niet de diepste reden is. Want achter de wil van de mens staat Gods soevereine besluit. De calvinist zegt dat een mens verloren gaat omdat God dat soeverein over hem besloten heeft. Hij is uitgekozen om verloren te gaan. Volgens het calvinisme had Jezus aan het *"gij hebt niet gewild"* nog iets moeten toevoegen. Hij had het zo moeten zeggen: *"Gij hebt niet gewild omdat Ik jullie wil niet heb omgebogen. En Ik heb jullie wil niet omgebogen, omdat ik daar een eeuwig welbehagen in had, om dat niet te doen, want jullie zijn er toe voorbestemd dat ik mijn toorn over de zonde in jullie ga verheerlijken."*

De God van het calvinisme lijkt meer op de onberekenbare Griekse godin van het fatum dan op de God van de Bijbel. Ik citeer uit een artikel over het fatum: "Het idee van een vrije wil te hebben, werd voor sommigen een illusie – het lot lag toch al vast..."

(2) God is nergens aan gebonden, Hij is volstrekt vrij

Volgens het calvinisme is God volstrekt vrij. En daardoor is God volstrekt onberekenbaar.

Hij houdt zich niet aan zijn eigen normen

Volgens het calvinisme houdt God zich niet aan zijn eigen normen. Zo draagt Hij ons op om het goede voor te hebben met alle mensen (Romeinen 12:17), maar zelf doet Hij dat niet. Met een groot deel van de mensen heeft Hij het slechte voor, want Hij heeft hen bestemd voor de hel.

God zegt in Zijn Woord dat iemand niet veroordeelt kan worden voor iets waar hij zelf geen invloed op kan hebben (Bijvoorbeeld Deuteronomium 22:25-27). Maar Hijzelf doet dat wel.

Hij handelt in tegen hoe Hij zich geopenbaard heeft

God zegt dat hij liefde is, maar volgens het calvinisme kiest Hij mensen uit die Hij soeverein bestemd voor de hel. Niet op grond van iets in henzelf, maar omdat hij daar een welbehagen in heeft. En wat Hij over hen besloten heeft, zal ook gebeuren. Hun lot, hun noodlot, hun fatum, ligt vast.

God zegt van Zichzelf in de Bijbel dat Hij waarachtig is, maar volgens het calvinisme huichelt Hij als Hij zegt dat Hij verlangt naar het behoud van elk mens. Want volgens de calvinistische leer verlangt God helemaal niet naar het behoud van elk mens. Integendeel, Hij heeft er welbehagen in om sommigen "voor te bestemmen" voor de hel. God zegt van Zichzelf dat Hij onpartijdig is. Maar volgens het calvinisme kiest Hij volkomen willekeurig welke mensen Hij bestemt voor de hel. Enzovoorts.

Het calvinisme heeft Gods soevereiniteit zo dominant gemaakt dat het Gods andere eigenschappen wegvaagt en uitschakelt. Deze opvatting van God wordt in de theologie "voluntisme" genoemd. Het voluntisme zegt: "Goed is wat God wil, goed is waar Hij zin in heeft. En dat kan veranderen van moment tot moment." In het voluntisme staat God boven de wet. Hij kan wetten herschrijven. Hij kan op moreel gebied de mens iets voorschrijven en vervolgens Zelf iets anders doen. De idee dat God gebonden is aan zijn eigen wetten vinden ze te kort doen aan de soevereiniteit van God. Dan zou Hij ergens "onder" staan en als je ergens onderstaat dan ben je niet soeverein. Dit is echter een onjuiste voorstelling van zaken.

Volgens de Bijbel handelt God niet willekeurig. Hij is gebonden aan zijn eigen volmaakte en onveranderlijke karakter. Hij kan zichzelf niet verloochenen. Dit heeft Hij, door Paulus heen, over Zichzelf gezegd: "*zijn wij ontrouw, Hij blijft getrouw, want **Zichzelf verloochenen kan Hij niet***" (2 Timotheus 2:13). Hij kan niet tegen zichzelf ingaan. Hij is trouw en dat betekent dat Hij niet anders dan trouw kan zijn, Hij kan niet ontrouw handelen. Er zijn dus dingen die God niet kan doen. Hij kan bijvoorbeeld niet liegen "*waarbij het onmogelijk is dat God liegen zou*" (Hebr. 6:18). Hij kan niet tegen zijn eigen natuur in handelen. Daarom kan Hij niet liefdeloos handelen, en kan Hij niet onrechtvaardig of partijdig zijn. Hij handelt altijd in overeenstemming met hoe Hij Zich in de Bijbel heeft bekendgemaakt. God zal Zich betonen zoals Hij is, Hij zal reageren naar Zijn karakter. Gods morele wetten zijn een uitdrukking en afspiegeling van zijn eigen volmaakte karakter⁴⁴, daarom veranderen Gods fundamentele wetten niet, daarom zal Hij ook nooit tegen zijn eigen karakter in handelen.

God zal al zijn welbehagen doen. Maar dat welbehagen ligt wel binnen de grens van Gods karakter.

De merkwaardige idee dat God in de calvinistische uitverkiezingsleer verheerlijkt wordt

Het is in dit verband ook volstrekt onduidelijk waarom het calvinisme beweert dat de calvinistische leer over uitverkiezing God verheerlijkt. Het enige wat deze leer doet is God volstreekte willekeur en overmacht toeschrijven. Verheerlijkt dat God?

⁴⁴ Gods morele wetten zijn niet willekeurig. Ze zijn de uitdrukking van zijn karakter. In de wet zeg God in feite: "Wees zoals ik ben."

"Weest heilig, want Ik ben heilig" (1 Petrus 1:16). *"Maar Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief en bidt voor wie u vervolgen, opdat zij kinderen moogt zijn van uw Vader, die in de hemelen is; want Hij laat zijn zon opgaan over bozen en goeden en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen"* (Matth. 5:44,45). Doe zoals de Vader doet. *"Geliefden, laten wij elkander liefhebben, want de liefde is uit God; en een ieder, die liefheeft, is uit God geboren en kent God. Wie niet liefheeft, kent God niet, want God is liefde."* (1 Johannes 4:7,8). Doe zoals God is. God is liefde en daarom moeten wij ook liefhebben.

God staat niet onder de wet of boven de wet. Hij **is** de wet. Zijn volmaakte en onveranderlijke karakter is de grondwet van het universum. Alhoewel God volgens de Bijbel vrij is, handelt Hij niet in willekeur. Hij handelt altijd in overeenstemming met Zijn eigen karakter.

God kan doen wat Hij wil, Hij heeft volstrekte overmacht en daar maakt Hij op normloze wijze gebruik van door volstrekt willekeurig sommige mensen te bestemmen voor de hemel en andere voor de hel. Want daar komt de calvinistische uitverkiezingsleer op neer.

Volgens de Bijbel verheerlijkt God zich inderdaad in de redding van de zondaren die zich bekeren en in de bestraffing van de zondaren die zich weigeren te bekeren. Maar niet op de calvinistische manier. In zijn behandeling van de zondaren die zich bekeren demonstreert God de grootheid van zijn liefde, genade en barmhartigheid. Hij vergeeft en zegent mensen die het niet verdienen. En Hij maakt heiligen van hen. In de bestraffing van de zondaren toont en verheerlijkt God zijn heiligheid en rechtvaardige toorn. Zij hebben uit vrije wil zijn aanbod van genade afgeslagen. Zij hebben niet gewild. Ze hebben God de hele dag laten staan met zijn armen naar hen uitgestrekt. Ze hebben God tweemaal op het hart getrapt. Eerst door te zondigen en vervolgens door zijn liefde en het offer van zijn Zoon af te wijzen. Daarom ontbrandt uiteindelijk tegen hen zijn rechtvaardige toorn.

8.4.4. Het is in strijd met Gods handelen met de mens

De calvinistische uitverkiezingsleer is ook in strijd met de wijze waarop God met de mensen omgaat. Met hoe Hij ze benadert en aanspreekt. In de Bijbel zien we dat God de mensen telkens weer voor een keuze zet. Hij doet een beroep op hun wil. En Hij houdt hen verantwoordelijk voor hun keuzes.

Het calvinisme haalt alle rationaliteit uit Gods omgang met de mens. Volgens het calvinisme kan een mens niet kiezen, maar houdt God hem toch verantwoordelijk. Volgens het calvinisme stelt God de mensen voor een keuze, maar in feite heeft God al voor hen gekozen, ze hebben immers geen vrije wil. God heeft alles bepaald.

Het feit dat God telkens weer een beroep op de eigen wil van de mens doet veronderstelt dat ze een vrije keuze hebben. Zie hoofdstuk 1 en Bijlage A.

8.4.5. Het reduceert de mensen tot een robot, het ontmenselijkt de mens

Een robot doet allerlei dingen, maar heeft geen eigen wil. Een robot is een computer die op een bepaalde manier geprogrammeerd is. Wat de programmeur er in stopt, komt er uit. De calvinistische opvatting reduceert de mens tot een robot. Want volgens het calvinisme heeft de mens geen vrije wil, zeker niet als het om zijn behoud gaat. Hij heeft wel een eigen wil, maar die is door God geprogrammeerd. De mensen die wel geloven, doen dat niet uit eigen vrije wil. Ze doen dat omdat God hun wil ombuigt door hen onwederstandelijke te roepen. En de mensen die niet geloven zijn daartoe ook door God geprogrammeerd. Ze zijn door God bij hun geboorte op de stand "niet willen" gezet en God heeft besloten om ze op die stand te laten staan.

Het calvinisme ontmenselijkt de mens. Dat komt het omdat het ten diepste niet begrijpt waar het God om te doen was bij de schepping van de mens.

God had de aarde, de planten en de dieren gemaakt (Genesis 1:1-25). Maar God kan met deze schepselen niet op persoonlijk niveau communiceren. Hij kan dat wel met de mens, omdat Hij de mens als persoon geschapen heeft. Het "persoon zijn" is wat de mens tot mens maakt. De persoonlijkheid is onderdeel van het beeld van God in de mens. Daarin lijkt de mens op God. Zowel God als de mens hebben zelfbewustzijn, gedachten, gevoelens en een eigen wil.

Ook na de zondeval draagt de mens in dat opzicht nog steeds het beeld van God (Genesis 9:6, Jakobus 3:9). Daarom lezen we in de Bijbel dat God de mens ook na de zondeval nog steeds als een verantwoordelijke persoonlijkheid aanspreekt en behandelt.

Liefde is iets wat alleen op persoonlijk niveau kan bestaan. Het impliceert vrije keuze. Gedwongen liefde is geen liefde (2 Korinthe 9:7). God wil een liefdesgemeenschap met de mens. Hij wil de mens opnemen in de liefdesgemeenschap die de Vader, de Zoon en de Heilige Geest met elkaar hebben, binnen de drie-eenheid. *"opdat zij allen één zijn, gelijk Gij, Vader, in Mij en Ik in U, dat ook zij in Ons zijn"* (Johannes 17:21). Daar nodigt God de mens toe uit. Daarom pleit Hij, daarom waarschuwt Hij, daarom lokt hij, maar wat God niet kan en wil doen is een mens zo programmeren dat hij Hem **automatisch** lief heeft. Jezus klopt op de deur, Hij wil binnenkomen in ons leven, maar hij forceert de deur niet, de mens moet zelf de deur open doen. En als een mens dat doet, dan komt Jezus binnen, dan houdt hij maaltijd met hem, dan is er gemeenschap. *"Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij."* (Openbaring 3:20). Samen eten is in de Bijbel het symbool van gemeenschap.

"Wij hebben lief, omdat hij ons eerst heeft liefgehad" (1 Johannes 4:19). Dat was onze vrije reactie op het zien van Gods liefde voor ons. We hebben God niet lief omdat we daartoe geprogrammeerd zijn.

Het calvinisme ontmenselijkt de mens. Het maakt hem tot een marionet, tot een stok en een blok, tot een robot, door te ontkennen dat de mens echte vrije morele keuzes kan maken. Het maakt echte liefde tussen God en mens onmogelijk.

8.4.6. Het is in strijd met wat Jezus over de hel zegt

"Wanneer dan de Zoon des mensen komt in zijn heerlijkheid en al de engelen met Hem, dan zal Hij plaats nemen op de troon zijner heerlijkheid. En al de volken zullen vóór Hem verzameld worden, en Hij zal ze van elkander scheiden, zoals de herder de schapen scheidt van de bokken, en Hij zal de schapen zetten aan zijn rechterhand en de bokken aan zijn linkerhand. Dan zal de Koning tot hen, die aan zijn rechterhand zijn, zeggen: Komt, gij gezegenden mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, dat u bereid is van de grondlegging der wereld af." (Mattheus 25:31-34)

"Dan zal Hij ook tot hen, die aan zijn linkerhand zijn, zeggen: Gaat weg van Mij, gij vervloekten, naar het eeuwige vuur, dat voor de duivel en zijn engelen bereid is" (Mattheus 25:41)

De calvinistische uitverkiezingsleer is in strijd met wat Jezus in Mattheus 25:41 over de hel zegt. Hij zegt dat de hel voor de duivel en zijn engelen is gemaakt. Terwijl je, als God mensen van eeuwigheid voorbestemd zou hebben voor de hel, zou verwachten dat Hij zou zeggen dat de hel (ook) voor hen gemaakt is.

In Mattheus 25:31-46 oordeelt Jezus over de mensen. Sommigen hebben een dood geloof, anderen hebben een levend geloof. Dat blijkt uit hun werken (Voor uitleg over levend en dood geloof, zie hoofdstuk 9). Tegen de mensen met een levend geloof zegt Hij dat ze het koninkrijk mogen binnen gaan dat voor hen bereid is. "*Dan zal de Koning tot hen, die aan zijn rechterhand zijn, zeggen: Komt, gij gezegenden mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, dat u bereid is van de grondlegging der wereld af.*" (Mattheus 25:34).

De mensen met een dood geloof verwijst Jezus naar de eeuwige straf, naar het eeuwige vuur, naar de hel, want dat is de plaats waar de eeuwige straf wordt voltrokken. Je zou denken dat Hij net als Hij bij de gezegende mensen zou zeggen dat Hij ook voor hen een bestemming had voorbereid. In dit geval het eeuwige vuur. Maar dat doet Hij niet. Hij zegt dat de hel bereid is voor de duivel en zijn engelen. Dat is merkwaardig want Hij was op dat moment bezig met mensen te oordelen. Als de hel voor de ongelovige mensen was bereid, dan was het logisch geweest dat Hij dat op die plaats had gezegd, maar dat doet Hij niet. Dit is een sterke aanwijzing dat de hel in eerste instantie niet bedoeld was voor mensen. De hel is gemaakt voor de duivel en zijn engelen, maar mensen die de duivel blijven volgen in zijn opstand tegenover God komen uiteindelijk wel in de hel terecht (Openbaring 21:8). Door Jezus af te wijzen, kiezen ze er zelf voor om naar de hel te gaan.

8.4.7. Het is in strijd met wat Paulus over zijn eigen behoud zegt

"Maar mij is ontferming bewezen, omdat ik het in mijn onwetendheid, uit ongelof, gedaan heb .." (1 Timotheus 1:13)

Paulus spreekt hier over zijn bekering, over zijn behoud. God heeft hem gered, hem is ontferming bewezen, hoewel hij een groot zondaar was. Hij heeft zelfs de christenen vervolgd en de gemeenten verwoest. Waarom heeft God Paulus ontferming bewezen? Was dat omdat God daar een soeverein welbehagen in had om dat te doen? Dat is niet wat Paulus hier zegt. Hij zegt dat hem ontferming is bewezen omdat hij het in zijn onwetendheid heeft gedaan, in ongelof. Er was een reden in hemzelf! Paulus was totaal verkeerd bezig, maar God zag zijn hart aan. God zag dat hij niet ten volle wist wat hij aan doen het was. Zulke mensen krijgen een kans van God. Jezus verscheen aan Paulus op de weg naar Damascus. Hij kreeg letterlijk meer "licht". En op dat moment kon Paulus een vrije keuze maken voor of tegen Jezus. We zien dat Paulus er toen voor koos om zich aan Jezus te onderwerpen (Handelingen 22:10).

Zie hoofdstuk 3 over verblinding, het gedeelte van het hoofdstuk dat gaat over de gezindheid van het hart.

8.4.8. Samenvatting

Hoe moeten de teksten waar de Bijbel spreekt over uitverkiezen en voorbestemmen uitgelegd worden? Een van de regels is dat de uitleg van een tekst niet in strijd mag zijn met het totaal van de Bijbel. De calvinistische opvatting van de teksten die spreken over verkiezen en voorbestemmen gaat in tegen een grote hoeveelheid schriftgedeelten. En daarom kan die uitleg niet juist zijn. Zoals John Wesley al zei: "Hoe de schriftgedeelten over uitverkiezing ook uitgelegd moeten worden, het is in ieder geval duidelijk dat ze niet op calvinistische wijze uitgelegd kunnen worden."

Als je de teksten over uitverkiezing op evangelische wijze uitlegt (Zie hoofdstuk 6). Dat wil zeggen, als je er van uit gaat dat God uitverkiest op basis van vooruit gezien geloof, dan vallen al de hierboven besproken bezwaren weg. De evangelische uitleg is niet in strijd met het geheel van de Schrift.

8.5. Waarom de calvinistische uitverkiezingsleer onjuist is - een samenvatting

(1) De teksten waarop het calvinisme zich beroept zeggen niet wat men er in leest

Het calvinisme leest vaak meer in de teksten over uitverkiezen en voorbestemmen dan er staat. En de andere teksten hoeven niet noodzakelijkerwijs op calvinistische wijze uitgelegd te worden. Zie hierboven punt 8.3.

(b.) Het beroep op andere calvinistische leerstellingen is zonder grond

De leerstellingen waaruit het calvinisme de noodzakelijkheid van de uitverkiezing afleidt, zijn zelf niet Bijbels. Zie punt 8.3.2. En daarmee valt ook deze pijler onder het bewijs voor de calvinistische opvatting van uitverkiezing weg.

(c) Als je Schrift met Schrift vergelijkt dan is de calvinistische opvatting over verkiezing in strijd met een grote hoeveelheid bijbelteksten en bijbelse waarheden.

Zie punt 8.4. hierboven.

De calvinistische uitleg van de teksten over uitverkiezing die tegen zulk een massaal getuigenis van de Schrift ingaat kan niet juist zijn.

8.6. De plaats die uitverkiezing hoort te hebben volgens de Bijbel

+ Uitverkiezing tot hoeksteen van de leer over het behoud maken is onbijbels.

Het calvinisme heeft de leer over de uitverkiezing tot hoeksteen van de leer over het behoud gemaakt, tot startpunt van de soteriologie. Dit is onbijbels, simpelwel omdat de Bijbel dat niet doet.

+ In de apostolische prediking van het evangelie ontbreekt het thema van de uitverkiezing.

In het boek Handelingen vinden we verschillende verslagen van de inhoud van de prediking van de apostelen. Handelingen 2:14-36, 3:11-26, 10:34-43; 13:16-41, 17:22-33, 28:23. In deze verslagen komt uitverkiezing niet ter sprake⁴⁵, het wordt niet genoemd.

+ Als de apostelen in hun brieven het evangelie uitleggen ontbreekt het ook

De meest systematische uitleg van het evangelie staat in Romeinen 1 tot 5. In dit gehele gedeelte wordt met geen woord over uitverkiezing gesproken. Pas later in de Romeinen brief, als het niet meer gaat over de weg tot behoud, wordt er over uitverkiezing gesproken. In Romeinen 8, 9 en 11.

8.9. De schadelijk gevolgen van de calvinistische uitverkiezingsleer

⁴⁵ Verblinding wordt uiteindelijk wel genoemd. Maar het is geen onderdeel van de evangelie prediking. Verharding en verblinding komen pas ter sprake als de mensen het evangelie afwijzen. En dat niet als de reden waarom ze niet geloven, maar als gevolg van hun weigering om te geloven. Verwerping van licht, tegen beter weten in, leidt tot het oordeel van verblinding en verharding. Zie hoofdstuk 3 en 4. Daarom waarschuwt Paulus op twee plaatsen in het boek Handelingen Joodse mensen hiervoor, nadat hij met hen uitgebreid over het evangelie heeft gesproken. Hij zegt: "pas op dat jullie niet overkomt wat in de profeten is geschreven over mensen die zichzelf verhardden tegen de boodschap, uiteindelijk werden zij door God verhard". *"Zo zij u dan bekend, mannen broeders, dat door Hem u vergeving van zonden verkondigd wordt; ook van alles, waarvan gij niet gerechtvaardigd kondt worden door de wet van Mozes, wordt ieder, die gelooft, gerechtvaardigd door Hem. Ziet dan toe, dat u niet overkome, wat in de profeten gezegd is: Ziet, verachters, en verwondert u en verdwijnt; want Ik werk een werk in uw dagen, een werk, dat gij voorzeker niet zult geloven, als iemand het u verhaalt" (Handelingen 13:38-41). Paulus zegt dat ze het zelf in hun macht hadden. Het hing van hen af of dit hen zou overkomen. *"Ziet dan toe, dat u niet overkome, wat ... gezegd is"*. Dit heeft niets te maken met een soeverein besluit om een mens, zonder oorzaak in hemzelf, te verharden, omdat God daar een welbehagen in zou hebben. Of dit met hen zou gebeuren hing van henzelf af, dat is wat Paulus hier zegt. Daarom waarschuwt hij hen, om te voorkomen dat het met hen zou gebeuren.*

De meeste schadelijke gevolgen zijn hierboven in punt 8.4 al indirect besproken. De calvinistische uitverkiezingsleer verdraait het karakter van God en het verdraait ook het evangelie. Zie verder bijlage H, daar worden de negatieve gevolgen van het calvinisme op een rij gezet.

9. Geloof en bekering

In dit hoofdstuk wordt op een rij gezet wat de Bijbel onder geloof en bekering verstaat. We zullen daaraan de leer en de praktijk van het Calvinisme toetsen.

9.1. Wat is geloof?

Wat zijn de elementen van het geloof dat redt:

(1) Weten

Je kunt niet in iets geloven als je er niet van gehoord hebt.

"Hoe geloven in Hem, van wie zij niet gehoord hebben? Hoe horen zonder prediker?" (Romeinen 10:14)

Je kunt alleen in Jezus geloven als je van Hem gehoord hebt. Om te geloven is er enige kennis nodig over Jezus.

(2) Het voor waar houden

Je hoort het evangelie en in je hart weet je, dit is de waarheid, dit is echt. Je gelooft het. God laat de waarheid van het evangelie doordringen in het hart. Dat doet God met elke mens. Hij geeft op aller manieren getuigenis aan de boodschap. Bijvoorbeeld doordat iemand in contact komt met ware christenen. Dan kom je iets bovennatuurlijks tegen. Al is het alleen maar de realiteit van de onderlinge liefde (Johannes 13:35). Of de kracht die in de woorden van de Bijbel zit (Hebreen 4:12). Als je eerlijk bent dan weet je, dit is echt, dit is de waarheid.

Je houdt het voor waar. Je weet voor jezelf, dit is de waarheid. Het is echt zoals het in de Bijbel staat.

"Jezus heeft nog wel vele andere tekenen voor de ogen zijner discipelen gedaan, die niet beschreven zijn in dit boek, maar deze zijn geschreven, opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God, en opdat gij, gelovende, het leven hebt in zijn naam." (Johannes 20:30,31)

(3) Erkennen

"Dit is goed en aangenaam voor God, onze Heiland, die wil, dat alle mensen behouden worden en tot erkenenis der waarheid komen." (1 Timotheus 2:3,4)

Je weet dat het waar is. Je ziet het onder ogen, je geeft het voor jezelf toe.

(4) Je gaat er op in

Je leest de uitnodiging van Jezus om tot Hem te komen. En je gaat er op in. Dit wil ik ook en je handelt er naar. De Bijbel gebruikt verschillende uitdrukkingen en woorden om die beslissende stap naar Jezus te beschrijven. De stap waarmee je jezelf aan Jezus toevertrouwt en waarmee je de leiding van je leven aan Jezus overgeeft.

+ Je vertrouwen op Jezus stellen

"En hij leidde hen naar buiten en zeide: Heren, wat moet ik doen om behouden te worden? En zij zeiden: Stel uw vertrouwen op de Here Jezus en gij zult behouden worden, gij en uw huis." (Handelingen 16:30, 31)

Het ene moment vertrouw je nog niet op Jezus, het volgende wel. Je leest in de Bijbel dat Jezus voor alle mensen gestorven is, dus ook voor jou. Je gelooft dat en je stelt er je vertrouwen op. "Als dat zo is, dan wil ik daar voortaan op vertrouwen. Dan ga ik God daar voor danken."

+ Jezus aannemen

"Doch allen, die Hem aangenomen hebben, hun heeft Hij macht gegeven om kinderen Gods te worden, hun, die in zijn naam geloven" (Johannes 1:12)

+ De deur voor Jezus openen

"Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij." (Openbaring 3:20)

De deur voor Jezus openen kun je doen door Hem in geloof uit te nodigen om je leven binnen te komen. Je vertrouwt er op dat als jij de deur voor Hem opent, Hij ook binnen komt.

+ Tot Jezus komen en zijn juk op je nemen

"Komt tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven; neemt mijn juk op u en leert van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart, en gij zult rust vinden voor uw zielen; want mijn juk is zacht en mijn last is licht." (Mattheus 11:28,29)

Tot Jezus komen. Je neemt contact met Hem op door het gebed. Je gaat in gebed tot Hem en je neemt zijn juk op je. Je onderwerpt je aan Hem. "Heer ik kom tot U, voortaan wil ik U dienen."

+ Je bekeren

"Bekeert u en een ieder van u late zich dopen op de naam van Jezus Christus, tot vergeving van uw zonden" (Handelingen 2:38)

Je keert je af van je eigen weg, van je zondige weg en je keert je tot Jezus, je onderwerpt je aan Hem. Als je het evangelie aanvaardde dan liet je als eerste stap jezelf dopen, zo was dat in de tijd van het Nieuwe Testament. De doop was in dat geval een uiterlijk getuigenis van wat er innerlijk met je was gebeurd. Het was de eerste stap op weg naar een leven van onderwerping aan Jezus.

"Zij dan, die zijn woord aanvaardden, lieten zich dopen en op die dag werden ongeveer drieduizend zielen toegevoegd. En zij bleven volharden bij het onderwijs der apostelen en de gemeenschap, het breken van het brood en de gebeden." (Handelingen 2:41,42)

+ Jezelf overgeven aan Jezus

Jezus trekt en wij moeten ons laten trekken. De Bijbel zegt: laat u behouden, laat u verzoenen (Handelingen 2:40, 2 Korinthe 5:20). Je moet het met je laten doen.

+ enzovoorts

Dit zijn allemaal uitdrukkingen die dezelfde stap van overgave aan Jezus beschrijven.

Je leest in de Bijbel de schriftelijke uitnodiging die God aan alle mensen heeft geschreven en die dus ook voor jou geldt. "*Komt tot mij allen ...*" (Mattheus 11:28) en "*Laat u behouden*" (2 Korinthe 5:20).

En je ziet in de Bijbel dat Jezus voor alle mensen is gestorven, dus ook voor jou. "*Zie het lam van God dat de zonde der wereld heeft weggenomen*" (Johannes 1:29)" en "*Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor die der gehele wereld*" (1 Johannes 2:2). Zie hoofdstuk 5.

Je ziet het, het staat er echt. En je gaat er op in. "Heer als dat zo is, dan kom ik tot U en dan stel ik mijn vertrouwen op het offer dat uw Zoon heeft gebracht. Ik geloof wat uw

woord zegt. Dank U dat Jezus ook voor mijn zonden is gestorven."

(5.) Vertrouwen

Geloof is ook vertrouwen.

Je leest in de Bijbel dat Jezus voor alle mensen is gestorven, dus ook voor jou. En je zegt: "als dat waar is, dan ga ik daar opvertrouwen, dan ga ik God daarvoor danken. Dan stel ik daar mijn vertrouwen op".

En je vertrouwt er op dat God meent wat Hij zegt en dat Hij doet wat Hij belooft. Er staat bijvoorbeeld dat Jezus je leven zal binnen komen als je de deur voor hem opent (Openbaring 3:20). En daarom vertrouwt je er op dat Hij dat ook daadwerkelijk zal doen. Als jij opent, als jij Jezus uitnodigt om je leven binnen te komen als Heer en Verlosser, dan komt Hij binnen. En als je de deur hebt geopend, dan is Hij binnen. En daar dank je voor.

9.2. Wat is geloof - vervolg

De kern van geloof is God simpelweg op zijn woord nemen. Om dat punt duidelijk te maken volgen twee illustratie.

De zondagschool onderwijzer en het horloge

Een zondagschoolonderwijzer probeerde zijn leerlingen bij te brengen dat geloof niets anders is dan God op zijn woord nemen. Het is God geloven als Hij het eeuwig leven aanbiedt en het aannemen. Hij had het al verschillende keren uitgelegd, maar ze begrepen het niet goed. Daarom besloot hij een illustratie uit de praktijk te geven. Hij zat met zijn jongens in een kring. Hij nam zijn horloge en bood zijn horloge aan. Het was een kostbaar gouden horloge. De onderwijzer sprak tot één van de jongens: "John, hier is mijn horloge, wil je het hebben?" John dacht na over wat de bedoeling van de onderwijzer kon zijn en hij pakte het horloge niet aan. Hij dacht, zo'n duur horloge, dat kan niet waar zijn, dat kan de meester niet menen. Daarop zei de onderwijzer tot de jongen naast John: "Henry, hier is het horloge, wil jij het hebben? De jongen antwoordde bescheiden: "Nee, dank u". De onderwijzer bood het nog aan verschillende jongens aan, maar met hetzelfde resultaat. Totdat hij tenslotte een jongen trof die Hem op zijn woord nam, een jongen die er van uitging dat als de zondagschoolonderwijzer iets aanbood hij het ook meende. Dus zei hij, toen het horloge hem werd aangeboden, "Graag meneer" en hij nam het aan uit de hand van de onderwijzer en stak het in zijn zak. Toen de andere jongens van de verbazing waren bijgekomen vroeg één van hen aan de zondagschoolonderwijzer: "Mag hij het houden?" "Natuurlijk," zei de onderwijzer, "ik bood het hem aan, en hij aanvaardde het. Ik bood het aan, hij heeft het aangenomen, dus het is nu van hem." Eerst iets geven en dan weer terugvragen dat zou dwaas en oneerlijk zijn. Ik hield jullie het horloge voor, en zei, dat ik het aan jullie wilde geven maar geen van jullie nam het aan" "Och!" zei de jongen, "als ik had geweten, dat u het meende, dan zou ik het hebben gehad." Natuurlijk zou hij het dan hebben gehad. Hij dacht dat het een stukje toneelspel was en niet meer dan dat.

Al de andere jongens waren verschrikkelijk opgewonden bij de gedachte dat ze het horloge hadden laten ontglippen. Iedereen riep: "meester ik wist niet dat u het meende, maar ik dacht .." Niemand nam zijn gift aan, maar iedereen "dacht". Iedereen had zijn theorie, uitgezonderd de argeloze jongen, die geloofde wat hem werd gezegd, en die het horloge kreeg. Hij nam de onderwijzer op zijn woord, letterlijk en ging daar op in. Hij geloofde de onderwijzer en handelde ernaar en kreeg het horloge. Zo is het ook met het geloof in de Here. Geloof de Here God als Hij in zijn woord zegt: "Kom" en "wie wil die mag komen".

We moeten eenvoudig simpelweg lezen wat er in de Schrift staat en dat precies nemen zoals het er staat. En er ook niets achter zoeken. Er is geen dubbele bodem bij God, Hij is waarachtig, Hij meent wat Hij zegt en zal doen wat Hij belooft.

Een kleine jongen en het glas water van de dominee

Nog een voorbeeld. Het speelde zich af in een kerkdienst. De predikant sprak over de tekst "En wie dorst heeft, kome, en wie wil, neme het water des levens om niet" (Openbaring 22:17). Zoals gebruikelijk stond er in de preekstoel een glas water voor de spreker. Een kind zag het glas toen de predikant er tijdens het zingen van een psalm een slokje water uitnam. De predikant begon met zijn preek en tijdens de preek herhaalde hij verschillende malen met nadruk de tekst "Wie dorst heeft die kome". Totdat op een bepaald moment de concentratie op de preek werd verstoord doordat er een jongetje naar voren liep tot bij de dominee. Hij nam het glas water en er uit dronk. Veel van de preek

had hij niet begrepen, maar hij had de dominee telkens horen zeggen "wie dorst heeft die kome". Nou en dat had hij toen maar gedaan, want hij had dorst. Tenslotte had hij geen enkele aanleiding om te twifelen aan het woord van de predikant.

Ook wij hebben geen enkele aanleiding om te twifelen aan het woord van God, om te twifelen aan de uitnodiging van Jezus. Hij meent wat Hij zegt.

9.3. Hoe zit het dan met dood geloof?

De Bijbel spreekt over dood en levend geloof. Het is belangrijk dat we weten dat we een levend geloof hebben.

+Het sleutelgedeelte over dit onderwerp is Jakobus 2:14-26.

Daar wordt het verschil tussen dood en levend geloof uitgelegd.

"Wat baat het, mijn broeders, of iemand al beweert geloof te hebben, als hij geen werken heeft? Kan dat geloof hem behouden? Stel, dat een broeder of zuster gebrek heeft aan kleding en aan dagelijks voedsel, en iemand uwer zegt tot hen: Gaat heen in vrede, houdt u warm en eet goed, zonder hen echter van het nodige voor het lichaam te voorzien, wat baat dit? Zo is het ook met het geloof: indien het niet met werken gepaard gaat, is het, op zichzelf genomen, dood. Maar, zal iemand zeggen: Gij hebt geloof en ik heb werken. Toon mij dan uw geloof zonder de werken, en ik zal u mijn geloof tonen uit mijn werken. Gij gelooft, dat God één is? Daaraan doet gij wèl, (maar) dat geloven de boze geesten ook en zij sidderen. Wilt gij weten, gij dwaze mens, dat het geloof zonder de werken niets uitwerkt? Is onze vader Abraham niet uit werken gerechtvaardigd, toen hij zijn zoon Isaak op het altaar legde? Daaruit kunt gij zien, dat zijn geloof samenwerkte met zijn werken, en dat dit geloof pas volkomen werd uit de werken; en het schriftwoord werd vervuld, dat zegt: Abraham geloofde God en het werd hem tot gerechtigheid gerekend, en hij werd een vriend van God genoemd. Gij ziet, dat een mens gerechtvaardigd wordt uit werken en niet slechts uit geloof. En is niet evenzo Rachab, de hoer, uit werken gerechtvaardigd, toen zij de boodschappers in huis nam en langs een andere weg liet heengaan? Want gelijk het lichaam zonder geest dood is, zo is ook het geloof zonder werken dood."

+ Vier voorbeelden

Jakobus gebruikt vier voorbeelden om het verschil tussen levend en dood geloof duidelijk te maken. Eerst geeft hij twee voorbeeld van dood geloof en vervolgens twee voorbeelden van levend geloof.

Twee voorbeelden van dood geloof.

(1) Boze geesten

"Gij gelooft, dat God één is? Daaraan doet gij wèl, (maar) dat geloven de boze geesten ook en zij sidderen." (Jakobus 2:19)

Het eerst voorbeeld dat Jakobus gebruikt is het voorbeeld van boze geesten. Boze geesten geloven in God, ze weten dat Hij bestaat en ze weten dat God hen zal gaan straffen en daarom sidderen zij als zij aan God denken. Maar het beïnvloed hun gedrag niet. Je kunt wel in God geloven, weten dat Hij er is, maar als het niets uitwerkt in je leven dan is je geloof dood.

(2) Een man met alleen vrome praatjes

"Stel, dat een broeder of zuster gebrek heeft aan kleding en aan dagelijks voedsel, en iemand uwer zegt tot hen: Gaat heen in vrede, houdt u warm en eet goed, zonder hen echter van het nodige voor het lichaam te voorzien, wat baat dit? Zo is het ook met het geloof: indien het niet met werken gepaard gaat, is het, op zichzelf genomen, dood." (:14-17)

Het tweede voorbeeld gaat over iemand die zegt christen te zijn, maar die er niet naar handelt. Hij ziet een medegelovig die geen eten of kleding heeft, maar hij doet er niets aan. Er is geen liefde, geen ontferming, geen praktische liefde. In plaats daarvan geeft hij de raad "houdt u warm en eet goed".

Nu twee voorbeelden van levend geloof.

(3) Abraham

"Is onze vader Abraham niet uit werken gerechtvaardigd, toen hij zijn zoon Isaak op het altaar legde? Daaruit kunt gij zien, dat zijn geloof samenwerkte met zijn werken, en dat dit geloof pas volkomen werd uit de werken; en het schriftwoord werd vervuld, dat zegt: Abraham geloofde God en het werd hem tot gerechtigheid gerekend, en hij werd een vriend van God genoemd."

Abraham geloofde in God en dat beïnvloedde zijn leven. God maakt hem duidelijk dat hij zijn zoon Isaac moest offeren en Abraham gehoorzaamde.

(4) Rachab

"En is niet evenzo Rachab, de hoer, uit werken gerechtvaardigd, toen zij de boodschappers in huis nam en langs een andere weg liet heengaan? 26 Want gelijk het lichaam zonder geest dood is, zo is ook het geloof zonder werken dood." (:25,26)

Rachab had gehoord van de God van Israel en ze geloofde in Hem. Ze wist dat God het land aan Israel zou geven en daar handelde ze naar. Daarom verborg ze de verspieders en vroeg ze dat de Israëlieten haar zouden gedenken als de stad veroverd zou worden.

+ Het essentiële verschil

Het verschil tussen dood en leven geloof zit hem in de werken. Zijn er werken of niet? Dood geloof is een geloof waar iets aan ontbreekt. Dat heeft Jakobus uitgelegd aan de hand van de vier voorbeelden die hierboven zijn besproken.

"Wat baat het, mijn broeders, of iemand al beweert geloof te hebben, als hij geen werken heeft? Kan dat geloof hem behouden?" (:14)

"Wilt gij weten, gij dwaze mens, dat het geloof zonder de werken niets uitwerkt?" (:20)

"Want gelijk het lichaam zonder geest dood is, zo is ook het geloof zonder werken dood." (:26)

Dood geloof is erkennen dat het waar is, maar er verder niets mee doen. Je gelooft dat het waar is, maar je stelt je vertrouwen er niet op en je gaat er niet naar handelen.

Als je zegt dat je in Jezus gelooft, maar het beïnvloedt je leven niet dan is je geloof dood.

Als je werkelijk gelooft dan moet er na enige tijd een begin van verandering in je leven te zien zijn, een begin van gehoorzaamheid. Als er helemaal niets is veranderd dan is het geloof niet levend.

Levend geloof is geloof dat handelt, dat gehoorzaamt. Als je iets werkelijk gelooft dan handel je er ook naar. Net zoals Rachab deed. Het zelfde principe zien we ook in de geschiedenis uit Numeri 11. Het verhaal over de giftige slagen en de koperen slang. (Numeri 21:4-9).

Als je als Israëliet gebeten bent door een slang met dodelijk gif. En je hoorde dat er een antigif is, dan blijkt uit hoe je handelt of je het bericht gelooft! Als je het werkelijk gelooft dan handel je er naar, dan wend je, je blik naar de verhoogde slang (Numeri 21:4-9, Johannes 3:14,15).

+ Een begin van gehoorzaamheid

Als je in geloof Jezus aanneemt, dan ga je ook voor Hem leven. Dan gaan er dingen in je leven veranderen. Dan ga je dingen doen en juist niet doen. Je maakt een start met voor Jezus te leven. Als dit veranderingsproces niet op gang is gekomen dan is er iets mis. We moeten wel beseffen dat het om een proces gaat en dat je als christen kan verslappen. Je kan ook struikelen, maar dan sta je weer op en

je laat je de zonden afwassen (1 Johannes 1:7,9). Als we koppig zijn, zal God ons tuchtigen (Hebreeën 12:4-10).

+ Het paard niet achter de wagen spannen

We moeten wel oppassen dat we het paard niet achter de wagen spannen. Voordat we aan levensverandering gaan werken, moeten we eerst een kind van God zijn. Want bij het veranderingsproces heb je de bijstand van de Heilige Geest nodig. Dat kun je niet in eigen kracht.

We moeten eerst tot Jezus komen (het moment van de bekering) en daarna moeten we het juk van Jezus opnemen. Het juk van Jezus opnemen is Hem gaan dienen, Hem gaan gehoorzamen, voor Hem leven. *"Komt tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven; 29 neemt mijn juk op"* (Mattheus 11:28, 29)

Als je nog niet behouden ben, ga dan niet proberen om je leven te verbeteren. Ga naar Jezus, geef je eerst aan Hem. En ga daarna samen met Jezus de stal uitmesten. Eerst moet er contact zijn gelegd en daarna volgt het dienen van de Jezus.

+ Het is hetzelfde met de bekering

Als er helemaal geen begin van levensverandering is, dan is de bekering niet echt.

"Brenge dan vrucht voort, die aan de bekering beantwoordt" (Mattheus 3:8)

"maar ik heb eerst hun, die te Damascus waren, en te Jeruzalem en in het gehele Joodse land en de heidenen verkondigd, dat zij met berouw zich zouden bekeren tot God en werken doen, met hun berouw in overeenstemming." (Handelingen 26:20)

We moeten niet de bekering en de gevolgen van de bekering met elkaar verwarren. De bekering zelf is het moment van onderwerping. De veranderingen in het leven die volgen, zijn het gevolg van de bekering. Na de bekering begint er een proces van levensverandering.

+ Levend of dood geloof hebben niets met gevoel of ervaringen te maken!

Belangrijk om op te merken is dat in de uitleg die Jakobus geeft over levend en dood geloof het gevoel en innerlijke ervaringen niet worden genoemd! Dat geeft aan dat het on-Bijbels is en een heilloze weg, om in je innerlijk te gaan kijken of je het levend geloof hebt of niet. Dit wordt uitgebreid besproken in hoofdstuk 12.

9.4. Wat is bekering

In bekering zit het woord keren. Het heeft twee kanten. Je keer je ergens van af. Je keert je af van je leven zonder God en van je zondige wandel. En je keert je ergens naar toe. Je keer je naar God, naar Jezus. Je doet waartoe Jezus ons oproept in Mattheus 11:28,29: "*Komt tot Mij ..en neemt mijn juk op u*". Bekering is tot Jezus komen en jezelf aan Hem onderwerpen: "Heere Jezus ik kom tot U, voortaan wil ik U dienen".

Een voorbeeld van een mens die zich bekeerde is de verloren zoon (Lucas 15:11-24). Hij ging zijn eigen weg. Op een bepaald moment kwam hij tot inkeer: "Wat ben ik aan het doen, dit gaat fout" (Lucas 15:17). Toen nam hij het besluit om terug te gaan naar zijn vader (Lucas 15:18). Vervolgens voerde Hij dat besluit ook uit. Hij stond op, ging naar zijn vader en beled zijn zonde (Lucas 15:21). Zijn vader ontving hem met open armen en schonk hem genade. Zo zal God ieder mens, dat tot Hem terugkeert, met vreugde ontvangen⁴⁶

Bekering is geen lang proces

De bekering vindt plaats op het moment dat je tot Jezus gaat en jezelf aan Hem onderwerpt⁴⁷. Je hoeft jezelf niet eerst op te knappen. Je mag komen zoals je bent. Net zoals de verloren zoon, met lompen en

⁴⁶ "*Want ieder die de Naam van de Heere zal aanroepen, zal zalig worden.*" (Romeinen 10:13). "*Ik zeg u dat er evenzo blijdschap zal zijn in de hemel over één zondaar die zich bekeert ...*" (Lucas 15:7). God heeft geen lust in de dood van de goddeloze, maar veeleer daarin dat de zondaar zich bekeert en leeft. (Ezechiël 18:23,32). Hij wil niet dat er ook maar iemand verloren gaat (2 Petrus 3:9). Hij wil dat alle mensen zalig worden (1 Timotheus 2:4).

⁴⁷ In de Bijbel kun je onderscheid maken tussen 'de bekering ten leven' en 'de bekering van concrete zonden'. De bekering ten leven is eenmalig en bestaat uit een daad van wil waarmee je Jezus aanneemt en jezelf onderwerpt aan Hem. Dan is er nog de bekering van concrete zonden. Als we tot geloof komen dan komt er, als het goed is, een proces van levensverandering op gang. Na de rechtvaardiging komt het levenslange proces van de heiliging. Dat bestaat uit het afleggen van alles wat bij de zondige oude mens hoort en het aandoen van alles wat bij de nieuwe mens hoort. Dit proces gaat het hele leven door. In calvinistische kring spreekt men in dit verband wel van de dagelijkse bekering, dat is het voortdurend afleggen van wat bij de zondige oude mens hoort. Op zich is het niet zo ernstig om het proces van heiliging zo te beschrijven, als maar duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen 'de bekering ten leven' en 'de dagelijkse bekering'. Maar helaas wordt in calvinistische kring de bekering ten leven vaak verward met het proces van de heiliging. Dit verduistert het zicht op wat de bekering ten leven is. Het is verstandiger om alleen over de bekering ten leven te spreken. Want als we in het

al. De opruiming volgt pas na de bekering. Bekering is een daad van de wil. Op het moment dat je jezelf onderwerpt aan Jezus ben je bekeerd.

9.5. Bekering en geloof vallen samen

Geloof en bekering zijn nauw met elkaar verbonden. Waar geloof is, daar is ook bekering. En andersom: waar bekering is, daar is ook geloof. Geloof en bekering zijn zo nauw met elkaar verbonden dat op veel plaatsen in het Nieuwe Testament slechts één van de twee woorden genoemd wordt. Op de Pinksterdag sprak Petrus wel over bekering, maar niet over geloof (Handelingen 2:37,38). Bij de stokbewaarde spraken Paulus en Silas wel over geloof, maar niet over bekering (Handelingen 16:30,31).

9.6. Misverstanden over het geloof

geloof gelijkstellen met gevoel

Dit wordt in de praktijk in calvinistische kring vaak gedaan. Je hebt het ware geloof als je een aantal ervaringen heb gehad. Dit wordt in hoofdstuk 12 besproken.

geloof zien als een gave

Het calvinisme meent dat het geloof een gave is die je van God moet ontvangen. Je kunt niet uit jezelf besluiten om te geloven. Deze dwaling wordt in het volgende hoofdstuk, hoofdstuk 10, besproken en weerlegd.

9.7. Geloofszekerheid

Geloofszekerheid hebben is de zekerheid hebben dat je behouden bent, dat je een kind van God hebt. Het is Gods bedoeling dat we deze zekerheid hebben. Dit wordt besproken in hoofdstuk 12.

Nieuwe Testament het woord bekeren of bekering tegen komen, gaat het altijd over de bekering ten leven, op één uitzondering na. In Openbaring 2 en 3 worden christenen opgeroepen om zich van bepaalde individuele en collectieve zonden te bekeren. Bekering staat daar niet in de context van het behoud, maar in de context van de heiligmaking. Het gaat daar om mensen die al christen zijn.

10. Geloof is geen gave

Het calvinisme leert dat het geloof een gave van God is. Je kun niet uit jezelf geloven. Het moet je geschonken worden. In dit hoofdstuk wordt deze opvatting weerlegd.

10.1. Geloven is iets wat je zelf doet

Uit de Bijbel blijkt dat geloven iets is wat een mens zelf doet. Neem bv. Handelingen 16:30,31.

"En hij leidde hen naar buiten en zeide: Heren, wat moet ik doen om behouden te worden?"

En zij zeiden: Stel uw vertrouwen op de Here Jezus en gij zult behouden worden, gij en uw huis. "

De vraag is: "wat moet ik doen?" Let op het woordje ik. En op het woordje doen.

De stokbewaarder denkt dat hij wat kan doen om behouden te worden. Hij vraagt wat hij moet doen en hij krijgt als antwoord: "Dit moet je doen: geloof, stel je vertrouwen op Jezus en dan zul je behouden worden".

Paulus zei niet. "Meneer u vergist zich. U kunt niets doen. Er moet iets met u gebeuren. U moet wedergeboren worden, God moet u onwederstandelijk roepen⁴⁸ en dan zal het zaligmakende geloof in u opwellen."

⁴⁸ De stokbewaarder wierp zich bevende voor Paulus neer. *"En hij liet licht brengen, sprong naar binnen en wierp zich, bevende over al zijn leden, voor Paulus en Silas neder"* (Handelingen 16:29). De stokbewaarder had de boodschap gehoord. Het was tot hem doorgedrongen dat de boodschap die Paulus en Silas brachten de waarheid was. God had de boodschap van Paulus en Silas bevestigd door een aantal bovennatuurlijke gebeurtenissen: (1) door de boze geest die was uitgedreven, (2) door het wonderlijke geloof van Paulus en Silas, die baden en Gods lof zongen terwijl ze met kapot geslagen ruggen in het blok zaten. (3) Door de aardbeving, waardoor wel de deuren open gingen, maar het gebouw niet instortte! (4) En tenslotte doordat de gevangenen niet wegliepen.

Hij was ook zeer geschokt, want hij was zojuist wakker geworden door een aardbeving en zag dat de deuren open waren zodat de gevangenen, waar hij met zijn leven verantwoordelijk voor was, konden ontsnappen. Vandaar dat hij op het punt stond om zelfmoord te plegen. Het calvinisme leest in het beven van de stokbewaarder dat hij diep overtuigd van zonde was. Maar dat staat er niet en het verband wijst op een andere logische verklaring. Hij was wel heilsbegerig, God had hem overtuigd van de waarheid en de ernst van de boodschap en hij ging er op in.

10.2. Er is geen Bijbels bewijs voor de stelling dat geloof een gave is

Het calvinisme probeert de stelling dat geloof een gave is te bewijzen. Het bewijs dat het aanvoert bestaat uit twee onderdelen. Het zegt dat de leer dat het geloof een gave is het noodzakelijke gevolg is van andere Bijbelse waarheden. En het wijst op een aantal teksten die zouden zeggen dat geloof een gave is. We zullen nagaan of het bewijs overtuigend is.

(a) Het calvinisme wijst op de logische noodzakelijkheid

De calvinistische leer over de onmacht van de mens en over de noodzaak van de onwederstandelijke roeping, bewijzen dat geloof een gave moet zijn. Want als je niet uit jezelf kan geloven en er zijn toch mensen die geloven, dan moet het geloof wel een gave zijn.

Maar dit bewijs is niet overtuigend want de leerstellingen waar het calvinisme uit bewijst dat geloof een gave moet zijn, zijn zelf niet Bijbels. Het klopt wel dat een mens uit zichzelf God niet zoekt, maar God heeft die onmacht doorbroken. De mensen lopen weg van God, maar God zoekt hen zelf op. Hij verlicht ieder mens (Johannes 1:9), Hij trekt allen (Johannes 12:32) en Hij overtuigt de wereld, en dus niet alleen de uitverkorenen⁴⁹, van zonde (Johannes 16:8). Zo brengt God ieder mens op het punt waarop ze vrij voor of tegen Hem kunnen kiezen.

Zie hoofdstuk 1. In hoofdstuk 2 wordt, vanuit de Bijbel, bewezen dat de roeping niet onwederstandelijk is.

(b) Het calvinisme denkt dat er teksten zijn die zeggen dat geloof een gave is

Het calvinisme wijst op enkele teksten waaruit zou blijken dat geloof een gave is. De belangrijkste is Efeze 2:8,9. Hieronder worden deze teksten besproken

+ Efeze 2:8,9

"Want door genade zijt gij behouden, door het geloof, en dat niet uit uzelf: het is een gave van God; niet uit werken, opdat niemand roeme."

De calvinistische uitleg

⁴⁹ Uitverkorenen hier even opgevat in calvinistische zin.

Het calvinisme laat het *"en dat niet uit uzelf, het is een gave"* op het geloof slaan. Ze lezen het vers zo: Je ben behouden uit genade door het geloof. Dat geloof kwam niet uit jezelf, het is een gave van God. Je behoud was een volkomen eenzijdig Godswerk, zelfs het geloven heb je niet zelf gedaan. Daarom kun je nergens op roemen.

De niet-calvinistische uitleg

Deze verzen gaan over het behoud. *"Want door genade zij gij behouden, door het geloof"*.

Paulus legt uit hoe de Efeziërs behouden zijn. Omdat het om een zeer belangrijke zaak gaat, legt Paulus het zorgvuldig uit. Hij doet daarbij twee dingen. Hij zegt hoe we behouden moeten worden en hij zegt hoe we niet behouden moeten worden. En Hij zegt hetzelfde verschillende malen met telkens andere woorden.

Er staat hoe we behouden worden:

- door genade
- door geloof
- het is een gave, een gift

En er staat hoe we niet behouden worden:

- niet uit onszelf
- niet uit werken

In het eerste deel van vers 8 zegt Paulus dat de christenen te Efeze behouden zijn door genade en door geloof. *"Want door genade zijt gij behouden, door het geloof"*. Ze zijn behouden op grond van genade. Niet door zelf rechtvaardig te leven, maar door hun vertrouwen op het offer van Jezus te stellen. En ze zijn behouden door middel van het geloof. Ze hebben het evangelie gehoord. Ze geloofden dat het waar was en ze zijn er op in gegaan. Ze hebben er hun vertrouwen opgesteld, ze hebben zich bekeerd. Het geloof is de hand waarmee ze het cadeau van God hebben aangepakt. Het geloof is het kanaal waardoor het behoud tot hen kwam. Deze boodschap legt Paulus in de rest van vers 8 en vers 9 nog verder uit.

Het behoud is door genade, dat wil zeggen: het is een gave, onverdiend, niet uit werken, niet uit onszelf, niet door eigen inspanning. *"en dat niet uit uzelf: het is een gave van God; niet uit werken"*.

Je wordt behouden door genade. Dat betekent dat het behoud een geschenk is. Jezus heeft alles volbracht op het kruis (Johannes 19:28). Op Golgotha heeft Hij als het Lam van God de zonde der wereld uitgeoet (Johannes 1:29). Het enige wat je moet doen om behouden te worden is daar je vertrouwen op stellen (Handelingen 16:31, Romeinen 4:5). Het behoud komt niet uit jezelf. Het is niet je eigen verdienste.

De woorden "en dat niet uit uzelf, het is een gave van God" slaan op het behouden worden

De kernvraag

We hebben gezien hoe het calvinisme de tekst uitlegt en hoe niet-calvinisten deze tekst uitleggen. De kernvraag is: Waar wijst het woordje 'dat', in het zinnetje "*en dat niet uit uzelf, het is een gave van God*", naar terug. Is dat naar het geloof of is dat naar wat daar aan voorafgaand over het behoud wordt gezegd. Welke uitleg is de juiste?

De calvinistische uitleg is niet juist

Er zijn verschillende argumenten die bewijzen dat de uitleg die het calvinisme aan deze tekst geeft niet juist is.

(1) De grammatica van het Grieks

De grammatica van het Grieks laat niet toe dat het woord "dat" op geloof slaat. Het kan niet op geloof slaan omdat het niet in de juiste vorm staat. Net als bijvoorbeeld de Duitse taal kent het Grieks drie vormen voor zelfstandige naamwoorden: mannelijk, vrouwelijk en onzijdig. De vorm waarin het woord "dat" staat, moet passen bij de vorm van het woord waar het naar verwijst. Als "dat" naar geloof verwijst, dan moet de vorm van "dat" en "geloof" met elkaar overeen komen, maar dat is niet het geval.

Het woord geloof (pistis) is vrouwelijk. Maar het woord "*dat*" staat in de onzijdige vorm. Er staat "touto". Als het naar geloof had verwezen dan had er "taute" moeten staan.

Het woord "*dat*", uit vers 8, verwijst naar het gehele daaraan voorafgaande deel van de zin, het slaat op "*door genade zijt gij behouden, door het geloof*". Als je in het Grieks met 'dat' verwijst naar een zin, naar een gedachte, dan is de onzijdige vorm de juiste. En dat is hier het geval.

Als Paulus naar geloof (pistis) had willen verwijzen, dan had hij het vrouwelijke taute kunnen gebruiken, in plaats van het neutrale touto, maar dat heeft hij niet gedaan.

Dit argument is al beslissend. De calvinistische uitleg kan grammaticaal niet⁵⁰. Maar er is nog meer tegen de calvinistische uitleg van Efeze 2:8,9 in te brengen.

⁵⁰ Sommige calvinisten proberen hier onderuit te komen, door te stellen dat er uitzonderingen zijn op deze grammaticale regel en dat het in Efeze 2 om zo'n uitzondering gaat. Maar er is geen enkel bewijs voor de mogelijkheid van uitzonderingen in die constructie. In appendix III van "bijlage i over Efeze 2:8,9." wordt hier dieper op ingegaan.

(2.) Het wordt onzinnig als je "dat" op geloof laat slaan.

Drie dingen worden gezegd:

- en dat niet uit uzelf
- het is een gave van God
- niet uit werken

Als je er even vanuit gaat dat "dat" naar geloof verwijst, leiden de eerste twee dingen die gezegd worden niet tot iets onzinnigs. Ze zouden, als de calvinistische uitleg juist is, zeggen dat het geloof niet uit onszelf is en dat het een gave van God is. Het probleem komt bij het derde dat wordt genoemd. Als "dat" op geloof zou slaan, dan zou Paulus ook zeggen: het geloof is "niet uit werken". Dit slaat nergens op. Hoe kan het geloof uit werken (meervoud) zijn? Dat is onzinnig, dat is wartaal.

(3.) Schrift met Schrift vergelijken.

Niet alleen de Griekse grammatica bevestigt dat "dat" slaat op het behouden worden. Dit wordt ook bevestigd door andere Bijbelgedeelten. Neem bijvoorbeeld Romeinen 6:23. Daar wordt van het eeuwig leven gezegd dat het een genade is die door God geschonken wordt. Niet het geloof, dat wil zeggen, niet het middel waardoor wij behouden worden is een gave, maar het behoud zelf. Het behoud is een gave, een gift die je ontvangt op het moment dat je gelooft.

(4.) Zelfs Calvin zegt dat "dat" in Efeze 2: 8 niet op geloof slaat.

In zijn commentaar op de Efeze brief zegt Calvin van deze verzen: "Hij - Paulus - bedoelt niet dat geloof een gave van God is, maar dat behoud ons door God wordt gegeven".

(John Calvin, Calvin's Commentaries, Vol 11, 145)

Het ging Calvin gelukkig te ver om tegen de natuurlijke betekenis van de woorden en tegen de grammatica van het Grieks in, zijn dogmatische overtuigingen in deze tekst te lezen.

Hier is de wens de vader van de gedachte. Bovendien. Als Paulus werkelijk had willen zeggen dat geloof een gave van God is dan had hij taute in plaats van touto kunnen gebruiken. In appendix III van "bijlage i over Efeze 2:8,9." wordt hier dieper op ingegaan.

Tot zover deze bespreking van Efeze 2:8,9. Er zijn nog enkele andere teksten die als bewijs worden aangevoerd. Die worden nu besproken.

+ Filippenzen 1:29

"want aan u is de genade verleend, voor Christus, niet alleen in Hem te geloven, maar ook voor Hem te lijden"

Paulus zegt dat aan de Filippenzen de genade is verleend om in Hem te geloven. Zie je wel zegt het calvinisme. Het is iets dat je verleend wordt.

Het calvinisme leest in dit vers meer dan er staat. Genade betekent in dit verband het voorrecht, het privilege, de eer. De Filippenzen werd door God het voorrecht gegeven om voor Hem te lijden en in Hem te geloven.

Het is een voorrecht om in Jezus te geloven. Maar dat betekent niet dat de Filippenzen niet zelf de keuze hadden gemaakt om in Hem te geloven. God biedt dat voorrecht aan alle mensen aan, maar alleen degene die het aannemen krijgen deel aan het voorrecht.

Evenzeer gaf God de Filippenzen de kans om voor Hem te lijden. Dat voorrecht kregen ze, die eer (Handelingen 5:41). God geeft de kans om in Hem te geloven en voor hem te lijden, maar het geloven en het lijden doen we zelf.

+ Galaten 5:22,23

"Maar de vrucht van de Geest is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, vriendelijkheid, goedheid, trouw (geloof), zachtmoedigheid, zelfbeheersing."

Het woord dat in de NBG'51 met trouw is vertaald, is in de meeste andere vertalingen vertaald met trouw. Het Griekse woord *pistes* heeft beide betekenissen, geloof en trouw. Overal waar het Griekse woord gebruikt wordt, moet je uit de context opmaken welke betekenis het daar heeft. En als we dat doen, dan zien we dat *pistes* een onderdeel is van de vrucht van negenvoudige vrucht van de Geest. Het is één vrucht.

Als iemand tot geloof komt dan ontvangt hij de Heilige Geest. En vanaf dat moment gaat de Geest in hem aan het werk om deze vrucht in hem voort te brengen. Het "geloof" hier is onderdeel van de vrucht van de Geest, die alleen groeit in het hart van mensen die al tot geloof zijn gekomen. Dus, zelfs al zou je in de vers *pistes* met geloof vertalen, dan nog kan het hier niet gaan om het geloof dat redt.

1 Kor. 12:8,9 (:4-9)

"Er is verscheidenheid in genadegaven maar aan een ieder wordt de openbaring van de Geest gegeven tot welzijn van allen. Want aan de één wordt door de Geest gegeven met wijsheid te spreken, en aan de ander met kennis te spreken krachtens dezelfde Geest; aan de één geloof door dezelfde Geest en aan de ander gaven van genezingen door die ene Geest; aan de een werking van krachten, aan de ander profetie" (1 Kor 12:4-11)

Hier wordt geloof een gave van God genoemd: *"aan de een geloof door dezelfde Geest"*.

Maar Paulus heeft het hier niet over het geloof dat redt. Het gaat om een speciale gave van geloof die aan sommige gelovigen wordt gegeven. Geloof is hier één van de genadegaven (charismata) die aan mensen worden gegeven die al christen zijn. Deze geestesgave van geloof wordt niet aan alle christenen gegeven.

+ Romeinen 12:3

"naar de mate van het geloof, dat God elkeen heeft toebedeeld"

Dit wordt gezegd in een gedeelte dat gaat over geestesgaven (Romeinen 12:1-8). God kiest onze geestesgave voor ons uit, dat doen we niet zelf. Er is geloof nodig om geestesgaven uit te oefenen.

+ 1 Petrus 1:20,21

"Hij was van tevoren gekend, vóór de grondlegging der wereld, doch is bij het einde der tijden geopenbaard ter wille van u, die door Hem gelooft in God, die Hem opgewekt heeft uit de doden en Hem heerlijkheid gegeven heeft, zodat uw geloof tevens hoop is op God."

Hier staat dat we door Jezus in God geloven. Dat klopt. Jezus heeft ons geroepen, Hij heeft ons verlicht en getrokken. Als Hij dat niet had gedaan dan waren wij niet tot geloof gekomen. Het punt is dat Jezus dit met alle mensen doet, maar dat er toch velen zijn die hem afwijzen (Zie hoofdstuk 1 en 2). Het overtuigen en trekken is het werk van Christus, maar het geloven is een keuze van de mens zelf.

Dat we vrede met God hebben, komt doordat Jezus door zijn werk aan het kruis de weg tot verzoening met God heeft vrijgemaakt.

+ 2 Petrus 1:1,2

"Simeon Petrus, een dienstknecht en apostel van Jezus Christus, aan hen, die een even kostbaar geloof als wij hebben verkregen door de gerechtigheid van onze God en Heiland, Jezus Christus: genade en vrede worde u vermenigvuldigd door de kennis van God en van Jezus, onze Here."

Door de gerechtigheid van onze God hebben wij een even kostbaar geloof gekregen. Er staat niet door de wedergeboorte of door het werk van de Heilige Geest. Dat kostbare geloof hebben wij verkregen door de gerechtigheid van ... Jezus. Het is door het evangelie waarin de gerechtigheid Gods wordt verkondigd dat wij tot het geloof gekomen zijn.

Geloof slaat in dit vers op de inhoud van het geloof, het slaat op datgene wat we geloven. In Judas : 3 wordt ook zo over geloof gesproken. "*het geloof dat eenmaal aan de heiligen is overgeleverd*" (Judas :3). Het evangelie is de inhoud van het geloof. Het heilig evangelie is de ware schat der kerk (Luther). Het evangelie is kostbaar.

Maar zelfs als het niet over de inhoud van het geloof zou gaan, maar om het geloven zelf, dan nog wordt hier niet gezegd hoe we dat geloof verkregen hebben. Behalve dat het is door de boodschap van de rechtvaardiging door het geloof door het plaatsvervangend sterven van Jezus. Het zegt niet dat ze dit verkregen hebben buiten hun eigen wil om.

Naast deze teksten wijst het calvinisme op enkele teksten waarin men leest dat ook de bekering een gave van God is. Die zullen we ook bespreken.

10.3. Ook de bekering is geen gave van God

Bekeert een mens zich of moet hij bekeerd worden? Het calvinisme beweert dat, naast het geloof, ook de bekering een gave van God is. Het is niet iets wat jij doet, het is iets wat je overkomt, het is iets wat je ondergaat. Je kunt je, volgens het calvinisme, niet bekeren, tenzij God de bekering in je werkt door de onwederstandelijke roeping en de wedergeboorte. Maar dat is niet wat we in de Bijbel vinden. In de Bijbel vinden we de oproep en ook de opdracht gericht tot alle mensen om zich te bekeren.

Bekering is iets wat een mens zelf doet

Uit de taalkunde weten we dat een werkwoord in de lijdende vorm en of in de bedrijvende vorm kan staan. De bedrijvende vorm wil zeggen: jij doet het. Bijvoorbeeld: Ik eet, ik zit, ik wandel. De lijdende vorm willen zeggen dat je het dan niet zelf doet, dan gebeurt het met jou. Bijvoorbeeld Ik wordt gegeten, ik word gedragen. In de Bijbel wordt bekeren in de bedrijvende vorm gebruikt en niet in lijdende vorm. Bekering wordt voorgesteld als iets dat je zelf doet. Er zijn drie uitzonderingen die hieronder worden besproken.

+ Handelingen 11:17,18

"Indien nu God hun op volkomen gelijke wijze als ons de gave heeft gegeven op het geloof in de Here Jezus Christus, hoe zou ik dan bij machte geweest zijn God tegen te houden? En toen zij dit gehoord hadden, kwamen zij tot rust en verheerlijkten God, zeggende: Zo heeft dan God ook de heidenen de bekering ten leven geschonken."

Dit zegt Petrus tegen de Joodse christenen in Jeruzalem die hem bekritiseerde omdat hij heidenen had gedoopt (Handelingen 11:1-4 en 10:44-48). Petrus vertelt hoe God hem daarin geleid had en hoe God de prediking van het evangelie bevestigd heeft door, toen deze mensen geloofden, Zijn Geest over hen uit te gieten (Handelingen 11:1-18). Zo nam Petrus de verontrusting bij de Joodse christenen weg en kwamen zij tot de conclusie dat God blijkbaar ook de heidenen de bekering ten leven had geschonken.

Let op dat er niet staat dat God de heidenen die in het huis van Cornelius naar Paulus hadden geluisterd, de bekering ten leven had geschonken. Er staat de heidenen, ze trekken het veel ruimer. Ze concluderen dat net als aan de Joden ook de heidenen het heil wordt geschonken en dat ook de heidenen gered kunnen worden door het geloof in Jezus. God heeft ook voor de heidenen (als groep, als categorie mensen) de deur van het heil geopend. Dat is de betekenis van de woorden "*Zo heeft dan God ook de heidenen de bekering ten leven geschonken*". God heeft ook voor de heidenen de vergeving der zonden mogelijk gemaakt door het geloof in Jezus. Dat is ook wat er staat. God heeft hen de Geest gegeven "*op het geloof in de Here Jezus Christus*" (Handelingen 11:17).

+ Handelingen 5:31

"Hem heeft God door zijn rechterhand verhoogd, tot een Leidsman en Heiland om Israël bekering en vergeving van zonden te schenken"

Dit wordt door Petrus en de andere apostelen gezegd tegen de hogepriester en de Joodse raad. Zij hebben Jezus vernederd en aan een kruis gehangen. Maar God heeft Jezus verhoogd, door Hem op te wekken en Hem aan zijn rechterhand te zetten. God heeft Hem verhoogd tot Leidsman en Heiland. Waarom heeft God dat gedaan? "*Om Israël bekering en vergeving van zonden te schenken*".

De juiste uitleg is dat door de vernedering en de verhoging van Jezus de weg voor Israël is geopend om door bekering de vergeving van zonden te ontvangen. Die weg was nog niet geopend, maar is dat nu wel. God heeft door het offer van Jezus een nieuw verbond met betere beloften ingesteld. Dat is het geschenk dat God Israël aanbied.

De hogepriester en de Joodse raad hoorden Petrus en de andere apostelen deze boodschap brengen. Zij vertegenwoordigden het Israël, waarvan de apostelen hier zeggen, dat Jezus was verhoogd om hen als Leidsman en Heiland bekering en vergeving van zonden te schenken. Maar dat betekent niet dat daardoor elke Israëliet automatisch door God wordt bekeerd en vergeving ontvangt. God schenkt het, maar de mensen moeten nog steeds dat geschenk wel zelf aannemen.

+ 2 Timotheus 2:23-26

"Maar wees afkerig van de dwaze en onverstandige strijdvrage; gij weet immers, dat zij twisten teweegbrengen; en een dienstknecht des Heren moet niet twisten, maar vriendelijk zijn jegens allen, bekwaam om te onderwijzen, geduldig, met zachtmoedigheid de dwarsdrijvers bestraffende. Het kon zijn, dat God hun gaf zich tot erkenning der waarheid te keren en, ontvankelijk, zich te wenden tot de wil van Hem, (losgekomen) uit de strik des duivels, die hen gevangen hield."

Het gaat hier om mensen van binnen de gemeente. Mensen die door de doop en op belijdenis van hun geloof lid van de gemeente waren geworden. Sommigen zijn dwars, eigenwijs. Het zijn dwarsdrijvers. Maar wat erger is, ze zijn in de greep van valse leringen gekomen. Paulus legt Timotheüs uit hoe hij met deze mensen moet omgaan: geduldig zijn, vriendelijk zijn, hen onderwijzen uit de Schrift in de hoop dat ze los komen van hun dwalingen.

Het gaat hier waarschijnlijk over christenen die beïnvloed waren door de gnostiek. De gnostici gingen verkeerd met de Schrift om, ze zagen overal een symbolische en "diepere" kennis in (1 Timotheüs 1:1-7; 1:18-20; 4:1-5; 6:3-5; 6:20). Timotheüs moet een poging doen om hen nog te redden. Het kon zijn dat ze nog tot inkeer komen, dat ze tot erkenning der waarheid komen. Dat God hen dat gaf. Of ze nog gered kunnen worden hangt ook van de toestand van het hart af. Voor iemand die misleid is, maar oprecht, is er hoop. Anders niet, als ze tegen beter weten in voor dwaling gekozen hebben, kan het zijn dat God hen verhard heeft (Zie hoofdstuk 4 over verharding). In dat geval is er geen hoop meer voor hen. Wij kunnen niet in hart kijken, Timotheüs kon dat ook niet. Hij kon daarom niet weten of er nog hoop voor de dwarsdrijvers waar hij mee te maken had, was. Daarom spoort Paulus hier Timotheüs aan om ieder een kans geven want *"Het kon zijn, dat God hun gaf zich tot erkenning der waarheid te keren"* (2 Timotheüs 2:25) en los te komen uit de strik van de satan *"(losgekomen) uit de strik des duivels, die hen gevangen hield."* (2 Timotheüs 2:26).

Wie een dwaling aanneemt raakt daardoor in een strik van de boze. Het gaat hier niet om de bekering ten leven. Het gaat om het loskomen uit een valse leer. God geeft kansen aan de oprechten. Wat ze daarmee doen is hun eigen keuze.

Dan is er nog een enkele tekst uit het Oude Testament.

"Ik heb werkelijk Efraïm horen klagen: Gij hebt mij getuchtigd, als een ongetemd kalf werd ik getuchtigd; bekeer mij, dan zal ik mij bekeren, want Gij, HERE, zijt mijn God. Want nadat ik tot inkeer ben gekomen, heb ik berouw gekregen; nadat ik tot inzicht gekomen ben, heb ik mij op de heup geslagen; ik ben beschaamd, ja, ook te schande geworden, want ik heb de smaad van mijn jeugd gedragen. Is Efraïm Mij een lievelingszoon, een troetelkind, dat Ik, zo vaak als Ik van hem spreek, gedurig weder aan hem denken moet? Daarom is mijn binnenste over hem ontroerd, Ik zal Mij zeker over hem ontfermen, luidt het woord des HEREN." (Jeremia 31:18-20)

Dit vers - en het gehele hoofdstuk - gaat over Israël in de eindtijd. Dit is wat de Israëlieten op dat moment zullen zeggen. Bekeer mij dan zal ik mij bekeren. Het spreekt van een worsteling om tot overgave te komen. Ze zijn al tot inkeer gekomen, ze hebben berouw gekregen. "want nadat ik tot inkeer ben gekomen, heb ik berouw gekregen" (:19). De verandering is al op gang gekomen. Ze vragen God genade om hun voornemen om zich af te keren van hun boze wegen uit te kunnen voeren. En uiteraard verhoort God een dergelijk gebed. Want als wij tot God naderen zal God tot ons naderen

(Jakobus 4:8). God is een tegemoetkomend God. Bekering is een daad van onze wil, ondersteund en aangemoedigd door Gods genade.

10.4. Als je zelf gelooft, dan zou dat geloof tot een verdienstelijk werk maken

Sommige calvinisten brengen nog een derde argument naar voren om te bewijzen dat geloof een gave van God moet zijn. Ze redeneren als volgt: Als het geloof geen gave is, maar iets wat een mens zelf doet, als we uit eigen vrije wil er voor zouden kiezen om in Jezus te geloven, dan zou dat onze eigen daad zijn. Dan zouden we iets bijdragen aan ons behoud. Dan is het behoud gedeeltelijk je eigen verdienste. En dat kan niet, want het behoud is alleen uit genade.

De fout die deze calvinisten maken in hun redenering is dat ze het aanpakken van een cadeau, gelijk stellen aan het verdienen van een cadeau. De Bijbel gebruikt zelf het beeld van een cadeau, een geschenk, een gift, een gave (Romeinen 6:23). Het geloof verdient niet het cadeau, het is niet meer dan de hand die het cadeau aanpakt. Het is wel een werk, het is iets wat je zelf doet, maar het is geen verdienstelijk werk. *"Dit is het werk Gods, dat gij gelooft in Hem, die Hij gezonden heeft."* (Johannes 6:29)

Geloof staat in de bijbel tegenover werken, maar dan gaat het over verdienstelijke werken, over werken die je doet met de bedoeling om daarmee de hemel te verdienen.

God verlicht elk mens, Hij trekt, Hij overtuigt en zo brengt Hij ieder mens op het punt dat ze voor of tegen Hem kunnen kiezen. Ieder mens beslist zelf of hij zich zal laten trekken, of hij zich zal laten behouden, of hij zich zal laten verzoenen. Hij behoudt niet zichzelf, hij laat het met zich doen. Hij geeft zich er aan over.

"Hij vermaande hen, zeggende: Laat u behouden uit dit verkeerde geslacht" (Hand. 2:40)

"In naam van Christus vragen wij u: laat u met God verzoenen." (2 Korinthe 5:20)

God geeft genade, maar je moet er wel gebruik van maken.

"Gij dan, mijn kind, wees krachtig in de genade van Christus Jezus," (2 Timotheus 2:1)

10.5. Conclusie

Het calvinisme heeft geen deugdelijk bijbels bewijs voor de stelling dat geloof een gave van God is. Het legt de sleuteltekst Efeze 2:8,9 verkeerd uit. En het leest ook meer in de andere teksten dan er staat.

Het is wel waar dat niemand tot geloof zou komen als God niet zou roepen. Want er is niemand die uit zichzelf God zoekt. Maar door Gods genade wordt bij ieder mens die onmacht doorbroken. Jezus verlicht ieder mens en hij trekt allen (Johannes 1:9 en 12:32) en Gods Geest overtuigt de wereld (Johannes 16:8). God roept ieder mens, God bepaald bij Hemzelf en de eeuwige dingen, Hij overtuigt, Hij trekt, Hij geeft licht, Hij klopt. Zo geeft Hij ieder mens de kans om vrij voor of tegen Hemzelf te kiezen. Zie hoofdstuk 1.

10.6. De schadelijke gevolgen van de leer dat geloof een gave van God is

+ Het veroorzaakt lijdzaamheid

Je kunt er niets aan doen, je kunt immers niet uit jezelf geloven. Het is wachten op God, het is hopen of God het behaagd om de wedergeboorte in je te bewerken om je daardoor het geloof te schenken. Het is wachten op de bijzondere roeping, maar Je weet niet zeker of die roeping zal komen, immers je bent uitverkoren of je bent niet uitverkoren, je lot ligt al vast. En wat je ook doet, dat kun je niet veranderen.

Je kan niet zomaar komen, dan misleid je, jezelf. Je kunt niet zomaar God op zijn woord nemen. Je kunt niet zomaar op grond van de algemene roeping tot God komen. Er moet eerst wat met je gebeuren. Als je toch komt zonder de calvinistische bekeringservaring te hebben ondergaan, dan is je geloof niet zaligmakend.

Deze gevaarlijke denkbeelden zijn het gevolg van de dwaling dat geloof een gave van God is.

+ Geloof wordt een ervaring

Geloof wordt een ervaring in plaats van simpelweg God op zijn woord nemen. Je weet dat je het ware zaligmakende geloof hebt ontvangen als je een aantal ervaringen hebt ondergaan. Te beginnen met een diepe overtuiging van zonden en daarna een soort verlichting of een persoonlijk woord van God waarbij God de schuld van je afneemt en je een innerlijke verzekering geeft dat je het ware geloof hebt ontvangen.

Dit doet denken aan de gnostiek. Je wordt niet behouden door in geloof te vertrouwen op het volbrachte werk van Christus en op zijn beloften. Nee, in plaats daarvan wordt je behouden door een aantal belevingen. Die ervaringen zijn reddend.

+ Ervaring eisen en prediken

Je kunt alleen behouden worden als God je het zaligmakende geloof schenkt. Het komt er op aan dat je het kunt herkennen wanneer het komt. En dat je kunt onderscheiden tussen historisch geloof, dat niet meer is dan iets voor waar houden en het ware zaligmakende geloof. Om daarin tegemoet te komen heeft men de ervaring van de wedergeboorte beschreven. Met een lijst van kentekenen van de wedergeboorte. Die lijst heeft een aantal Bijbelse aanknopingspunten, maar over het algemeen gaat men veel verder dan de Schrift. Ook leest men bepaalde ervaringen, die anderen hebben gehad, in, in de Schrift.

Zie hoofdstuk 12, punt 12.2.2.

+ Afzetten tegen bewust Jezus aannemen

Omdat men van mening is dat het geloof een gave van God is en dat het reddend geloof bestaat uit een aantal ervaringen, is men fel tegen het bewust aannemen van Jezus.

Alsof een verlangen om behouden te worden genoeg zou zijn om behouden te worden. Als je de voorgeschreven bekeringsweg niet ondergaat, dan houdt je jezelf voor de gek. God simpelweg op zijn woord nemen en doen wat er staat is zelfmisleiding. Lezen dat Jezus zegt "Komt tot Mij en neemt mijn juk op u" (Mattheus 11:28,29) en dan vervolgens tot Jezus bidden "Heer ik kom tot U, voortaan wil ik u dienen" kan niet. In geloof de deur van je hart voor Jezus open doen en Jezus uitnodigen om je leven binnen te komen als Redder en Heer, daarbij steunend op de belofte van Jezus dat Hij binnen zal komen als jij bidt, kan niet (Openbaring 3:20). Calvinisten geloven niet dat Jezus deze belofte zal nakomen. Je kunt volgens hen alleen het koninkrijk binnen gaan via een proces van bekering en wedergeboorte. In de Engelstalige wereld spreken calvinisten met afkeuring over "easy believism". En over "decisionism" en "one prayerism". Alsof een enkel gebed tot Jezus niet genoeg zou zijn om behouden te worden. Dat deed de dief aan het kruis bijvoorbeeld toen hij Jezus vroeg "Gedenkt mijner als gij in uw koninkrijk komt". Voor een uitgebreide bespreking van de felle kritiek van de nieuwe calvinisten op het tot de Heer leiden van mensen, zie bijlage D.

Alleen dit al maakt het calvinisme tot een dodelijke vijand van de evangelische beweging.

Zie hoofdstuk 9 over geloof en bekering.

Zie ook hoofdstuk 12 over de zekerheid van het geloof, speciaal punt 12.2.

11. De orde des heils

Een belangrijk punt in de calvinistische theologie is de orde des heils. Het is een term die vooral binnen het calvinisme bekend is. Er wordt mee bedoeld dat je in het behouden worden van een mens in chronologische volgorde verschillende stappen kunt onderscheiden. Eerst gebeurt dit, dan gebeurt dat, en dan weer dat, enzovoorts. De orde des heils gaat over de volgorde waarin die stappen plaats hebben.

11.1. De orde des heils, calvinistisch en niet-calvinistisch

Hieronder wordt eerst de orde des heils volgens het calvinisme weergegeven en daarna de traditioneel evangelische.

Het calvinisme

1. Het begint met de voorbestemming. God kiest iemand uit om behouden te worden. Dat vindt plaats voor de grondlegging der wereld. God kiest hem zonder reden in die mens zelf. Dus niet omdat God voorziet dat die mens er uit vrije wil voor zal kiezen om in Hem te geloven.
2. Nadat die mens geboren is, roept God hem tijdens zijn aardse leven met een onwederstandelijke roeping. Op dat moment wordt hij wedergeboren.
3. Als gevolg van de wedergeboorte ontspringt het geloof in hem en bekeert hij zich.
4. Op het moment dat hij geloof ontvangt, wordt hij door God gerechtvaardigd.
5. Als Jezus terug komt, wordt hij verheerlijkt.

Het traditioneel evangelische standpunt

1. God besluit om een bepaald mens te scheppen.
2. God weet en voorziet dat die mens uit vrije wil er voor zal kiezen om in Hem te geloven.
3. Omdat God dat weet, rekent God hem tot de uitverkorenen en bestemd hem tot het ontvangen van allerlei zegeningen, zoals het behoud, het eeuwige leven en gelijkvormigheid aan Christus. Zie hoofdstuk 6.
4. Nadat die mens geboren is, komt er een moment dat God hem aanspreekt en roept.
5. Zoals God wist, gaat hij uit vrije wil op die roeping in en stelt hij zijn vertrouwen op Jezus.

6. Op het moment dat hij in Jezus gelooft, bewerkt de Geest van God, in antwoord op zijn geloof, de wedergeboorte in hem.
7. Op het moment dat hij gelooft, wordt hij ook gerechtvaardigd door God. God rekent hem zijn geloof tot gerechtigheid.
8. Als Jezus terugkomt wordt hij verheerlijkt. Hij krijgt een verheerlijkt lichaam, toegang tot de nieuwe hemel en aarde, etc.

11.2. Het belangrijkste verschil

Het belangrijkste verschil is het verschil in de volgorde tussen de wedergeboorte en het tot geloof komen. Wat komt er eerst? Wordt je eerst wedergeboren en komt als gevolg daarvan het geloof. Of geloof je eerst en wordt je als gevolg daarvan wedergeboren.

Het calvinisme leert dat eerst de wedergeboorte plaats heeft en dat als gevolg daarvan het geloof in iemand wordt gelegd door Gods Geest (het geloof is een gave van God). De traditionele evangelical leert dat iemand eerst uit vrije wil besluit om zijn geloof op Jezus te stellen en dat in antwoord op zijn geloof de Geest van God de wedergeboorte in hem bewerkt.

Calvinistisch: geloof is het gevolg van de wedergeboorte.

Traditioneel evangelisch: geloof is de oorzaak van de wedergeboorte.

Dit lijkt een zinloos theoretisch en theologisch vraagstuk te zijn, maar dat is het niet. Daar komen we op terug in punt 11.4. Voor we dat doen, zullen we eerst onderzoeken welke opvatting over de orde des heils overeenkomt met de Bijbel.

11.3. Wat is de Bijbelse volgorde?

11.3.1. De calvinistische opvatting is niet Bijbels

De calvinistische opvatting over de orde des heils is gebaseerd op andere calvinistische leerstellingen, zoals de leer over de onmacht van de mens, de onwederstandelijke roeping, en het geloof als gave van God. We hebben in de voorgaande hoofdstukken gezien dat deze leerstellingen niet Bijbels zijn. De calvinistische opvatting over de onmacht van de mens is niet volledig, het feit dat God zelf bij ieder mens die onmacht doorbreekt wordt genegeerd. De calvinistische leer over de onwederstandelijke roeping en het geloof als gave van God zijn volledig in strijd met de Schrift. (Zie de hoofdstukken 1,2,3,4 en 10.)

Daarmee valt het fundament onder de calvinistische orde des heils weg.

Er is geen overtuigende onderbouwing vanuit de Schrift voor de calvinistische opvatting over de orde des heils te geven. Die onderbouwing is er wel voor de evangelische opvatting.

11.3.2. De evangelische opvatting is wel Bijbels

Net zoals de calvinistische opvatting over de orde des heils steunt op een aantal andere calvinistische leerstellingen, steunt de evangelische opvatting over de orde des heils ook op een aantal leerstellingen. Onder meer op de Bijbelse leer dat God elke mens genade geeft, zodat hij of zij vrij voor of tegen God kan kiezen (hoofdstuk 1). En de leer dat de roeping van God weerstaan kan worden (hoofdstuk 2) en dat uitverkiezing is op grond van voorzien geloof (hoofdstuk 7). En dat geloven iets is, wat je zelf doet (Hoofdstuk 10).

Daarnaast zijn er nog teksten die bevestigen dat de wedergeboorte volgt op het tot geloof komen.

+ De levendmaking is door het geloof

Wedergeboren worden is levend gemaakt worden. Het is de overgang van de dood naar het leven. Je bent geestelijk dood en je ontvangt nieuw leven. De Bijbel gebruikt het beeld van de opstanding.

In Kolossenzen 2:12 staat dat we levend gemaakt zijn door het geloof. We zijn levend gemaakt door middel van het geloof. We zijn leven gemaakt door Gods Geest in antwoord op ons geloof.

"In Hem zijt gij ook met een besnijdenis, die geen werk van mensenhanden is, besneden door het afleggen van het lichaam des vlezes, in de besnijdenis van Christus, daar gij met Hem begraven zijt in de doop. In Hem zijt gij ook mede opgewekt door het geloof⁵¹ aan de werking Gods, die Hem uit de

⁵¹ In de HSV wordt gesproken over 'het geloof van de werking van God'. Deze vertaling is echter twijfelachtig. Een betere vertaling is 'geloof in de werking van God'. Ik citeer uit de Studiebijbel: "Hoewel de 'werking van God' kan worden opgevat als oorzaak of bron van het geloof, gaat het hier om geloof in die werking (kracht) van God (vgl. Fil. 3:9-11). Datgene waarin men gelooft, wordt in het Grieks wel vaker met een zgn. genitivus aangegeven ('geloof van...' met de betekenis 'geloof in...', bv. Rom. 3:26; Gal 2:16,20; 3:22)" (Bron: Studiebijbel van het CvB, het deel met Galaten tot en met Filemon, blz. 467). Bovendien als je vertaalt met "geloof van de werking van God" wordt het wartaal. Kan "een werking" geloof hebben? Geloof is iets wat alleen personen kunnen, onpersoonlijke zaken als "de werking van God" kunnen niet geloven.

doden heeft opgewekt. Ook u heeft Hij, hoewel gij dood waart door uw overtredingen en onbesnedenheid naar het vlees, levend gemaakt met Hem, toen Hij ons al onze overtredingen kwijtschold" (Kolossenzen 2:11-13).

De Bijbel zegt dat de levendmaking, dat de geestelijke opstanding door het geloof is. *"In hem zijt gij mede opgewekt, door het geloof ..." (Kolossenzen 2:12)*

Op het moment dat we geloofden schold God ons onze overtredingen kwijt. Vergeving en rechtvaardiging zijn door het geloof. Hier staat dat we levend gemaakt werden met Christus, op het moment dat God ons vergaf. *"Ook u heeft Hij levend gemaakt met Hem, toen Hij ons al onze overtredingen kwijtschold" (Kolossenzen 2:13).*

+ Een veranderd hart volgt op de bekering

Eerst jezelf bekeren en dan bewerkt de Geest van God, in antwoord op die geloofsstap, de wedergeboorte in je. Die volgorde zien we ook in Deuteronomium 30.

Eerst bekering en daarna wordt het hart besneden.

"Wanneer dan al deze dingen over u komen, de zegen en de vloek, die ik u voorgehouden heb, en gij dit ter harte neemt te midden van al de volken, naar wier gebied de HERE, uw God, u verdreven heeft, en wanneer gij u dan tot de HERE, uw God, bekeert en naar zijn stem luistert overeenkomstig alles wat ik u heden gebied, gij en uw kinderen, met geheel uw hart en met geheel uw ziel – dan zal de HERE, uw God, in uw lot een keer brengen en Zich over u erbarmen; Hij zal u weer bijeenbrengen uit al de volken, naar wier gebied de HERE, uw God, u verstrooid heeft. Al waren uw verdrevenen aan het einde des hemels, de HERE, uw God, zal u vandaar bijeenbrengen en vandaar halen; de HERE, uw God, zal u brengen naar het land, dat uw vaders bezeten hebben, gij zult het bezitten en Hij zal u weldoen en u talrijker maken dan uw vaders. En de HERE, uw God, zal uw hart en het hart van uw nakroost besnijden, zodat gij de HERE, uw God, liefhebt met geheel uw hart en met geheel uw ziel, opdat gij leeft." (Deuteronomium 30:1-6)

+ **Geloof leidt tot leven, niet leven leidt tot geloof**

"maar deze zijn geschreven, opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God, en opdat gij, gelovende, het leven hebt in zijn naam" (Johannes 20:31)

Gelovende heb je het leven. Als je gelooft dan ontvang je het nieuwe leven. Er staat niet: "opdat gij het leven ontvangende, het geloof hebt in zijn naam."

Telkens wordt in het Johannes evangelie gezegd dat geloof leidt tot leven. Niet andersom.

+ "*opdat een ieder, die gelooft, in Hem eeuwig leven hebbe.*" (Johannes 3:15)

+ "*opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe.*" (Johannes 3:16)

+ "*wie in de Zoon gelooft, heeft eeuwig leven*" (Johannes 3:36)

+ "*Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, wie mijn woord hoort en Hem gelooft, die Mij gezonden heeft, heeft eeuwig leven en komt niet in het oordeel, want hij is overgegaan uit de dood in het leven.*" (Johannes 5:24)

+ "*Want dit is de wil mijns Vaders, dat een ieder, die de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft, eeuwig leven hebbe, en Ik zal hem opwekken ten jongsten dage.*" (Johannes 6:40)

+ "*Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Wie gelooft, heeft eeuwig leven.*" (Johannes 6:47)

+ "*Jezus zeide tot haar: Ik ben de opstanding en het leven; wie in Mij gelooft, zal leven, ook al is hij gestorven*" (Johannes 11:25)

Eerst drinken **en dan** zal het water dat Jezus geeft, in hem worden tot een fontein van water, dat springt ten eeuwige leven.

"maar wie gedronken heeft van het water, dat Ik hem zal geven, zal geen dorst krijgen in eeuwigheid, maar het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem worden tot een fontein van water, dat springt ten eeuwigen leven." (Johannes 4:14)

Eerst tot Jezus komen en dan ontvang je leven.

"en toch wilt gij niet tot Mij komen om leven te hebben" (Johannes 5:40)

Eerst in Jezus geloven, eerst het vlees van Jezus eten en zijn bloed drinken (= geloven). En dan ontvang je eeuwig leven.

"Ik ben het levende brood, dat uit de hemel nedergedaald is. Indien iemand van dit brood eet, hij zal in eeuwigheid leven; en het brood, dat Ik geven zal, is mijn vlees, voor het leven der wereld." (Johannes 6:51)

"Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven en Ik zal hem opwekken ten jongsten dage" (Johannes 6:54)

"Gelijk de levende Vader Mij gezonden heeft en Ik leef door de Vader, zo zal ook hij, die Mij eet, leven door Mij." (Johannes 6:57) Die Mij eet, die zal leven door Mij.

De Israëlieten in de woestijn die door slangen waren gebeten, konden genezen worden door op de verhoogde koperen slang te zien (Numeri 21:6-9). Dit werd hun door Mozes gezegd. Als ze het werkelijk geloofden dan handelden ze er naar. Dan gingen ze naar de slang toe en keken ze er naar. En op dat moment genas God hen.

Wij zijn ook dodelijk ziek vanwege de zonde. Er is genezing door je vertrouwen op het offer van Jezus te stellen. Dat zegt de Bijbel. Als je dat werkelijk gelooft dan doe je dat ook. En als je dat doet dan wordt je genezen, dan ontvang je de vergeving van zonden en wordt je wedergeboren, wordt je levend gemaakt (Johannes 3:14,15).

Eerst je geloof tonen door naar de koperen slang te gaan en er naar te kijken. Eerst je geloof tonen door Jezus aan te nemen, je vertrouwen op Hem te stellen en je te laten dopen. En dan zul je behouden worden. Dan zul je wedergeboren worden.

Door het geloof Jezus aannemen, maakt je tot een kind van God (Johannes 1:12,13) want in antwoord op die geloofsstap bewerkt Gods Geest de wedergeboorte in je.

+Het behoud is door het geloof

De Bijbel zegt uitdrukkelijk dat het behoud door het geloof is.

"want door genade zijt gij behouden, door het geloof"⁵² (Efeze 2:8)

Gij zijt behouden door het geloof.

Het behoud is een ruim begrip. De kern is de vergeving van zonden, maar het bestaat uit meerdere onderdelen. Naast de vergeving der zonden is er ook de aanneming tot zonen, het ontvangen van de Geest van het zoonschap, het ontvangen van de Heilige Geest, de wedergeboorte en de komende verlossing van het lichaam. Al deze dingen ontvang je door het geloof.

Je wordt een kind van God, door het geloof

"Want gij zijt allen zonen van God, door het geloof, in Christus Jezus." (Galaten 3:26)

Je ontvangt de belofte des Geestes, door het geloof

"Zo is de zegen van Abraham tot de heidenen gekomen in Jezus Christus, opdat wij de belofte des Geestes ontvangen zouden door het geloof." (Galaten 3:14)

⁵² Efeze 2:8,9 is besproken in het vorige hoofdstuk, in hoofdstuk 10. Daar is aangetoond dat deze tekst niet zegt dat het geloof een gave is. Niet het geloof is een gave, maar het behouden worden.

"Bekeert u en gij zult de gave des Heiligen Geestes ontvangen" (Handelingen 2:38)

Je wordt door God gerechtvaardigd, door het geloof

"Zo zij u dan bekend, mannen broeders, dat door Hem u vergeving van zonden verkondigd wordt; ook van alles, waarvan gij niet gerechtvaardigd kondt worden door de wet van Mozes, wordt ieder, die gelooft, gerechtvaardigd door Hem" (Handelingen 13:38,39)

En je wordt levend gemaakt door het geloof

"In Hem zijt gij ook mede opgewekt door het geloof"⁵³ (Kolossenzen 2:12,13)

Conclusie

Alle zegeningen die bij het behoud horen, zijn het gevolg van het geloof. Kortom het behoud, met alles wat het behoud omvat, is door het geloof!

Ook de wedergeboorte is daarom door het geloof. Want de wedergeboorte is onderdeel van het behoud. *"Want door genade zijt gij behouden, door het geloof" (Efeze 2:8).*

11.4. De schadelijke gevolgen van de calvinistische opvatting over de orde des heils

+ Verschuiving van geloof naar wedergeboorte.

Het gevolg is een verschuiving van de Bijbelse nadruk op geloof, naar de wedergeboorte.

Dat is logisch. Want volgens het calvinisme start alles met de wedergeboorte. Dat zet de kettingreactie van het behoud in de gang. Maar dat is niet de nadruk van de Bijbel. Overal in de evangeliën ligt de nadruk op geloof en bekering, de enige uitzondering is Johannes 3⁵⁴. Geloof, geloof, geloof is het refrein. Dat is ook het geval in de verslagen van de inhoud van de apostolische prediking, die in het boek Handelingen staan.

⁵³ In de HSV wordt gesproken over 'het geloof van de werking van God'. Deze vertaling is echter twijfelachtig. Een betere vertaling is 'geloof in de werking van God'. Ik citeer uit de Studiebijbel: "Hoewel de 'werking van God' kan worden opgevat als oorzaak of bron van het geloof, gaat het hier om geloof in die werking (kracht) van God (vgl. Fil. 3:9-11). Datgene waarin men gelooft, wordt in het Grieks wel vaker met een zgn. genitivus aangegeven ('geloof van...' met de betekenis 'geloof in...', bv. Rom. 3:26; Gal 2:16,20; 3:22)" (Bron: Studiebijbel van het CvB, het deel met Galaten tot en met Filemon, blz. 467). Bovendien als je vertaalt met "geloof van de werking van God" wordt het wartaal. Kan "een werking" geloof hebben? Geloof is iets wat alleen personen kunnen, onpersoonlijke zaken als "de werking van God" kunnen niet geloven.

⁵⁴ Maar het gedeelte over de wedergeboorte wordt in hetzelfde hoofdstuk direct gevolgd door de prediking van het geloof (Johannes 3:14-18).

+ **Passiviteit**

Het gevolg van de calvinistische opvatting over de orde des heils is passiviteit. Een mens is volgens het calvinisme onmachtig om te geloven, het geloof is het gevolg van de wedergeboorte en op het wedergeboren worden kan een mens geen enkele invloed uitoefenen.

Je kunt God niet zomaar op zijn woord nemen. Je kunt niet zomaar op de algemene roeping ingaan, je moet onwederstandelijk geroepen worden. Er moet eerst wat met je gebeuren, voordat je tot Jezus kan komen. Zie voor een verdere bespreking hoofdstuk 12, punt 12.2.2.

De vraag is niet meer: "wat moet ik doen om behouden te worden". De vraag is "wat moet er met mij gebeuren om behouden te worden".

12. Zeker zijn van je behoud

Geloofszekerheid heb je als je van jezelf weet dat je behouden bent.

In dit hoofdstuk wordt eerst uiteengezet wat de Bijbel over geloofszekerheid zegt en daarna wordt het probleem dat het calvinisme met geloofszekerheid heeft, besproken.

12.1. De Bijbel over geloofszekerheid

Het is Gods bedoeling dat we geloofszekerheid hebben

*"En dit is het getuigenis: God heeft ons eeuwig leven gegeven en dit leven is in zijn Zoon. Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet. Dit heb ik u geschreven, die gelooft in de naam van de Zoon Gods, **opdat gij weet, dat gij eeuwig leven hebt.**" (1 Johannes 5:11-13)*

Johannes schreef met het doel dat zijn lezers zouden weten dat ze eeuwig leven hadden ontvangen: *"dit heb ik u geschreven, die gelooft opdat gij weet, dat gij eeuwig leven hebt"*

Geloofszekerheid is de normale situatie binnen de gemeente van Jezus Christus

De apostelen doen in hun brieven aan de gemeente niet aan "onderscheidend" prediken. Ze gaan er vanuit dat al de geadresseerden behouden zijn. Neem bijvoorbeeld de brief aan de Filippenzen. Paulus gaat er simpelweg van uit dat God een goed werk in hen is begonnen. *"Hiervan toch ben ik ten volle overtuigd dat Hij, die **in u** een goed werk is begonnen, dit ten einde toe zal voortzetten, tot de dag van Christus Jezus"* (Filippenzen 1:6).

We moeten wel bedenken dat ieder die in de tijd van het Nieuwe Testament lid was van een plaatselijke gemeente, dat was geworden door een besliste en persoonlijke belijdenis van Jezus als Heer in de waterdoop. Daarom ging Paulus er in zijn brieven aan plaatselijke gemeenten van uit dat zijn lezers ware gelovigen waren.

Het is zeer simpel

De Bijbel zegt: *"Wie gelooft heeft eeuwig leven"* (Johannes 6:47, 5:24, 3:36). Ik geloof, dus heb ik eeuwig leven. En *"Wie de Zoon heeft, heeft het leven, wie de Zoon niet heeft, heeft het leven niet"* (1 Johannes 5:12). Ik heb de Zoon, dus heb ik het leven.

Hoe kom je aan de Zoon? Door Hem in geloof aan te nemen (Johannes 1:12). Door Hem uit te nodigen je leven binnen te komen. Jezus zegt: "*Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij.*" (Openbaring 3:20). Jezus komt binnen als je de deur voor Hem opent, als je Hem aanneemt. Zie hoofdstuk 9.

Als iemand Jezus uitnodigt om zijn leven binnen te komen, dan komt Hij ook. Want Hij heeft gezegd dat Hij dat zal doen: "*indien iemand ... de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen*". Als we Jezus uitgenodigd hebben ons leven binnen te komen, dan is Hij er ook. Dat weten we, niet op grond van gevoelens of ervaringen, maar op grond van Gods belofte: "Als jij opent dan kom Ik naar binnen".

Als iemand de naam des Heren aanroept dan wordt hij behouden. "*want al wie de naam des Heren aanroept, zal behouden worden*" (Romeinen 10:13).

Ons geloof is gebaseerd op het geschreven woord van God. Op de beloften uit Gods woord.

*"dit heb ik u **geschreven** ... opdat gij weet dat gij eeuwig leven hebt"* (1 Johannes 5:13)

Zie het hoofdstuk 9, het hoofdstuk over geloof en bekering.

De grond voor onze zekerheid van behoud

De basis voor onze geloofszekerheid zijn de feiten en de beloften uit Gods woord.

De feiten

De Bijbel verklaart dat Jezus voor alle mensen is gestorven (Zie hoofdstuk 5). Dus ook voor mij. Dat is een feit, zo is het, dat zegt de Bijbel. Jezus is het Lam van God dat de zonde der wereld wegneemt (Johannes 1:29).

We lezen ook dat God alle mensen het heil aanbiedt (Openbaring 22:17). Hij roept allen op zich te bekeren. God heeft ons in de Bijbel schriftelijk uitgenodigd. Ook dat is een feit.

Op grond van deze feiten uit de Bijbel weten we: het is voor ieder mens en iedereen mag komen, het is ook voor mij.

De beloften

+ "*Wie tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen*" (Johannes 6:37)

Jezus wijst niemand af die tot Hem komt

+ *"Al wie de naam des Heren aanroept zal behouden worden"* (Romeinen 10:13)

Als je de naam van Jezus aanroept dan zul je behouden worden. Dat geldt voor ieder mens, let op het *"al wie"*.

+ *"Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij."* (Openbaring 3:20)

Als jij Jezus uitnodigt je leven binnen te komen als Verlosser en Heer, dan komt Hij ook. Als jij de deur opent dan komt Jezus binnen.

De basis voor geloofszekerheid ligt niet in onszelf maar in het werk van Christus.

Hij is gestorven voor alle mensen, dus ook voor mij. Dat geloof ik, daar stel ik mijn vertrouwen op. Daar leun ik op. Daar dank ik God voor. Daar ga ik in het geloof opstaan.

En de basis voor geloofszekerheid ligt in de uitnodiging van God. God biedt elke mens het behoud aan. *"Komt allen tot mij ... en neemt mijn juk op u."* (Mattheus 11:28.29), *"En wie dorst heeft, kome, en wie wil, neme het water des levens om niet"* (Openbaring 22;17). Jezus nodigt me uit. Ik ben tot Hem gekomen en ik weet op grond van zijn belofte dat Hij me ontvangen heeft.

Wanneer kun je zekerheid hebben?

(1) Je hebt zekerheid dat je een kind van God bent, omdat je het goede hebt gedaan

Je hebt jezelf aan Jezus toevertrouwd. (Johannes 1:12, Openbaring 3:20, Mattheus 11:28 , Handelingen 16:31, enzovoorts). Zie hoofdstuk 9, over geloof en bekering.

(2) Je hebt zekerheid van behoud, omdat je op dit moment het goede doet

Je vertrouwt op het offer van Jezus dat Hij gebracht heeft voor de zonden. *"Zie het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt", "en Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor die der gehele wereld."* (Johannes 1:29, 1 Johannes 2:2). De zonde der wereld, dus ook jouw zonden (Zie hoofdstuk 5). Je gelooft dat dit waar is en daar vertrouwt je op. Daar ga je in geloof op staan: "Dank uw wel Heer dat uw Zoon ook een verzoening is voor mijn zonden."

"Wie gelooft heeft eeuwig leven" (Johannes 6:47, 5:24, 3:36). Ik geloof, dus heb ik eeuwig leven.

(3) En er is een begin van gehoorzaamheid in je leven

Naast wat hierboven onder (1) en (2) is gezegd, is er ook een begin van gehoorzaamheid in je leven. Als je, je geloof op Jezus hebt gesteld, als je Jezus hebt aangenomen dan gaan er dingen veranderen in je leven. Als dat niet het geval is, dan is er iets mis met je geloof. Zie hoofdstuk 9, punt 9.3, daar wordt het verschil tussen dood en levend geloof uitgelegd.

Samenvattend. Ik weet dat ik behouden ben want ik doe het goede, ik vertrouw op het offer van Christus. En ik heb het goede gedaan, ik ben ingegaan op Gods aanbod. Ik heb me bekeerd, ik heb Jezus aangenomen. Daarom weet ik zeker dat ik behouden ben. Prijst de Heer!

"En dit is het getuigenis: God heeft ons eeuwig leven gegeven en dit leven is in zijn Zoon. Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet.

Dit heb ik u geschreven, die gelooft in de naam van de Zoon Gods, opdat gij weet, dat gij eeuwig leven hebt." (1 Johannes 5:11-13)

De Bijbel spreekt ook over het getuigenis van Gods Geest.

Op het moment dat we ons vertrouwen op Jezus stellen komt de Heilige Geest in ons wonen. We ontvangen de Geest van het zoonschap door welke wij roepen: Abba, Vader (Romeinen 8:15). Gods Geest getuigt met onze geest dat we kinderen van Hem zijn. Je hart gaat uit naar God, er is een dorst naar God en een honger naar Gods woord en de gemeenschap met Hem.

Het getuigenis van Gods Geest kan niet de basis zijn voor onze geloofszekerheid, omdat het getuigenis niet altijd even krachtig is. Soms lijkt het wel weg te zijn, als we bijvoorbeeld fysiek of emotioneel uitgeput zijn. Of als we lijden aan een depressie⁵⁵. Of als we niet vervuld zijn met Gods Geest. De kracht van het innerlijke getuigenis hangt in grote mate af van onze wandel in geloof en gehoorzaamheid. Als we niet met ons gehele hart voor Jezus leven, als er onbeleden zonde is, als we in eigen kracht voor God proberen te leven in plaats van door geloof te wandelen en als we het contact met Hem onvoldoende onderhouden, dan zijn we niet vervuld met Gods Geest. Of we God ervaren, hangt voor een belangrijk deel af van de mate waarin we vervuld zijn met Gods Geest⁵⁶. Christenen die voor hun heilszekerheid voornamelijk steunen op het innerlijke getuigenis van Gods Geest, twijfelen daarom meestal voortdurend aan hun behoud, want als het gevoel weg is dan twijfelen ze er aan of ze wel een kind van God zijn. Dan leven ze "in het gemis." Maar ook als het gevoel bij tijden weg is, moeten we in geloof blijven staan op de feiten en de beloften uit Gods woord⁵⁷.

Aangevochten geloofszekerheid

Onze geloofszekerheid kan aangevochten worden, maar ook dan moeten we blijven staan op het Woord van God. Lees bijvoorbeeld Johannes 6:47: "*wie geloof, heeft eeuwig leven*". Dat is de

⁵⁵Depressie kan verschillende oorzaken hebben. Het kan een geestelijke oorzaak hebben, bijvoorbeeld onbeleden zonde (Psalm 51) of een occulte binding. Het kan simpelweg het gevolg van moeilijke omstandigheden zijn, dan wordt het een reactieve depressie genoemd. En het kan ook een psychische ziekte zijn, dat wordt het een endogene depressie genoemd.

⁵⁶Zie voor een Bijbelstudie over de vervulling met de Heilige Geest:

<http://www.bijbelschool.nl/transfer/baslhg6.htm>

⁵⁷Zie de Bijbelstudie over geloof, gevoel en ervaring en mystiek. Met name de eerste vijf hoofdstukken. <http://www.toetsalles.nl/html/doc/mystieka.htm>

waarheid, dat zegt Gods Woord, dat staat er zwart op wit. Wie gelooft, heeft eeuwig leven. Ik geloof **du**s heb ik eeuwig leven. We moeten niet op ons gevoel leven, ons gevoel kan op en neer gaan⁵⁸. Ons gevoelsleven wordt door allerlei factoren beïnvloed, bijvoorbeeld door onze gezondheid.

Als je het niet zeker weet

Misschien weet je niet het moment waarop je voor het eerst je vertrouwen op Jezus hebt gesteld, maar dat is op zich niet belangrijk. Als je maar van jezelf weet dat je op dit moment steunt op het offer van Jezus Christus. Het kan zijn dat je twijfelt of je de Heer ooit hebt aangenomen. Dan kun je daar mee naar de Heer gaan. Hij kent ons hart en is welwillend en genadig (Psalm 145:8). Hij komt tegemoet in zwakheid. Je kunt bidden: "Heer ik weet niet of U mijn leven al binnen bent gekomen, maar als dat nog niet het geval is, dan vraag Ik U om dat nu te doen." Dat kun je met geloof bidden, want als iemand de deur voor Jezus opent **dan komt Hij binnen**. God is geen man dat Hij liegen zou (Numeri 23:19). Jezus doet altijd wat Hij belooft: als jij opent dan komt Hij binnen. Dat is zo of je daar een gevoelservaring bij hebt of niet.

12.2. Het calvinisme heeft een groot probleem met geloofszekerheid

Het calvinisme heeft structureel een ernstig probleem met geloofszekerheid.

12.2.1. J.C. Sproul als illustratie van het probleem

Naast John Piper is R.C. Sproul de voornaamste leider van de opleving van het calvinisme in Amerika. Hieronder staat een citaat waarin Sproul vertelt over zijn worsteling met geloofszekerheid. Uit zijn verhaal wordt pijnlijk duidelijk hoe de leerstellingen van het calvinisme geloofszekerheid bijna onmogelijk maken. Dit is het citaat. De Nederlandse vertaling volgt er na.

"A while back I had one of those moments of acute self-awareness ... and suddenly the question hit me: "J.C. Sproul, what if you are not one of the redeemed? What if your destiny is not heaven after all, but hell?" Let me tell you that I was flooded in my body with a chill that went from my head to the bottom of my spine. I was terrified.

I tried to grab hold of myself. I thought, "Well, it's a good thing that I'm worried about this. Only true Christians care about salvation." But then I began to take stock of my life, and I looked at my performance. My sins came pouring into my mind, and the more I looked at myself, the worse I felt. I thought, "Maybe it's really true. Maybe I'm not saved after all"

I went to my room and began to read my Bible. On my knees I said, "Well here I am. I can't point to my obedience. There is nothing I can offer ... I know that some people flee to the cross to escape hell

⁵⁸ Zie deze Bijbelstudie over de relatie tussen geloof, gevoel en ervaring. De eerste vijf hoofdstukken. <http://www.toetsalles.nl/html/doc/mystieka.htm> .

... I could not be sure about my own heart and motivation. Then I remembered John 6:68 Peter was also uncomfortable, but he realized that being uncomfortable with Jesus was better than any other option”

(Bron: R.C. Sproul, “Assurance of Salvation” uit Tabletalk, Lionier Ministries Inc, November 1989, p.20.)

Hier is de vertaling: *"Enige tijd terug had ik één van die momenten van scherp zelfbewustzijn ... plotseling kwam met grote kracht de vraag op me af: "R.C. Sproul, wat als je niet één van de verlostten (uitverkorenen) bent? Wat als je bestemming uiteindelijk niet de hemel maar de hel is?" Ik zeg je dat koude rillingen over mijn lichaam stroomden, van mijn kruintje tot de onderkant van mijn ruggengraat. Ik werd doodsbang. Ik probeerde de controle over mezelf terug te krijgen. Ik dacht: "Wel, het is een goed teken dat ik hier bezorgd over ben. Alleen ware christenen maken zich zorgen over hun behoud." Maar toen begon ik te kijken naar hoe ik het deed als christen. En toen ik dat deed stroomden mijn zonden mijn gedachten binnen. En hoe meer ik zag, des te slechter voelde ik me. Ik dacht: "Misschien is het echt waar. Misschien ben ik uiteindelijk toch niet behouden." Ik ging naar mijn kamer en begon de Bijbel te lezen. Terwijl ik knielde zei ik: "Wel, hier ben ik. Ik kan niet naar mijn gehoorzaamheid wijzen. Er is niets dat ik kan aanbieden .. Ik weet dat sommige mensen naar het kruis vluchten om te ontsnappen aan de hel Ik kon niet zeker zijn van mijn hart en mijn motivatie. Toen herinnerde ik mij Johannes 6:68 Petrus voelde zich ook niet op zijn gemak, maar hij realiseerde zich dat 'niet op je gemak zijn met Jezus' beter was dan elke andere optie."*

Zie wat leerstellingen als “God die voor de schepping al soeverein besloten heeft wie verloren zullen gaan en wie behouden zullen worden” en “Jezus is alleen voor de uitverkorenen gestorven” en “geloof is een gave van God”, voor effect hebben op deze bekende calvinistische Bijbelleraar.

De vraag bij hem is niet meer “geloof ik in Jezus”, maar “ben ik één van de uitverkorenen?”

En vervolgens gaat hij kijken of hij kentekenen van de wedergeboorte in zichzelf vindt. Omdat hij niet gelooft in het woord van God dat verklaart dat Jezus voor de zonden van de gehele wereld, en dus ook voor die van hem, is gestorven, kan hij in het woord van God geen steun vinden. Hij kan niet zeggen: "Jezus is gestorven voor de zonden der gehele wereld, dus ook voor mijn zonden, dank U wel daarvoor Heer, ik stel mijn vertrouwen op het offer van uw Zoon." Nee, hij moet de grond voor zijn zekerheid in zijn eigen leven vinden.

De calvinisten kijken in hun zoektocht naar zekerheid in twee richtingen. Er is een stroming die vooral kijkt naar de eigen innerlijke ervaringen. En er is een stroming die vooral kijkt naar iemands levensverandering. Sproul doet beiden.

Hij kijkt of hij levensverandering ziet bij hemzelf. Hij kijkt naar zijn prestaties, naar zijn vooruitgang op het gebied van heiliging. Daar vindt hij geen grond. Op zich is dat wonderlijk. Was hij dan in al die jaren, sinds zijn bekering, geestelijk niets gegroeid? Want als je christen wordt dan komt er een proces van afleggen en aandoen op gang (Kolossenzen 3:5-17). Was er dan in zijn leven na al die jaren geen “beginsel” van gehoorzaamheid zichtbaar, geen enkele geestelijke groei? Maar goed, hij ontdekt blijkaar geen levensverandering in hemzelf. Dus daar vindt hij geen steun.

Als calvinist kan hij natuurlijk ook niet simpelweg steunen op het feit dat hij in Jezus gelooft, want dat geloof kan niet meer zijn dan tijdgeloof of historisch geloof⁵⁹.

Hij kijkt ook naar zijn beleving, naar wat er in zijn hart omgaat. Hij constateert bij zichzelf dat hij bezorgd is over zijn heil. Daar vindt hij wat troost in, want, zo denkt hij, alleen echte christenen zijn bezorgd over hun heil. De redenering is dan: Ik ben bezorgd over mijn heil, dus ben ik een echte christen. Ik vraag me af hoe Sproul er bij komt dat alleen echte christenen bezorgd zijn over hun heil? Waarop baseert hij dat? De Bijbel lijkt het anders te zeggen⁶⁰. Maar ook dat biedt hem uiteindelijk geen troost, want, zo bedenkt hij, er zijn mensen die uit angst voor de hel naar Jezus toe vluchten. Je zou zeggen: wat is daar mis mee? Paulus motiveerde immers zijn oproep tot bekering met de aankondiging van de dag des oordeels (Handelingen 16:30,31). Maar Sproul vindt dat blijkbaar een aanwijzing dat het geloof niet echt is.

Tenslotte vindt hij nog wat grond voor hoop, want zekerheid kun je dit niet noemen. In Johannes 6:60,66 staat dat vele van zijn volgelingen zich van Jezus afkeerden omdat Hij over Zichzelf zei dat Hij uit de hemel was neergedaald. Sproul veronderstelt dat Petrus zich daarom ook niet op zijn gemak voelde bij Jezus. Maar, zo stelt Sproul, Petrus wilde ondanks dat toch niet bij Jezus weg gaan. Sproul verwijst naar Johannes 6:68. *"Here, tot wie zullen wij heengaan? Gij hebt woorden van eeuwig leven; en wij hebben geloofd en erkend, dat Gij zijt de Heilige Gods"*. Hij vindt steun voor zijn zekerheid in het feit dat hij net als Petrus niet bij Jezus weg wil gaan.

Het evangelie is bij Sproul bijna verdwenen achter de dwalingen van het calvinisme. Het simpele evangelie dat luidt: God heeft de wereld lief, daarom heeft Hij zijn Zoon gezonden als redder der wereld. De Here Jezus heeft aan het kruis de straf voor de zonde van alle mensen op zich genomen. Wie wil kan nu behouden worden. Het enige wat God vraagt is geloof en bekering. Jezus klopt op de deur van je hart, nodig Hem uit binnen te komen en Hij zal komen. Stel je vertrouwen op Hem. Keer je af van je eigen weg, ga tot Jezus en neem zijn juk op je. Belijdt hem als Heer.

Sproul zou zich af moeten vragen? Heb ik dat gedaan? Heb ik mijn vertrouwen op het offer van de Here Jezus gesteld, heb ik Jezus aangenomen, heb ik de deur voor Jezus geopend.

In plaats daarvan worstelt hij met de vraag: ben ik één van Gods uitverkorenen. En wat voor bewijs heb ik daarvan in mijn leven.

Tot zover de bespreking van Sprouls worsteling met geloofszekerheid. Als aanvulling volgt hieronder een verslag over een door Sproul georganiseerde conferentie. Het gaat om Sproul's *Ligonier National Conferentie*. John Piper was één van de sprekers. Er waren ongeveer 5000 bezoekers aanwezig. De conferentie werd gehouden van 15 tot en met 17 Juni, in Orlando, Florida. Ik citeer uit zijn verslag (de vertaling volgt): *John Piper ... described himself as "a seven point Calvinist" ... (and said) that no Christian can be sure he is a true believer, hence there is an ongoing need to be dedicated to the Lord*

⁵⁹ Zie punt hieronder 12.2.2, punt G. Waar uitleg wordt gegeven over historisch en tijd geloof.

⁶⁰ Neem bijvoorbeeld de gevangenenbewaarder uit Filippi (Handelingen 16). Die was bezorgd over zijn heil, daarom vroeg hij aan Paulus en Silas wat hij moest doen om behouden te worden. Op het moment dat hij dat vroeg was hij nog niet bekeerd, terwijl hij toch bezorgd was over zijn heil.

and deny ourselves so that we might make it. (We must endure to the end in faith if we are to be saved) Yet when it comes right down to it, within a Reformed perspective God uses fear of hell to motivate Christians to live for Him.

My heart is heavy when I write this from Orlando. I feel such a burden for the people there.

Why? Because their theology makes assurance impossible. It (lack of assurance) permeated the whole conference. (Bron. Robert N. Wilkin. "Ligonier National Conference." The Grace report, July 2000.).

Hier is de vertaling: *"John Piper ... omschreef zichzelf als "een zevenpunts calvinist ... (en hij zei) dat geen enkele christen er zeker van kan zijn dat hij een ware gelovig is, vandaar de permanente noodzaak om toegewijd te zijn aan de Heer en om onszelf te verloochenen, zodat we het zullen halen. (Als we behouden willen worden moeten we tot het einde volharden in het geloof). Ten diepste wordt vanuit een Calvinistisch standpunt vrees voor de hel gebruikt om mensen te motiveren om voor Jezus te leven. Mijn hart is zwaar terwijl ik dit schrijf uit Orlando. Ik heb zo'n last voor de mensen daar. Waarom? Omdat hun theologie geloofszekerheid onmogelijk maakt. Dit - gebrek aan geloofszekerheid - doortrok de gehele conferentie." (De onderstrepingen zijn van mij)*

12.2.2. De oorzaak van het probleem

Het structurele probleem van het calvinisme met geloofszekerheid is het logische gevolg van de basisleerstellingen van het calvinisme. Hoe consequenter men de calvinistische leer neemt, des te moeilijker is het om geloofszekerheid te hebben.

A. Is het wel voor mij

Het calvinisme gelooft dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven. Je weet niet of je uitverkoren bent. Dus je weet niet of Jezus wel voor jou is gestorven.

Daar komt nog bij dat je niet eenvoudig in kan gaan op de evangelie uitnodiging. Want het calvinisme heeft die deur toegesloten door het onderscheid tussen de algemene en de bijzondere roeping. "Ja, er staat inderdaad dat allen mogen komen, maar dat is slechts de algemene roeping. Een mens kan daar uit zichzelf niet op ingaan. Er moet wat met je gebeuren. Je kan het niet zomaar aannemen." Het aannemen en er je geloof op stellen zonder dat je er wat rondom beleeft, betekent dat je geloof niet het ware geloof is.

Zo heeft het calvinisme effectief de deur toegesloten. Door de leer over de beperkte verzoening is de boodschap dat Jezus voor ieder mens en dus ook voor jou is gestorven uitgeschakeld. Door de leer over de onmacht van de mens, in combinatie met het onderscheid tussen algemene roeping en bijzondere roeping, zijn de Bijbelse uitnodigingen tot het heil zo goed als krachteloos gemaakt. (Deze dwalingen zijn weerlegd in hoofdstuk 1 tot en met 5)

Het gevolg is dat je er alleen kan weten of het ook voor jou is, als God op de één of andere manier jou persoonlijk duidelijk maakt dat je bij de uitverkorenen hoort.

B. Passiviteit

De leer van het calvinisme over de onmacht van de mens leidt tot passiviteit. Een mens kan volgens het calvinisme niet uit zichzelf geloven. Het geloof moet je gegeven worden. Het wachten is op de onwederstandelijke roeping, met als gevolg daarvan de wedergeboorte en het geloof.

Je kan dus als mens niets doen. Je kunt niet anders doen dan afwachten en hopen dat God je uitverkoren heeft tot behoud, want alleen in dat geval zal tijdens je leven de onwederstandelijke roeping komen.

Vaak wordt de raad gegeven om vooral veel om een nieuw hart te bidden en ijverig de Bijbel te lezen en naar de kerk te gaan. Maar dat lijkt me, in het calvinistische systeem, niet meer dan een fopspeen. Een fopspeen die wordt gebruikt om wanhopige mensen wat misplaatste hoop te geven, want je bent uitverkoren of je bent het niet. Dat lag al vast voor je geboren werd. En of je bidt of niet heeft daar geen invloed op. Er gebeurt toch met je, wat God besloten heeft.

C. Een voorgeschreven bekeringsweg

De enige manier waarop je er achter kan komen of je uitverkoren bent, is als je het werk van Gods Geest in je leven opmerkt. Zekerheid van behoud is alleen mogelijk als je bij jezelf herkent dat je wedergeboren bent en het ware geloof hebt ontvangen.

Dit leidt automatisch tot praktische vragen als: Hoe herken je de wedergeboorte? Hoe herken je het ware geloof?

Het calvinisme geeft als antwoord op deze vragen, **dat je een bepaalde bekeringservaring moet hebben gehad**. En wel een bekeringservaring die verloopt via het schema ellende-verlossing. Je moet eerst je ellende beleven en daarna je verlossing ervaren. Je moet eerst diep overtuigd worden van zonden en van de onmogelijkheid om uit jezelf rechtvaardig te worden bij God. Dit wordt wel "een zondaar worden" genoemd. Daarna moet je een ervaring krijgen waarbij je beleeft dat je zonden

vergeven worden⁶¹. Dan valt de last van de zondeschuld van je af. Dan krijg je een innerlijk getuigenis dat je vergeven bent.

Deze dingen kun je niet zelf opwekken, het moet je overkomen, het moet letterlijk "over je komen".

In verschillende stadia van uitwerking kom je dit schema bij alle⁶² calvinisten tegen. Dat is logisch omdat het vanuit de calvinistische leer onvermijdelijk is dat je hier in terecht komt. De enige weg om tot geloofszekerheid te komen is jezelf te onderzoeken. Onderzoeken of God het soevereine werk van de wedergeboorte in je heeft verricht. En als je dat in jezelf opmerkt, dan mag je hoop hebben dat je "veranderd" bent.

Als we dit schema toetsen aan de Bijbel dan zien we dat een dergelijk schema niet in de Bijbel te vinden is. In de Bijbel wordt geen strak schema voorgeschreven in de vorm van eerst "dit" en dan "dat". Eerst moet je dit beleven en daarna dat. Uiteraard kan God wel zo werken. Maar het calvinisme gaat verder dan de Bijbel, als het stelt dat elke bekering volgens dit schema moet plaats hebben.

Hoe probeert het calvinisme de eigen bekeringsweg vanuit de Bijbel te bewijzen?

De calvinistische bekeringsweg is meer gebaseerd op ervaringen van mensen die vroeger tot geloof zijn gekomen, dan op de Bijbel. Het enige wat het calvinisme kan doen is op enkele Bijbelgedeelten wijzen waar je een aanknopingspunt voor hun schema in zou kunnen zien.

Om te beginnen wijst het op enkele Bijbelse voorbeelden. Voorbeelden waar men de eigen bekeringsweg in meent te herkennen. Maar als je nauwkeurig leest wat er staat en als je let op het verband, dan blijkt dat men de eigen bekeringsweg er in legt. Dan zijn er nog een enkele teksten waar het vaak op wijst. We zullen beginnen met de voorbeelden.

De bekering van de stokbewaarder, de gevangenebewaarder

“Doch plotseling kwam er een zware aardbeving, zodat de grondvesten der gevangenis schudden; en terstond gingen alle deuren open en de boeien van allen raakten los. En de bewaarder, uit zijn slaap opgeschrikt, zag de deuren der gevangenis openstaan, trok zijn zwaard en was op het punt zelfmoord te plegen, in de waan, dat de gevangenen ontsnapt waren. Maar Paulus riep met luider stem: Doe uzelf geen kwaad, want wij zijn allen hier! En hij liet licht brengen, sprong naar binnen en wierp zich, bevende over al zijn leden, voor Paulus en Silas neder. En hij leidde hen naar buiten en zeide: Heren, wat moet ik doen om behouden te worden?” (Handelingen 16:26-30)

⁶¹ Je moet eerst God ontmoeten als de Rechter. Voor de vierschaar van het geweten. En daarna moet je God ontmoeten als Vader. Waardoor je weet dat je er bij hoort.

⁶² Met uitzondering van een groep calvinisten die de Dordtse Leerregels heeft geneutraliseerd door een versie van de verbondstheologie. Dit wordt besproken in punt 12.4.

De stokbewaarder beeft over al zijn leden (Handelingen 16:29). Hier leest het calvinisme de eigen bekeringsweg in. Het denkt dat het beven veroorzaakt werd door diep schuldbesef en overtuiging van zonde. Met als gevolg wanhoop. Wanhoop die zo groot is dat de stokbewaarder op het punt stond om zichzelf te doden. Maar dit staat er niet, het calvinisme leest meer in de tekst dan er staat. Om te beginnen staat er niet waarom de stokbewaarder beefde over al zijn leden. Waarom hij beefde moet je daarom uit het verband opmaken. En het verband wijst in een andere richting. De calvinistische uitleg vindt geen steun in het verband waarin de tekst staat. De stokbewaarder stond garant met zijn eigen leven voor de gevangenen. Als ze zouden ontsnappen dat zou hij gestraft worden. Hij zag de deuren van de gevangenis openstaan en hij ging er logischerwijs vanuit dat de gevangenen ontsnapt waren. Daarom wilde hij zelfmoord plegen. Om de wrede uitvoering van zijn straf voor te zijn.

De stokbewaarder was van de ene schrik in de andere gegaan. Eerst de aardbeving en vervolgens, zo veronderstelde hij, de ontsnapping van de gevangenen. Het is logisch dat hij stond te trillen op zijn benen, dat hij beefde over al zijn leden.

Intussen was tot hem doorgedrongen dat de boodschap die Paulus en Silas brachten de waarheid was. Hij wist van de uitdrijving van de boze geest bij de slavin (Handelingen 16:16-18), dan was er het wonderlijke geloof van Paulus en Silas die met kapot geslagen rug in de gevangenis God loofden (Handelingen 16:25). Vervolgens een aardbeving die de gevangenis niet deed instorten, maar die wel alle deuren open deed gaan (Handelingen 16:26). En daarna nog het onbegrijpelijke feit dat de gevangenen niet weggelopen waren (Handelingen 16:28). Het ene bovennatuurlijke feit na het andere. Hij was tot erkenning der waarheid gekomen en daar handelde hij naar, door Paulus en Silas met grote eerbied te behandelen en door hen te vragen naar de weg tot behoud.

De Joden die op de Pinksterdag diep in hun hart waren getroffen

“Toen zij dit hoorden, werden zij diep in hun hart getroffen, en zij zeiden tot Petrus en de andere apostelen: Wat moeten wij doen, mannen broeders?” (Handelingen 2:37)

Het is ook hier weer vergezocht om in de uitdrukking “diep in het hart getroffen” de bekeringsweg van het calvinisme te lezen.

Bovendien gaat het hier niet om een algemeen zondebesef vanwege het overtreden van Gods geboden. Het gaat hier om één concrete zonde. Namelijk de verwerping van de Messias. Jezus, de Messias, was gekomen, maar het Joodse volk had hem laten kruisigen. Door de toespraak van Petrus drong tot hun door dat ze hun eigen Messias hadden gekruisigd. Het is logisch dat ze daardoor diep in het hart waren getroffen en dat ze vroegen: wat moeten we nu doen, wat moeten we doen om hiervan gered te worden?

Ook als we naar andere bekeringsverhalen in de Bijbel kijken, blijkt daar niets van het bekeringschema van het calvinisme. Denk aan de kamerling uit Ethiopië. Hij erkende dat Jezus de Zoon van God was en liet zich dopen. Vlak nadat hij het evangelie had gehoord en aangenomen (Handelingen 8:26-38). Of denk aan de moordenaar aan het kruis. Hij erkende dat hij terecht vanwege

zijn misdaden door de overheid ter dood was veroordeeld. Hij wist ook dat hij schuldig was tegenover God. Hij wist dat de andere misdadiger en hij alle reden hadden om God te vrezen. En hij erkende ook dat Jezus onschuldig was. Dat bleek uit zijn terechtwijzing van de andere misdadiger aan het kruis en uit zijn verzoek aan Jezus. Hij geloofde ook dat Jezus door God gezonden was en dat het voor Jezus met de dood niet afgelopen was. Hij wist en erkende dat Jezus koning was en op weg was naar zijn koninkrijk. Daarom deed hij een beroep op Jezus. *“En hij zeide: Jezus, gedenk mijner, wanneer Gij in uw Koninkrijk komt. En Hij zeide tot hem: Voorwaar, Ik zeg u, heden zult gij met Mij in het paradijs zijn.”* (Lucas 23:42,43). Zie hoe snel het antwoord kwam. Het is maar één stap tot Jezus. Waar is in deze geschiedenis de bekeringsweg van het calvinisme? Die is er niet.

Tot zover de Bijbelse voorbeelden waarin het calvinisme de eigen bekeringsweg inleest. Er zijn nog enkele teksten die worden aangevoerd. Die zullen we nu bespreken.

+ Een tekst waar berouw als voorwaarde voor behoud wordt genoemd

"Komt dan tot berouw en bekering, opdat uw zonden uitgedelgd worden, opdat er tijden van verademing mogen komen van het aangezicht des Heren, 20 en Hij de Christus, die voor u tevoren bestemd was, Jezus, zende" (Handelingen 3:19,21)

Op het eerste gezicht lijkt het alsof het calvinisme in het woord berouw een bouwsteen heeft voor het bekeringschema. Maar berouw in de Bijbel heeft niet zozeer met emotie te maken als wel met een verandering van gedachten. Dat zie je bijvoorbeeld in de gelijkenis over de twee zonen. De ene zoon wilde niet, maar hij kreeg berouw en ging toch (Mattheus 21:30).

“En deze antwoordde en zeide: Ik wil niet, maar later kreeg hij berouw en ging toch.”

Hij kwam tot inkeer, zag in dat hij verkeerd deed en veranderde zijn gedrag. Daarom wordt in de HSV en de SV in plaats van berouw het woord inkeer gebruikt in Handelingen 3:19⁶³.

⁶³ In de verzen daarvoor heeft Petrus zich opnieuw tot de Joden gewend. Hij houdt hen voor dat ze in Jezus hun eigen Messias gedood hebben (Handelingen 3:13-15). Precies zoals hij dat de Joden ook op de pinksterdag heeft voorgehouden. *“Deze Jezus die gij gekruisigd hebt”* (Handelingen 2:36).

Zij hebben hun Messias Jezus verworpen en gedood. De oproep tot berouw en bekering gaat over deze ene grote zonde. Als ze dat doen, als ze hun houding tegenover Jezus veranderen en Hem alsnog als Messias aanvaarden, zullen hun zonden uitgedelgd worden. En als ze dat massaal, als volk, zullen doen, dan zal God Christus opnieuw tot hun zenden en dan zal het vrederijk op aarde aanbreken. Dan zal het volk niet alleen geestelijk hersteld, maar ook politiek verlost worden. Dit gaat dus niet over schuld die het gevolg is van de overtreding van de wet.

Het Griekse woord dat hier vertaald is met berouw heeft niet zozeer met gevoelens te maken. Het heeft meer te maken met een verandering van gedachten. Ze moeten hun gedachten over Jezus veranderen. In plaats van hem af te wijzen, moeten ze Hem erkennen als de Messias. En die innerlijke verandering moet blijken in hun gedrag. Dan moeten ze zich laten dopen en de geboden van Jezus onderhouden.

Het woord bekering in onze Nederlandse vertalingen. is de vertaling van twee Griekse woorden. Het ene is metanoia en het tweede is epistrophe. Metanoia betekent letterlijk “veranderen van gedachten”

In de NBG'51 staat berouw, in de HSV en de SV inkeer. Het Griekse woord metanoia dat in Handelingen 3:19 met berouw of inkeer is vertaald, betekent letterlijk: “van gedachten veranderen”. Hier kun je de calvinistische bekeringsweg niet in lezen.

Bovendien is berouw niet hetzelfde als schuldbesef, als overtuiging van zonde.

+ **Wet doet zonde kennen**

“Daarom, dat uit werken der wet geen vlees voor Hem gerechtvaardigd zal worden, want wet doet zonde kennen.” (Romeinen 3:20)

‘De wet is dus een tuchtmeester voor ons geweest tot Christus, opdat wij uit geloof gerechtvaardigd zouden worden.’ (Galaten 3:24)

Wet doet zonde kennen, betekent dat je door de wet te kennen beseft dat je een zondaar bent. En dat je beseft dat je door netjes te leven niet gerechtvaardigd kan worden. Met als gevolg dat je open komt te staan voor de boodschap over de rechtvaardiging door het geloof. Zo stuurt de wet je in de richting van Christus. Deze verzen zeggen niets over gevoel, dit zegt iets over inzicht⁶⁴.

en epistrophe betekent letterlijk "veranderen van gedrag". Soms betekent het zelfs letterlijk omkeren, terugkeren. Als je die twee woorden samenvat is bekering een verandering van gedachten die leidt tot een verandering in gedrag.

In de tekst uit Handelingen (3:19) wordt de werkwoordsvorm van beiden woorden gebruikt. Het Grieks dat vertaald is met tot berouw komen gaat over het veranderen van gedachten. En het Grieks dat hier vertaald is met bekering, gaat over een verandering van gedrag.

⁶⁴ Paulus zegt deze dingen niet in een discussie over de vraag over de juiste bekeringsweg. Zowel Romeinen 3:20 als Galaten 3:24 staan in een bespreking over de juiste manier om gerechtvaardigd te worden. Niet door werken der wet, maar door het geloof. Die boodschap riep de vraag op: als je dan niet door werken der wet gerechtvaardigd kan worden, wat is dan het nut van de wet? In deze verzen geeft Paulus daar antwoord op.

Deze boodschap was speciaal van belang voor de Joden. Die kenden de wet van Mozes en ze dachten dat ze door uiterlijk de letter van de wet na te leven voor God rechtvaardig konden worden (Romeinen 9:30-32).

In deze verzen zegt Paulus niet dat een mens alleen bekeerd kan worden als hij diep door de wet overtuigd wordt van zijn schuld tegenover God. Ook in de Bijbelse voorbeelden van mensen die zich bekeren, komt dat niet terug. Het kardinale punt is dat ze Jezus erkennen als Heer, dat ze zichzelf aan Hem onderwerpen. “En terwijl zij onderweg waren, kwamen zij bij een water, en de kamerling zeide: Zie, daar is water; wat is ertegen, dat ik gedoopt word? En hij zeide: Indien gij van ganser harte gelooft, is het geoorloofd. En hij antwoordde en zeide: Ik geloof, dat Jezus Christus de Zoon van God is.” (Handelingen 8:36,37)

Ieder die vertrouwd is met evangelisatie onder buitenkerkelijke mensen weet dat er nog meer redenen zijn waarom mensen aangetrokken worden tot Jezus. Daar ben ik zelf een voorbeeld van. Ik was in contact gekomen met occulte zaken. Als gevolg daarvan werd ik gekweld door boze geesten. Ze zeggen wel eens dat in doodsnood zelfs atheïsten beginnen te bidden. Dat was in mijn geval ook zo. In mijn nood heb ik tot Jezus geroepen: "Help Jezus". Ik bad dus tot Jezus, waar ik eigenlijk zo goed als niets van wist. Jezus hielp me onmiddellijk. Ik was Hem daar buitengewoon dankbaar voor en wilde meer van Hem weten. Ik heb een Bijbel opgezocht en toen heb ik voor het eerst van mijn leven in de Bijbel gelezen. Jezus had zich aan mij geopenbaard door me onmiddellijk uit te redden. Ik wist daarom uit eigen ervaring dat Jezus realiteit was. Ik las daarom met grote belangstelling het Mattheus evangelie en werd getroffen door de persoon van Jezus, zijn ontferming, zijn wijsheid, zijn macht, zijn eerlijkheid, etc. Al lezende vroeg ik mij af of het ook voor mij zou zijn. Toen kwam ik Mattheus 11:28 tegen waar Jezus zegt: "Komt allen tot Mij". Daar had ik geen speciale gevoelens bij, ik las alleen dat Jezus zei dat iedereen tot Hem mocht komen. Allen, dus ook ik. Gelukkig was ik nog nooit een calvinist tegengekomen en daarom heb ik Jezus simpelweg op zijn woord genomen. Zoals je ook in het normale menselijke verkeer mensen die je vertrouwt op hun woord neemt. Ik ging er automatisch vanuit dat Jezus meende wat Hij zei. Toen heb ik tegen Jezus gezegd "Ik komt tot U, voortaan wil ik U dienen". En dat was dat. Het begin van veertig jaar leven met God. Ik heb vlak daarna evangelische christenen opgezocht en me bij hen gevoegd. Bedenk dat ik nauwelijks iets wist. Ik wist alleen dat Jezus realiteit was, dat Hij geweldig was, intussen was me door lezing van het evangelie duidelijk geworden dat Hij de Zoon van God was. En ik had het besluit genomen om Hem te volgen en dat had ik ook tegen Hem gezegd. Enige tijd na mijn bekering bezocht ik een Bijbelstudie in de baptistengemeente en ik heb toen aan de Bijbelstudieleider gevraagd: "Dat kruis van Jezus, waarom was dat eigenlijk?" Er was weinig inzicht in zonde, er was geen inzicht in het plaatsvervangend sterven en toch was ik bekeerd en wedergeboren. God werkt niet zo rechtlijnig als het calvinisme ons wil doen geloven.

Dat is mijn getuigenis, maar zo zou ik er nog vele kunnen vertellen. Ik heb vele jaren de basisbijbelstudie in een baptistengemeente verzorgd. Daar werden mensen die tot geloof waren gekomen, onderwezen. Ik heb de meesten van hen gevraagd hoe ze tot geloof waren gekomen. Dat was zelden of nooit volgens het schema van het calvinisme. Terwijl deze mensen op dat moment Jezus beleden en door hun veranderde leven en door de vrucht die ze droegen voor God bevestigden dat ze ware gelovigen waren. Uiteraard zijn ervaringen van mensen niet doorslaggevend als het om het vaststellen van de juiste leer gaat. Maar ik zeg dit om mijn evangelische broeders te waarschuwen voor het overnemen van de calvinistische leerstellingen, want het calvinistische bekeeringschema is hier onverbreeklijk mee verbonden.

+ De tekst over droefheid naar Gods wil die leidt tot bekering

"Want al heb ik u door mijn brief bedroefd, ik heb er geen spijt van. Mocht ik er spijt van gehad hebben, ik zie, dat die brief u, indien al, dan toch slechts tijdelijk bedroefd heeft; thans verblijdt het mij, niet, dat gij bedroefd zijt geworden, maar dat de droefheid u tot inkeer heeft gebracht; want gij zijt bedroefd geworden naar Gods wil, zodat gij generlei nadeel van ons hebt geleden. Want de droefheid naar Gods wil brengt onberouwelijke inkeer tot heil, maar de droefheid der wereld brengt de dood. Want zie toch, wat juist deze ervaring van droefheid naar Gods wil u gebracht heeft: welk

een ernst, meer nog, verontschuldiging, verontwaardiging, vrees, verlangen, ijver, bestraffing. Gij hebt in allen dele doen blijken, dat gij zuiver stondt in deze zaak. Daarom, indien ik u al geschreven heb, dan was het niet om hem, die onrecht begaan, of om hem, die onrecht geleden had, maar opdat uw zorg voor ons bij u openbaar zou worden voor het aangezicht Gods. ” (2 Korinthe 7:8-11)

Deze tekst wordt binnen het calvinisme naar voren gebracht als bewijs voor de eigen speciale bekeringsweg. Maar ook in dit vers leest het calvinisme meer dan er staat.

Ten eerste gaat het hier niet over de bekering ten leven, het gaat niet over de bekering waardoor je behouden wordt. Paulus had een brief naar de gemeente te Korinthe gestuurd waarin hij hen scherp had terecht gewezen omdat ze iemand die ernstig en openlijk zondigde, door samen te leven met de vrouw van zijn vader, in hun midden tolereerden (1 Korinthe 5:1-12). De gemeente had dit ter harte genomen en had er wat aan gedaan. Ze waren tot inkeer gekomen⁶⁵ (2 Korinthe 2:5-10).

Toen ze de vermaning van Paulus kregen, was tot hun doorgedrongen dat ze ernstig te kort geschoten waren. Daar waren ze bedroefd over. Dat ze daar bedroefd over werden was goed, dat was naar Gods wil. Die droefheid heeft hen aangezet om er wat aan te doen. En daarom zegt Paulus dat ze in allen dele hebben doen blijken dat ze zuiver stonden in deze zaak.

Het gaat hier dus niet om de bekering ten leven. Hier worden christenen aangesproken die tekort geschoten zijn in de uitoefening van de tucht.

En bovendien gaat het hier niet over zondebesef, het gaat over droefheid. Er zijn sommige zaken waar we als christen terecht bedroefd over moeten zijn en die droefheid is heilzaam want het zet aan tot inkeer en gedragsverandering. Maar je gaat verder dan de Schrift als je droefheid tot een vereist deel van de bekeringsweg maakt. In de verslagen van bekeringsen die in de Bijbel staan wordt droefheid zelfs niet genoemd.

+ Het geloof door de liefde werkende

“Want in Christus Jezus vermag noch besnijdenis iets, noch onbesneden zijn, maar geloof, door liefde werkende.” (Galaten 5:6)

Tot mijn verbazing wezen mensen uit calvinistische achtergrond mij op deze tekst, ter ondersteuning van hun opvatting over de bekeringsweg en wat het ware zaligmakende geloof is. Calvinisten wijzen soms op deze tekst, niet als ondersteuning van de eerste fase van hun bekeringsweg, maar ter ondersteuning van de tweede fase. Het gaat niet over "het zondaar worden", het gaat volgens hen om het opmerken van het nieuwe leven in jezelf. Als je merkt dat er liefde in je is voor God en je naaste dan weet je dat je het ware geloof hebt ontvangen.

⁶⁵ Naar alle waarschijnlijkheid gaat 2 Korinthe 2:5-10 over deze kwestie. Hier is een man die gezondigd had en die door het merendeel van de gelovigen was terechtgewezen. De broeder had het blijkbaar ter harte genomen. En daarom zegt Paulus nu dat ze hem moeten vergeven, vertroosten en liefde betonen.

De redenering gaat dan als volgt. Als je het ware zaligmakende geloof hebt, dan zul je liefde in jezelf opmerken, liefde tot God en de naaste. Ik merk die liefde niet bij me op, dat betekent dat ik het ware zaligmakende geloof niet heb. Als ik zomaar God op zijn woord neem en mijn vertrouwen op Jezus stel, zonder dat ik die liefde ervaar, dan bedrieg ik mijzelf.

Deze uitleg klopt niet. Paulus zegt in dit vers dat de behoudenis niet is door de besnijdenis. Je wordt behouden door het geloof. Door een levend geloof. Door een geloof dat iets in je doet.

In de redenering op grond van deze tekst maakt het calvinisme de fout om het geloof en de vruchten van het geloof door elkaar te halen. De vrucht komt pas na het tot geloof komen. Vruchten als liefde zijn het gevolg van het tot geloof komen. “Maar de vrucht van de Geest is liefde” (Galaten 5:22). En vrucht heeft tijd nodig om te groeien.

In de calvinistische uitleg wordt het paard achter de wagen gespannen in plaats van ervoor. De Bijbelse volgorde is: eerst jezelf bekeren en dan volgt geestelijke groei en ervaring en vrucht. Dit vers geeft dezelfde boodschap als Jakobus 2:14-26. Het geloof zonder de werken is dood. Maar het is onbijbels om te wachten tot je vrucht ziet in je leven, om dan te concluderen dat je geloof hebt ontvangen. De Bijbel zegt geloof en bekeer u en breng dan werken voort die aan de bekering beantwoorden (Handelingen 26:20).

Het calvinisme kijkt naar binnen om te zien of er liefde is, of de vrucht van het geloof er is. Maar daar moet je niet naar kijken. Je moet eerst de stap in geloof doen door Jezus te aanvaarden, door je geloof op Hem te stellen (zie hoofdstuk 9) en dan zullen na enige tijd de vruchten volgen.

+ Worden als een kind

“Zij brachten ook hun kleine kinderen tot Hem, opdat Hij ze zou aanraken. Toen de discipelen dat zagen, bestrafte zij hen. 16 Maar Jezus riep ze tot Zich en zeide: Laat de kinderen tot Mij komen en verhindert ze niet; want voor zodanigen is het Koninkrijk Gods. 17 Voorwaar, Ik zeg u: Wie het Koninkrijk Gods niet ontvangt als een kind, zal het voorzeker niet binnegaan.” (Lucas 18:15-17)

Justin Peters gebruikt op zijn site deze tekst om de calvinistische bekeringsweg mee te ondersteunen. Hij legt de woorden “*wie het koninkrijk Gods niet ontvangt als een kind*” als volgt uit. Een kind is volkomen afhankelijk van zijn ouders. Het koninkrijk Gods ontvangen als een kind betekent dat je zeer diep je eigen onmacht om jezelf te redden en je totale afhankelijkheid van God voor je behoud beleeft. Als je dat beleeft, is dat de eerste stap tot toegang tot Gods koninkrijk.

Dit is werkelijk weer een bijna niet te bevatten staaltje van Schriftinleg. Een kind is inderdaad afhankelijk van zijn ouders, maar dat beseft een kind helemaal niet, een kind maakt zich juist nergens zorgen over. Je moet het koninkrijk Gods ontvangen als een kind. Een kind is goed van vertrouwen. Het neemt simpelweg aan wat door ouders of andere vertrouwde figuren tegen hem wordt gezegd. Op dezelfde simpele wijze moeten wij God op zijn woord nemen en ingaan op het evangelie aanbod. Maar zie hoe calvinist Justin Peters deze tekst verdraaid, zodat hij de tekst precies het tegenovergestelde laat zeggen van wat de tekst bedoelt te zeggen. (Voor een uitgebreidere bespreking van wat Peters doet met deze tekst, verwijs ik naar het laatste punt van Bijlage D.)

Conclusie

De enkele tekst die het calvinisme ter ondersteuning van de bekeringsweg aanvoert zeggen niet wat het er in leest.

D. Een vertekende opvatting van wat geloof is

In de praktijk wordt geloof, bij het calvinisme, een beleving. Het valt samen met het ondergaan van een bepaalde bekeeringservaring. Het geloof valt samen met het beleven van een bepaalde bekeringsweg. Als je die ervaringen hebt gehad, dan weet je daaraan dat je uitverkoren bent. Je moet ook daarna steeds dingen blijven ervaren, beleven. Als dat het geval is, dan heb je het zaligmakende geloof.

De Bijbel verstaat geheel iets anders onder geloof. Geloof in de Bijbel is God op zijn woord nemen. Voor waar houden wat Hij zegt, daar op vertrouwen en vanuit dat vertrouwen handelen. Zie het hoofdstuk over geloof en bekering, hoofdstuk 9.

E. Verschuiving van geloof naar wedergeboorte

In de boodschap van het calvinisme staat de wedergeboorte centraal en niet het geloof. Dat is ook logisch want volgens het calvinisme is niet het geloof de ingang naar het behoud, maar de wedergeboorte. Het geloof is in de leer van het calvinisme het gevolg van de wedergeboorte.

(Zie hoofdstuk 11 over de orde des heils en hoofdstuk 10.) Volgens het calvinisme begint het behoud niet met geloof, maar met de wedergeboorte. Alles draait om de wedergeboorte.

In de prediking van Jezus en de apostelen in het Nieuwe Testament staat echter het geloof centraal en niet de wedergeboorte. Keer op keer gaat het daar over het geloof als de weg tot behoud. De enige uitzondering is Johannes 3, daar staat de wedergeboorte centraal. Maar vlak na die boodschap wordt weer het geloof gepredikt als de weg tot behoud (Johannes 3:15-18). Het is niet verkeerd om over wedergeboorte te spreken, het is wel verkeerd om die boodschap in de evangelieverkondiging centraal te stellen. Dan is de Bijbelse balans weg. We zien de apostelen in het boek Handelingen het evangelie verkondigen en in die verkondiging wordt een beroep op de wil van de mens gedaan. Ze roepen de mensen op tot geloof en bekering. Over wedergeboorte wordt daar zelfs niet gesproken.

De wedergeboorte is iets wat je zelf niet kunt doen. Geloven is dat wel. De stokbewaarder vroeg aan Paulus en Silas: "Wat moet ik doen om behouden te worden?" (Handelingen 16:30).

Let op het woorden 'ik' en 'doen'. Het antwoord van Paulus was: geloof, stel je vertrouwen op Jezus en je zult behouden worden (Handelingen 16:31). Het antwoord van Paulus was niet: "je kunt niets doen, het behoud is een eenzijdig Godswerk, er moet iets met je gebeuren, je moet wedergeboren worden en dat is het soevereine werk van God dat Hij in zijn welbehagen al of niet in je zal doen. En als Hij dat doet dan zul je het geloof in jezelf opmerken."

De verschuiving van de focus in de evangelieverkondiging van geloof naar wedergeboorte geeft een verschuiving van de eigen verantwoordelijkheid van de mens om in geloof te antwoorden op de boodschap van het evangelie naar het passief wachten en hopen dat het God zal behagen om de wedergeboorte te bewerken. Het gaat niet meer om "Wat moet ik doen?", het wordt in plaats daarvan "Wat moet er met mij gebeuren?" De prediking richt zich niet meer tot de wil van de mens.

F. Kenmerkenprediking

Omdat een calvinist voor geloofszekerheid geen houvast buiten zichzelf in de feiten en de beloften van de Bijbel, kan vinden⁶⁶, blijft er voor hem niets anders over dan het zoeken van zekerheid in zichzelf. Hij moet in zijn eigen leven kijken of er kenmerken zijn die er op wijzen dat Hij het ware geloof heeft ontvangen. Zodat hij weet dat hij één van de uitverkorenen is. De leerstellingen van het calvinisme leiden automatisch tot de één of andere vorm van kenmerkenprediking.

Daarbij kijkt het calvinisme in twee richtingen. Het kijkt naar binnen en het kijkt naar het gedrag. (1) In de eerste plaats kijkt het naar het eigen innerlijke leven. Het kijkt of je de voorgeschreven bekeringservaring van ellende en verlossing hebt beleefd en of er andere kentekenen zijn van geestelijk leven. Dit speelt zich voor een groot deel af in het gevoelsleven. (2) En in de tweede plaats kijkt het calvinisme naar het gedrag. Het kijkt of er een verandering van leven is gekomen. Is er levensverandering? Is er een bepaalde graad van heiligheid en toewijding?

In Nederland ligt bij de calvinisten de nadruk op het eerste. Bij de nieuwe calvinisten, zoals bijvoorbeeld bij Paul Washer, ligt de nadruk meer op het tweede. Maar meestal probeert men zekerheid te vinden in beide richtingen. Dat zien we bijvoorbeeld in de worsteling van J.C. Sproul met geloofszekerheid (Zie hierboven, punt 12.2.1.). Je ziet hem tevergeefs steun zoeken in beide richtingen.

⁶⁶ Door de leer dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven, kan een calvinist niet simpelweg steunen op het bijbelse feit dat Jezus voor alle mensen en dus ook voor hem is gestorven. En de leer over de onmacht van de mens in combinatie met het onderscheid tussen algemene roeping en bijzondere roeping maakt dat hij ook niet zomaar God op zijn woord kan nemen.

Het gevolg van dit alles is dat je in het calvinisme het bijzondere fenomeen van de kentekenenprediking tegenkomt. We zullen hieronder eerst de kentekenenprediking bespreken die zich richt op het innerlijk en daarna de kentekenenprediking die zich richt op het gedrag.

F.1. De kenmerkenprediking die naar binnen kijkt

Het calvinisme heeft een eigen schema waarlangs de bekering moet plaatsvinden. Je moet een aantal ervaringen hebben. De kern is dat je diep van zonde overtuigd moet worden (een zondaar worden) en dat je daarna de vergeving van zonden moet beleven. Het pak moet van je schouder afvallen (Bunyan). Ook daarna moet je allerlei kentekenen van waar geestelijk leven blijven beleven. Dit schema is hierboven, onder punt C., reeds besproken en getoetst aan de Bijbel.

De calvinist moet in zichzelf kijken of hij deze bekeringservaring heeft ondergaan. Als dat niet het geval is, dan heeft hij het ware geloof niet. Maar zelfs als een calvinist iets van deze dingen in zijn eigen ervaring herkent dan zit hij nog met een probleem. Want als er eerst een diepe overtuiging van zonde moet komen, hoe weet je dan of die overtuiging van zonde die jij beleeft wel diep genoeg is. Het zou zo maar niet meer dan slechts een roepstem van God kunnen zijn (een indruk) en niet de onwederstandelijke roeping.

Het calvinisme probeert dat probleem op te lossen door weer kentekenen te geven van de kentekenen. Het kenteken is dan bijvoorbeeld berouw opgevat als een gevoel, als spijt (repentance). En vervolgens worden dan weer de kentekenen van waar berouw beschreven. Waar berouw is dan bijvoorbeeld dat je spijt hebt van je zonden, niet vanwege de negatieve gevolgen voor jou zelf, maar omdat je God verdriet gedaan hebt. In dat licht moet je bijvoorbeeld het volgende raadselachtige zinnetje uit J.C. Sprouls getuigenis over zijn worsteling met geloofs zekerheid begrijpen. "*Ik weet dat sommige mensen naar het kruis vluchten om te ontsnappen aan de hel Ik kon niet zeker zijn van mijn hart en mijn motivatie.*" Sproul denkt dat het niet geldig is als je naar het kruis vlucht, als je dat doet om te ontsnappen aan de hel. Het is alleen echt als je het uit zuivere liefde tot God doet, uit verdriet omdat je God gekwetst hebt door je zonde. Als hij bij zichzelf naar binnen keek kwam Sproul er niet uit, hij kon niet doorgronden waarom hij naar het kruis vluchtte. Hij was niet zeker van zijn hart en zijn motivatie om dat te doen. Ik citeer: "*ik kon niet zeker zijn van mijn hart en mijn motivatie*".

Zo kan het tot in het oneindige doorgaan als je zekerheid zoekt in het innerlijk. Het proces gaat oneindig door. Het geven van "kentekenen" en dan weer het geven "van kentekenen van kentekenen", waarna je vervolgens weer "kentekenen van kentekenen van kentekenen" kan geven. De kentekenen prediking is een moeras waarin je geen vaste grond vindt. Het is drijfzand.

Laten we nog even teruggaan naar het getuigenis van J.C. Sproul. In welke tekenen tracht hij steun te vinden. Het eerste is dat hij bezorgd is over zijn behoud. Ik citeer: "*Ik werd doodsbang. Ik probeerde de controle over mezelf terug te krijgen. Ik dacht: "Wel, het is een goed teken dat ik hier bezorgd over*

ben. Alleen ware christenen maken zich zorgen over hun behoud." Maar ja, dat was toch niet overtuigend genoeg, want binnen het calvinisme wordt vaak geleerd dat het niet genoeg is om uit angst voor de hel naar Jezus te vluchten, je moet komen uit zuivere liefde. Dat is hierboven zojuist besproken. Omdat het zo belangrijk is om te begrijpen citeer ik nogmaals Sproul: "*Ik weet dat sommige mensen naar het kruis vluchten om te ontsnappen aan de hel Ik kon niet zeker zijn van mijn hart en mijn motivatie*".

Dan komt hij bij een volgend kenteken. "*Ik ging naar mijn kamer en begon de Bijbel te lezen. Terwijl ik knielde zei ik: "Wel, hier ben ik. Ik kan niet naar mijn gehoorzaamheid wijzen. Er is niets dat ik kan aanbieden .. Ik weet dat sommige mensen naar het kruis vluchten om te ontsnappen aan de hel Ik kon niet zeker zijn van mijn hart en mijn motivatie. Toen herinnerde ik mij Johannes 6:68 Petrus voelde zich ook niet op zijn gemak, maar hij realiseerde zich dat 'niet op je gemak zijn met Jezus' beter was dan elke andere optie.*"

Hier moet je even over nadenken. Hij bedenkt dat Petrus zich niet op zijn gemak voelde bij Jezus, net zoals hijzelf zich niet op zijn gemak lijkt te voelen bij Jezus. En daarna verwijst hij naar Johannes 6:68. In de verzen ervoor staat dat vele discipelen Jezus de rug hebben verlaten, omdat Hij van zichzelf getuigde dat Hij het brood des levens was dat uit de hemel was neergedaald om de wereld het leven te geven (Johannes 6:60-66). Toen die discipelen vertrokken, zei Jezus tegen de apostelen: "Jullie willen toch ook niet gaan" (Johannes 6:67). Daarop gaf Petrus het antwoord waar Sproul naar verwijst. "*Simon Petrus antwoordde Hem: Here, tot wie zullen wij heengaan? Gij hebt woorden van eeuwig leven;*". Sproul bedenkt dat hij dit ook zo beleeft. Hij wil ook niet weggaan van Jezus, omdat Jezus woorden van eeuwig leven heeft. Hoe ongemakkelijk hij zich ook voelt bij Jezus. En ook dat ziet hij als een kenteken dat hij wellicht toch een ware uitverkoren gelovige is.

Zie hoe het calvinisme om houvast te vinden, moet gaan graven in het eigen hart, in de eigen motieven, in de eigen zielerorselen.

Eén van de woorden die je in calvinistische kring nog al eens tegenkomt is het woordje oprecht. Geloof op zich is niet voldoende, het moet **oprecht** geloof zijn, het moet van harte geloven zijn. Zo ook met zonden belijden. Zonde belijden op zich is niet voldoende, het moet **oprecht** belijden zijn.

En ja, wanneer weet je of je geloof en je belijden oprecht zijn. Dat weet je dus nooit, want

niemand kan zijn eigen hart helemaal doorgronden (Jeremia 17:9). Precies wat Sproul beleefde toen hij schreef "*ik kon niet zeker zijn van mijn hart*".

Eenzelfde adder zit onder het gras in de definitie die in de Heidelbergse Catechismus wordt gegeven van het ware geloof (Zondag 7, vraag 21). Daar wordt van 'het geloof dat redt' gezegd dat het een vast vertrouwen is. Gewoon vertrouwen is blijkbaar niet goed genoeg, het moet een vast vertrouwen zijn. Weet iemand het verschil tussen vertrouwen en vast vertrouwen? En wanneer is je vertrouwen vast genoeg?

Mijn vrouw wees een man die vast zat in het calvinisme op de tekst "*want al wie de naam des Heren aanroept, zal behouden worden*" (Romeinen 10:13). Zijn reactie was: "Ja dat is waar, als je de Here aanroept zul je behouden worden, maar je moet de Here wel op de juiste wijze (dat wil zeggen oprecht en vanuit de juiste motieven) aanroepen en dat kan ik niet.

Dit doet erg denken aan het orthodoxe rooms-katholicisme. Ook daar gaat het om de intentie waarmee wordt gebiecht. Die moet juist zijn. Het rooms-katholicisme kent ook het zogenaamde volmaakte berouw (berouw over de zonden enkel omwille van een pure liefde tot God). Er is een duidelijke link tussen de Gereformeerde bevindelijkheid en de Rooms-katholieke mystiek. De Gereformeerde bevindelijkheid is sterk beïnvloed door katholieke mystici⁶⁷.

Tot zover de bespreking van de kenmerkenprediking die naar het innerlijk kijkt, nu volgt de bespreking van de kenmerkenprediking die naar het gedrag kijkt.

F.2. Kenmerkenprediking die naar het gedrag kijkt

De tweede manier waarop je als calvinist kan vaststellen dat je bij de uitverkorenen behoort, is te letten op het eigen gedrag⁶⁸. In tegenstelling tot het zoeken van grond in de eigen zielerorselen zit hier een kern van waarheid in. Je kunt namelijk het geloof herkennen aan de werken. *“En ik zal u mijn geloof tonen uit mijn werken”* (Jakobus 2:18). Als je werkelijk bekeerd bent, dan moet er een levensverandering op gang komen (Jakobus 2:14-16). De Heidelbergse Catechismus spreekt in dat verband terecht over een beginsel van gehoorzaamheid, (Zie het antwoord op vraag 114). Er moet naast het geloof ook een begin van gehoorzaamheid zijn⁶⁹.

Toch moeilijk houvast vinden

Maar ook hierin is het moeilijk om houvast te vinden voor de zekerheid dat je bij de uitverkorenen hoort. Ik verwijs opnieuw naar het getuigenis van Sproul. Hij probeerde houvast in zijn

⁶⁷ De reformatorische bevindelijkheid is in grote mate beïnvloed door rooms-katholieke mystici. Niet alleen door de mystici uit de tijd van voor de Reformatie. Ook door die van na de reformatie. Zo heeft Jacobus van Lodenstein de werken van de Franse mystica Madam Guyon in het Nederlands vertaald. Maar vooral de invloed van Jean de Labadie op de bevindelijke bekerings- en ervaringschema's is groot. De Labadie was voor zijn overgang een rooms-katholiek priester. Hij was lid van de orde van de Jezuïeten. De Jezuïeten werd geleerd om met perioden nauwkeurig de bewegingen van het eigen zieleleven te beschouwen en te onderzoeken. Na zijn overgang tot de Reformatie is de Labadie dat blijven doen. Hij heeft dat overgebracht in bepaalde kringen van de gereformeerde kerk in Nederland. Als je zijn analyses van de bekeringsweg en andere staten en standen van het geestelijk leven leest, dan is het net of je een moderne zware dominee van de Gereformeerde Gemeente hoort. Voor een uitgebreide uitleg met vele citaten van De Labadie, zie het boek "Reformatie en Mystiek" van Ds. H. J. Meijerink. Een zeldzaam boek uit 1956, maar in een theologische bibliotheek of via de zoekdienst van een bibliotheek is het nog wel te vinden.

⁶⁸ In calvinistische kringen ben ik dit gezegde tegen gekomen. "Een christen herkent men aan zijn gelaat, gewaad en gepraat". Uiteraard zit hier een kern van waarheid in. In bevindelijke calvinistische kringen geeft men er wel een speciale invulling aan. Het gelaat is ernstig, het gewaad is zwart en het gepraat bestaat louter uit geestelijke dingen.

⁶⁹ De catechismus spreekt over een klein beginsel van gehoorzaamheid. Het klopt dat je begint met een klein beginsel van gehoorzaamheid, maar volgens de Bijbel moet dat wel groeien in een proces van heiliging, dat is het afleggen van alles wat bij de oude mens hoort en het aandoen van alles wat bij de nieuwe mens hoort (Kolossensen 3:5-17). En dat gaat om verandering van het gedrag, maar ook van het innerlijk.

levensverandering te vinden, maar dat lukte niet. Ik citeer: *"Maar toen begon ik te kijken naar hoe ik het deed als christen. En toen ik dat deed stroomden mijn zonden mijn gedachten binnen. En hoe meer ik zag, des te slechter voelde ik me. Ik dacht: "Misschien is het echt waar. Misschien ben ik uiteindelijk toch niet behouden (uitverkoren)."*

Sproul keek hoe hij het deed als christen en daarop stroomden allerlei zonden zijn gedachten binnen.

Aan het zoeken van zekerheid in het eigen veranderde leven zitten verschillende haken en ogen. Want (1) wanneer is de levensverandering groot genoeg om er zeker van te zijn dat je behouden bent? En (2), is het niet mogelijk om je uiterlijk van een aantal grove zonden te onthouden, terwijl je toch niet bekeerd bent? Denk aan de rijke jongeling.

Lordship salvation

Het zoeken van zekerheid in de eigen levensverandering is dus al moeilijk genoeg, maar sommige nieuwe calvinisten hebben het nog moeilijker gemaakt.

De oudere calvinisten hielden zich aan de Heidelbergse Catechismus. Er moet een (klein) beginsel van gehoorzaamheid zijn. Dat vinden vele nieuwe calvinisten onvoldoende. Ze beweren dat een bekering niet echt is als er niet een totale breuk met de zonde en de wereld is. Ze brengen een vorm van lordship salvation. De slogan en inhoud van lordship salvation is: "Jesus is Lord of all or He is not Lord at all". Als Jezus niet Heer is van je totale leven, dan is Hij helemaal niet je Heer.

Zoals zo vaak zit er in wat deze nieuwe calvinisten zeggen een kern van waarheid. Maar de Bijbelse werkelijk is veel genuanceerder.

+ Als je na je bekering doorgaat met grove zonden dan ben je niet bekeerd.

"Dwaalt niet! Hoereerders, afgodendienaars, overspelers, schandjongens, knapenschenders, dieven, geldgierigen, dronkaards, lasteraars of oplichters, zullen het Koninkrijk Gods niet beërven." (1 Korinthe 6:10)

Een dief moet stoppen met stelen. Een inbreker moet stoppen met inbreken. Een overspeler moet stoppen met overspel. Enzovoorts. Dit betekent niet dat je als christen niet kan struikelen. Het betekent dat je er niet in kan blijven leven. Dit geldt voor de grove zonden. Maar het afleggen van andere slechte gewoonten kan tijd kosten en gepaard gaan met vallen en opstaan. Denk bijvoorbeeld aan drift. Soms is er na de bekering ook een gevecht met het breken met verslavingen. Ook dat kan met vallen en opstaan gepaard gaan. De Bijbel spreekt zelf over de worsteling met de zonde, bijvoorbeeld in Romeinen 7:13-16. Paulus spreekt daar over zichzelf in de tegenwoordige tijd. Hij heeft het over zijn ervaring als christen. Als je als christen niet leert om door de Geest te wandelen dan lijdt je nederlaag in de worsteling met de zonde (Galaten 5:16). Zie ook Hebrëëën 12:4.

+ Het proces van reiniging.

Na je bekering komt er een proces van afleggen en aandoen (Kolossenzen 3:5-17, Efeze 4:17-32). Dat kost tijd. Gods Geest pakt na de bekering meestal terrein voor terrein aan.

+ Het zelfde geldt voor overgave.

Bij de bekering beseft niet iedereen ten volle wat de gevolgen van die stap zijn. Wellicht vraagt God iets van je, wellicht wil God je ergens voor inschakelen en worstel je daarmee, je deinst terug. Denk aan Jona. Misschien heb je eigen plannen en God bepaalt je bij iets anders. Een christen kan ook na zijn bekering tot diepere overgave komen. In het algemeen of op bepaalde terreinen.

+ Er zijn volgens de Bijbel vleselijke christenen (1 Korinthe 3:1-4). Ze zijn wel degelijk christen, maar nog vleselijk. De levensverandering is nog maar net begonnen of is op een bepaald laag niveau blijven hangen. In sommige opzichten leven ze nog als (onveranderde) mensen.

"En ik, broeders, kon niet tot u spreken als tot geestelijke mensen, maar slechts als tot vleselijke, nog onmondigen in Christus. Melk heb ik u gegeven, geen vast voedsel, want dat kondt gij nog niet verdragen. Ja, dat kunt gij ook nu [nog] niet, want gij zijt nog vleselijk. Want als er onder u rijd en twist is, zijt gij dan niet vleselijk, en leeft gij niet als (onveranderde) mensen? Want wanneer de een zegt: Ik ben van Paulus; en de ander: Ik van Apollos; zijt gij dan niet (onveranderde) mensen?" (1 Korinthe 3:1-4).

+ Bekering is Jezus tot Heer van je leven maken. Maar de uitwerking volgt pas na de bekering. Eerst de bekering en dan volgt de schoonmaak. Je mag komen zoals je bent. Je hoeft jezelf niet eerst op te knappen.

De oude calvinisten die een begin van gehoorzaamheid vragen staan hierin dichter bij de Bijbel, dan nieuwe calvinisten met hun "Lordship" eis.

F.3. Is er een gezonde Bijbelse kenmerken prediking?

In zekere zin wel. Je herkent een ware christen aan wat hij gelooft en aan zijn leven.

(1) Hij belijdt Jezus als Heer en steunt voor zijn rechtvaardiging op het volbrachte werk van Jezus. Toen hij de boodschap van het evangelie gehoord heeft, heeft hij gelooft dat het de waarheid is en is hij er op in gegaan. De Bijbel beschrijft dat met verschillende woorden en beelden. Hij heeft zijn vertrouwen op Jezus gesteld, Hij heeft Jezus aangenomen, Hij heeft de deur voor Jezus open gedaan, Hij heeft Jezus gevraagd om zijn leven binnen te komen en er op vertrouwt dat Hij dat ook gedaan heeft, Hij is tot Jezus gekomen en heeft Zijn juk op zich genomen, hij heeft zich bekeerd, enzovoorts. Zie hoofdstuk 9.

(2) En er is een begin van gehoorzaamheid. Hij heeft het niet alleen geloofd, hij is er ook naar gaan handelen. Jakobus 2:14,16.

Hier moeten we niet boven uitgaan.

F.4. Er staat toch: Toets jezelf?

Er staat toch in de Bijbel dat we onszelf moeten toetsen of Christus wel in ons is?

“Stelt uzelf op de proef, of gij wel in het geloof zijt, onderzoekt uzelf. Of zijt gij niet zo zeker van uzelf, dat Jezus Christus in u is? Want anders zijt gij verwerpelijk.” (2 Korinthe 13:5)

Dit is de enige plaats in het Nieuwe Testament waar de leden van een gemeente worden opgeroepen om zichzelf te onderzoeken of ze wel in het geloof zijn. Je moet wel op het verband letten. De christenen in Korinthe waren vleeselijk (1 Korinthe 3:1-4) en sommigen leefden in ernstige zonden. Ze leefden als onveranderde mensen. Paulus waarschuwt hen. Als er zulke dingen in iemands leven zijn of in je eigen leven dan is het goed om je af te vragen of je wel werkelijk bekeerd bent. Hoe je dat doet? In ieder geval niet op de calvinistische manier. Wel op de Bijbelse manier. Zie hierboven, bij punt F.3. Kijk of je ooit jezelf aan Jezus hebt toevertrouwd en onderworpen. En kijk of er een beginsel van gehoorzaamheid in je leven is. Als je jezelf niets van Gods woord en Gods geboden aantrekt, op geen enkel terrein, dan heb je een dood geloof⁷⁰ (Jakobus 2:14-16. Voor uitleg over dood en levend geloof, zie hoofdstuk 9, speciaal 9.1.3.)

G. De ingebouwde angst voor schijn geloof

In calvinistische kring stuit je telkens op de angst voor geloof dat niet zaligmakend is.

Dat is het logisch gevolg van de calvinistische leerstellingen. Het calvinisme leert dat je uit jezelf niet kunt geloven. Het geloof moet je gegeven worden. En het calvinisme leert dat er onderscheid is tussen de algemene roeping en de bijzondere roeping. Je kunt niet zomaar God op zijn Woord nemen, ongeacht of je wat voelt of niet. Je moet eerst wat beleven, je moet eerst de bijzondere roeping ontvangen die je beleeft als je de calvinistische bekeringservaring ondergaat. Het geloof is in het calvinisme niet God op zijn woord nemen. Het geloof is een ervaring, je moet een soort innerlijk getuigenis hebben dat bevestigt dat je het ware geloof hebt ontvangen.

Als je simpelweg ingaat op Gods algemene roeping, zonder dat je er wat bij beleeft, dan heb je niet het ware zaligmakende geloof. Dan heb je slechts een historisch geloof. Dan ga je met een ingebeeld hemel naar de hel. Paul Washer spreekt in dit verband over het gevaar van easybelievism en decisionism en onprayerism. Zie bijlage D.

Er is de angst dat je op grond van wat indrukken van Gods Geest ingaat op de algemene roeping. En als je dat doet dan bedriegt je jezelf. Dan is het niet meer dan historisch geloof.

In calvinistische kring wordt soms onderscheid gemaakt tussen vier soorten geloof: (1) Het ware zaligmakende geloof, (2) louter historisch geloof, (3) tijdgeloof en (4) wondergeloof.

Het ware zaligmakende geloof is het geloof waardoor je behouden wordt. Het is, volgens de Heidelbergse Catechismus, een zeker weten en een vast vertrouwen dat Christus ook voor jou gestorven is. Dan is er het historisch geloof. Je geloof dat het evangelie waar is, maar verder heeft het geen uitwerking, je stel er niet je vertrouwen op en je gaat er niet op in. Het tijdgeloof is een geloof dat er slechts tijdelijk is. Het wonder geloof gelooft in Jezus omdat het de wonderen van Jezus heeft gezien, maar het vertrouwt zichzelf niet aan Jezus toe.

⁷⁰ Voor uitleg over levend en dood geloof, zie hoofdstuk 9, punt 9.1.3.

Wat van dit onderscheid te denken?

De Bijbel maakt onderscheid tussen levend en dood geloof. Het sleutelgedeelte is Jakobus 2:14-16. Bij dood geloof werkt het geloof niets uit in je gedrag. Hierin herkennen we het 'bloot' historisch geloof. Bij levend geloof werkt het wel uit in je gedrag. Je gelooft in Jezus en je gaat er naar handelen. Er is een beginsel van gehoorzaamheid, de levensverandering is op gang gekomen. Zie de bespreking van Jakobus 2:14-16 in hoofdstuk 9, punt 9.1.3. Het is nuttig om op te merken dat het in Jakobus 2 gaat over het gedrag en niet over innerlijke belevingen.

Wat tijdgeloof betreft, daarvoor wijst men op de gelijkenis van de zaaier.

"De op steenachtige plaatsen gezaaide is hij, die het woord hoort en het terstond met blijdschap aanneemt; maar hij heeft geen wortel in zich, doch is iemand van het ogenblik; wanneer echter verdrukking of vervolging komt om der wille van het woord, komt hij terstond ten val." (Mattheus 13:20,21).

In de gelijkenis van de zaaier is er sprake van mensen die het woord met blijdschap aanvaarden maar die bij de eerste tegenslag die ze tegenkomen zich weer afkeren van het geloof. Het gaat hier over mensen die de kosten niet hebben berekend. Ze begonnen met het volgen van Jezus, tot ze er achterkwamen dat dit vervolging met zich meebrengt.

Let op het woordje "*terstond*". Als dit met iemand het geval is dan komt het snel aan het licht.

Wat het wondergeloof betreft. Er staat in de Bijbel dat een aantal mensen in Jezus geloofden omdat ze de tekenen zagen die hij deed. Ze erkenden dat Hij van God gezonden was. Maar toen Jezus van Zichzelf getuigde dat Hij de zoon van God was en dat Hij door zijn dood de wereld zou redden, namen ze daar aanstoot aan (Johannes 6). Ze wilden nog wel geloven dat Hij van God gezonden was, maar geloven dat Hij de Zoon van God is vonden ze te ver gaan (Johannes 6). Hetzelfde was het geval toen Jezus een aantal van zijn discipelen vertelde dat ze slaaf van de zonde waren en dat Hij hen vrij kon maken. Toen Hij dat tegen hen zei namen ze daar aanstoot aan en keerden ze hem de rug toe (Johannes 8:30-59). Het gaat hier over mensen die in zekere zin in Jezus geloofden, maar die niet wilden geloven dat Jezus de Zoon van God is en dat zij zondaren waren die door Jezus vrijgemaakt moesten worden. De mensen hadden wel geloof, maar wat de inhoud betreft was dat niet het ware geloof.

Dat iemand gelooft omdat hij een wonder van Jezus ziet of omdat hij van een wonder dat Jezus gedaan heeft hoort is Bijbels. Johannes heeft met het oog daarop een aantal wonderen die Jezus gedaan in zijn evangelie opgeschreven. Dat heeft hij gedaan opdat mensen daardoor in Jezus zouden gaan geloven, zodat ze door het geloof behouden zouden worden.

*"Jezus heeft nog wel vele andere **tekenen** voor de ogen zijner discipelen gedaan, die niet beschreven zijn in dit boek, maar deze zijn geschreven, opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God, en opdat gij, gelovende, het leven hebt in zijn naam" (Johannes 20:30,31)*

Het enige wezenlijke Bijbelse onderscheid is het onderscheid tussen dood en levend geloof. Dood geloof komt overeen met historisch geloof en levend geloof met het ware zaligmakende geloof. Dan heb je het gezonde en het ongezonde wondergeloof. Het ongezonde wondergeloof wil niet alles geloven wat de Bijbel over Jezus zegt. Het tijdgeloof gaat over mensen die het evangelie als waar aanvaarden, maar die als het tot hen doordringt dat het veel kost om Jezus te volgen er ogenblikkelijk mee ophouden.

12.3. Een consequente calvinist kan bijna geen zekerheid vinden in dit leven

Dat komt omdat een calvinist niet eenvoudigweg in geloof op het woord van God kan gaan staan. Hij weet niet op grond van het objectieve woord van God of Jezus voor hem is gestorven en Hij kan niet zomaar zelf beslissen om op de algemene roeping in te gaan. Dat zou "decisionism" zijn. Hij moet wachten op de bijzondere roeping en het opstarten van het bekeringsproces. Hij kan daar zelf geen invloed op uitoefenen. Het is voor een calvinist bijna onmogelijk om de stap naar God te maken. En zelfs als Hij die stap heeft gemaakt dan blijft het moeilijk omdat hij niet weet of zijn geloof wel echt is. Heeft hij wel de juiste bekeringservaring ondergaan en vertoont hij wel de juiste kentekenen van het levende geloof?

Een speciaal probleem voor de calvinisten die vooral zekerheid in hun eigen beleving en ervaring zoeken is Hebrëëën 6:4,5. *"Want het is onmogelijk, degenen, die eens verlicht zijn geweest, van de hemelse gave genoten hebben en deel gekregen hebben aan de heilige Geest, en het goede woord Gods en de krachten der toekomstige eeuw gesmaakt hebben, en daarna afgefallen zijn, weder opnieuw tot bekering te brengen,..."* In deze verzen wordt geschreven over mensen waarvan bleek dat het toch geen echte christenen waren. Het volgende wordt over deze mensen wordt gezegd:

- + Ze zijn verlicht geweest
- + Ze hebben van de hemelse gave genoten
- + Ze hebben deel gekregen aan de Heilige Geest
- + Ze hebben het goede woord Gods gesmaakt
- + Ze hebben de krachten van de toekomstige eeuw gesmaakt

Het is dus mogelijk om van de hemelse gave te genieten, deel te hebben aan de Heilige Geest en het goede woord Gods en de krachten van de toekomstige eeuw te smaken, terwijl je toch geen echte gelovige bent. Je kunt zelfs deel hebben aan de Heilige Geest en toch niet het echte geloof hebben.

Calvijn heeft het in zijn *Institutie* over een speciale soort genade die heel erg lijkt op de genade die je ontvangt als je werkelijk gelooft. Zeg maar als twee druppels water. Dit is het citaat:

"Er zal geen twijfel zijn, wanneer wij vasthouden, wat uit het vorige duidelijk moet wezen, dat er een tweevoudige soort van roeping is. Want er is een algemene roeping, door welke God door middel van de uiterlijke prediking des Woords allen gelijkelijk tot zich noodt, ook hen, wie Hij die roeping tot een reuk des doods en een oorzaak van des te zwaarder verdoemenis voorstelt. En er is ook een andere

bijzondere roeping, welke Hij gemeenlijk alleen de gelovigen waardig keurt, wanneer Hij door de inwendige verlichting zijns Geestes bewerkt, dat het gepredikte Woord zich in hun harten hecht. Maar somtijds maakt Hij ook hen daaraan deelgenoot, die Hij slechts voor een tijd verlicht, en daarna naar de verdienste hunner ondankbaarheid verlaat en met groter blindheid slaat." (Institutie, 3.24.8)

Je kunt dus volgens Calvijn door God deelgenoot worden gemaakt van de bijzondere roeping, maar dan slechts voor een tijd, waarna je met grotere blindheid word geslagen. Zeg het maar, welke genade heb jij? De "bijzondere roeping die blijft" of "de bijzondere roeping die niet blijft"?

Zelfs iemand als Paul Washer is niet helemaal zeker van zijn behoud⁷¹. Hij zegt: ik heb er goede moed op **als ik mijn bekeringservaring bestudeer** en mijn huidige leven, maar echt zeker weten doe ik het niet. Dat weet ik pas op het moment dat ik de eindstreep passeer, als ik sterf.

Dat gebeurt als je de zekerheid in jezelf zoekt en niet in de feiten en de beloften uit Gods woord. Zie hierboven punt 12.1. Jezus is voor alle mensen gestorven, dat is een feit, je gelooft dat het waar is, je vertrouwt daarop en je dankt God daarvoor. Je hebt je bekeerd, je hebt Jezus aangenomen als de Heer van je leven. Je hebt Jezus uitgenodigd je leven binnen te komen en je vertrouwt er op dat Hij dat ook gedaan heeft, naar zijn belofte. Sinds je dat gedaan hebt, is je leven veranderd. Er is een begin van gehoorzaamheid. Daarom weet je dat je op dit moment eeuwig leven hebt. *"En dit is het getuigenis: God heeft ons eeuwig leven gegeven en dit leven is in zijn Zoon. Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet. Dit heb ik u geschreven, die gelooft in de naam van de Zoon Gods, opdat gij weet, dat gij eeuwig leven hebt."* (1 Johannes 5:11-13). Blessed assurance Jesus is mine.

⁷¹ Ik citeer uit zijn boodschap *Ten Indictments Against the Modern Church*: "You see, my dear friend, I have great assurance when I study my own conversion, when I discuss it with other men, when I look over my pilgrimage of twenty-five years with Christ, I have great assurance of having come to know Him ... But even now, if I were to depart from the faith, and walk away, and keep going in that direction, into heresy, into worldliness, it could be the greatest proof that I never knew Him. That the whole thing was a work of the flesh".

"Zie je, mijn geliefde vriend, Ik heb grote zekerheid als ik mijn eigen bekering bestudeer, als ik het bespreek met andere mensen, als ik terugkijk over mijn pelgrimsreis met Christus van de voorbije 25 jaar. Maar zelfs nu, als ik me zou afkeren van het geloof, en weg lopen, en in die richting doorgaan, in ketterij, in wereldgelijkvormigheid, dat kon het grootste bewijs zijn dat ik hem nooit gekend heb, dat het hele ding (zijn hele bekeringsbeleving en zijn leven met Christus daarna) een werk van het vlees was."

Hij verwacht het niet, maar Hij sluit niet uit dat dit kan gebeuren en als het gebeurt dan bewijst dit dat zijn geloof niet echt was. Washer is er niet honderd procent zeker van of hij werkelijk uitverkoren is (uitverkoren verstaan op calvinistische wijze), dat moet uiteindelijk blijken uit zijn volharding. En of hij volhardt weet hij past aan het einde. Hij gelooft wel in de volharding der heiligen, maar daar heb je weinig aan als je niet zeker weet of je een heilige bent, want misschien ben je wel een "schijn"heilige. Iemand die deel gekregen heeft aan "de bijzondere roeping die niet blijft" (Zie het citaat van calvijn).

Je weet dat God een goed werk in je is begonnen en dat Hij dat af zal maken (Filippenzen 1:6). En je weet ook dat je het vol zult houden, want Jezus bidt voor je (Hebreen 7:25, Lucas 22:32). Jezus zal je vasthouden. Gods genade is genoeg (2 Korinthe 12:9). God geeft geen beproeving boven vermogen (1 Korinthe 10:13). Als je afdwaalt roept Jezus je terug, als je struikelt kun je door de kracht van zijn bloed weer opstaan en verder gaan. Je wordt bewaard in de kracht Gods (1 Petrus 1:5).

12.4. De uitweg die sommige calvinisten hebben bedacht

Binnen het calvinisme zijn er kerken die de kenmerkenprediking hebben gekozen als weg tot geloofszekerheid. We hebben hierboven gezien dat dit tot grote problemen leidt.

Maar er zijn binnen de stroming van het calvinisme ook kerken die een totaal andere weg hebben gekozen. Zij hebben de weg tot geloofszekerheid gevonden in het verbond. Ze hebben een speciale verbondsleer ontwikkeld, waarin de kerk in de plaats van Israël is gekomen. Er zijn twee verbonden. Het genade verbond en het werkverbond. De gedoopte leden van de gemeente zijn in het genadeverbond. En als je in het genade verbond bent dat zijn de beloften voor jou: *“Want voor u is de belofte en voor uw kinderen”* (Handelingen 2:39)

De hele vraag: “Is het wel voor mij, ben ik wel uitverkoren” speelt daarom niet. Je bent door de (kinder)doop in het verbond, dus is het voor jou. Over de vraag of je wel of niet uitverkoren bent moet je niet nadenken. Je moet niet proberen om in te dringen in de verborgenheid van Gods raadsbesluiten. Je moet simpelweg vertrouwen op datgene wat je in de kinderdoop, op grond van het genade verbond, is toegezegd.

Het doopformulier gaat nog verder want het verzekert de gedoopte kinderen (van gedoopte ouders) dat ze in feite de vergeving van zonden en de wedergeboorte al hebben. Ik citeer uit het doopformulier. *“Almachtige, barmhartige God en Vader, wij danken en loven U, dat Gij ons en onze kinderen, door het bloed van Uw lieven Zoon Jezus Christus, al onze zonden vergeven, en ons door Uw Heiligen Geest tot lidmaten van Uw eniggeboren Zoon en alzo tot uw kinderen aangenomen **hebt**, en ons dit met den Heiligen Doop bezegelt en krachtigt”*.

In het doopformulier wordt van de kinderen van de gelovigen gezegd dat God hun zonden vergeven heeft en dat God ze als zijn kinderen heeft aangenomen. Dat wordt door de kinderdoop bevestigd en bekrachtigd. Als je een kind van God bent en je zonden zijn vergeven, dan ben je wedergeboren. Het komt er, indirect, op neer dat de doop de wedergeboorte bewerkt.

Daarom gaat men in een kerk als de Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) er vanuit dat je als gedoopt kind, een kind van God bent totdat het tegendeel blijkt. Totdat iemand bewust het christelijke geloof verwerpt of kiest voor een zondige levenswandel, voor een leven in grove zonden. Dat is de praktijk. Natuurlijk wordt de kinderen wel gevraagd om hun doop te bevestigen in het belijdenis doen. Maar over bekering en het persoonlijk aannemen van Jezus wordt nauwelijks gesproken. Dat leidt gemakkelijk tot een soort verbondsautomatisme. “Ik ben gedoopt als kind, dus ik ben behouden.” Terwijl er volgens de Bijbel toch voor ieder mens een persoonlijke bekering nodig is. Dus ook de weg

van geloofszekerheid vinden op grond van het verbond is niet zonder gevaren. Bovendien is het maar zeer de vraag of de verbondstheologie wel volledig Bijbels is. Maar het zou te ver voeren om daar op deze plaats op in te gaan.

In feite hebben deze kerken in de praktijk de vijf Dordtse leerregels uitgeschakeld. Ze bewijzen er nog wel lippendienst aan. Ze staan officieel achter de drie formulieren van enigheid met hun calvinistische leringen. Maar die spelen in de vraag naar geloofszekerheid geen enkele rol. Het heil is je in het verbond toegezegd en daar moet je op vertrouwen.

Deze kerken hebben in hun officiële belijdenisgeschriften de Dordtse leerregels staan. Maar het effect van de leringen wordt volledig geneutraliseerd door hun verbondsopvatting.

Je zou je daarom af kunnen vragen of je deze kerken nog voluit calvinistisch kan noemen.

Deze oplossing is niet zonder problemen. Want velen in deze kerken gaan er vanuit dat je, omdat je gedoopt bent, automatisch een kind van God bent. Bekering en Jezus persoonlijk aannemen zijn niet nodig. Het leidt tot een soort verbondsautomatisme.

Vanuit de calvinistische kerken die de weg van de bevinding hebben gekozen is de verbondsweg ondermijnd door het invoeren van een uitwendig verbond en een inwendig verbond. Alle gedoopten zijn in het uitwendig verbond, maar alleen de uitverkoren horen bij het inwendig verbond. Of er wordt gesteld dat gedoopte kinderen wel op het erf van het verbond zijn, maar (nog) niet in het huis.

A. Gods bestuur en de eigen wil van de mens

In deze bijlage wordt besproken wat de Bijbel zegt over Gods bestuur en de eigen wil van de mens. Voor dat we beginnen met Gods bestuur, willen we eerst nagaan wat het inhoudt dat God soeverein is.

A.1. De soevereiniteit van God

Wat wordt bedoeld met de soevereiniteit van God?

Gods soevereiniteit houdt in dat Hij vrij is om te doen wat Hem behaagt. God kan doen wat Hij wil. Niemand kan Hem tegenhouden en niemand kan Hem ter verantwoording roepen.

"Ja, alle bewoners der aarde worden als niets geacht; Hij doet naar zijn wil met het heer des hemels en de bewoners der aarde: en niemand is er, die zijn hand kan weerhouden of tot Hem kan zeggen: wat doet Gij?" (Daniel 4:35)

"Ik, die van den beginne de afloop verkondig en vanouds wat nog niet geschied is; die zeg: Mijn raadsbesluit zal volbracht worden en Ik zal al mijn welbehagen doen" (Jesaja 46:10)

"Ook voortaan ben Ik dezelfde en niemand redt uit mijn hand. Ik werk, en wie zal het keren?" (Jesaja 43:13)

In de Bijbel lezen we dat God lacht om zijn vijanden (Psalm 2:4). Hij vangt de wijzen in hun sluwheid (1 Korinthe 3:19). Hij laat zelfs de satan meewerken aan zijn eigen ondergang. De satan dacht dat Hij God kon treffen door Jezus te doden, maar door dat te doen werkte hij juist mee aan zijn eigen ondergang, want door de dood van Jezus is hij ontwapend (Kolossenzen 2:15). Dit is de basisbetekenis van het Bijbelse begrip soevereiniteit⁷². Een ander woord voor soevereiniteit is vrijmacht.

Er is verschil tussen Gods almacht en Gods vrijmacht. Gods almacht houdt in dat Hij alles kan. Gods vrijmacht betekent dat Hij alles kan doen wat Hij wil. God doet niet alles wat Hij kan, Hij doet alleen wat Hij wil.

⁷² Het calvinisme gebruikt het woord soevereiniteit in een iets bredere betekenis. In evangelische kring verstaat men onder Gods soevereiniteit zijn vrijmacht. Hij kan doen wat Hij wil en niemand kan Hem tegenhouden of ter verantwoording roepen. Het calvinisme gelooft dat ook, maar het voegt er aan toe dat Gods soevereiniteit ook inhoudt dat God alles onder controle heeft en stuurt naar zijn plannen. Dat is echter meer een gevolg van het feit dat God almachtig en soeverein is, dan de soevereiniteit zelf. Omdat God soeverein en almachtig is kan Hij zijn plannen volkomen en volledig uitvoeren. Daar is God ook mee bezig.

Gods karakter begrenst zijn vrijmacht

Al is God soeverein, toch handelt Hij niet willekeurig. Dat komt omdat Gods karakter zijn handelen stuurt en begrenst. God kan en wil niet tegen zijn eigen volmaakte en onveranderlijke karakter in handelen. Daarom zeg Paulus over God: *"Zichzelf verloochenen kan Hij niet"* (2 Timotheus 2:13).

Neem bijvoorbeeld de trouw van God. God is getrouw en daarom kan Hij niet ontrouw handelen. *"Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw, want Zichzelf verloochenen kan Hij niet"* (2 Timotheus 2:13). Hetzelfde geldt voor al zijn andere karakter eigenschappen. Voor zijn liefde, genade, lankmoedigheid, heiligheid, rechtvaardigheid, na-ijver, waarachtigheid, enzovoorts.

Er zijn dus bepaalde dingen die God niet kan en wil doen omdat ze tegen Zijn eigen karakter ingaan. Zo kan Hij bijvoorbeeld niet liegen. *"Waarbij het onmogelijk is, dat God liegen zou"* (Hebreeën 6:18). In die zin is Hij niet absoluut soeverein.

De vrijmacht van God wordt niet alleen begrensd door Zijn eigen karakter, God heeft ook een stukje van zijn vrijheid opgegeven door de beloften die Hij mensen heeft gedaan. Hij heeft Zich gebonden aan zijn beloften en verbonden. Dat heeft Hij vrijwillig gedaan, maar door dat te doen heeft Hij Zichzelf wel gebonden om bepaalde dingen te doen.

Nauw verbonden met Gods soevereiniteit is Gods welbehagen. God doet dingen omdat Hij daar een behagen in heeft. Hij doet dingen omdat Hij daar vreugde in heeft, voldoening. Maar dat wordt wel gestuurd en begrensd door Zijn volmaakte onveranderlijke karakter en zijn eenmaal gegeven woord.

A.2. God bestuurt alle dingen

A.2.1. God heeft een plan en dat is Hij aan het uitvoeren

De Bijbel spreekt over zijn eeuwig voornemen. *"naar het eeuwige voornemen, dat Hij in Christus Jezus, onze Here, heeft uitgevoerd"* (Efeze 3:11). Jezus wordt het Lam van God genoemd dat al voor de grondlegging der wereld geslacht was. *"Het Lam, dat geslacht is, sedert de grondlegging der wereld"* (Openbaring 13:8)

A.2.2. Omdat God almachtig en soeverein is zal ook alles gebeuren wat Hij gepland heeft.

Daarom kan God ook van te voren de afloop verkondigen. God zegt over zichzelf: *"Ik, die van den beginne de afloop verkondig en vanouds wat nog niet geschied is; die zeg: Mijn raadsbesluit zal volbracht worden en Ik zal al mijn welbehagen doen"* (Jesaja 46:10).

A.2.3. God heeft alles onder controle.

Zelfs het vallen van een mus gaat niet buiten Hem om.

"Worden niet twee mussen te koop aangeboden voor een duit? En niet één daarvan zal ter aarde vallen zonder uw Vader." (Mattheus 10:29)

A.2.4. God stuurt alle dingen.

God stond bijvoorbeeld boven het verzet van Herodes en Pontius Pilatus tegen de prediking van het evangelie.

"Want inderdaad zijn in deze stad vergaderd tegen uw heilige knecht Jezus, die Gij gezalfd hebt, Herodes zowel als Pontius Pilatus met de heidenen en de volken van Israël, om te doen al wat uw hand en uw raad tevoren bepaald had, dat geschieden zou." (Handelingen 4:27,28). De discipelen zagen wat er gebeurde als de vervulling van wat God eerder in de profetie had aangekondigd (Handelingen 4:24-26). God had tevoren bepaald dat het zo zou gaan.

Hetzelfde geldt voor de dood van Christus. De dood van Jezus was door God gepland: *"deze, naar de bepaalde raad en voorkennis van God uitgeleverd, hebt gij door de handen van wetteloze mensen aan het kruis genageld en gedood"* (Handelingen 2:23). Dit zei Petrus tegen de Joden, na de uitstorting van de Heilige Geest op de Pinksterdag. Hij herinnerde hen er aan dat zij de Romeinen er toe hadden overgehaald om Jezus te kruisigen. Maar let op wat Petrus er bij zegt. Dat is gebeurd *"naar de bepaalde raad en voorkennis van God"*. God wist niet alleen dat het zou gaan gebeuren, Hij had ook bepaald dat het zo zou gaan gebeuren. Het gebeurde naar de bepaalde raad van God.

God heeft een eeuwig voornemen en dat heeft Hij in Christus uitgevoerd en dat is Hij nog steeds aan het uitvoeren (Efeze 3:11). God is dingen van plan. Hij stuurt alle dingen naar het door Hem vastgestelde doel. God werkt in alles naar de raad, dat wil zeggen naar het besluit van zijn wil (Efeze 1:11).

A.3. God heeft in zijn soevereiniteit besloten om de mens een vrije wil te geven

A.3.1. De wil van de mens is een onderdeel van Gods beeld in de mens

"En God zeide: Laat Ons mensen maken naar ons beeld" (Genesis 1:26).

De mens is geschapen naar Gods beeld⁷³. Dat betekent dat hij in een bepaald opzicht op God lijkt. Een van de dingen waarin de mens op God lijkt, is dat zowel God als de mens een persoon zijn, een iemand. De kenmerken van een persoon zijn dat Hij zich bewust is van zichzelf en dat hij gedachten, gevoelens en een eigen wil heeft. Zowel God als de mensen hebben dat volgens de Bijbel. Dat maakt de mensen (en de engelen) uniek. De beesten worden door instincten gedreven. De mens heeft ook met hartstochten te maken, maar hij kan toch eigen keuzes maken. Ook op moreel gebied. God heeft een besef van goed en kwaad in elk mens gelegd (Romeinen 2:14,15).

Omdat zowel God als de mens een persoon zijn, kunnen God en de mens een persoonlijke relatie hebben. Ze kunnen met elkaar communiceren en op elkaar reageren op persoonlijk niveau. God kan daarom de mensen aanspreken op hun gedrag, Hij kan daarom een beroep op hun verstand, gevoel, wil en geweten doen, Hij kan ze oproepen om iets wel of niet te doen, Hij kan met de mens redeneren om Hem te overtuigen. Daarin zijn mens en engel uniek.

Een mens zonder wil noemen wij wilsonbekwaam. Als dat het geval is dan funktioneert hij niet meer als volwaardig mens.

A.3.2. In de gehele Bijbel wordt de vrije wil van de mens veronderstelt

We zien dat God door de gehele Bijbel heen de mens benadert als een persoon, als iemand die zelf morele keuzes kan maken. En omdat de mensen zelf kunnen kiezen, houdt God hen daar ook verantwoordelijk voor. De Bijbel veronderstelt dat de mens morele keuzes kan maken. Dat is de basisveronderstelling door de hele Bijbel heen. Dit ontkennen gaat tegen de grote lijn van de bijbel in. Het maakt de Bijbel tot een absurd boek⁷⁴.

God stelt voor de keuze

"kiest dan heden wie gij dienen zult" (Jozua 24:15)

"het leven en de dood stel ik u voor, de zegen en de vloek; kies dan het leven, opdat gij leeft"
(Deuteronomium 30:19)

⁷³ In de calvinistische theologie wordt meestal geleerd dat het beeld van God in de mens bestaat uit gerechtigheid en heiligheid. Door de zonde is de mens dit kwijtgeraakt, maar als een mens tot geloof komt en wedergeboren wordt, gaat God dat weer in hem herstellen. Dit is zeker ook waar, maar in sommige Bijbelgedeelten wordt gezegd dat op dit moment nog steeds ieder mens, gelovig of ongelovig, het beeld van God draagt (Jakobus 3:9, Genesis 9:6). Dus het beeld van God in de mens moet meer zijn dan Gods gerechtigheid en heiligheid. Hoe het ook is, het is een feit dat zowel de mens als God een persoon zijn, met zelfbewustzijn, gedachten, gevoelens en een eigen wil.

⁷⁴ Een absurd verhaal, waarin God mensen oproept om te kiezen, terwijl ze alleen 'tegen' kunnen kiezen. Het calvinisme beweert dat God tegen de mensen zegt: "Kies, maar jullie kunnen alleen 'tegen' kiezen" of "Kies, maar ik heb al voor jullie gekozen."

God doet beroep op de wil

"En wie dorst heeft, kome, en wie wil, neme het water des levens om niet"

(Openbaring 22:17)

God waarschuwt om goed te reageren

"Heden, indien gij zijn stem hoort, verhardt uw harten niet" (Hebreeen 3:15)

Telkens zien we in de Bijbel dat God de mensen aanspreekt op hun wil. Hij waarschuwt, Hij redeneert met hen, Hij tracht te overtuigen, Hij tuchtigt om tot inkeer te brengen, Hij lokt met zijn liefde. Hij stelt ze op de proef. Als de mensen geen echte keuze zouden hebben, dan slaat dit nergens op. Dan is God een groot toneelstuk aan het opvoeren. Dan zijn bijvoorbeeld de tranen van Jezus over Jeruzalem niet anders dan huichelachtige krokodillentranen. Dan huichelt Jezus als Hij verzucht: *"Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt, en stenigt, wie tot u gezonden zijn, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels vergadert, en gij hebt niet gewild."* (Mattheus 23:37)

Volgens het calvinisme konden die mensen zich niet bekeren. Dat ze zich niet bekeerd hebben komt omdat God er voor heeft gekozen om hen niet onwederstandelijk te roepen. Jezus weent dan over datgene waartoe God in zijn soevereine welbehagen had besloten. Er gebeurde immers, volgens het calvinisme, precies wat God had besloten. Eerst zelf besluiten dat je hen niet onwederstandelijk gaat roepen en daarna wenen over hun weigering om zich te bekeren!

Of neem wat er rondom Jona en Nineve gebeurde, dat is belachelijk als je er vanuit gaat dat mensen geen vrije keus hebben.

Het is wel zo dat door de zondeval de mens een zondaar is geworden. Er is iets in hem dat hem de verkeerde kant opstuurt. Maar dat betekent niet dat de mens geen eigen keuzes op moreel gebied meer kan maken. Het gevolg van de zondige natuur is dat het geen enkel mens meer lukt om volmaakt Gods wet te houden. Toch blijft God de mens ook na de zondeval aanspreken op zijn eigen wil en verantwoordelijkheid. De wil van de mens is gebonden in de zin dat hij niet meer in staat is om uit zichzelf Gods wet te houden. Maar hij is nog steeds vrij in de zin dat ieder mens nog steeds morele keuzes kan maken. Zie hoofdstuk 1.

Ook bij de bekering heeft de mens een vrije keuze. Doordat ieder mens, sinds de zondeval, een zondige natuur heeft, zoekt niemand uit zichzelf God. Maar God doorbreekt dat, door Zelf ieder mens op te zoeken en aan te spreken. Zo brengt God ieder mens op het punt dat hij of zij een vrije keuze voor of tegen Hem kan maken. Zie hoofdstuk 1.

A.4. Hoe God alles stuurt terwijl Hij de vrije wil van de mens respecteert

In de Bijbel zien we dat God alles stuurt. Terwijl de Bijbel er tegelijkertijd overal van uitgaat dat de mens vrij is in zijn (morele) keuzes. Dat lijkt tegenstrijdig, maar dat is het niet. We zullen nu bespreken hoe God alle dingen bestuurt, terwijl de mens toch vrij eigen keuzes maakt.

A.4.1. God vangt het op en past het in

God is alwetend. Hij weet van te voren welke vrije keuzes de mensen in elke situatie zullen maken. Hij heeft die keuzes opgenomen in Zijn plannen. Hieronder worden enkele voorbeelden uit de Bijbel besproken. Voorbeelden die laten zien hoe dat werkt.

De keuzes die de broers van Jozef maakten

De broers van Jozef besloten op een bepaald moment om hem te verkopen aan handelaren die op weg waren naar Egypte. De keuze van de broers om dat te doen was volledig vrij. Niemand dwong hen om dit te doen, ook God niet. Maar God stond er wel boven. Hij wist dat ze het zouden gaan doen en Hij had er zijn eigen bedoeling mee. Hij had op deze boze daad van de broers geanticipeerd en hun actie opgenomen in zijn plan. Daarom zei Jozef vele jaren later, toen Hij als onderkoning van Egypte zijn familie van de hongerdood had gered, het volgende tegen de broers die hem als slaaf verkocht hadden: *"Gij hebt wel kwaad tegen mij gedacht, maar God heeft dat ten goede gedacht, ten einde te doen, zoals heden het geval is: een groot volk in het leven te behouden."* (Genesis 50:20)

In het Engels noemt men dit wel Gods overruling power. Daar bedoelt men mee dat God de (boze) daden die voortkomen uit vrije keuzes van mensen heeft opgenomen in zijn plannen. Zo had God de verkoop van Jozef door zijn broers ook ingepast in zijn plan. En in die zin kun je zeggen dat God hem Zelf naar Egypte had gezonden. Dat wordt dan ook in de Bijbel gezegd: *"Toen Hij (God) hongersnood opriep over het land en alle staf des broods verbrak, zond Hij een man voor hen uit: Jozef werd als slaaf verkocht"* (Psalm 105:16,17). Op deze manier staat God boven de vrije keuzes en de daden van de mensen en engelen. Dat geldt zowel voor de goede als de slechte keuzes en daden.

De acties van de koning van Assur

"Wee Assur, die de roede van mijn toorn is en in welks hand mijn gramschap is als een stok. Tegen een godvergeten volk zal Ik (die koning) zenden, en tegen de natie waarover Ik verbolgen ben, zal Ik hem ontbieden om buit te behalen en roof te plegen en om het volk te vertrappen als slijk der straten."

Doch hij zelf bedoelt dit niet zó en zijn hart beraamt het niet zó, want hij heeft in de zin te verdelgen en talloze volken uit te roeien." (Jesaja 10:5-7)

De koning van Assur had in de zin om te verdelgen en uit te roeien. God liet de agressie van de koning van Assur los op zijn eigen volk. God stuurde de omstandigheden zodat de koning van Assur zijn boze begeerte kon uitvoeren. God stond er boven en maakte de weg voor hem vrij. In die zin heeft God hem zelf ontboden. De koning van Assur had dat zelf niet in de gaten. Hij deed gewoon wat de koningen van Assur al eeuwen deden, als ze er de kans voor kregen dan verdelgden ze alle volken om hen heen. God gebruikte de actie van de koning van Assur. God had zijn boze daden opgenomen in zijn plan. De koning van Assur was het instrument waarmee God Israel tuchtigde. Hij was de stok waarmee God sloeg.

Het optreden van de Farao van Egypte

God wist vanaf het begin al wat Hij ging doen met de Farao en de Egyptenaren (Exodus 7:1-6). God kende Farao. Onder Gods besturing was hij op de troon van Egypte gekomen. De alwetende God kende zijn reacties. Daarom kon God vooraf al zeggen, wat Hij ging doen. Terwijl toch de Farao in eerste instantie uit vrije wil de verkeerde keuzes maakte. Eerst toen de Farao zichzelf verhard had, werd hij uiteindelijk door God verhard. (Zie hoofdstuk 4, over verharding). God had de reacties en daden van de Farao van te voren opgenomen in zijn plan. Hij ging de Farao gebruiken om zichzelf een naam, een grote reputatie onder de volken te geven. Hij gebruikte de Farao om Zichzelf aan Israëel, aan Egypte en alle omringende volken te openbaren als de levende en de almachtige God.

De engel des satans die Paulus met vuisten sloeg

"Daarom is mij, opdat ik mij niet te zeer zou verheffen, een doorn in het vlees gegeven, een engel des satans, om mij met vuisten te slaan, opdat ik mij niet te zeer zou verheffen." (2 Korinthe 12:7).

Een boze geest kwelde Paulus. God liet dat toe met een bepaald doel. Het was Gods methode om Paulus te bewaren voor hoogmoed. De boze geest had de bedoeling om Paulus kwaad te doen, terwijl hij in feite Paulus een dienst bewees. Zo heeft God alle acties van mensen en engelen ingepast in Zijn plannen. Dat geldt zelfs voor de boze acties van mensen en engelen.

De executie van Jezus

"En geen van de beheersers dezer eeuw heeft van haar geweten, want indien zij van haar geweten hadden, zouden zij de Here der heerlijkheid niet gekruisigd hebben."

(1 Korinthe 2:8)

"deze, naar de bepaalde raad en voorkennis van God uitgeleverd, hebt gij door de handen van wetteloze mensen aan het kruis genageld en gedood" (Handelingen 2:23)

De dood van Jezus is geregisseerd door de boze machten met satan aan het hoofd. Ze dachten dat ze daarmee God zouden treffen, terwijl ze in feite daardoor hun eigen ondergang bewerkten, want de dood van Christus heeft de satan ontwapend (Kolossenzen 2:13-15).

Als ze dat van tevoren hadden geweten, dan zouden ze Jezus niet hebben gekruisigd. "*Indien zij van haar geweten hadden, zouden zij de Here der heerlijkheid niet gekruisigd hebben*" (1 Korinthe 2:8).

God wist dat dit ging gebeuren en Hij heeft de boze daden van de mensen en de machten opgenomen in zijn plan. Daarom staat er ook dat Jezus is overgeleverd "*naar de bepaalde raad en voorkennis van God*". God heeft de Joodse leiders en de boze machten niet gedwongen om dit te doen. Ze deden het vrijwillig en door eigen keus. Maar daardoor werkten ze onbewust mee aan de uitvoering van Gods plannen, want de alwetende God had het opgenomen in zijn grote plan met de schepping.

A.4.2. God kanaliseert het kwaad

God staat niet alleen boven de vrijwillige keuzes die mensen maken, Hij bepaalt ook hun speelruimte, hun keuze mogelijkheden. Op die manier kanaliseert Hij door zijn besturing van de omstandigheden, hun acties.

Dat wordt duidelijk geïllustreerd door de voorbeelden die hierboven in punt A.4.1. zijn gegeven. Die voorbeelden zijn daar gegeven om te laten zien hoe God de keuzes van mensen heeft opgenomen in zijn plannen. Maar diezelfde voorbeelden laten ook zien hoe God tegelijkertijd het kwaad kanaliseert, zodat het meewerkt aan de uitvoering van zijn plannen.

De actie van de broers van Jozef

In het voorbeeld van Jozef die naar Egypte werd verkocht door zijn broers, zien we hoe God het kwaad kanaliseerde. In eerste instantie wilden de broers Jozef doden, maar dat paste niet in Gods plan. Jozef moest naar Egypte. Daarom verhinderde God dat ze hem doodden, doordat Ruben ingreep (Genesis 37:21,22). God weet van te voren welke vrije keuzes mensen zullen maken in elke situatie. Daarom wist Hij wat in het hart van de broers en in het hart van Ruben was. Toen hun eerste plan niet lukte, kwamen de broers op het idee om Jozef als slaaf te verkopen. Ruben was onder Gods besturing niet op dat moment niet aanwezig, zodat hij het deze keer niet kon verhinderen (Genesis 37:28). God had het zo bestuurd dat op het goede moment de handelaars voorbij kwamen. Handelaars die op weg waren naar Egypte, want daar moest Jozef naar toe. Zo zond God Jozef naar Egypte om via hem het volk te redden van de langdurige hongersnood die er aankwam (Psalm 105:16,17).

De koning van Assur

De koningen van Assur waren zeer agressief. Ze vielen, als ze er de kans voor kregen, alle volken om hen heen aan. Het was dus niets bijzonders dat ze ook Juda aanvielen. Maar God had hen tot nu toe tegengehouden door de omstandigheden. Ze hadden het te druk met andere dingen. Een keer heeft God zelfs op spectaculaire wijze de koning van Assur teruggeslagen, toen Hij een verderfengel zijn leger liet vernietigen (2 Koningen 19:35,36). Deze keer liet God de koning van Assur begaan.

De engel des satans die Paulus sloeg

Dit gebeurde onder Gods toelating. Normaal gesproken kan de boze dit niet doen. De boze kan slechts zover gaan als God toelaat. Dat zie je bijvoorbeeld in het verhaal van Job. God stelde telkens de grens (Job 1:10,12 en 2:6). God liet toe dat die boze geest dit bij Paulus deed, maar hij liet niet toe dat die engel des satans Paulus doodde of uitschakelde. God doseerde als het ware de hoeveelheid kwaad die deze boze geest vrijwillig en uit eigen boosaardigheid deed.

De terechtstelling van Jezus

De Joden wilden al veel eerder Jezus doden. Het begon al bij het begin van zijn openbare optreden. De inwoners van Nazareth wilden hem van de steilte gooien (Lucas 4:29). God verhinderde al die moordplannen omdat het nog niet de tijd was. Jezus moest op Gods tijd, tijdens het Paasfeest in Jeruzalem sterven als het Lam van God dat de zonde der wereld wegneemt. Toen het moment in Gods plan er aankwam, liet God toe dat Jezus werd gearresteerd en gedood. Jezus wist dat dit het moment was dat het moest gebeuren en daarom verzette Hij zich niet.

Een voorbeeld uit het boek Openbaring

"En de vier engelen, die tegen het uur en de dag en de maand en het jaar waren gereed gehouden, werden losgelaten om het derde deel van de mensen te doden." (Openbaring 9:15).

Daar zien we dat God een aantal gevallen engelen, die gevangen werden gehouden, loslaat⁷⁵. God wist wat ze zouden gaan doen als Hij ze los zou laten, maar dat had Hij opgenomen in zijn plan. Ze waren het instrument om één van Gods eindtijdoordelen uit te voeren.

God kanaliseert niet alleen het kwaad. Hij kanaliseert alle vrije keuzes die mensen en engelen maken. Hoe God de daden van mensen kanaliseert kun je vergelijken met een irrigatiesysteem zoals je dat wel in warme landen met weinig regenval vindt. Via een uitgebreid systeem van kanalen en schuiven leiden de boeren het water precies naar de plaats waar ze het willen hebben. De boeren maken daarbij gebruik maken van de zwaartekracht, waardoor water van een hoger punt naar een lager punt stroomt. Het water komt vanzelf in beweging, dat hoeven de boeren niet te doen. Het enige wat ze moeten doen is het water de goede richting op sturen. Dat doen ze door het te laten stromen door kanalen. Door het neerlaten of juist ophalen van schuiven, bepalen ze in welk kanaal het water gaat. Iets dergelijks doet God ook met de plannen en verlangens van mensen. God stuurt door gelegenheid te geven of de

⁷⁵ Hetzelfde zien we God aan het eind van het duizendjarig rijk met de satan doen (Openbaring 20:3,7). Ook die laat hij los en ogenblikkelijk begint de satan weer met het organiseren van het verzet tegen God.

gelegenheid weg te nemen⁷⁶. God legt geen boze verlangens in de harten van mensen, maar Hij maakt er wel gebruik van. Net zoals water dat vanzelf naar beneden stroomt door de boeren wordt gestuurd.

A.4.3. God stuurt door dingen in het hart te geven

God stuurt ook door dingen in het hart van mensen te geven. Dat deed hij bv. met Nehemia. Nehemia herkende dat (Nehemia 2:12). God legt een plan, een verlangen in het hart. Maar of een mens daar op ingaat is nog steeds de eigen keuze. Ook de boze kan plannen in het hart geven. Dat deed hij bijvoorbeeld bij Annanias en Safira (Handelingen 5:3). Maar ook zij kozen zelf wat ze daarmee deden.

Van de tien koningen uit Openbaring 17 staat dat God hen in het hart geeft om hun macht aan het beest te geven (Openbaring 17:12,13). Maar ook hier volgen ze slechts de suggestie die God in hun hart legt. God neemt hun wil niet over. God weet ook hier weer hoe ze zullen reageren op zijn suggestie. Door zijn voorkennis, maar ook omdat Hij hun harten kent.

Wat God niet wil en daarom ook niet zal doen, is mensen in het hart geven om te zondigen, om zondige dingen te doen. "*Want God kan door het kwade niet verzocht worden en Hijzelf brengt ook niemand in verzoeking.*" (Jakobus 1:13)

A.4.4. Samenvatting

God stuurt alle dingen, maar de keuzes van mensen en engelen veroorzaakt en bepaald Hij niet. Hij kent die keuzes wel van tevoren. Hij heeft die keuzes van tevoren in zijn plannen opgenomen, zodat uiteindelijk toch wordt bereikt waar God naar toe wilde. Hij past die keuzes niet alleen in, in zijn plannen, Hij stuurt ze ook binnen zekere grenzen door de keuze mogelijkheden te begrenzen, door zijn besturing van de omstandigheden. Hij stuurt ook de eigen keuzes van mensen door soms dingen in het

⁷⁶ Het "schuifstelsel" is ook heel herkenbaar in het boek Openbaring. Daar vinden telkens uitdrukking "hem werd gegeven, hen werd gegeven, hen werd macht gegeven om". Het is het Lam dat aan de touwtjes trekt, het Lam opent de zegels en daardoor worden allerlei dingen in gang gezet (Openbaring 6).

Nog een voorbeeld van hoe God het kwaad kanaliseert door zijn besturing van de omstandigheden zien we in het leven van David. David zat in de val, maar toen hoorde Saul dat de Filistijnen waren binnengevallen en moest hij de achtervolging van David staken (1 Samuel 23:26-28). Zo redde God op dat moment David uit de hand van Saul.

hart te leggen, door iets te suggereren. Maar ook dan beslist de mens zelf wat Hij met die suggesties doet.

Op deze manier stuurt God uiteindelijk toch alle dingen naar de doelen die Hij zich heeft voorgenomen. Op die manier werkt Hij in alles naar de raad van zijn wil (Efeze 1:11). Gods bestuur is dus niet in strijd met de keuze vrijheid die God ieder mens binnen door Hem bepaalde grenzen geeft. God stuurt de acties van mensen en engelen naar de doelen die Hij zich heeft voorgenomen door te kanaliseren, door in te passen en door in te geven. Maar Hij veroorzaakt de keuzes van mensen en engelen niet. Hij maakt er alleen gebruik van.

A.5. Geroepen naar zijn voornemen

God heeft ons geroepen naar zijn voornemen (Romeinen 8:28). Hij was dat al van plan voordat het gebeurde. Hij wist dat wij uit vrije wil positief zouden reageren op het evangelie aanbod en Hij had dat opgenomen in zijn plannen.

A.6. De calvinistische opvatting⁷⁷ van de soevereiniteit van God

Het calvinisme gelooft dat God alle dingen stuurt. Maar het gelooft niet dat God mensen en engelen een eigen vrije wil heeft gegeven. Als, zoals het calvinisme gelooft, Gods wil de enige oorzaak is waarom alles gebeurt zoals het gebeurt, dan is alles wat gebeurt door God veroorzaakt⁷⁸.

⁷⁷ Om misverstanden en spraakverwarring te voorkomen, eerst iets over het gebruik van de term "de soevereiniteit van God". In het calvinisme wordt de soevereiniteit breder opgevat dan de vrijmacht van God, zoals dat hierboven in punt 1 is besproken. Onder Gods soevereiniteit verstaat het calvinisme niet alleen de vrijmacht van God maar ook Gods bestuur van alle dingen.

⁷⁸ Sommige calvinisten proberen hier onderuit te komen. Ze beweren dat "God die alles veroorzaakt" en "de mens die vrij kiest", toch verenigbaar met elkaar zijn (compatibel). De truc die ze uithalen is tweeledig. (1) Het herdefiniëren van het begrip vrijheid. Vrij betekent dan niet dat een mens een echte vrije keuze kan maken uit verschillende mogelijkheden, ze verstaan wat anders onder vrijheid. Vrij betekent volgens hen dat de mens vrij is om te doen waar hij op dat moment zin in heeft. Maar achter de reden waarom een mens ergens zin in heeft, staat toch weer het soevereine besluit van God die dat zo in hem heeft bewerkt. Vrij betekent dan dat een mens wat hij doet en verkiest om te doen, niet met tegenzin doet. Hij doet het vrijwillig, omdat hij het zelf wil, omdat hij er zelf zin in heeft, maar God heeft dat verlangen wel eerst in hem bewerkt. Als een mens geen echte vrije keuze heeft uit verschillende alternatieven dan is spreken over vrijheid misleidend. (2) Spreken over eerste en tweede oorzaken. Maar dat is misleidend want aan het begin van de keten van oorzaak en gevolg staat toch God als de eerste oorzaak van alles wat gebeurt.

A.7. Enkele gevolgen van de calvinistische opvatting over de soevereiniteit van God

(1) Het maakt God tot de oorzaak van het kwaad

Het feit dat mensen of engelen geen eigen vrije keuzes kunnen maken, betekent dat God alles wat gebeurt **veroorzaakt**. Ook de boze daden van mensen en engelen. Alle dingen gebeuren omdat God het zo besloten heeft en omdat God het bewerkt. Zo vat het calvinisme de tekst waarin staat dat God in alle dingen werkt naar de raad van zijn wil, op (Efeze 1:11). Als God mensen en engelen geen eigen vrije morele keuzes laat maken, betekent dit dat Hij uiteindelijk de oorzaak is van alles wat er gebeurt, inclusief het kwaad. Het maakt God tot de oorzaak van het kwaad, tot de oorzaak van de zonde⁷⁹.

Dit was de dwaling waar Johannes in zijn eerste brief tegen waarschuwt. Daarom zei Hij *"God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis"* (1 Johannes 1:5). Met andere woorden, het kwaad is niet door God veroorzaakt.

De calvinisten ontkennen dat dit het logisch gevolg is van hun opvatting over de wil van de mens⁸⁰. Maar het is wel de onvermijdelijke conclusie van hun opvatting over de soevereiniteit van God en de wil van de mens. Het is impliciet in hun leer gegeven. Als er maar één echte oorzaak is en die oorzaak is God, dan is God de oorzaak van alles wat gebeurt. Hij is degene die de ketting van oorzaak en gevolg in gang zet.

(2) Het maakt God tot een huichelaar

God doet in de Bijbel net alsof de mensen werkelijk kunnen kiezen. Zo benadert Hij ze. Terwijl Hij, volgens het calvinisme, heel goed weet dat de mensen niet anders kunnen reageren dan op de wijze waarop Hij hen geprogrammeerd heeft. Jezus weende over de inwoners van Jeruzalem (Mattheus 23:37), maar volgens de calvinisten zijn dat krokodillentranen, want God had zelf over hen besloten dat Hij deze mensen niet onwederstandelijk zou roepen. Het had Hemzelf behaagd om al die mensen het ware geloof niet te geven en dan toch over hen wenen en net doen alsof het je zo aan het hart gaat!

Het evangelie aanbod aan alle mensen is, als gevolg van de calvinistische opvatting over Gods soevereiniteit ook niet oprecht. Want God nodigt mensen uit, over wie Hijzelf, van voor de grondlegging der wereld, besloten heeft om hen het ware geloof niet te geven. De calvinisten geloven

⁷⁹ Hierin lijkt het calvinisme op de gnostiek en andere monistische wereldbeschouwingen. Er is maar één bron (God), waar zowel het goede als het kwade uit voortkomt. Soms spreekt men over Gods donkere kant. Karl Barth sprak over de besluiten van Gods linkerhand en de besluiten van Gods rechterhand. De linkerhand nam dan het besluit om het kwaad te doen ontstaan.

⁸⁰ Zie twee voetnoten hiervoor, "Sommige calvinisten proberen"

immers dat Gods soevereine besluit de enige reden is waarom een mens behouden wordt of verloren gaat. Het besluit der verkiezing en verwerping (Dordtse Leerregels I, deel 1, artikel 6).

(3) Het maakt de Bijbel tot een totaal onwezenlijk en absurd verhaal

Het maakt de Bijbel tot een absurd verhaal over een God die mensen test, die mensen aanspreekt, die mensen oproept tot het maken van goede keuzes, die mensen waarschuwt voor ongehoorzaamheid, terwijl Hijzelf uiteindelijk heeft bepaald hoe ze zullen reageren. Hij zegt in feite tegen hen: "Kies, maar je kunnen niet kiezen." Of, "kies maar Ik heb al voor jullie gekozen." Of, "Kies maar, maar ik heb jullie zo geprogrammeerd dat je alleen maar tegen kunt kiezen." En als klap op de vuurpijl houdt Hij de mensen ook nog eens verantwoordelijk voor keuzes waarvan Hijzelf heeft besloten dat ze die zouden maken.

(4) Het maakt de mens tot een robot

De mens heeft volgens het calvinisme geen vrije wil. Hij reageert zoals hij door God geprogrammeerd is. Doordat het calvinisme ontkent dat mensen vrije keuzes kunnen maken, ontkent het de persoonlijkheid van de mens door er een wezenlijk bestanddeel, namelijk de vrije wil, uit te halen.

Het calvinisme kan wel zeggen dat de mens geen stok of blok is. Maar die uitspraak is niet meer dan een rookgordijn. Iemand zonder eigen vrije wil is een stok en blok. Het is geen echt mens meer.

God wil mensen die Hem uit vrije wil liefhebben. Daarom laat Hij de mensen een eigen vrije keuze voor of tegen Hem maken. God had één Zoon, maar Hij wilde meerdere zonen. Hij wilde een groot gezin (Hebreen 2:10). Daar heeft Hij welbehagen in. Hij had een stel robots kunnen maken en die zo programmeren dat ze op door Hem bepaalde momenten zouden zeggen: "Ik houd van u God". Maar dat is geen liefde. Liefde is iets wat alleen spontaan tussen twee personen kan ontstaan. *"Wij hebben lief omdat Hij ons eerst heeft liefgehad"* (1 Johannes 4:19)

(5) Het maakt God tot een wrede tiran

Als het behoud niet van de keuze van de mens afhangt, dan hangt het van de keuze van God af. Het calvinisme leert dat God sommigen van eeuwigheid uitkiest om behouden te worden en de rest heeft Hij bestemd voor de hel. Daar gaan ze vanaf het moment dat ze geboren worden dan ook zonder enige

kans op ontsnappen naar toe. Als de mens geen eigen vrije keuze heeft met betrekking tot het behoud, dan is God inderdaad de God van het decretum horribili. Zie hoofdstuk 8, punt 8.4.2.

A.8. De Bijbelse balans tussen Gods bestuur en de vrije wil van de mens

De Bijbelse balans is dat God niet alle dingen veroorzaakt omdat de mensen eigen vrije (morele) keuzes kunnen maken. Terwijl Hij toch alles stuurt, omdat Hij in zijn alwetendheid de vrije keuzes van de mens in zijn plannen heeft opgenomen.

Het calvinisme wijkt af naar de ene kant. Zij beschouwen de hele wereld als een gedetermineerd gesloten systeem van oorzaak en gevolg, voor een vrije keuze van mensen of engelen is geen plaats. Er is ook een groep christenen die afwijkt naar de andere kant. Dat zijn de zogenaamde open theïsten. Zij erkennen dat de mensen en engelen vrije keuzes kunnen maken, maar ze geloven niet in de alwetendheid van God. Ze onderkennen niet dat God van tevoren de vrije keuzes die mensen maken kent en dat Hij die keuzes van tevoren heeft ingepast in zijn plannen. Ze geloven niet dat God daarom al van tevoren weet wat er in de toekomst gaat gebeuren.

De Bijbelse balans is dat wij vasthouden aan Gods volledige controle en tegelijkertijd aan de vrije wil van de mensen en engelen.

Het is op zijn plaats om hier een opmerking te maken over een groep calvinisten die ook beweren dat ze de Bijbelse balans bewaren. Maar dat is een heel andere "balans" dan wat hierboven over balans is gezegd. Zij beweren dat de Bijbelse balans is dat we vasthouden aan de leer dat (1) God uiteindelijk alles beslist, en dat de mens geen eigen vrije keuze heeft. Terwijl je tegelijkertijd leert dat (2) de mens toch verantwoordelijk is voor zijn keuzes. Zij zeggen: we moeten de nadruk leggen op Gods soevereiniteit en op de verantwoordelijkheid van de mens. God beslist alles, maar God houdt jullie toch verantwoordelijk. Jullie hebben geen echte keuze, maar God houdt jullie er toch voor verantwoordelijk, alsof jullie echt een vrije morele keuze hadden kunnen maken.

A.9. Wiens God is te klein?

De calvinisten beweren dat het toekennen van een vrije wil aan de mens de soevereiniteit van God aantast. Dan zou God niet meer de volledig controle over alle dingen hebben en daarom niet meer volledig God zijn. We hebben hierboven al gezien dat deze redenering niet juist is. God staat boven de keuzes van mensen en heeft die opgenomen in zijn plan. God kan zowel de mensen een vrije wil geven, als alle dingen onder controle houden en naar zijn doel toesturen. Het zijn juist de calvinisten die te klein denken van God. Want zij denken dat het niet kan, een God die mensen vrije keuzes geeft terwijl Hij tegelijkertijd alles onder controle houdt. Maar uit de Bijbel weten we dat God dit wel

degelijk doet. Zie hierboven punt A.4. De God van de Bijbel past, wat dit betreft, niet in de redeneringen van het calvinisme⁸¹.

De werkelijkheid is dat God in zijn soevereiniteit heeft besloten om schepselen te maken die vrije morele keuzes kunnen maken. God had er welbehagen in om dat te doen. En Hij heeft het in zijn vrijmacht uitgevoerd. In plaats dat het toekennen van een vrije wil aan de mens de soevereiniteit van God aantast, is het juist een demonstratie van de macht en soevereiniteit van God als Hij mensen schept met een vrije wil, terwijl Hij tegelijkertijd alles onder controle houdt en stuurt.

A.10. Vereist de voorkennis van God dat Hij alles Zelf veroorzaakt?

De Bijbel leert dat God alwetend is. Hij weet alle dingen uit het verleden, het heden en de toekomst. De Bijbel spreekt over "de voorkennis Gods" (Handelingen 2:23, 1 Petrus 1:2). God verkondigt al van te voren hoe het af gaat lopen (Jesaja 46:10).

De calvinisten menen dat het feit dat God alle dingen van te voren weet, betekent dat God alle dingen ook veroorzaakt. Want, zo luidt de redenering, alleen als God alle dingen veroorzaakt is absoluut zeker dat het ook zal gebeuren. Als God niet alles Zelf zou veroorzaken dan zou de toekomst niet zeker zijn.

Maar ook hier vergissen de calvinisten zich. Want hierboven, in punt A.4, is besproken hoe, volgens de Bijbel, God de vrije keuzes van mensen in zijn plannen heeft opgenomen. Zodat precies gebeurt wat God heeft besloten en voorzegd, terwijl Hij niet alles Zelf veroorzaakt.

De voorkennis van God is op zich iets wonderlijks. Zoals meerdere eigenschappen van God, bijvoorbeeld de alomtegenwoordigheid van God, ons menselijke verstand te boven gaan. De Bijbel leert de alwetendheid en voorkennis van God en daarom nemen we dat als een vaststaand feit aan.

A.11. Een overzicht van de verschillende oplossingen

Er zijn twee lijnen zichtbaar in de Bijbel. Een lijn die zegt dat God alles controleert en stuurt naar zijn doel. Een doel dat zeker bereikt zal worden. En een lijn die zegt dat God mensen en engelen geschapen heeft met een eigen vrije wil, waarmee ze zelf vrije keuzes kunnen maken. Dat is juist wat

⁸¹ John Piper zegt dat het niet kan. Een soevereine God die in zijn vrijmacht besluit om schepselen te maken met een eigen vrije wil. Dat is volgens hem net zo onmogelijk als het tekenen van een vierkante cirkel. Dat is logisch gezien niet mogelijk. Maar dit is niet anders dan bedenkelijke retoriek en bluf. Zij denken dat vrije wil voor de mens en Gods volledige controle elkaar uitsluiten, maar daarin vergissen ze zich. Zie punt A.4 van deze bijlage.

een mens tot een mens maakt. Dat verklaart waarom God in de Bijbel voortdurend een beroep op de wil van de mensen doet en waarom God hen verantwoordelijk houdt voor wat ze kiezen.

Deze twee lijnen lijken op het eerste gezicht te botsen. Christenen hebben in de loop der eeuwen verschillende verklaringen voorgesteld. Hieronder worden de voornaamste op een rij gezet.

(1) De oplossing van het calvinisme. De mens heeft geen vrije wil. God beslist, bestuurt en veroorzaakt alles.

(2) De oplossing die hierboven is verdedigd. God heeft soeverein besloten om de mens een vrije wil te geven. De mens heeft binnen zekere grenzen een vrije wil, maar toch heeft God de volledige controle, omdat Hij voorziet wat mensen zullen kiezen en omdat Hij hun vrije keuzen kanaliseert en op heeft genomen in zijn plannen. En wat de keuze voor en tegen God betreft. God geeft ieder mens genade om vrij te kunnen kiezen (Zie hoofdstuk 1).

(3) Een derde oplossing. In deze opvatting laat men alle twee de lijnen volledig staan. Zowel de calvinistische opvatting dat God alles beslist, stuurt en veroorzaakt. Als de niet-calvinistische opvatting dat de mens echt, binnen zekere grenzen, vrije morele keuzen kan maken. Die twee opvattingen zijn wel tegenstrijdig, maar we laten die twee waarheden gewoon staan, omdat we zien dat de Bijbel dat ook doet. En net hoe het uitkomt, leer je het ene moment dat de mens een vrije wil heeft en even later verkondig je dat God alle dingen veroorzaakt. Je doet verder geen poging om de tegenspraak op te heffen. Je geeft ronduit toe dat het met elkaar in strijd is, maar, zo stel je, de Bijbel leert allebei, dus ik verkondig allebei.

(4) De oplossing van het open theïsme. Het open theïsme houdt vast aan de vrije wil van de mens, maar niet aan de volledige controle van God. Dat komt omdat ze niet vasthouden aan de volledige voorkennis van God. Omdat God, volgens de open theïsten niet weet wat mensen in allerlei situaties gaan kiezen, kent God ook de toekomst niet volledig.

Zoals hierboven in punt A.4. is aangetoond is oplossing 2 de Bijbelse.

A.12. De beschuldiging van Pelagianisme, synergisme

Als je gelooft dat God de mens een vrije keuze voor of tegen Hem geeft, dan plakt het calvinisme het etiket pelagianisme of semi-pelagianisme op je. Dat komt neer op laster. Het pelagianisme ontkent dat de mensen een gevallen zondige natuur heeft. En het semi-pelagianisme leert dat de zondige natuur van de mens niet volledig gevallen is.

In deze studie is in hoofdstuk 1 verdedigd dat de mens geboren wordt als een zondaar en dat hij van nature God niet zoekt. Hij zoekt zelf God niet, maar God zoekt hem wel. God komt ieder mens tegemoet in die onmacht en verlicht, overtuigt, roept en trekt. Zo brengt God ieder mens op het punt waarop hij vrij voor of tegen God kan kiezen. Dit heeft niets te maken met het ontkennen van de zondige natuur. De beschuldiging van pelagianisme is dan ook volledig onterecht.

Als je gelooft dat de mens genade van God ontvangt om op een bepaald moment een vrije keuze voor of tegen God te kunnen maken, dan beschuldigen sommige calvinisten je van synergisme. Ze beweren dat je op die manier meewerkt aan je eigen behoud. Deze dwaze redenering is al besproken in hoofdstuk 10. Alsof het aannemen van een cadeau zou betekenen dat je het cadeau zelf (mede) verdiend hebt.

B. Het calvinisme - een overzicht

B.1. Wat is het calvinisme?

Er worden in de literatuur verschillende definities gegeven. Zelfs christenen die zich calvinist noemen zijn het niet altijd met elkaar eens over wat het calvinisme is⁸². Het is wel duidelijk dat de kern van het calvinisme een bepaalde leer is. Het calvinisme gelooft heel veel dingen die evangelische christenen ook geloven, maar er zijn een aantal leerstellingen die typerend voor het calvinisme zijn.

Het calvinisme is meer dan een aantal samenhangende leringen. Het is ook een beweging van mensen, gemeenten, kerken, organisaties. Om spraakverwarring te voorkomen wordt hieronder in punt 2 omschreven wat in deze studie onder calvinisme wordt verstaan.

B.2. Wat in deze studie onder calvinisme wordt verstaan

Als in deze studie wordt gesproken over “het calvinisme” dan wordt daar het vijfpunts calvinisme van de Dordtse Leerregels mee bedoeld.

Een korte samenvatting van de Dordtse Leerregels

De uitverkiezing is onvoorwaardelijk. Er is geen reden in de mensen zelf waarom God de ene mens redt en de andere verwerpt. God heeft vooraf over ieder mens besloten of hij of zij bestemd is voor de hemel of voor de hel. Ieders eindbestemming ligt al vast.

Omdat alle mensen als zondaar geboren worden, zoekt niemand uit zichzelf God. Een mens kan niet uit zichzelf in Jezus geloven. Het geloof is een gave van God. De mensen over wie God besloten heeft om hen te redden, worden op een bepaald moment in de tijd onweerstaanbaar door God geroepen. Op dat moment bewerkt de Geest van God de wedergeboorte in hen en ontvangen ze de gave van het zaligmakende geloof. God ziet er verder op toe dat de mensen die van Hem het zaligmakende geloof hebben ontvangen volharden in het geloof.

Tulip

In de Engelstalige wereld wordt de kern van de Dordtse Leerregels als volgt samengevat:

⁸² Je kunt het calvinisme definiëren als alles wat Johannes de Calvijn leerde. Of je kunt het ruimer definiëren als een leerstellige positie die in grote mate door Calvijn is beïnvloed. Of je kan het calvinisme definiëren als de inhoud van de vijf Dordtse Leerregels. Enzovoorts. Voor elke definitie valt wel wat te zeggen.

- (1) Total depravity,
- (2) Unconditional election,
- (3) Limited atonement,
- (4) Irresistible calling en
- (5) The perserverance of the saints.

De eerste letters van deze punten vormen samen het woord tulip (tulp).

B.3. Er is wel variatie binnen het calvinistische kamp

De voornaamste verschillen tussen calvinisten onderling worden in de volgende punten (4, 5 en 6) besproken. Het gaat om het verschil tussen vierpunts en vijfpunts calvinisten. Om het verschil tussen calvinisme en hypercalvinisme. En om het verschil tussen het niet-bevindelijke en het bevindelijke calvinisme.

B.4. Vier- en vijfpunts calvinisten

Niet alle calvinisten onderschrijven alle vijf de Dordtse Leerregels. Een grote groep Amerikaanse calvinisten verwerpt de leerstelling dat Christus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven.

Het bekendste theologisch leerboek in evangelische kring is al vele jaren *Christian Doctrine* van Millard Erickson. Uit dit boek werd indertijd lesgegeven op de Evangelische Bijbelschool in Veenendaal. Erickson is een vierpunts calvinist.

Het is geen toeval dat er vele calvinisten zijn die juist de beperkte verzoening verwerpen, want van alle calvinistische stellingen is deze leerstelling het eenvoudigst vanuit de Bijbel te weerleggen. Deze leerstelling heeft zelfs geen schijn van Bijbels bewijs. Zie hoofdstuk 5, waar dit wordt besproken.

De leerstelling dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven wordt daarom terecht de achilleshiel van het calvinisme genoemd.

De calvinisten die verwerpen dat Christus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven worden wel vierpunts calvinisten genoemd. De calvinisten die in alle vijf de Dordtse Leerregels geloven worden vijfpunts calvinisten genoemd.

De vierpunts calvinisten noemen zichzelf ook wel gematigd calvinistisch (moderate). Zoals te verwachten valt, vinden de vijfpunts calvinisten over het algemeen dat de vierpunts calvinisten geen echte calvinisten zijn.

Het verschil tussen vierpunts en vijfpunts calvinisten is niet het enige verschil binnen het calvinisme want binnen het vijfpunts calvinisme zijn er ook verschillen van inzicht.

B.5. Calvinisme en hypercalvinisme

Onder calvinisten kom je regelmatig tegen dat onderscheid wordt gemaakt tussen calvinisme en hypercalvinisme. Dit kan voor een buitenstaander en ook voor calvinisten zelf, verwarrend zijn, omdat er verschillende definities gegeven worden van het hypercalvinisme. Die verschillende definities leiden tot spraakverwarring en misverstanden. Als iemand het over hypercalvinisme heeft, moeten we daarom eerst vragen wat hij er onder verstaat.

Ik noem de voornaamste definities die ik ben tegen gekomen.

(a) Vierpunts calvinisten die het vijfpunts calvinisme hypercalvinisme noemen.

Er zijn vierpunts calvinisten die het vijfpunts calvinisme hypercalvinisme noemen. De vierpunts calvinisten noemen zichzelf soms moderate calvinists.

(b) Hypercalvinisme in verband met het welmenend aanbod van genade

Binnen het strikte vijfpunts calvinisme bestaat er verschil van inzicht over het aanbod van de genade. Tegen wie kun je zeggen dat God hen uitnodigt tot het heil. Kun je dat alleen doen met mensen in wie Gods Geest al aan het werk is. Mensen die overtuigt zijn van zonde, die een diep schuldbesef hebben, enzovoorts. Alleen als je dat bij iemand ziet, zo zegt een groep vijfpuntscalvinisten, dan mag je goede hoop hebben dat Gods Geest bezig is om het eenzijdige werk van roeping en wedergeboorte uit te voeren. In dat stadium mag je deze mensen de uitnodigingen tot het heil voorhouden. Dit is het strikte standpunt. Het ruime standpunt is dat je altijd alle mensen tot het heil moet uitnodigen. De eerste groep vindt dat je alleen aan mensen waar God in werkt een welmenend genade aanbod kan doen. Als je zonder onderscheid mensen uitnodigt tot het heil, dan nodig je ook mensen uit waarover God al besloten heeft om die voor te bestemmen voor de hel. Dan is het genade aanbod aan deze mensen niet oprecht en welmenend. God zegt dan tegen hen "kom", maar Hij meent er niets van, want Hij heeft al besloten dat ze niet kunnen komen. De anderen zeggen. Dat is wel zo, maar in de Bijbel wordt het wel gedaan, dus doen wij het ook. Ook al lijkt het onoprecht wat we doen. We houden tegen alle logica in vast dat Gods aanbod van genade welmenend is.

Hier is indertijd een conflict over ontstaan binnen de Gereformeerde Gemeenten. Over het welmenend aanbod van genade. Met als gevolg de splitsing tussen de Gereformeerde Gemeenten in Nederland en Amerika en de Gereformeerde Gemeenten in Nederland (ds. Steenblok). De predikanten van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland en Amerika beschuldigen de predikanten van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland van hypercalvinisme. Omdat zij het algemeen welmenend genadeaanbod verwerpen. Het standpunt van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland en Amerika is dat je een algemeen genade aanbod mag doen, als je er ook maar bij zegt dat een mens daar uit zichzelf niet op in kan gaan. Binnen deze groep kan het evenwicht tussen de boodschap "Je mag

komen” en “Als je het probeert zul je merken dat je het niet kunt” variëren. Dan krijg je een verschil in geestelijke "ligging"⁸³.

(c) Een groep inconsequente vijfpunts calvinisten gebruikt het woord hypercalvinisme voor het consequente vijfpunts calvinisme.

Er is een groep binnen het vijfpuntscalvinisme die probeert om de scherpe kanten van de vijf Dordtse Leerregels te verbergen. Zij vinden van zichzelf dat zij het ware, het "bijbelse" calvinisme vertegenwoordigen en dat de andere vijfpuntscalvinisten die consequent en openlijk de vijf Dordtse leerregels verkondigen, hypercalvinisten zijn.

B.6. De inconsequente calvinisten

De meeste van de nieuwe calvinisten zijn van het inconsequente type. Ze staan achter de Dordtse Leerregels, maar in de praktijk proberen ze de inhoud en de consequenties ervan zoveel mogelijk te verbergen en te verzachten. Zelf noemen ze zich graag gematigde calvinisten of bijbelse calvinisten.

In bijlage E wordt besproken op welke manieren deze calvinisten de boodschap van de Dordtse Leerregels proberen te verbergen. Om een idee te krijgen, worden hieronder twee van de manieren alvast kort besproken.

+Ze beweren dat het aanbod van genade welgemeend is

Ze verbergen de boodschap van de Dordtse Leerregels door te beweren dat het aanbod van genade dat naar alle mensen uitgaat gemeend is. Laten we even nadenken wat dat betekent. God zegt tegen een mens die Hij voorbestemd heeft voor de hel: “kies”, terwijl deze mens, volgens hun leer, alleen 'tegen' kan kiezen. En dan beweren ze dat dit aanbod toch welgemeend is.

+ Ze beweren dat God alle mensen liefheeft

Ze geloven in "het besluit van verkiezing en verwerping" (Dordtse Leerregels, hoofdstuk 1, artikel 6). Ze geloven dus dat God mensen heeft uitgekozen om voor eeuwig verloren te gaan. God laat ze als zondaar geboren worden, waardoor niemand van hen Hem ernstig zoekt. En God laat hen in die toestand tot dat ze sterven, waarna Hij hen opsluit in de hel. En ondanks dat beweren deze calvinisten

⁸³ De één heeft dan een meer "gunnende" prediking dan de ander.

dat God toch alle mensen liefheeft. Ook de mensen over wie Hij soeverein heeft besloten om hen te bestemmen voor de poel die brand van vuur en zwavel. Hier kraken als normaal denkend mens je hersenen.

Hoe proberen deze calvinisten dit goed te praten? Dat doen ze door twee soorten liefde in te voeren. Ze beweren dat God ook de mensen waarover Hij soeverein heeft besloten om hen te bestemmen voor de hel, lief heeft, maar dan niet met een reddende liefde. Alleen de uitverkorenen (uitverkoren hier opgevat op calvinistische wijze) heeft God lief met een reddende liefde. Ze lezen in de Bijbel dat God alle mensen zegent en verzorgt. Er staat bijvoorbeeld dat God zijn zon laat opgaan over bozen en goeden (Mattheus 5:45). Daaruit concluderen ze dat God alle mensen liefheeft. Dit is onbegrijpelijk. God heeft, volgens hun leer, mensen vooraf soeverein bestemd om voor eeuwigheid te lijden in de hel. En voordat Hij ze opsluit in de hel verzorgt hij ze tijdens de korte tijd die ze op aarde doorbrengen. Hij voedt ze een korte tijd, voordat Hij ze voor eeuwig in de hel in de plaats der pijniging opsluit.

En dan zeggen deze calvinisten dat God deze mensen lief heeft. Wat is dat voor liefde die iemand bestemd voor de hel, zonder dat hij of zij een werkelijke kans krijgt om aan dat lot te ontsnappen? Wat verstaan deze calvinisten eigenlijk onder liefde?

B.7. Bevindelijk en niet bevindelijk calvinisme

Binnen de kerken en onder de christenen die zichzelf calvinistisch noemen loopt een scherpe scheiding tussen het bevindelijke en het niet-bevindelijke calvinisme.

In hoofdstuk 12 is uitgelegd dat het calvinisme niet anders kan dan in zichzelf zoeken naar bewijzen die zekerheid geven dat je uitverkoren bent. Dit leidt automatisch tot een vorm van kenmerkenprediking en tot het voorschrijven van een bepaalde bekeringsweg. Het calvinisme is daarom per definitie bevindelijk.

Toch heeft een grote groep calvinisten zich hieraan onttrokken. Dat hebben ze gedaan door een bepaalde vorm van de verbondstheologie. In feite hebben ze door hun verbondstheologie de Dordtse Leerregels uitgeschakeld. Voor een nadere uitleg, zie punt 12.4 van hoofdstuk 12.

Deze calvinisten worstelen niet met de vraag of het heil wel voor hen is. Zij zijn gedoopt en opgenomen in het genade verbod. En als je gedoopt bent dan zijn de beloften voor het heil voor jou.

Het is de vraag of je deze christenen nog voluit calvinistisch kan noemen. In theorie geloven ze wat er in de Dordtse Leerregels staat, maar in de praktijk leven ze vanuit hun verbondsopvatting.

B.8. Het enige wezenlijke verschil binnen het vijfpuntscalvinisme

Afgezien van de groep calvinisten die door middel van de verbondstheologie de boodschap van de Dordtse Leerregels heeft geneutraliseerd, is er binnen het vijfpuntscalvinisme maar één wezenlijk

verschil te onderkennen. Dat is het verschil tussen consequente calvinisten en niet-consequente calvinisten. Tussen calvinisten die voluit de Dordtse Leerregels verkondigen en calvinisten die de gevolgen van deze leerregels proberen te verbergen en te verzachten.

De laatste groep is daarbij voortdurend inconsequent. De leden spreekt zichzelf voortdurend tegen. Ze verkondigen voortdurend dingen die elkaar tegenspreken. Maar daar zitten ze niet mee, want ze beweren dat ze simpelweg doorgeven wat ze in de Schrift lezen. En ze geloven wat er in de Schrift staat of dat nu voor het menselijke verstand tegenstrijdig lijkt of niet. Op zich is dat de goede houding tegenover de Schrift. Het zwakke punt in hun opstelling is dat veel van de calvinistische leringen die ze in de Schrift menen te lezen er zo niet in staan.

B.9. De huidige opleving van het calvinisme, het nieuwe calvinisme

De laatste vijftien tot twintig jaar is het calvinisme in Amerika aan een gestage opmars bezig. Niet dat er veel niet gelovige mensen calvinist worden. De beweging groeit voornamelijk omdat ze aanhangers wint in de evangelische wereld. Mensen die al christen zijn stappen over naar het calvinisme. Deze beweging wordt wel "New Calvinism" genoemd. Enkele van de voormannen zijn John Piper, J.C. Sproul, Marc Driscoll, Tim Keller, Paul Washer, A. Mohler, John MacArthur.

Het verschil met de oudere traditionele calvinisten is dat deze calvinisten het als hun missie zien om het calvinisme in evangelische kring uit te dragen. Zie bijlage C over het nieuwe calvinisme en bijlage D over de felle aanvallen van het nieuwe calvinisme op het hart van de evangelische beweging.

Zoals uit de punten hierboven naar voren is gekomen, is er veel onderling verschil tussen calvinisten.

B.10. De geschiedenis en ontwikkeling van het calvinisme

Het calvinisme is een vrij recent verschijnsel

In de eerste eeuwen van de kerkgeschiedenis is de leer over de dubbele predestinatie niet te vinden. Pas in de vijfde eeuw na Christus is Augustinus de eerste belangrijke christelijke leider die de dubbele predestinatie leert. In de negende eeuw is er de monnik Godschalk die het leert. Pas in de zestiende eeuw is het opnieuw door Calvijn op de voorgrond gekomen.

Van Johannes Calvijn naar de calvinistische scholastiek

Het eigenlijke calvinisme in de vorm zoals wij dat kennen, is niet tijdens het leven van Calvijn zelf ontstaan. Dat is meer het werk van Calvijns opvolger Beza en anderen van de tweede en derde generatie calvinisten. De kernleer van het calvinisme is voor het eerst grondig vastgelegd in de Dordtse Leerregels. Dat gebeurde meer dan een halve eeuw na het overlijden van Calvijn. De andere bekende geloofsbelijdenis waarin het calvinisme is gecodificeerd (vastgelegd), is de Westminster Confession. Die is ongeveer honderd jaar na Calvijns dood opgesteld.

In zijn biografie over Calvijn beschrijft Alister Macgrath de ontwikkeling van de leer van de reformatoren naar de uitgewerkte calvinistische orthodoxie van deze geloofsbelijdenissen. (Zie het boek *Johannes Calvijn*, Alister Mcgrath, pp. 247-259). De Dordtse Leerregels en de geloofsbelijdenissen zijn een weergave van wat wel de calvinistische scholastiek wordt genoemd.

De scholastieke methode

Zowel Calvijn als Luther hadden een afkeer van de scholastieke methode. Maar hun opvolgers hebben de scholastieke methode opnieuw in de theologie ingevoerd. Mcgrath geeft vier kenmerken van deze benadering van de theologie⁸⁴ (p. 252).

Het komt er op neer dat de christelijke theologie wordt beschouwd als een aantal logisch met elkaar samenhangende leerstellingen. Bij het ontdekken en de opbouw van die leerstellingen wordt vooral gesteun op deductieve logica. Logica in de vorm van "als dit, dan dat en dan weer dat". Op deze wijze komt het calvinisme bijvoorbeeld tot de leer dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven. Want er is niet één bijbeltekst te geven die dit rechtstreeks zegt. De gehele leerstelling is gebaseerd op logisch geredeneer vanuit andere teksten en leerstellingen. Zie hoofdstuk 5.

Het gevolg is ook systeemdwang. Het systeem gaat de uitleg van de teksten bepalen. Dan krijg je ver gezochte exegeses, zoals bijvoorbeeld de exegese van Johannes 3:16. Waar het calvinisme het woord "wereld" opvat als "de wereld van de uitverkorenen". Het calvinisme kan de tekst niet nemen zoals die er staat, omdat hij dan niet past in het calvinistische leerstellige systeem. Daarom leest het calvinisme de tekst zo: "Alzo lief heeft God 'de wereld van de uitverkorenen' gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat 'een ieder die van God het geloof' ontvangt niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe". En als het nodig

⁸⁴ Het eerste is dat de christelijke theologie wordt voorgesteld als een logisch samenhangend en rationeel te verdedigen systeem, dat is ontleend is aan syllogistische afleidingen op basis van bekende axioma's. Het tweede is dat de menselijke rede bij het onderzoek en de verdediging van de christelijke theologie een voorname rol wordt toegekend. Het derde is dat de theologie wordt begrepen als gefundeerd op de filosofie van Aristoteles en dan vooral op diens methodologische inzichten, latere gereformeerde schrijvers kunnen beter filosofische dan Bijbelse theologen worden genoemd.

Het vierde is dat de theologie zich bezighoudt met metafysische en speculatieve vragen, die vooral te maken hebben met de natuur van God, zijn wil voor de mensheid en bovenal de leer van de predestinatie. (*Johannes Calvijn*, Alister Mcgrath, p. 252)

is past het scholastieke kunstgrepen toe. Zoals het invoeren van twee willen in God: Gods wil des besluits en Gods wil des bevels. Dit onderscheid is bedoeld om de tekst waarin Paulus zegt dat God wil dat alle mensen behouden worden 'pas klaar' te maken voor het calvinistische systeem. Of je past de scholastieke truc toe van het invoeren van twee soorten liefde: Gods niet reddende liefde en Gods reddende liefde. Zodat je toch kunt zeggen dat God alle mensen liefheeft.

Door geredeneer vanuit Bijbelse leerstellingen probeert men ook door te dringen in zaken waar de Bijbel niets over zegt, bijvoorbeeld in de volgorde van Gods raadsbesluiten (supralapsarianisme, infralapsarianisme). Er is ook de drang om het systeem volledig te maken.

Een overreactie van Augustinus op Pelagius

Augustinus kwam tot het formuleren van de leer over de dubbele predestinatie als reactie op Pelagius. Pelagius beweerde dat de mensen niet aangetast waren door de zondeval. Het pelagianisme ontkent de aanwezigheid van de zondige natuur en ook dat de mensen van nature verblind zijn. Ieder mens kan er daarom vrij voor kiezen om God te gehoorzamen of niet. Er is geen zondige natuur en je hoeft dus niet te zondigen.

Dat is uiteraard niet wat de Bijbel leert. Ieder mens wordt sinds de zondeval geboren met een zondige natuur. We hebben allemaal gezondigd en daardoor is de weg tot behoud door werken afgesloten. Om de dwaling van het Pelagianisme te corrigeren slaan Augustinus en Calvijn te ver door. Dat komt omdat ze blijven staan bij de onmacht van de mens, ze onderkennen niet dat God Zelf de onmacht van de mensen doorbreekt, zodat ieder mens toch vrij voor of tegen God en Jezus kan kiezen (Zie hoofdstuk 1. Zie ook bijlage A.)

De calvinisten noemen de leer dat God ieder mens de kans geeft om vrij voor of tegen Hem te kiezen semi-pelagianisme. Want, zo beweren zij, als je dit leert dan leer je dat de zondeval niet volledig was. Dit is een misverstand. Ook niet-calvinisten erkennen ten volle de verdorvenheid en onmacht van de mens. Maar zij leren ook dat God Zelf die onmacht bij ieder mens doorbreekt, zodat ieder mens een kans krijgt om uit vrije wil voor of tegen God te kiezen. Ieder mens krijgt gelegenheden waarbij hij vrij kan kiezen.

Het verwijt van pelagianisme of semi-pelagianisme (synergisme) is niet terecht. De leer dat een mens vrij voor of tegen God kan kiezen is op de Bijbel gebaseerd. Zie hoofdstuk 1.

B.11. Het zesde punt van het calvinisme

De specifieke opvatting van het calvinisme over Gods soevereiniteit wordt wel "the sixth point of calvinism" genoemd.

Het calvinisme leert dat God alles wat gebeurt heeft gepland en veroorzaakt. Het erkent wel dat er tweede oorzaken zijn, maar uiteindelijk is het toch God die alles beslist en bepaald. De opvatting van het calvinisme is deterministisch. Mensen en engelen kunnen geen eigen vrije keuzes maken, alleen de wil van God is bepalend. Als mensen op geen enkel gebied een vrije wil hebben, dan ook niet op het

gebied van het behoud. De calvinistische leer over de dubbele predestinatie is het logisch gevolg van de calvinistische opvatting over de soevereiniteit van God. In bijlage A is vanuit de Bijbel aangetoond dat deze opvatting onjuist is, maar het calvinisme houdt er aan vast.

Vanuit deze kijk op God, op Gods soevereiniteit, heeft het scholastische calvinisme met behulp van logische sluitredenen de rest van de leer gestroomlijnd en opgebouwd. Het calvinisme begint met de leer over Gods soevereiniteit en daarna komt de leer over Gods raadsbesluiten. Vandaar uit komt men uit bij de leer over de dubbele predestinatie. En dat leidt weer tot de noodzakelijkheid van de leer dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven. In dat redeneer proces verliest het calvinisme het contact met de Schrift. Het wordt gedwongen om vele teksten op een gekunstelde wijze te herinterpreteren. Het logisch systeem bepaalt de uitleg van de teksten. Dat is de reden waarom Alister McGrath in zijn Calvinijn biografie van de theologen van de calvinistische orthodoxie zegt dat het eigenlijk geen bijbelse theologen zijn, maar eerder filosofische theologen. Ik citeer: "Het derde is dat de theologie wordt begrepen als gefundeerd op de filosofie van Aristoteles en dan vooral op diens methodologische inzichten, latere gereformeerde schrijvers kunnen beter filosofische dan Bijbelse theologen worden genoemd" (*Johannes Calvinijn*, Alister McGrath, p. 252)

B.12. Een verwarrende wereld

Het calvinisme is een verwarrende wereld. Je waant je als Alice in Wonderland. Aan de ene kant is het heel rationalistisch, er wordt voortdurend vanuit logische sluitredenen geredeneerd (aristotelische logica). Maar als ze daar mee vastlopen dan vlucht men in de logische paradox. Dan aanvaardt men twee dingen die elkaar logisch gezien uitsluiten. Dan is A gelijk aan Niet-A. Dan gaat het vasthouden aan twee tegenstrijdige 'waarheden' tegen de logica en het menselijk verstand in. Maar even later redeneert men weer vrolijk verder. En als je dan als niet-calvinist wijst op de logische inconsistenties en op de logische consequenties van het calvinistische systeem, dan zeggen de calvinisten dat je te veel redeneert! Op dat moment gaan ze over van logisch geredeneer op strikt bijbelse theologie. Dan zeggen ze "je moet niet teveel redeneren, je moet het nemen zoals het in de Bijbel staat, ook al is het voor ons menselijk verstand niet te rijmen" en "Wie denk je wel dat je bent, dat je het beter weet dan God."

En tegelijkertijd wijzen ze met graagte op de in hun ogen logische inconsistenties en consequenties van niet-calvinistische standpunten en dan accepteren ze niet dat je, je, als niet-calvinist ook beroept op de directe bijbeltekst. Dat jij je beroept op het "ik kan het niet helemaal doorgronden, maar het staat er dus houd ik er aan vast".

Een gesprek met een calvinist maakt je daarom ook letterlijk "gek". Het calvinisme tast het gezonde denken aan. Daar kreeg ik in de loop van het schrijven van deze studie steeds meer last van. Je denken wordt op den duur besmet door deze irrationele sfeer. Dan moet je, je denken als het ware weer schoonwassen, anders wordt je in die sfeer binnengezogen en verdwaal je in de absurde wereld van het vijfpunts calvinisme. Naast de vlucht in het mysterie en het voortdurend tegenstrijdig overschakelen tussen bijbelse theologie en deductief geredeneer, zit het calvinisme vol met logische paradoxen die tegen elke menselijke intuïtie ingaan. Beweren dat God sommige mensen heeft voorbestemd voor de hel en dan toch zeggen dat God alle mensen liefheeft. Beweren dat een mens alleen maar 'tegen' God

kan kiezen en hem dan toch verantwoordelijk houden voor zijn keuze, enzovoorts. Als een buitenstaander zo iets hoort, kijken ze je aan en denken ze dat je knettergek bent geworden.

Ik ben door mijn bekering ontsnapt aan de irrationele wereld van het existentialisme en het oosterse denken⁸⁵. Als je werkelijk diep probeert door te dringen in de wereld van het calvinisme komt je in dezelfde irrationele mystieke sfeer terecht. Calvinisme doet soms denken aan "zen". In zen denk je met opzet in logische paradoxen, waardoor er als het ware kortsluiting in je denken plaats heeft, met als gevolg dat het denken zichzelf uitschakelt waardoor je de mystieke wereld binnen gaat. Het calvinisme heeft door de vele paradoxen en het willekeurig intellectuele gedraai in een bepaalde mate eenzelfde effect, al is het daar onbedoeld. Het heeft een vervreemdend effect, het vervreemd van de werkelijkheid. Het is een labyrint waarin een mens verdwaalt. Het is nog een geluk bij een ongeluk dat velen binnen het calvinisme niet doordenken over hun eigen geloof.

"mensen die niet meer helder zijn van denken" (1 Timotheus 6:5)

Je kunt als mens je helderheid van denken verliezen.

B.14. De cirkelredenering van het calvinisme

Het calvinisme ontkent dat het systeem door logisch geredeneerd tot stand is gekomen. Ze claimen dat het op de Bijbel gebaseerd is. Maar daar passen ze een cirkel redenering toe. Ze beweren dat hun systeem is gebaseerd op de exegese van de relevante Bijbelteksten. Terwijl hun exegeses van die Bijbelteksten weer worden bepaald door hun systeem. Hiermee hebben ze zich waterdicht afgesloten voor een werkelijk gesprek op basis van de Schrift.

B.15. Het calvinisme doet niet of nauwelijks aan inductieve theologie

In de inductieve theologie gaat men van het vele naar het algemene. Als het bijvoorbeeld om de doop gaat dan worden als eerste stap alle teksten waar dopen wordt genoemd zorgvuldig geëxegeseerd en

⁸⁵ Een van de dingen die ik na mijn bekering heb geleerd, is dat ik weer in antithese moest gaan denken. Als een stelling waar is dan kan niet tegelijk het tegengestelde waar zijn. A en niet-A kunnen niet tegelijk waar zijn. De beweringen: het regent in Middelburg en het regent niet in Middelburg, kunnen niet tegelijk waar zijn. Piet is mijn broer kan niet tegelijk waar en niet waar zijn. Jezus is opgestaan uit de dood kan niet tegelijk waar en niet waar zijn. Dat is de basisregel van de logica die in het Oosterse denken wordt ontkend. Als je deze basisregel verworpt, dan kun je geen onderscheid meer maken tussen waar en niet waar, tussen realiteit en droom. Het Bijbelse denken is antithetisch. Twee tegengestelde beweringen kunnen niet tegelijk waar zijn. Iets kan niet tegelijk wel en niet waar zijn. Zie het boek "De God die leeft" van Francis Schaeffer.

uit de resultaten van de exegese van de teksten wordt de grote lijn gehaald. Als dat gedaan is, wordt wat je gevonden hebt, getoetst aan andere Bijbelse waarheden. Zo vind je in inductieve theologie de leer. Het calvinisme leunt zwaar op deductieve theologie. Vanuit een startpunt wordt vanuit kettingredeneringen de leer opgebouwd. Zo komt het bijvoorbeeld tot leerstellingen als de leer dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven. Terwijl er werkelijk niet één tekst is te geven waar rechtstreeks staat dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven (Zie hoofdstuk 5, punt 5.2).

C. Het nieuwe calvinisme, de calvinistische opleving in Amerika

De laatste vijftien tot twintig jaar is het calvinisme in Amerika aan een gestage opmars bezig.

Deze beweging wordt wel "New Calvinism" genoemd. Enkele van de voormannen zijn John Piper, J.C. Sproul, Marc Driscoll, Tim Keller, Paul Washer, A. Mohler, John MacArthur.

Het zijn vijfpunscalvinisten, vaak van het inconsequente type. Piper gelooft bijvoorbeeld in de dubbele predestinatie (het dectretum horribili), terwijl hij toch beweert dat God alle mensen liefheeft⁸⁶.

De nieuwe calvinisten zijn veel agressiever in het uitdragen van de calvinistische leer dan de oudere calvinisten. Daarbij richten zij zich in het bijzonder op de evangelische christenen!

Het zijn calvinisten met een missie. Ze zien het als hun missie om de evangelische beweging te redden van oppervlakkigheid en ondergang door het uitdragen van het calvinisme.

C.1. Hun analyse van de situatie

(1) Zij zien de uitwassen in de evangelische en de charismatische beweging. Zoals bijvoorbeeld de "doelgericht leven" beweging van Rick Warren, met zijn 'alleen positief' boodschap en het gebruik van marketingtechnieken. Het gevolg is veel oppervlakkigheid en het afvlakken van de boodschap van de Bijbel. In de charismatische beweging is er bijvoorbeeld de ontsporing van het welvaartsevangelie van de word-faith beweging.

(2) De nieuwe calvinisten onderkennen niet dat het ontspringen zijn. Ze denken dat dit de evangelische beweging is. En dat dit het gevolg is van de evangelische leer in het algemeen en in het bijzonder van de evangelische leer over hoe je christen wordt.

(3) Ze zien wat er misgaat en ze denken dat ze in het vijfpunscalvinisme het antwoord op de oppervlakkigheid in evangelische en pinksterkring hebben. Daarom zijn ze gericht bezig met het uitdragen van het calvinisme in de evangelische beweging.

Daarbij volgen ze deze tactiek: Wijzen op oppervlakkigheid en dan zeggen: "Dat is de evangelische beweging, het komt door de evangelische leer. Stap er uit, stap over naar het calvinisme."

De calvinisten maken twee fouten. De eerste is dat ze ontspoorde delen van de evangelische beweging voorstellen als de evangelische beweging. De tweede is dat het antwoord op de ontsporing van de evangelische beweging niet ligt in het omarmen van het calvinisme. De Bijbelse oplossing is een terugkeer naar de traditionele evangelische leer. Zoals die bijvoorbeeld vroeger op de Bijbelschool in

⁸⁶ Voor meer uitleg over het inconsequente calvinisme, zie bijlage E.

Brussel (Herverlee) werd onderwezen. En ook op de evangelische Bijbelschool in Doorn/Veenendaal. Waaronder het prediken van de noodzaak van de bekering. En van de noodzaak van de heiliging en afscheiding van de wereld. Plus de oproep tot toewijding. De evangelische beweging in de jaren zestig en zeventig was krachtig. Voor de kern van de boodschap van de evangelische beweging, zie bijvoorbeeld deze site www.honderdbijbelstudies.nl.

C.2. Groei door overgang van evangelische mensen

De voornaamste groei van de beweging van het nieuwe calvinisme komt niet door de bekering van ongelovige mensen. Het komt doordat al bekeerde evangelische mensen overgaan tot het calvinisme. Ook John Piper en Paul Washer waren al bekeerd toen ze tot het calvinisme overgingen.

C.3. Het tekort schieten van de evangelische leiders

De laatste decennia komt er een toenemende stroom van calvinistische literatuur op de evangelische gelovigen af. De boodschap wordt ook via het internet, onder meer door video boodschappen, verspreid.

Mensen als Piper en Sproul hebben zich gespecialiseerd in het uitdragen van het calvinisme onder evangelische gelovigen. Ze zijn bedreven in het verdedigen van het calvinisme. Ze kennen alle redeneringen en (gekunstelde) exegeses die het calvinisme van oudsher gebruikt. En ze zijn in staat om hun standpunt helder over te brengen. Communicatief en didactisch zijn ze erg goed. Bovendien doen ze het calvinisme mooier voor dan het is. Ze geloven dat God van eeuwigheid mensen heeft bestemd voor de hel. Mensen die nooit een werkelijke kans zullen krijgen om zich te bekeren⁸⁷. En ondanks dat, beweren ze toch met grote onbeschaamdheid dat God alle mensen liefheeft.

De evangelische leiders hebben geen of onvoldoende weerwoord gegeven. Ze hebben daardoor de evangelische gelovigen niet gewapend tegen de dwalingen van het calvinisme. Het gevolg is dat reeds vele evangelische gelovigen in de strik van het calvinisme vast zijn geraakt.

C.4. De bekering van John Piper tot het calvinisme

Zoals gezegd, ook John Piper was al een evangelische gelovige voordat hij zich tot het calvinisme bekeerde. Piper heeft zelf in een interview vertelt hoe hij tot die stap is gekomen. Hieronder volgt een deel van het interview. Eerst komt het Engelse origineel, dan volgt een vertaling in het Nederlands. De onderstreping is van mij.

⁸⁷ Het besluit der verkiezing en verwerping waar de Dordtse Leerregels over spreken. Hoofdstuk 1, deel I, artikel 6.

"So when I went to college and began to hear people give a framework to this (Calvinisme). I revolted against the sovereignty of God When I arrived at Fuller Seminary, I took a class on systematic theology with James Morgan ... and another with Dan Fuller on hermeneutics. And coming from both sides - theology and exegesis - I was feeling myself absolutely cornered by the evidences of Gods's sovereignty in the Bible I would put my face in my hands in my room, and I would just cry because my world was coming apart. I just couldn't figure anything out But at the end of James Morgan's theology class, I wrote in a blue book: "Romans 9 is like a tiger going around devouring free-willers like me" and it did".

(De Bron: "An Interview with Piper", eds. Piper and Taylor,

Suffering and the Sovereignty of God, Wheaton, Il: Crossway, 2006, 220-221.)

De vertaling: "Ik ging naar 'college' en daar hoorde ik voor het eerst mensen die een geraamte aan het calvinisme gaven. Mensen die het calvinisme ordelijk uitlegden en onderbouwden. Ik rebelleerde tegen de soevereiniteit van God Toen ik arriveerde op het Fuller Seminary volgde ik een klas over systematische theologie van James Morgan ... en een andere klas van Dan Fuller over hermeneutiek. Het kwam van beide kanten - vanuit de theologie en vanuit de exegese. Met als gevolg dat ik mezelf volledig in de hoek gedreven voelde door de bewijzen voor de soevereiniteit van God in de Bijbel ... In die tijd zat ik geregeld met mijn hoofd in mijn handen en huilde ik omdat mijn wereld in elkaar aan het storten was. Ik kon het gewoonweg niet op een rij krijgen ... Maar aan het einde van de theologie cursus van James Morgan schreef ik in een schrift: "Romeinen 9 is als een tijger die rondgaat om mensen zoals ik, die in de vrije wil geloven, te verslinden" en dat deed het ook met mij ...".

Wat een aangrijpend verhaal. Piper op zijn kamer die geen antwoord heeft op de calvinistische aanslagen op zijn evangelisch geloof. Het was een ongelijke strijd. Twee hoogleraren tegen een eerstejaars student. Een student die blijkbaar niet toegerust was en die ook geen verdediging van het evangelische standpunt kende. Een verdediging op voldoende niveau. Het gevolg was dat zijn wereld in elkaar stortte. Hij kon er geen weerstand aan bieden. Ik kan me goed voorstellen dat je huilt, als je jezelf genoodzaakt voelt om onder meer Calvijn met zijn decretum horribili⁸⁸ te aanvaarden. Je verliest de bewogen Bijbelse God, die alle mensen werkelijk liefheeft en verlangt naar hun behoud. De God die zijn Zoon voor alle mensen heeft gegeven en die ieder mens een kans geeft om behouden te worden. En je krijgt er de calvinistische God voor terug die sommige mensen liefheeft en de anderen haat. Een God van willekeur, want Hij kiest willekeurig sommige mensen uit en anderen verwerpt Hij, niet om een reden in die mensen zelf, maar omdat Hij er een welbehagen in heeft om dat te doen. Je kunt Johannes 3:16 niet meer nemen zoals het er staat. Voortaan moet je lezen "Alzo lief heeft God 'de wereld van de uitverkoren' gehad dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft opdat een ieder aan wie het God behaagt het geloof te schenken niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe."

⁸⁸ Het decretum horribili. Het verschrikkelijk besluit, het horror besluit. Zo noemde Calvijn, in zijn institutie (boek III, hoofdstuk 23, punt 7) Gods besluit om vele mensen soeverein voor te bestemmen voor een eeuwig verblijf in de plaats der pijniging (de hel). Waar ze dan ook onvermijdelijk naar toe gaan. Zie hoofdstuk 8. (Speciaal 8.4.2)

(Even tussen door, in hoofdstuk 7 van deze studie wordt een niet-calvinistische uitleg gegeven van Romeinen 9. Zie ook de hoofdstukken 6 en 8.)

C.5. Ook in Nederland dring het calvinisme door in evangelische kring

Ik kom het in toenemende mate tegen. Ik geef enkele voorbeelden.

Mijn oud-voorganger van de plaatselijke baptistengemeente

Op internet vond ik een preek van hem, waarin hij de vijf Dordtse Leerregels verkondigde. Een broeder die recent een Bijbelstudie van hem bezocht, vertelde dat mijn oud-voorganger daar het bekende scholastische verhaal over 'Gods wil des bevels' en 'Gods wil des besluits' had gehouden. Dit om de tekst "*God, onze Heiland, die wil, dat alle mensen behouden worden en tot erkenning der waarheid komen*" (1 Timotheus 2:3,4)⁸⁹ in calvinistische zin bij te buigen. Terwijl hij vroeger leerde dat het hier om Gods verlangen gaat. Gods verlangen naar het behoud van de mensen. Op dezelfde manier waarop Jezus verlangde naar het behoud van de inwoners van Jeruzalem: "*Jeruzalem, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels vergadert, en gij hebt niet gewild.*" (Mattheus 23:37).

Een preek in de plaatselijke baptistengemeente

Het tweede gaat over één van mijn vrienden. Naast zijn werk als leraar is hij al vele jaren actief in evangelisatie. Zolang ik hem ken, komen er regelmatig mensen tot geloof. De laatste jaren zijn er geregeld asielzoekers met een moslim achtergrond tot geloof gekomen. Die hebben zich laten dopen en hebben zich bij een gemeente hebben gevoegd. Ongeveer een half jaar geleden kwam hij geschokt bij me. Hij had de zondagsdienst van de plaatselijke baptistengemeente bezocht. En daar had iemand gepreekt die verkondigde dat Jezus niet voor alle mensen is gestorven, alleen voor de uitverkorenen. En dat God niet van alle mensen houdt. Mijn vriend zei: "als dat waar is dan verkondig ik al meer dan veertig jaar het verkeerde evangelie". Het haalt de bodem onder mijn evangelisatie werk vandaan.

Het uitnodigen van een spreker

Een derde voorbeeld. Een groep evangelische mensen was staande gebleven te midden van alle stormen die de laatste twintig jaar over de evangelische wereld zijn heengegaan. Ze waren niet meegegaan met de doelgericht leven golf en ook niet met andere golven. Uit zorg over de ontsporingen in de evangelische beweging hebben ze elkaar opgezocht, om elkaar te versterken en anderen terug te roepen naar de goede weg. Een van hun initiatieven bestaat uit het organiseren van studiedagen voor toerusting en opbouw. Daar zochten ze een spreker voor. En ze overwogen om iemand uit te nodigen, waarvan ik weet dat ook deze persoon overgegaan is naar het calvinisme, terwijl ze dat zelf niet doorhadden.

⁸⁹ Deze tekst, 1 Timotheus 2:4, wordt uitgebreid besproken in hoofdstuk 5.

Een Bijbelverhaal

In een onafhankelijke baptistengemeente werd een maandelijkse Bijbelstudie verzorgd door een leider van de vijf sola baptisten. Dat is een Nederlandse organisatie van nieuwe calvinisten, die vanuit evangelische achtergrond over gegaan zijn naar het vijfpunts calvinisme. De leiding van die gemeente had geen idee wie ze binnen hadden gehaald. Ze dachten dat het een evangelische bijbelleraar was, terwijl het een vijfpuntscalvinist is.

In Nederland heeft een groep tot het calvinisme "bekeerde" baptisten een organisatie opgericht die als doel heeft het uitdragen van het calvinisme in kringen van de baptisten. Ze noemen zich de "Vijf Sola Baptisten"⁹⁰. Dat is een misleidende naam, eerlijker zou zijn geweest als ze zich de "Vijf Dordtse Leerregels Baptisten" hadden genoemd. Want dat is waar ze voor staan. Voor zover ik weet zijn alle Nederlandse baptistengemeenten gesticht door het werk van niet-calvinistische gelovigen. Zo is bijvoorbeeld ook de plaatselijke baptistengemeente in mijn woonplaats ontstaan. En nu komen de "vijf sola baptisten" de gemeenten vertellen dat ze verkeerd zitten, dat ze calvinisten moeten worden.

Het nieuwe calvinisme dringt in Nederland vooral door, door de invloed van John Piper, John MacArthur en Paul Washer. Organisaties als Heartcry spelen daarbij ook een belangrijke rol. Heartcry heeft bijvoorbeeld Paul Washer naar Nederland gehaald. Die heeft vele evangelische gelovigen en leiders verleidt tot een overgang naar het calvinisme. Op de site van Heartcry staat prominent linken naar video boodschappen van John Piper en Paul Washer. Piper is de invloedrijkste leider van het nieuwe calvinisme.

⁹⁰ Sola betekent alleen. De vijf sola's zijn: alleen de Bijbel, alleen genade, alleen geloof, alleen Christus, alleen God de eer. De eerste drie zijn de drie sola's van de Reformatie. Alleen de bijbel, dat wil zeggen, wat we geloven moeten we alleen op de Bijbel baseren. Alleen genade, dat wil zeggen, we kunnen de hemel niet verdienen door goede werken te doen, het eeuwig leven is een gift. Alleen geloof, het enige wat je moet doen om behouden te worden is je vertrouwen op Jezus stellen. Deze drie werden door de christelijke gereformeerde professor Wisse de drie grondzuilen van de Reformatie genoemd. Het 'alleen de bijbel' is het formele beginsel en het 'alleen genade' en 'alleen geloof' het materiële beginsel. De vijf sola baptisten hebben er nog twee sola's aan toegevoegd. Het eerste is het alleen Christus. Dat betekent dat Jezus de enige weg tot God is en de enige middelaar tussen God en mensen. En als tweede hebben ze het "alleen God de eer" toegevoegd. Dat betekent dat God de enige is die eer ontvangt. Je zou denken dat wij daar, als evangelische gelovigen achter kunnen staan. Maar er zitten enkele adders onder het gras. Het calvinisme heeft een geheel eigen opvatting van genade. Die wordt besproken in bijlage G. Behouden worden uit genade betekent in hun ogen dat het behoud een geheel eenzijdig werk van God is. Een vrije keuze voor God komt er niet aan te pas. God kiest willekeurig iemand uit en roept hem onwederstandelijk. Hij buigt de wil om en geeft het geloof. Daar denken calvinisten aan, als ze het over genade hebben. Het alleen door geloof hebben ze ook ondermijnd. Het behoud, bij calvinisten, is door de wedergeboorte die God op soevereine wijze in iemand bewerkt, waarna die persoon het geloof ontvangt als een gave. Het is niet iets wat hijzelf doet. In het alleen God de eer zit ook een calvinistische adder onder het gras. Ook dit verwijst in het calvinistische denken naar het eenzijdige Godswerk. Alleen dan, als het behoud een volledig eenzijdig Godswerk is, ontvangt volgens hen God alleen de eer. Als een mens zelf zou kunnen kiezen, dan krijgt voor het besef van de calvinisten God niet de volledige eer. Zie bijlage F.

Het nieuwe calvinisme vormt een ernstige bedreiging voor de laatste restanten van de traditionele evangelische beweging. Mensen die de stormen van de voorbije twee decennia hebben doorstaan, vallen nu toch omdat ze verleid worden door het calvinisme. Ze weten niet wat ze doen. Ze hebben geen idee waar ze zich aan overgeven. En wat uiteindelijk de gevolgen zullen zijn. (Zie bijlage H met een overzicht van de schadelijke gevolgen van het calvinisme.) Net als alle valse leer werkt ook het calvinisme als een zuurdesem. Het kost tijd voordat de calvinistische leer het gehele denken en de praktijk heeft doorzuurd. Mijn oud-voorganger klonk in zijn preek waarin hij de vijf punten van het calvinisme uitdroeg op bepaalde momenten nog evangelisch. Maar dat zal met de tijd slijten, naar de mate waarin hij het calvinisme werkelijk innerlijk begrijpt en integreert in zijn denken. Zoals je water en olie niet kunt mengen, zo kun je evangelisch en vijfpunscalvinisme niet met elkaar mengen. Of het ene wint of het andere.

Het is niet voor niets dat calvinistische leiders als Paul Washer telkens weer op felle wijze het hart van de evangelische boodschap aanvallen. Ze beschuldigen de evangelische gelovigen onder meer van easy believism, decisionism en oneprayerism. Voor uitleg, zie bijlage D.

De overgebleven evangelische gelovigen worden verleid door "het calvinisme met het mooie gezicht". Ook de Vijf Sola Baptisten beweren rustig dat God alle mensen liefheeft en dat Gods aanbod van genade aan alle mensen welgemeend is. Ze praten erg weinig over het verschil tussen de algemene roeping en de onwederstandelijke roeping, want dat zou evangelische mensen te veel laten schrikken en dat is niet de bedoeling. Soms heb ik het vermoeden dat ze zelf het calvinisme maar half begrepen hebben.

C.6. Is het dan zo ernstig?

Misschien stelt iemand de vraag: Wat is er nou zo ernstig aan, als je van evangelisch calvinistisch wordt?

Het antwoord op die vraag is dat het calvinisme grote negatieve gevolgen heeft als het leerstellige systeem echt innerlijk wordt aanvaard en naar de mate waarin het doorwerkt in het denken en de praktijk. Gevolgen voor het karakter van God, het evangelie, geloofszekerheid en andere zaken. Zie bijlage H.

Het vijfpunscalvinisme is een vijand van de evangelische beweging. Dat blijkt uit het feit dat vertegenwoordigers van het nieuwe calvinisme op felle wijze belangrijke delen van de kern van de evangelische leer en praktijk aanvallen. In bijlage D worden een aantal van die aanvallen besproken.

D. De felle aanvallen van het nieuwe calvinisme op het hart van de evangelische beweging

Bijzonder pijnlijk zijn de felle aanvallen die nieuwe calvinisten, zoals bijvoorbeeld Paul Washer, doen op de boodschap en de praktijk van de evangelische beweging⁹¹.

D.1. De beschuldiging van easy believism

In hoofdstuk 9 is besproken wat volgens de Bijbel geloof en bekering zijn. Samengevat: je hoort van het evangelie, je erkent dat het de waarheid is en je gaat er op in. Je stelt je vertrouwen op Jezus, je bekeert jezelf, je neemt Jezus aan als Heer en Redder.

De nieuwe calvinisten vinden dat hier iets aan ontbreekt. Het geloof is in hun ogen niet echt als de calvinistische bekeringsweg niet is doorlopen. Eerst diep overtuigd worden van zonden (een zondaar worden) en daarna beleven dat de last van de zondeschuld wordt afgenomen en dat het geloof je is geschonken. Waarna je vervolgens nog allerlei kenmerken van de wedergeboorte en het zaligmakende geloof vertoont.

Ze denken dat mensen die deze bekeringsweg niet hebben doorlopen zichzelf voor de gek houden. Mensen die de speciale calvinistische bekeringservaring niet hebben beleefd, hebben in hun ogen geen zaligmakend geloof, ze hebben alleen historisch geloof.

Als je mensen oproept om in Jezus te geloven en zich tot Jezus te keren, zonder dat je eist dat ze deze calvinistische bekeringsweg doorlopen, dan maak je, je volgens het nieuwe calvinisme schuldig aan het prediken van easy believism.

De misleidende voorstelling van zaken

Zoals op zo veel punten⁹², zetten de nieuwe calvinisten zich ook hier weer af tegen ontsporingen in de evangelische beweging. Bijvoorbeeld tegen de ontsporing van de "doelgericht leven" gemeenten met hun vaak eenzijdige "positive only" boodschap en marketing technieken. Ze wijzen daar op en ze stellen het voor alsof die ontsporing kenmerkend is voor de gehele evangelische beweging. Hun boodschap: "Dat komt er nu van als je het calvinisme en de calvinistische bekeringsweg niet predikt". Het nieuwe calvinisme stelt het voor alsof die ontsporingen het automatische gevolg zijn van het niet

⁹¹ Een duidelijk voorbeeld van wat ik bedoel is de boodschap *Ten Indictments against the Modern Church* van Paul Washer.

⁹² Zie bijlage C.

prediken van hun bepaalde bekeringservaring, van het niet prediken van de vijf Dordtse Leerregels. En dat is uiteraard niet waar.

In de gezonde evangelische beweging worden geloof en bekering gepredikt. Je neemt Jezus niet alleen aan als je redder, maar ook **als Heer**. Je vertrouwt jezelf aan Jezus toe en je onderwerpt je aan Hem. Je komt van de troon van je leven af en Jezus neemt die plaats in. Het gevolg is het op gang komen van levensverandering. Zonder de werken is het geloof dood (Jakobus 2:14-25). En wie de noodzaak van de heiliging verwerpt, die verwerpt God (1 Thessalonicenzen 4:7,8). We moeten werken doen in overeenstemming met onze bekering (Handelingen 26:20). Dat moet geleerd worden.

Zie hoofdstuk 12, punt 12.2.2, voor een bespreking van de bekeringservaring die het calvinisme voorschrijft.

D.2. De beschuldiging van oneprayerism en decisionism

In de evangelische beweging is het gebruikelijk om mensen die het evangelie hebben gehoord en die behouden willen worden "tot de Heer te leiden". Je legt hen uit dat ze Jezus moeten aannemen (Johannes 1:12). Dat kunnen ze doen door in geloof Jezus uit te nodigen hun leven binnen te komen. Jezus zegt: "*Zie ik sta aan de deur en Ik klop, indien iemand mijn stem hoort **en de deur opent**, Ik zal bij Hem binnenkomen ..*" (Openbaring 3:20). Zie de uitleg over geloof en bekering in hoofdstuk 9. Het fundamentele punt is dat je ingaat op Gods aanbod van genade.

Het gebed waarmee je jezelf overgeeft aan God, wordt wel het zondaarsgebed genoemd. In dat gebed erken je tegenover God dat je een zondaar bent en je vraagt Jezus om je leven binnen te komen als Redder en Heer. Het is een gebed waarin je Jezus aanvaardt als de Heer van je leven⁹³. "*Doch allen die Hem aangenomen hebben*" (Johannes 1:12)

Het nieuwe calvinisme zet zich in het bijzonder af tegen het gebruik van het zondaarsgebed. De reden waarom het nieuwe calvinisme zich afzet tegen het zondaarsgebed is tweeledig. Ten eerste is het in strijd met de calvinistische bekeringsweg. De calvinistische bekeringsweg is een lijdelijk proces dat je

⁹³ Een voorbeeld van zo'n gebed, uit "de vier geestelijke wetten" van Campus Crusade for Christ.

„Heer Jezus, ik heb U nodig. Ik open de deur van mijn leven en aanvaard U als mijn Redder en Heer. Ik dank U dat U mijn zonden vergeeft en eeuwig leven geeft. Wilt U nu over mij regeren op de troon van mijn leven. Verander mij zo dat ik word zoals U me wilt hebben.” Dit staat erbij:
Zegt dit gebed ongeveer wat er in u leeft? Bid dan nu dit gebed en Christus zal in uw leven komen, want dat heeft Hij beloofd.

ondergaat. Zelf iets doen, een keuze maken, Jezus aannemen is daar mee in strijd. Het geloof is, zo leert het calvinisme, een gave van God, het moet je gegeven worden. En ten tweede is het gebruik van het zondaarsgebed in sommige kringen van de evangelische beweging verworden tot een formule die losgemaakt is gemaakt van geloof en bekering. De nieuwe calvinisten zien dat en vinden dit een bewijs voor hun standpunt dat het gebruik van het zondaarsgebed en het aandringen op een beslissing niet goed is. Paul Washer noemt het manipulatie.

Het is geen formule

Corrie ten Boom zei in verband met het tot de Heer leiden van mensen dat je geen onrijpe vruchten moet plukken. Er is fijngevoeligheid voor nodig om te weten waar iemand geestelijk staat. Als je er een formule van maakt, die je mensen laat herhalen zonder dat ze het echt begrijpen, dan gaat het mis.

Ter illustratie van hoe dit functioneert in de praktijk van de gezonde evangelische en charismatische beweging, enkele voorbeelden.

Een van mijn vrienden heeft tot zijn pensionering gewerkt als leraar. Hij heeft de geestesgave van evangelist. Vanaf zijn bekering, vijftig jaar geleden, komen er regelmatig mensen tot geloof door zijn bediening en getuigenis. De laatste jaren ook geregeld asielzoekers met een moslim achtergrond. Hij neemt eerst de tijd om hen te onderwijzen. Dan komt er een proces op gang waarin deze mensen worstelen met de vraag of het waar is. En als ze daar uit zijn, dan worstelen ze met de vraag of ze christen zullen worden, omdat de kosten vaak hoog zijn. Mijn vriend volgt dat proces. Hij legt hen uit dat om behouden te worden ze Jezus moeten aannemen. Als ze op het punt gekomen zijn dat ze verlangen om behouden te worden, dan leert hij hun het zondaarsgebed bidden. Dan leert hij hen hoe ze Jezus kunnen uitnodigen hun leven binnen te komen. Bij sommigen, die lang aarzelen, dringt hij er wel eens op aan: "Wordt het geen tijd dat je Jezus aanneemt". Ze kennen de boodschap, ze weten dat het waar is, maar ze aarzelen. Dan dringt hij er op aan. Vele van de mensen die hij in de loop der jaren tot de Heer heeft geleid, leven nog steeds voor en met de Heer.

Een zuster die ik persoonlijk goed ken, heeft de gave van kinderevangeliste. Ze heeft bijvoorbeeld een keer 18 van de 20 kinderen van de middengroep van de zondagschool van de plaatselijke baptistengemeente tot de Heer geleid. Dat gebeurde onder leiding van Gods Geest. De kinderen hadden al veel over Jezus, over God en over het evangelie gehoord. Ze had het op haar hart om nog een keer het evangelie uit te leggen. En om daarbij te benadrukken dat God en zonde niet samengaan. Dat we daardoor in een verloren positie zijn, want we hebben allen gezondigd. En dat Jezus het zondeprobleem aan het kruis heeft opgelost. Toen ze dit doorgaf was er beslag op de kinderharten. Het werd doodstil en een grote ernst kwam over de kinderen. Deze zuster herkent dat. Als dat gebeurt dan is God aan het werk, dat is het moment dat de deur open is. En als de deur open is moet je binnen gaan, want je weet niet hoelang een deur open blijft. Jezus klopte op dat moment op de deur van de kinderharten. Daarop heeft ze de kinderen opgeroepen om Jezus aan te nemen. En ze heeft ze de gelegenheid gegeven om die stap te nemen. Ze heeft zelf het zondaarsgebed hardop voorgebeden. En de kinderen uitgelegd dat ze, als ze dat wilden, in stilte dat gebed mee konden bidden. In de weken daarna heeft ze telkens, zo tussen de bedrijven door aan alle kinderen individueel gevraagd of ze Jezus

aangenomen hadden. Achttien van de twintig hadden dat gedaan. Twee hadden het bewust niet gedaan.

Het bewijs dat het echt uit God is, is uiteraard dat het zichtbaar wordt in de levens. Maar ook daar moet je voorzichtig in zijn. Bij kinderen is er vaak een langzame groei in het geestelijk leven. Tot ze op latere leeftijd, meestal in hun tienerjaren, tot diepere toewijding komen.

Een oudere vriend, inmiddels al overleden, was midden vorige eeuw voorzitter van *Youth for Christ Zeeland*. Hij vertelde me over een kinderevangelisatiemiddag in een kerk in Terneuzen. Er waren ongeveer 600 kinderen aanwezig. Die middag is het evangelie uitgelegd en de kinderen is gelegenheid gegeven om, in stilte, het zondaarsgebed mee te bidden. Hij vertelde me dat hij in de veertig jaren daarna telkens weer in evangelische kringen christenen was tegengekomen die getuigden dat hun wandel met Christus toen, in die samenkomst, was begonnen.

Veel kennis om je te bekeren en Jezus aan te nemen is niet noodzakelijk. Neem, mijn oudste broer. Die heeft de Heer aangenomen terwijl hij weinig van het evangelie begreep. Hij was christenen tegengekomen en Hij zag dat wat zij hadden echt was. Hij wilde het ook hebben. Een christen legde hem het evangelie uit. Hij begreep er niets van. Het enige wat hij begreep is dat je Jezus kon uitnodigen je leven binnen te komen. Na dat gesprek kreeg hij het boekje "De vier geestelijke wetten" mee. In het boekje staat ook een zondaarsgebed. Toen hij thuis kwam heeft hij het boekje doorgelezen. Hij begreep het nog steeds niet, maar hij kwam wel bij het zondaarsgebed. Toen heeft hij het zondaarsgebed gebeden. Dat was de start van een leven als christen. Een veranderd leven, een leven van vrucht dragen, mensen die via hem ook weer tot geloof kwamen en de vrucht van de Geest (Galaten 5:22). Dertig jaar dienst als oudste in de plaatselijke baptistengemeente. God heeft zijn veranderde leven, en vooral de vrucht van de Geest die ik als ongelovige opmerkte in zijn leven (liefde, blijdschap, etc.), mede gebruikt om mij te overtuigen van de realiteit van het geloof.

En dan zeggen de nieuwe calvinisten: "Helemaal fout, de bekering van die broer van jou".

Hij was niet eens overtuigd van zonde, hij was zich alleen bewust van de leegte en zinloosheid van zijn leven en hij zag in anderen wat Jezus voor hen deed. De bekering van mijn broer is volgens iemand als Paul Washer een duidelijk voorbeeld van easy believism, onepayerism en decisionism. Al die termen vliegen je om de oren in zijn boodschap "Ten Indictments against the Modern Church".

In die preek val hij op felle en oneerlijke wijze de viergeestelijke wetten aan. Elke keer als ik die preek doorneem, wordt ik er niet goed van. Het oneerlijke is dat hij voortdurend een karikatuur maakt van de traditionele evangelische beweging, door op ontsporingen te wijzen. En vervolgens gaat hij dan te keer tegen bijvoorbeeld het tot de Heer leiden van mensen. En zoals ik dat inmiddels van Paul Washer gewend ben, ook deze keer weer zonder een behoorlijke onderbouwing voor zijn standpunt vanuit de Bijbel te geven. Als hij even in zijn Bijbel had gekeken, dan had hij daar voorbeelden van onepayerism kunnen vinden. Neem bijvoorbeeld de moordenaar aan het kruis. Aan het begin spotte hij nog met Jezus (Mattheus 27:44), maar tijdens de uren aan het kruis drong tot Hem door dat Jezus rechtvaardig was (Lucas 23:39-41). Hoeveel Hij heeft begrepen is onduidelijk, maar we lezen dat Hij een simpel gebed uitsprak: "*Jezus, gedenk mijner, wanneer Gij in uw Koninkrijk komt.*" (Lucas 27:42). En onmiddellijk kwam het antwoord. "*Voorwaar, Ik zeg u, heden zult gij met Mij in het*

paradijs zijn." (Lucas 27:43). Dat was het, zo eenvoudig was het, één gebed was genoeg. Het is maar één stap tot Jezus.

"Al wie de naam *des Heren aanroept, zal* behouden worden." (Romeinen 10:13.) Gelooft Paul Washer niet wat er in Romeinen 10:13 staat? Blijkbaar niet⁹⁴. Behouden worden, dat gaat zo maar niet, je moet eerst een zondaar worden (diep overtuigd worden van zonde, etc.) en dan beleven dat het geloof je geschonken wordt. Dat moet je ervaren. Je moet merken dat je gelooft en daar moet je een innerlijke bevestiging op hebben. Simpelweg God op zijn woord nemen en op het woord van God gaan staan, dat kan niet. Dat is "decisionism".

Zelf begreep ik niets van het evangelie toen ik tot geloof kwam. Door contact met occulte zaken werd ik gekweld door boze geesten. In mijn grote benauwdheid heb ik tot God geroepen. En tot Jezus. Jezus hielp onmiddellijk. Ik was Jezus daar ontzettend dankbaar voor en ik wilde meer van Hem weten. Ik heb een Bijbel opgescharreld en heb toen voor het eerst van mijn leven in de Bijbel gelezen. In Genesis liep ik al gauw vast, maar toen ontdekte ik het Nieuwe Testament. Ik ben gaan lezen in het evangelie van Mattheus. Vanaf vers 1:1. Jezus was geweldig, zijn ontferming, zijn wijsheid, zijn ontmaskering van huichelarij, etc. Terwijl ik las vroeg ik me af: "Zou het ook voor mij zijn?". Toen kwam ik bij Mattheus 11:28, waar Jezus zegt "Komt tot Mij allen". Dat was het antwoord, Jezus nodigt iedereen uit, dus ook mij. Ik heb toen voor de tweede keer in mijn leven gebeden "Jezus ik kom tot U, voortaan wil ik U dienen". Dat was het begin van mijn leven met de Heer. Ik had geen speciale ervaringen bij die tekst of bij het aannemen van de Heer. Ik nam simpelweg Jezus op zijn woord. Hij zei: "komt tot mij allen ..". Dus kwam ik. Ik was gelukkig nog nooit een calvinist tegengekomen, want die had me verteld dat je niet zo maar kan komen. Die had me verteld over de onmacht van de mens om zich te bekeren. Die had me verteld over het verschil tussen de algemene roeping en de bijzondere roeping. Enzovoorts.

Ik had op dat moment zelfs geen idee waarom Jezus aan het kruis was gestorven. Enkele weken na mijn bekering, toen ik een Bijbelstudie bijwoonde, heb ik toch maar eens gevraagd "Dat kruis, waarom was dat nou precies?". Jezus had me gered van boze geesten, ik was mijn lege leven zat, ik wilde hebben wat mijn broer had en dat was genoeg, daarom heb ik met blijdschap zijn uitnodiging aangenomen om tot Hem te komen en heb ik zijn juk op me genomen.

In de Bijbel lezen we dat Jezus op de deur van harten klopt. Het enige wat er moet gebeuren is dat je de deur van je hart opent en dan zal Hij binnenkomen. De Bijbel spreekt over Jezus aannemen (Johannes 1:12). Bekering is geen lang proces.

De bekeringschema's van nieuw calvinisten zijn geestelijk dodelijk, omdat ze de eenvoud van het evangelie verduisteren.

⁹⁴ Het standaard antwoord waarmee bijvoorbeeld mijn schoonvader de eenvoudige letterlijke betekenis van een tekst als Romeinen 10:13 uitschakelde was het volgende. "Ja, er staat dat al wie de naam des Heren aanroept behouden zal worden, maar je moet wel op de goede manier de Heer aanroepen en dat kun je niet uit jezelf, dat moet je gegeven worden. Dat kun je alleen als de onwederstandelijke roeping komt."

D.3. Verdacht maken van het geven van een mogelijkheid tot reageren

Sinds de dagen van Finney is het gebruikelijk in evangelische kring om een 'altar call' te doen. In de evangelieboodschap wordt aangedrongen op onmiddellijke onderwerping aan Jezus, op bekering. Zoekende mensen worden soms naar voren geroepen. Of uitgenodigd voor een samenkomst voor mensen die bezorgd zijn over hun ziel.

Dat vinden sommige nieuwe calvinisten eigenlijk maar niets. Paul Washer vertelt met instemming over een man die ergens het evangelie verkondigde en die de eerste weken geen gelegenheid gaf tot reageren. Laat staan dat hij er bij de toehoorders op aandrang om Jezus aan te nemen.

In de Bijbel wordt wel een mogelijkheid tot reageren gegeven. Als je werkelijk gelooft dan liet je, je dopen. Dan geef je publiek dit getuigenis van je geloof.

Zo maakten de Joden die Petrus hoorden, kenbaar dat ze geloofden. *"Zij dan, die zijn woord aanvaardden, lieten zich dopen en op die dag werden ongeveer drieduizend zielen toegevoegd. En zij bleven volharden bij het onderwijs der apostelen en de gemeenschap, het breken van het brood en de gebeden."* (Handelingen 2:41, 42)

D.4. De aanval op de vier geestelijke wetten

De brochure met de naam "De vier geestelijke wetten" is voor oudere evangelische christenen een bekend begrip. Speciaal in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw werd de brochure veel gebruikt. Het bevat een eenvoudige presentatie van het evangelie. In de vorm van vier geestelijke wetten. Zie, <http://4laws.com/laws/downloads/DutEng4pWBw04Oct.pdf>

De eerste wet luidt: "God heeft u lief en heeft een plan met uw leven". De tweede wet luidt "Doordat de mens zondig is, heeft hij het contact met God verloren. Daardoor kan Hij Gods liefde en Gods plan met zijn leven niet kennen en beleven". De derde wet luidt: "Jezus Christus is Gods enige antwoord op het probleem van de zonde. Door hem kunt u Gods liefde en plan met uw leven leren kennen en beleven". En dan volgt de vierde wet "Wij moeten persoonlijk Jezus als onze redder en Heer aanvaarden. Dan pas kunnen we Gods liefde en Gods plan met ons leven leren kennen." Vervolgens wordt uitgelegd hoe je Jezus kunt aannemen. Er wordt uitgelegd dat je dat door het geloof moet doen, steunend op zijn belofte dat Hij binnen zal komen als je Hem uitnodigt. Er wordt uitgelegd dat je God op zijn woord kunt nemen en dat dan de ervaring zal komen. Het boekje eindigt met wat instructie over hoe je als christen moet leven.

In de brochure komen alle onderdelen van het evangelie aan de orde. De zonde. Het werk van Christus. Ook de bekering. Daar wordt uitdrukkelijk aandacht aan besteed. Bekering betekent

troonsafstand doen. Je neemt Jezus als Heer aan. Jezus wordt de baas, de Heer van je leven. Voortaan luister je naar Hem.

Als calvinist neemt Paul Washer aanstoot aan de boodschap van de vier geestelijke wetten. Neem alleen de eerste wet al. De boodschap dat God ieder mens liefheeft en een plan voor hem heeft. Een calvinist gelooft niet dat God de wereld heeft liefgehad en dat Hij zijn zoon voor alle mensen heeft gegeven. Hij heeft volgens hen alleen "de wereld van de uitverkorenen" lief. Een calvinist leest Johannes 3:16 als volgt "Alzo lief heeft God de wereld van de uitverkorenen gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die van God het geloof ontvangt het eeuwig leven hebbe, en niet verloren ga."

Een calvinist kan niet tegen een mens zeggen dat Jezus hem liefheeft.

Volgens een calvinist heeft God alleen met de uitverkorenen hoopvolle plannen. Niet met de mensen die hij heeft verworpen. Daar heeft Hij hele andere plannen mee, die heeft Hij voorbestemd voor de hel.

Paul washer beweert dat je in de evangelie prediking altijd moet beginnen met de toorn van God. Omdat Paulus dit in Romeinen 1-3 bij zijn uitleg van het evangelie ook doet. Omdat de vier geestelijke wetten dit niet doen, wordt het evangelie daar, volgens Paul Washer niet goed gebracht.

Zoals zo vaak is hij ook nu weer veel te zwart-wit in zijn oordelen. Ten eerste is de Romeinenbrief niet in de eerste plaats bedoeld als een evangelisatie boodschap. De brief is geschreven aan de gelovigen te Rome. En ten tweede hebben we de verslagen van de inhoud van enkele evangelisatieboodschappen in het boek Handelingen. Van Petrus op de pinksterdag en later nog twee keer (Handelingen 2, 3 en 10). Van Paulus in Antiochië, Athene en Rome (Handelingen 13, 17 en 28). In geen van de zes gevallen beginnen ze met de toorn van God over de zonde. Zo rechtlijnig als Washer het voorstelt is het niet.

De vier geestelijke wetten volgen de grote lijn van de Bijbel. De Bijbel begint ook met het positieve, met de schepping. Alles was goed, zo had God het bedoeld. Dan komt de zondeval. Door de zonde is het misgegaan. Maar God heeft er wat aan gedaan. Hij heeft Jezus gezonden die ons redt van de zonde en de gevolgen van de zonde. Het is droevig dat Washer in zijn onderwijs telkens de evenwichtige boodschap van de Bijbel uit balans haalt⁹⁵.

Maar de voornaamste reden voor zijn toorn is de oproep om Jezus aan te nemen en het zondaarsgebed. En vooral ook de boodschap dat je daarbij niet noodzakelijk iets hoeft te voelen. Niet vooraf, niet tijdens en ook niet direct daarna. De boodschap dat geloof is, God op zijn woord nemen. Je doet in geloof wat de Bijbel zegt en je vertrouwt erop dat God zijn belofte op dat moment aan je vervuld. Als jij de deur voor Jezus opent, dan komt Hij binnen (Openbaring 3:20). Dit gaat lijnrecht tegen zijn calvinistische overtuigingen in. Volgens hem moet je wel wat voelen. Vooraf moet je schuld voelen en

⁹⁵ Dat komt omdat hij uit één bijbelgedeelte verregaande conclusies trekt, in dit geval uit het begin van de Romeinenbrief, zonder dat hij rekening houdt met de context (Tot wie is de brief in eerste instantie gericht). En zonder dat hij Schrift met Schrift vergelijkt, zonder dat hij onderzoekt of er nog meer bijbelgedeelten iets zeggen over de zaak waarover hij spreekt.

als het God behaagt om je het geloof te geven dan moet je daar een inwendig getuigenis, een belevenis van hebben.

D.5. De aanval op het tot de Heer leiden van de kinderen, op kinderbekeringen

Het is te verwachten dat nieuwe calvinisten ook moeite hebben met het tot de Heer leiden van kinderen op jonge leeftijd. Want hoe kan een jong kind door de vereiste calvinistische bekeringservaring heengaan?

Dit vinden we ook weer terug bij Paul Washer, in zijn boodschap *"Ten indictments against the modern church"* zegt hij dat hij zijn kinderen niet naar 98 procent van de evangelische zondagscholen of kampen kan sturen, omdat de kans groot is dat ze daar zijn kinderen zouden oproepen om de Heer aan te nemen, door Hem uit te nodigen om hun leven binnen te komen.

Als illustratie van de vijandige houding tegenover het tot de Heer leiden van kinderen neem ik het begin van het getuigenis van de "nieuwe calvinist" Justin Peters. Hieronder volgt het begin van zijn getuigenis, zoals dat staat op zijn site (Justin Peters Ministries). De Nederlandse vertaling staat er achter.

Truth be known, I have always struggled with giving my testimony. All the times I have given it, in the back of my mind, it has never really made sense. I was never comfortable with it, but I really didn't know why. I was supposedly "saved" and baptized at age 7. Growing up in church, I knew all the right answers. The two components of genuine conversion are faith in Christ (not just in Him but in His Person and sufficient atonement), and repentance of sins. Did I have faith in Christ? Yes, I did – just like I had faith in Santa Clause. He was real to me too. My faith in Jesus, like my faith in Santa, was immature and childish. There is a big difference between a child-like faith and a childish faith. A child-like faith ("Whoever does not receive the Kingdom of God like a child shall not enter it at all" Mark 10:15) is one that acknowledges absolute helplessness and inability before God. Just as a child is completely unable to physically care for and provide for himself; i.e. a child cannot pay a mortgage, get a job, put food on the table, etc., so are we completely unable from a spiritual standpoint to provide for ourselves. And as far as repentance goes, exactly how does a 7 year old repent? How does a child that young show genuine repentance? From what does he repent? The only commandment children are given in Scripture is to obey their parents. I dare say that as I grew older I disobeyed my Dad and Mom more, not less.

"Laat de waarheid aan het licht komen, ik heb altijd geworsteld met het geven van mijn getuigenis. Alle keren dat ik mijn getuigenis gaf, voelde het nooit goed. Ik was nooit op mijn gemak als ik mijn getuigenis gaf, maar ik wist echt niet waarom. Ik werd, zo werd verondersteld "gered" en gedoopt toen ik zeven was. Toen ik opgroeide in de kerk, kende ik al de juiste antwoorden. De twee componenten van waarachtige bekering zijn geloof in Christus (Niet alleen in Hem, maar in Zijn persoon en zijn

verzoenend werk aan het kruis) en bekering van zonden. Had ik geloof in Christus? Ja, dat had ik - precies zoals ik geloofde in Sinterklaas. Sinterklaas was echt voor me. Mijn geloof in Jezus, net als mijn geloof in Sinterklaas, was onvolwassen en kinderachtig. Er is een groot verschil tussen een kinderlijk geloof (child-like) en een kinderachtig geloof (childish). Een kinderlijk geloof ("wie het Koninkrijk Gods niet ontvangt als een kind, zal het voorzeker niet binnengaan." Marcus 10:15) is een geloof dat de eigen volkomen hulpeloosheid en onmacht voor God erkent. Zoals een kind absoluut niet in staat is om fysiek voor zichzelf te zorgen en te voorzien, dat wil zeggen een kind kan de hypotheek niet betalen, een baan krijgen, voor voedsel op de tafel zorgen, enzovoorts. Zo zijn wij volledig niet in staat om, vanuit een geestelijk standpunt gezien, voor onszelf te voorzien. Neem nu berouw, vertel me eens nauwkeurig hoe een zevenjarige zich bekeert, berouw heeft. Het enige bevel dat in de Schrift aan kinderen wordt gegeven is het bevel om hun ouders te gehoorzamen. Ik durf te zeggen dat naarmate ik ouder werd ik mijn vader en moeder meer ongehoorzaam was, niet minder."

Laten we op een rij zetten hoe Peters de bekering en het geloof van kinderen aanvalt. En hoe hij de deur van het koninkrijk voor hen sluit.

Bij hem is het misgegaan, dus hij vertrouwt het ook bij anderen niet

Hij heeft blijkbaar op zijn zevende jaar de Heer aangenomen en is toen gedoopt. Ik weet niet wat ik hiervan moet denken. Hij is wel in een erg extreme uithoek van de evangelische beweging opgegroeid. Ik maak al veertig jaar deel uit van de evangelische beweging in Nederland. Maar ik heb nooit gehoord dat er kinderen van zeven jaar werden gedoopt.

In de evangelische beweging leiden we, als het kan, onze kinderen op jonge leeftijd tot de Heer, maar het dopen volgt over het algemeen in de latere tienerjaren als de kinderen tot diepere toewijding komen. Ik vermoed dat het tot de Heer leiden van Peters niet met geestelijk inzicht is gedaan. Zie punt 2, hierboven.

En wat is dat voor een gemeente waarin hij verkeerde, waar hij niet na enige tijd als tiener merkte dat hij geen persoonlijk contact met God had. Als je in een levende gemeente bent dan wordt je doorgrondt en komt het verborgene van je hart aan het licht (1 Korinthe 14:24,25). Zijn hart werd blijkbaar niet doorgrond. Dan waren zijn problemen aan het licht gekomen. Hij heeft blijkbaar ook geen nazorg gehad, geen pastoraat.

Hij legt uit dat kinderen niet kunnen voldoen aan zijn calvinistische bekeringschema

Nadat hij zichzelf als voorbeeld heeft gebruikt, gaat hij nu uitleggen waarom het, volgens hem, bij hem mis is gegaan. En waarom het, zo denkt hij, altijd mis zal gaan, als je kinderen tot de Heer leidt. Als je jonge kinderen tot de Heer leidt, dan val je volgens hem in de valstrik van easy believism en oneprayerism. Zie de punten 1 en 2 en 4 hierboven.

Kijk hoe Peters zijn calvinistische valstrik opzet. Hij begint met het geven van een definitie van bekering. Die definitie is calvinistisch en bevindelijk gekleurd. Vervolgens concludeert hij dat een kind daar (nog) niet aan kan voldoen, dus kinderbekeringen zijn eigenlijk onmogelijk in zijn ogen. Het tot de Heer leiden van kinderen is daarom uit den boze. Omdat kinderen niet aan zijn definitie van bekering kunnen voldoen, kunnen ze niet echt bekeerd zijn.

Laten we zijn calvinistische opvatting over bekering nader bekijken. Hij zegt dat bekering uit twee onderdelen bestaat. (1) Geloof in Christus en (2) bekering van zonden. Laten we eerst zien wat hij over geloof zegt. Ik citeer: "*geloof in Christus (Niet alleen in Hem, maar in Zijn persoon en zijn verzoenend werk aan het kruis) ... Had ik geloof in Christus? Ja, dat had ik - precies zoals ik geloofde in Sinterklaas. Sinterklaas was echt voor me. Mijn geloof in Jezus, net als mijn geloof in Sinterklaas, was onvolwassen en kinderachtig. Er is een groot verschil tussen een kinderlijk geloof (child-like) en een kinderachtig geloof (childish). Een kinderlijk geloof ("wie het Koninkrijk Gods niet ontvangt als een kind, zal het voorzeker niet binnengaan." Marcus 10:15) is een geloof dat de eigen volkomen hulpeloosheid en onmacht voor God erkent. Zoals een kind absoluut niet in staat is om fysiek voor zichzelf te zorgen en te voorzien, dat wil zeggen een kind kan de hypotheek niet betalen, een baan krijgen, voor voedsel op de tafel zorgen, enzovoorts. Zo zijn wij volledig niet in staat om, vanuit een geestelijk standpunt bezien, voor onszelf te voorzien.*"

Wat is reddend geloof volgens hem?

- Geloof is niet slechts geloof in Jezus, maar in zijn Persoon en genoegzame verzoening
- Het reddend geloof erkent tegenover God de eigen absolute hulpeloosheid en onmacht.

Geloof dat niet de eigen absolute onmacht en hulpeloosheid tegenover God beleeft en erkent, is niet het ware zaligmakende geloof.

Schokkend hoe Peters door zijn calvinistische bekeringschema het Bijbelse geloof vervormt. De Heidelbergse Catechismus haalt zulke bokkesprongen niet uit. Daar wordt geloof terecht omschreven als een zeker weten en een hartelijk vertrouwen. Je gelooft dat het waar is en je stelt er je vertrouwen op. Maar nee, volgens Peters is geloof het diep beleven en doorleven van de eigen onmacht om jezelf te redden.

Vanuit deze onbijbelse omschrijving van geloof komt hij vervolgens tot de conclusie dat een kind dit niet kan.

Een probleem voor hem is natuurlijk wat in Marcus 10:15 staat. Daar staat dat we juist als kinderen moeten worden, om het koninkrijk van God binnen te kunnen gaan. Volgens die tekst zijn kinderen juist bij uitstek geschikt om het koninkrijk Gods binnen te gaan. Net zoals een kind vertrouwt op zijn ouders en er vanuit gaat dat ze voor hem zorgen en dat ze doen wat ze beloven. Zo moeten wij in alle eenvoud op God vertrouwen en op zijn aanbod ingaan.

Maar nee, dat gaat tegen Peters calvinistische opvatting over wat geloof is in. Vandaar dat Hij de tekst volledig verdraait. Hij laat de tekst precies het tegenovergestelde zeggen, als wat hij betekent. Het worden als een kind staat bij hem voor het diep beleven van de onmacht en afhankelijkheid van God, net zoals een kind voor alles volledig afhankelijk is van zijn ouders. Maar dat is niet wat Jezus bedoelde. Hij zegt dat we Hem net zo moeten vertrouwen als een kind dat doet met bijvoorbeeld zijn ouders. En dat we eenvoudigweg God op zijn woord moeten nemen en zijn aanbod aannemen. De

uitleg van Peters is bovendien onzinnig, want kinderen zijn wel afhankelijk van hun ouders, maar daar staan ze niet bij stil, ze vinden het vanzelfsprekend dat hun ouders voor hen zorgen, daar maken ze zich juist geen zorgen over, laat staan dat ze dit diep zouden doorleven.

Om zijn calvinistische bekeringschema te kunnen handhaven is hij gedwongen om onderscheid te maken tussen kinderlijk en kinderachtig geloof. Met dat onderscheid verdraait hij tot het verderf van vele kinderen de Schrift. Want als door zijn verdraaiing van de Schrift mensen de idee krijgen dat ze kinderen niet op jonge leeftijd tot de Heer kunnen leiden, dan heeft de duivel een grote slag binnen gehaald.

Zie verder hoe Peters het geloof van kinderen belachelijk maakt, door het te vergelijken met het geloof in Sinterklaas. Hoe durft de man. Dit is misselijk makend, om het geloof van kinderen zo verdacht te maken. Corrie ten Boom vertelt dat ze vijf was toen ze de Here Jezus aannam door een eenvoudig gebed. En ik ken vele andere evangelische gelovigen die op jonge leeftijd de Heer hebben aangenomen en nog steeds met de Heer wandelen.

Tot zover de bespreking van wat Peters doet met geloof. We vervolgen met wat hij doet met repentance, met bekering. Ik citeer: *"Neem nu berouw, vertel me eens nauwkeurig hoe een zevenjarige zich bekeert, berouw heeft. Het enige bevel dat in de Schrift aan kinderen wordt gegeven is het bevel om hun ouders te gehoorzamen. Ik durf te zeggen dat naarmate ik ouder werd ik mijn vader en moeder meer ongehoorzaam was, niet minder."*

Vanuit zijn calvinistische opvatting over de bekeringsweg komt hij tot de conclusie dat een kind dat niet kan beleven. Bekering bestaat volgens hem uit het afkeren van zonden. En hij beweert dat een kind geen zonden heeft waar het zich met berouw van af kan keren. Alleen ongehoorzaamheid aan de ouders.

Om dat bevestigen keert hij weer terug naar zijn eigen "bekering" op zevenjarige leeftijd. In zijn leven was er geen enkele vrucht. Dat betekent dat zijn geloof inderdaad dood was. Maar is hij de maatstaf voor alle kinderen? Ik weet van kinderen die zwaar gepest zijn op de basisschool omdat ze christen waren, omdat ze "anders" waren. Het pesten begon toen ze weigerden om negatief over anderen te spreken, omdat ze wisten dat dit zonde was. Daarop keerden de leiders zich tegen hen.

Hier onder volgt het getuigenis van Corrie ten Boom. Ze vertelt hoe ze op vijfjarige leeftijd de Here Jezus heeft aangenomen.

Toen ik vijf jaar was, leerde ik lezen; ik was dol op verhalen, vooral die over Jezus. Hij was een lid van het gezin Ten Boom. Het was even gemakkelijk om met hem te praten als met mijn moeder en vader, mijn tantes of mijn broer en zusters. Hij was er ook.

Op een dag sloeg mijn moeder me gade, toen ik vadertje-en-moedertje speeld. Ze zag dat ik in mijn fantasiewereld van een klein meisje deed alsof ik op een deur klopte en wachtte ... er kwam niemand."Corrie, ik ken iemand die voor jou deur staat en op dit ogenblik klopt."

Deed zijn een spelletje met me? Nu weet ik dat mijn kinderhart al voorbereid was op dat ogenblik; de Heilige Geest maakt ons klaar om Jezus christus aan te nemen, om ons leven in zijn hand te leggen.

“Jezus heeft gezegd dat Hij voor de deur staat, en als je het vraagt, zal Hij in je hart komen,” ging moeder verder. “Zou je Jezus willen vragen om binnen te komen?” Op dat moment ogenblik was mijn moeder de allermooiste mens ter wereld voor mij.

“Ja, Mama, Ik zou Jezus graag in mijn hart willen hebben.”

Zij nam mijn handje in haar hand en we hebben samen gebeden. Het was zo eenvoudig, en toch zegt Jezus Christus dat wij allen moeten komen, net als een kind, onverschillig hoe oud we zijn, wat onze plaats in de maatschappij of onze intellectuele achtergrond ook is.

Toen Moeder er later met me over sprak, kon ik het duidelijk herinneren.

Weet een kind van vijf jaar werkelijk wat het doet? Er zijn mensen, die zeggen dat een kind geestelijke dingen niet kan begrijpen – en dat we moeten wachten totdat een kind “zelf kan beslissen”. Ik geloof dat een kind moet worden geleid en dat wij het niet mogen laten zwerven.

Vanaf dat ogenblik werd Jezus een grotere werkelijkheid voor me. Moeder vertelde me later dat ik, al was ik nog zo jong, voor anderen begon te bidden.

Uit het boek “In het huis van mijn Vader – de jaren voor de schuilplaats” van Corrie ten Boom. Hoofdstuk 2 met de titel “Vijf jaar is niet te jong”⁹⁶, pagina 23, 24.

Het zijn calvinistische fanatici, zoals Paul Washer en Justin Peters, die mij met hun schandelijke aanvallen op het geloof van kleine kinderen en andere soortgelijke aanvallen op het hart van de evangelische beweging gedwongen hebben om mijn stem te verheffen en ernstig te waarschuwen tegen het nieuwe calvinisme.

⁹⁶ Het gehele hoofdstuk “Vijf jaar is niet te jong” gaat over de geestelijke realiteit van kinderbekeringen.

E. Hoe sommige vijfpuitscalvinisten de boodschap van de Dordtse Leerregels proberen te verzachten

Veel calvinisten schrikken terug voor de consequenties van wat ze geloven. Daarom proberen ze het besluit van verwerping⁹⁷ (het decretum horribili)⁹⁸ en andere onderdelen van de Dordtse Leerregels te verbergen of te verzachten. Hoe doen ze dat?

(1) Toch beweren dat God alle mensen liefheeft

Ze geloven in "het besluit van verkiezing en verwerping" (Dordtse Leerregels, hoofdstuk 1, deel I, artikel 6). Ze geloven dus dat God mensen heeft voorbestemd om voor eeuwig verloren te gaan. God laat ze als zondaar geboren worden, waardoor niemand van hen Hem ernstig zoekt. En God laat hen in die toestand totdat ze sterven, waarna Hij hen opsluit in de hel. En ondanks dat beweren deze calvinisten dat God toch alle mensen liefheeft. Ook de mensen over wie Hij soeverein heeft besloten om hen te bestemmen voor de poel die brand van vuur en zwavel. Hier kraken als normaal denkend mens je hersenen.

Hoe proberen deze calvinisten dit goed te praten? Dat doen ze door twee soorten liefde in te voeren⁹⁹. Ze beweren dat God ook de mensen waarover Hij soeverein heeft besloten om hen te bestemmen voor de hel, lief heeft, maar dan niet met een reddende liefde. Alleen de uitverkorenen¹⁰⁰ heeft God lief met een reddende liefde. Ze lezen in de Bijbel dat God alle mensen zegent en voedsel geeft. Er staat immers in de Bijbel dat God zijn zon laat opgaan over bozen en goeden (Mattheus 5:45). En daaruit concluderen ze dat God alle mensen liefheeft. Dit is onbegrijpelijk. God heeft, volgens hun leer, mensen vooraf soeverein bestemd om voor eeuwig te lijden in de hel. En voordat Hij ze opsluit in de hel, verzorgt Hij ze tijdens de korte tijd die ze op aarde doorbrengen. Hij voedt ze een korte tijd, voordat Hij ze voor eeuwig in de hel de plaats der pijniging opsluit.

⁹⁷ Dordtse Leerregels, hoofdstuk I, deel I, artikel 6.

⁹⁸ Calvinijn noemde zelf het besluit dat God genomen heeft om sommigen, zonder enige echte kans tot redding, te bestemmen voor een eeuwig verblijf in de hel een vreselijk besluit. Hij sprak over het "decretum horribili". Institutie, boek III, hoofdstuk 23, punt 7. Het letterlijke Latijnse citaat is: Fateor decretum esse horribile. Vertaald: Ik beken dat het een gruwelijk besluit is

"Decretum" is Latijn voor besluit en "horribili" is Latijn voor gruwelijk, vreselijk in de overtreffende trap, huiveringwekkend. Het verschrikkelijke besluit, dat is de treffende omschrijving die Calvinijn zelf geeft van de calvinistische opvatting over de dubbele predestinatie.

⁹⁹ Deze scholastische truc past het calvinisme herhaaldelijk toe. Naast twee soorten liefde spreekt het ook over twee soorten roeping, en twee willen in God.

¹⁰⁰ Uitverkorenen hier opgevat op calvinistische wijze.

En dan zeggen deze calvinisten dat God deze mensen lief heeft. Wat is dat voor liefde die iemand bestemt voor de hel, zonder dat hij of zij een werkelijke kans krijgt om aan dat lot te ontsnappen? Wat verstaan deze calvinisten eigenlijk onder liefde?

John Piper doet ook een poging om uit te leggen hoe het volgens hem zit. Hij vergelijkt de niet-reddende liefde en de reddende liefde van God met de liefde die hijzelf (Piper) heeft voor alle vrouwen en de liefde voor zijn eigen vrouw.

De liefde die hij heeft voor zijn vrouw, doet zijn liefde voor de andere vrouwen verbleken. Zo doet, volgens hem, de liefde die God heeft voor de uitverkorenen, Gods liefde voor alle mensen verbleken. Het is moeilijk om niet te scherp te worden, want wat hier gebeurt is niet anders dan stuitend bedrog. Zijn vergelijking deugt niet.

Piper zegt dat hij liefde heeft voor alle vrouwen. Dat betekent dat Hij welwillend jegens hen is, dat hij hen zal helpen als het in zijn macht is. En dat Hij het beste met hen voor heeft. Daarnaast zegt hij dat Hij zijn vrouw nog veel meer liefheeft. Dat houdt in dat zijn vrouw prioriteit is, hij is zeer op haar opgesteld en zal alles voor haar doen. En ook met haar heeft hij het beste voor. Er is slechts een gradueel verschil tussen zijn liefde voor alle mensen en zijn liefde voor zijn vrouw.

Het misleidende in de vergelijking die Piper gebruikt is dat Hij zijn liefde voor alle vrouwen vergelijkt met de liefde van God voor alle mensen, inclusief de mensen waarover God het soevereine besluit heeft genomen om ze voor eeuwig te verdoemen in de hel. God verzorgt die mensen een korte tijd, maar je kunt niet volhouden dat God het beste met deze mensen voor heeft. Iemand bestemmen voor de hel en dan toch beweren dat je hem liefhebt. Hoe gek kun je het maken. Dit is absurd. Dit gaat volledig in tegen de normale betekenis van het woord liefhebben.

Nogmaals, wat is dat voor liefde? God heeft sommige mensen onafwendbaar bestemd voor een eeuwig verblijf in de poel die brand van vuur en zwavel en intussen verzorgt Hij ze tijdens hun korte tijd op aarde. Maar al die tijd is God van plan om hen op te sluiten in de hel. Liefde die niet het beste met de ander voor heeft, is geen liefde. Het spreken over twee soorten liefde is een rookgordijn waarmee deze calvinisten het "decretum horribilus" van het calvinisme proberen te verbergen. Geloven die calvinisten zelf in dit ridicule verhaal? Het spijt me, maar je moet volgens mij behoorlijk "in de war" zijn om te beweren dat God mensen waarover Hij soeverein besloten heeft om ze voor eeuwig in de plaats der pijniging op te sluiten, liefheeft. Dit omdat Hij ze, voordat Hij ze in de hel werpt, eerst voor een korte tijd op aarde verzorgt. Je zal maar zo "geliefd" worden.

Dan heb ik meer waardering voor ouderwetse rechtlijnige calvinisten, die zeggen tenminste dat God van eeuwigheid Esau en alle andere mensen die Hij soeverein heeft verworpen, haat. En dat is natuurlijk terecht als je iemand maakt met de vooropgezette bedoeling om hem in de hel te werpen.

Piper en zijn medestanders zijn bezig met "damage control", Ze proberen de God van het calvinisme, de God van het decretum horribili, een beter image te geven.

(2) De verwerping verbergen

De tweede manier waarop ze het calvinisme van de Dordtse Leerregel mooier voordoen dan het is, is door het verbergen van de verwerping. Dat doen ze op twee manieren.

Door over voorbijgaan te spreken

Ze beweren dat God wel uitkiest, maar niet verwerpt. Hij kiest volgens hen alleen. De redenering is als volgt. Alle mensen hebben gezondigd. Niemand verdient het behoud. God is soeverein. Hij heeft er welbehagen in om enkele mensen het behoud te schenken en om de rest verloren te laten gaan. Degenen die gered worden, worden uit louter genade gered. De rest heeft niets te klagen als God hen voorbijgaat en straks opsluit in de hel. Ze hebben gezondigd en krijgen hun verdiende loon.

Deze redenering klopt niet. Het is onzin om te spreken over voorbijgaan in plaats van verwerpen. Alsof er enig verschil is.

God heeft besloten om, na de val van Adam en Eva, alle mensen geboren te laten worden als zondaren. Van nature is er niemand die God ernstig zoekt. Aan zichzelf overgelaten is daarom ieder mens onafwendbaar op weg naar de eeuwige straf. God besluit om sommigen onwederstandelijk te roepen en God besluit om dat bij anderen niet te doen. Het besluit om mensen niet onwederstandelijk te roepen is net zo goed een besluit. Vandaar dat de Dordtse Leerregels spreken over "het besluit van verkiezing en verwerping" (Dordtse Leerregels, hoofdstuk 1, artikel 6). In combinatie met Gods besluit om hen als zondaren geboren te laten worden, komt Gods besluit om hen niet onwederstandelijk te roepen neer op een besluit om hen te bestemmen voor de hel. Iets wat God, volgens het calvinisme, al vooraf van plan was. En dat plan voert Hij soeverein uit. Als je gelooft in uitverkiezing op calvinistische wijze, wees dan eerlijk en zeg dat er een besluit der verkiezing en verwerping is.

Door over enkelvoudige predestinatie te spreken

Er zijn zelfs calvinisten die beweren in een enkelvoudige predestinatie te geloven. Ze geven tot dat dit logisch gezien onmogelijk is, maar ze geloven het toch, omdat ze menen dat het zo in de Schrift staat.

Dit is wat Calvijn zegt over mensen die de verwerping ontkennen. *"Velen belijden, alsof zij de blaam van God wilden afwenden, de verkiezing zo, dat ze loochenen, dat iemand verworpen wordt. Maar dat is al te onverstandig en te kinderlijk: want de verkiezing zou niet blijven bestaan, wanneer ze niet stond tegenover de verwerping Hen dus, die God voorbijgaat, verwerpt Hij, en dat om geen andere oorzaak dat Hij hen van het erfdeel, dat Hij voor zijn kinderen verordineert, wil uitsluiten."* (Institutie, boek 3, hoofdstuk 23, punt 1)

Schrappen van het hoofdstuk over verwerping uit het boek van Pink

Een illustratie van de "public relations" campagne van de nieuwe calvinisten is Ian Murray van de Banner of Truth Trust. Hij heeft het bekende boekje van Pink "The Sovereignty of God" opnieuw uitgegeven. Maar in die uitgave heeft hij, zonder het te noemen of te verantwoorden, het hoofdstuk over de verwerping weggelaten. In het voorwoord van de publisher/uitgever wordt gezegd dat het op enkele niet zo belangrijke punten is ingekort (minor revisions and abridgements), jawel.

(3) Het voorstellen alsof het allemaal redelijk is

Sommige calvinisten zeggen het volgende: Mensen worden behouden omdat God ze uitverkiest, maar ze gaan verloren vanwege hun eigen zonden

Dit is opnieuw een rookgordijn om het allemaal redelijk voor te stellen. Het calvinisme stelt dat mensen verloren gaan vanwege hun eigen zonden. Maar wat ze er niet bij zeggen is dat God de mensen Zelf als onmachtige verblinde zondaren geboren heeft laten worden. En dat Hij hen geen werkelijke kans gegeven heeft om gered te worden. Ze doen net alsof het de eigen vrije keuze van de mensen is als ze God verwerpen. Maar dat is volgens de calvinistische leer niet het geval. God heeft voor hen besloten dat ze geen kans zullen krijgen om vrij voor of tegen Hem te kiezen. Het voorstellen alsof de mensen verloren gaan vanwege hun eigen zonden is niet anders dan bedrog. Ten diepste gaan, volgens de calvinistische leer, de mensen verloren omdat God dit over hen besloten heeft.

Hieronder volgt het laatste deel van het citaat van Calvijn. Het citaat waar hij zegt dat de enige reden waarom Hij mensen naar de hel stuurt, is dat het hem behaagd om dat te doen.

"Hen dus, die God voorbijgaat, verwerpt Hij, en dat om geen andere oorzaak dat Hij hen van het erfdeel, dat Hij voor zijn kinderen verordineert, wil uitsluiten."

(4) Net doen alsof God niet willekeurig uitkiest

Calvinisten proberen vaak te verbergen dat God volkomen willekeurig kiest door te stellen dat God kiest op grond van voor ons verborgen "redenen in Hemzelf". Dit is niet anders dan een rookgordijn maken met woorden. Wat zijn redenen in God Zelf? Niemand kan het zeggen. Het zijn lege woorden. Gods keus heeft te maken met iets in de mens zelf of zijn keus heeft daar niet mee te maken. Het is één van tweeën. En als het niets te maken heeft met iets in de mensen zelf, dan is Gods keuze volstrekt willekeurig. Dan kiest God "at random".

Dit is uitgebreid besproken in hoofdstuk 8, punt 8.2.

(5) Ontkennen dat God mensen maakt met de vooropgezette bedoeling om ze in de hel op te sluiten

Dat wordt gedaan door gerommel met de logische volgorde van de besluiten in de raad van God.

Binnen het calvinisme zijn er twee standpunten over de chronologische volgorde waarin God de verschillende onderdelen van zijn eeuwig plan heeft genomen.

Infralapsarisme

De eerste groep zegt dat Hij eerst besloten heeft om de mensen te scheppen en om hen te laten vallen. En nadat ze gevallen waren, besloot God welke mensen Hij zou gaan redden en welke Hij zou verwerpen.

Supralapsarisme

De tweede groep zegt dat Hij eerst besloot de mens te scheppen met het vooropgezette doel om in sommigen van hen zijn genade groot te maken door hen in de zonde te laten vallen om Zich vervolgens over hen te ontfermen. En dat Hij de anderen heeft geschapen met het vooropgezette doel om in hen zijn toorn over de zonde te tonen door hen ook in zonde te laten vallen en hen daarin te laten, zodat ze met zekerheid richting de eeuwige straf en de hel gaan.

Het eerste klinkt op het eerste gezicht minder gruwelijk dan het tweede. Maar het komt op het zelfde neer. De overeenkomst is dat God heeft besloten om uit de groep van onmachtige zondaren er slecht enkelen onwederstandelijk te roepen en te redden. En dat Hij heeft besloten om anderen niet te verkiezen, waardoor Hij ze automatisch tot de hel veroordeelde.

Scholastische speculatie

Bovendien is dit gespeculeer over de volgorde van Gods besluiten dwaas. De Bijbel zegt er niets over. We kunnen niets zinnigs zeggen over de volgorde waarin God besluiten heeft genomen. En is er wel een volgorde? God staat immers buiten de tijd¹⁰¹.

(6) Dubbelzinnig taalgebruik

¹⁰¹ Sommige calvinisten proberen zich er uit te redden door te stellen dat er geen chronologische volgorde is waarin God de besluiten heeft genomen, maar wel een logische. Dit is weer een droevig staaltje van reformatorische scholastische speculatie en geredeneer.

Een calvinist kan niet tegen iemand zeggen dat God van hem houdt, want God houdt volgens het calvinisme alleen van de uitverkorenen. En je weet niet of die persoon uitverkoren is. Een calvinist kan ook niet tegen een mens zeggen dat Jezus voor hem of haar gestorven is, want Jezus is alleen voor de uitverkorenen gestorven en je weet niet of hij uitverkoren is.

Veel calvinisten hebben dat opgelost door het gebruik van dubbelzinnige taal. Ze vertellen de mensen "dat Jezus voor zondaren is gestorven". Daarmee geven ze niet-calvinisten en onbekeerde mensen de indruk dat Jezus voor **de** zondaren is gestorven. Een niet-calvinist zal als hij iemand hoort zeggen dat Jezus voor zondaren is gestorven bij zichzelf denken: "Jezus is voor zondaren gestorven, ik ben een zondaar, dus is Hij ook voor mij gestorven." Dat is de indruk die deze calvinisten welbewust wekken.

Maar dat is niet wat ze zeggen. Ze zeggen dat Jezus voor zondaren is gestorven, ze vermijden zorgvuldig te zeggen dat Jezus voor **de** zondaren is gestorven. Want ze geloven niet dat Jezus voor alle zondaren is gestorven, Hij is wel voor zondaren gestorven maar niet voor alle, alleen voor de uitverkoren zondaren.

Je kunt de uitspraak dat Jezus voor zondaren is gestorven taalkundig op twee manieren opvatten. Het kan betekenen dat God voor alle zondaren is gestorven en het kan betekenen dat God voor sommige zondaren is gestorven. De calvinisten geloven niet dat Jezus voor alle zondaren is gestorven. Zij bedoelen met de uitspraak dat Jezus voor zondaren is gestorven te zeggen dat Jezus voor een aantal zondaren (de uitverkorenen) is gestorven. Ze vermijden zorgvuldig de uitspraak dat Jezus voor de zondaren is gestorven.

Ze maken handig gebruik van de dubbelzinnigheid die taal soms heeft. Zo geven ze de indruk dat Jezus voor alle zondaren is gestorven. Ze spreken dus in feite als een niet-calvinist die verkondigt dat Jezus voor alle mensen is gestorven (Zie hoofdstuk 5). Terwijl ze toch nog hun calvinistische leer overeind kunnen houden, want ze zeggen niet dat Jezus voor **de** mensen, dat wil zeggen voor alle mensen, is gestorven.

(7) Beweren dat het evangelieaanbod welgemeend is

Ze verbergen de boodschap van de Dordtse Leerregels door te beweren dat het aanbod van genade dat naar alle mensen uitgaat gemeend is. Laten we even nadenken over wat dat betekent. God zegt tegen een mens "kies", terwijl deze mens, volgens hun leer, alleen tegen kan kiezen. En dan beweren ze dat dit aanbod welgemeend is.

Alleen als het God behaagt om iemands wil om te buigen kan hij voor God kiezen.

(8) Door zogenaamd de Bijbelse balans te bewaren

Daarmee bedoelen ze dat ze de balans handhaven tussen (1) Gods opdracht aan de mens om zich te bekeren (Handelingen 17:30) en (2) de verantwoordelijkheid van de mens om dat dan ook te doen.

Ze geloven dat God ieder mens oproept om zich te bekeren. Maar volgens het calvinisme kan een mens dat niet, tenzij Gods Geest de wedergeboorte in hem werkt. Veel vijfpuntscalvinisten roepen daarom mensen niet op om zich te bekeren. In plaats daarvan spreken ze over de kenmerken van de wedergeboorte. En ze houden de mensen er ook niet verantwoordelijk voor dat ze zich niet bekeren. In theorie wel, maar in de praktijk niet. Immers een mens kan zichzelf niet bekeren. Hij moet bekeerd worden.

De groep inconsequente calvinisten zegt dat je beiden toch moet doen. Je moet oproepen tot bekering en daar op aandringen. En je moet daarbij benadrukken dat God een mens verantwoordelijk houdt voor zijn keuze. Terwijl ze geloven dat die mens alleen 'tegen' God kan kiezen, leren ze tegelijkertijd dat hij toch ten volle verantwoordelijk is als hij zich niet bekeert. Dit noemen ze de "Bijbelse" balans houden.

(9) Spreken over eerste en tweede oorzaken

Het calvinisme ontkent dat de mens een vrije wil heeft. Dat betekent dat Gods wil de enige oorzaak is van alles wat gebeurt. Dat zou betekenen dat God ook het kwaad en de zonde heeft veroorzaakt. Om onder deze logische conclusie van wat het calvinisme gelooft over Gods soevereiniteit en de wil van de mens uit te komen, schermt het calvinisme met eerste en tweede oorzaken van gebeurtenissen (Westminster Confessie). God is dan wel de eerste oorzaak van alles wat er gebeurt, maar niet de tweede. Het kwaad wordt veroorzaakt door tweede oorzaken en daar is God niet verantwoordelijk voor. Maar ook dit is weer bedrog. Want aan het begin van de keten van oorzaak van gevolg staat God als de eerste oorzaak. Het is God die welbewust de keten van oorzaak en gevolg in beweging zet.

Tot slot

Tot zover de bespreking van de belangrijkste van de pogingen van sommige calvinisten om het calvinisme een beter gezicht (imago) te geven. Het is een treurig verhaal. Maar helaas is het wel erg effectief wat ze doen. Doordat ze de donkere kant van het calvinisme verbergen achter drogredenen, lukt het hun om het calvinisme veel beter te verkopen in evangelische kring. Maar achter hun "calvinisme met het mooie gezicht", brengen ze wel degelijk ook de boodschap van de dubbele predestinatie, met als onderdeel het besluit der verwerping.

F. Soli Deo Gloria?

Soli Deo Gloria betekent: alleen God de eer. Het is één van de motto's van het calvinisme. Dat God alleen de eer moet ontvangen, dat begrijpt iedere christen. Maar achter de calvinistische invulling van het "alleen God de eer" zit een heel bepaalde calvinistische gedachtenwereld. Voor we daar op ingaan zullen we eerst zien wat de Bijbel zegt over de eer van God.

F.1. De Bijbel over de eer van God

F.1.1. God zorgt voor zijn eigen eer

+ God is bezig om zichzelf te verheerlijken

Hij laat zijn grootheid zien. Zijn macht, zijn wijsheid, zijn heerlijkheid. En ook zijn volmaakte karakter, zijn eigenschappen zoals zijn genade, barmhartigheid en lankmoedigheid, maar ook zijn heiligheid en rechtvaardigheid.

Hij verheerlijkt zich in al zijn werken, door alles wat Hij doet. De schepping en onderhouding van de hemel en de aarde. De hemelen verkondigen Gods eer (Psalm 19:2). En Hij laat zijn grootheid zien in de weg die Hij gaat met de mensen. *"Want God heeft hen allen - Joden en heidenen - onder ongehoorzaamheid besloten, om Zich over hen allen te ontfermen.*

O diepte van rijkdom, van wijsheid en van kennis Gods, hoe ondoorgrondelijk zijn zijn beschikkingen en hoe onnaspeurlijk zijn wegen!" (Romeinen 11:32,33).

We lezen hoe de Here zijn barmhartigheid heeft grootgemaakt door zich te ontfermen over Elizabeth, door haar alsnog een kind te geven. *"En haar burenen en nabestaanden hoorden, dat de Here zijn barmhartigheid aan haar had grootgemaakt"* (Lucas 1:58).

In het handelen van de Here met de mensen worden telkens weer de eigenschappen van zijn volmaakte karakter uitgedrukt en zichtbaar gemaakt.

Ook in het behoud van de gelovigen en in het oordeel over de ongelovigen, verheerlijkt God zichzelf. In de mensen die geloven demonstreert Hij de grootheid van Zijn genade (Efeze 1:6). Hij toont in de manier waarop Hij met hen omgaat zijn onverdiende goedheid. En in de mensen die weigeren om te geloven demonstreert Hij eerst zijn lankmoedigheid, door hen lang te verdragen en hen kans op kans te geven om zich te bekeren. En uiteindelijk demonstreert God in zijn handelen met hen ook zijn rechtvaardigheid, zijn heiligheid en toorn over de zonde (Romeinen¹⁰² 9:22,23) door hen te straffen.

Maar de grootste openbaring van het hart en het karakter van God komt tot ons door het kruis van Christus. Dat is de diepste openbaring van zijn liefde, van zijn ontferming, maar ook van zijn rechtvaardigheid, heiligheid, zijn afkeer van de zonde, zijn toorn en zijn wijsheid.

¹⁰² Voor een bespreking van deze tekst, zie de uitleg van Romeinen 9, in hoofdstuk 7.

+ God is bezig om de opstandige schepselen te vernederen en zichzelf te verheerlijken

God is bezig om de trotse elite van de mensheid te vernederen. Denk aan de Farao van Egypte. Hij kende God niet, hij weigerde God te erkennen, maar God dwong hem tot erkenning. God gebruikt bij voorkeur het zwakke en onaanzienlijke om "hetgeen in de ogen der wereld wel iets is" te beschamen (1 Korinthe 1:26-28). Opdat geen vlees zou roemen voor God (1 Korinthe 1:29). Omdat het zulke onbetekenende mensen zijn begrijpt iedereen dat de kracht die in Christenen zichtbaar is niet uit henzelf komt, maar uit God.

Nog een manier waarop Hij het hoogmoedige schepsel vernedert is door hen te vangen in hun sluwheid (1 Korinthe 3:19).

Hij laat de trotse mens vastlopen, Hij voert de druk op hen op totdat ze Hem erkennen. Denk aan wat God deed met Nebukadnezar (Daniel 4, speciaal :28-37).

+ God laat zichzelf niet opzij schuiven, negeren

Hij laat Zichzelf niet zonder getuigenis. Een getuigenis dat verwijst naar Hem, dat aan Hem herinnert, dat zijn bestaan bewijst en zijn grootheid openbaart. Daar gebruikt Hij ondermeer het volk Israël en de gemeente voor en ook de individuele gelovige. Denk bijvoorbeeld aan Daniël. Door Daniël maakt God de toenmalige wereld bekend dat hij de levende God is. Dat doet Hij nu door ons, door de gemeente.

+ God is bezig om de afgoden van de mensen te ontmaskeren en zichzelf te verheerlijken

Het duel tussen Farao en Mozes was ten diepste een duel tussen de afgoden van Egypte en God (Exodus 12:12). Het zelfde zien we op de Karmel (1 Koningen 18:20-46). Wie is de ware God? God toonde zichzelf de levende God, Hij bewees zichzelf daar. Hij vernederde de Baals en verhoogde zichzelf. Hij dwong erkenning, aanbidding af (1 Koningen 18:39).

+ God is bezig om zichzelf te openbaren, om zichzelf een reputatie te maken onder mensen en engelen. Dat deed Hij bijvoorbeeld via zijn duel met de Farao van Egypte (Romeinen 9:17, 1 Samuel 4:6-8). Dat doet Hij nu door de gemeente, door de christenen heen (Efeze3:10).

+ God is bezig om Jezus groot te maken in de ogen van mensen en engelen.

"De God van Abraham en Isaak en Jakob, de God onzer vaders, heeft zijn knecht Jezus verheerlijkt," (Handelingen 3:13). Dat deed God toen, in die concrete situatie. En daar is Hij nog steeds mee bezig. Door de prediking van zijn Zoon te bevestigen met bovennatuurlijke kracht. Niet alleen door wonderen, maar ook door veranderde levens en de realiteit van de liefde van God in de christenen. De Geest is speciaal gekomen om Jezus te verheerlijken (Johannes 16:14). Om Jezus te openbaren, om duidelijk te maken dat Jezus realiteit is. Om erkenning voor Jezus af te dwingen.

+ Er is een slag om de aanbidding bezig. Wie zal aanbeden worden?

Dat komt scherp naar voren in het boek Openbaring¹⁰³. Uiteindelijk zal, als God klaar is, elke knie voor Jezus buigen. *"Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd en Hem de naam boven alle*

¹⁰³ Volg de lijn van de aanbidding eens door het boek Openbaring. Het is één van de centrale thema's van het Bijbelboek. God roept op tot aanbidding (erkenning) van Hemzelf als de Schepper (Openbaring 14:7). En de satan wil zelf, via de antichrist aanbeden worden (Openbaring 13:12).

naam geschonken, opdat in de naam van Jezus zich alle knie zou buigen van hen, die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn, en alle tong zou belijden: Jezus Christus is Here, tot eer van God, de Vader!" (Filippenzen 2:9-11)

F.1.2. We moeten alles doen ter ere van God.

Als christenen moeten we ons er bewust van zijn dat ons gedrag effect heeft op de reputatie van de God die wij publiekelijk belijden. We moeten waardig wandelen (Efeze 4:1). *"Of gij dus eet of drinkt, of wat ook doet, doet het alles ter ere Gods."* (1 Korinthe 10:31) en

"Laat zo uw licht schijnen voor de mensen, opdat zij uw goede werken zien en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken." (Mattheus 5:16)

Wij moeten ons, als christenen, zodanig gedragen dat we een sieraad zijn voor de leer (Titus 2:10). Opdat de mensen de God wiens naam over ons is uitgeroepen, zullen verheerlijken, zullen erkennen. Zodat ze zeggen "dit is echt". Zodat ze ontzag hebben voor de naam van Jezus.

F.1.3. Zijn eigen eer is niet de diepste reden waarom God doet wat Hij doet

God doet wat Hij doet omdat Hij daar een welbehagen in heeft. De Bijbel spreekt over Gods welbehagen, bijvoorbeeld in Mattheus 11:26 en Efeze 1:9. Hij doet dingen omdat Hij daar vreugde, genoegen en voldoening in heeft. Dat is de diepste reden waarom God doet wat Hij doet. Daarbij wordt Hij gestuurd door zijn eigen volmaakte karakter. Zo beïnvloed bijvoorbeeld zijn naijver zijn gedrag. Omdat God een naijverig God is, kan Hij het niet hebben dat Hij wordt genegeerd en opzijgeschoven. Als dat gebeurt, dan doet Hij daar iets aan. Dan ontbrandt zijn ijver. Dat zien we in de Bijbel dan ook keer op keer gebeuren. *"Om Mijnentwil, om Mijnentwil doe Ik het, hoe groot ook de ontwijding is; mijn eer geef Ik aan geen ander."* (Jesaja 48:11).

F.1.4. Waar is het God ten diepste om te doen?

Is dat alleen zijn eer? Staat alles wat God doet in dienst van dat doel? Is dat de beslissende factor waarom Hij iets wel of niet doet? Dat is niet wat de Bijbel zegt. Het is God ook te doen om relaties. Hij had één Zoon, maar Hij wilde een groot gezin. *"Want het voegde Hem, om wie en door wie alle dingen bestaan, dat Hij, om vele zonen tot heerlijkheid te brengen, de Leidsman hunner behoudenis door lijden heen zou volmaken."* (Hebreen 2:10) Dat was Gods doel, daar werkte Hij naar toe. *"Want die Hij tevoren gekend heeft, heeft Hij ook tevoren bestemd tot gelijkvormigheid aan het beeld zijns Zoons, opdat Hij de eerstgeborene zou zijn onder vele broeders"* (Romeinen 8:29).

God wil ons, als mensen (als personen) opnemen in de liefdesgemeenschap die bestaat tussen de personen binnen de drie-eenheid. ""opdat zij allen één zijn, gelijk Gij, Vader, in Mij en Ik in U, dat ook zij in Ons zijn" (Johannes 17:21).

Liefde kan alleen bestaan tussen personen. Daarom heeft God mensen geschapen als personen, met zelfbewustzijn, met gedachten, met gevoelens en een eigen wil. Liefde die gedwongen is, is geen liefde (2 Korinthe 9:7). Daarom geeft God mensen de keuze. Daarom respecteert hij de keuze van de mensen. Wij hebben lief omdat Hij ons eerst heeft liefgehad (1 Johannes 4:19). Onze liefde tot God is de spontane reactie op het zien van Gods liefde voor ons.

God doet niet alle dingen louter omdat hij daardoor geëerd wordt, Hij doet ze ook omdat hij daar vanuit zijn karakter welbehagen, vreugde, in heeft. Hij redt de mens omdat Hij van mensen houdt¹⁰⁴. Omdat Hij prijs stelt op gemeenschap met hen.

De reden waarom God zijn Zoon heeft gegeven is Zijn mensenliefde. *"Alzo lief heeft God de wereld (de mensen) gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem geloof niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe."* (Johannes 3:16). God had het goede voor met de zondige mens. In zijn liefde heeft hij voor ieder mens een uitweg uit de zonde en het oordeel gegeven. God heeft lief omdat Hij liefde is. Hij ontfermt zich omdat Hij een ontfermer is.

F.1.5. God maakt geen rekensommetjes

Hij weegt niet af: "Ik kan dit doen of Ik kan dat doen. Wat zal Mij het meeste eren?" Hij maakt geen rekensommetjes zoals: Zal het Mij meer eren als ik alle mensen redt door hen onwederstandelijk te roepen of zal Ik meer eer ontvangen als ik er maar een beperkt aantal onwederstandelijk roep¹⁰⁵.

Gods ijver voor zijn eer is niet de enige emotie in God, er zijn meer verlangens in het hart van God. Er is niet alleen zijn naijver, maar ook zijn ontferming en nog andere emoties.

God reageert vanuit zijn karakter, precies zoals een persoon reageert. Spontaan. God is een ontfermer en daarom ontfermt Hij zich. God is liefde en daarom reageert Hij in liefde. Hij kan Zichzelf niet

¹⁰⁴ De Bijbel spreekt daarom letterlijk over de mensenliefde van onze God. Dat is er wat er in Titus in 3:4 in het Grieks staat. De NBG '51 is hier nauwkeuriger en letterlijker dan de SV of de HSV.

¹⁰⁵ Want, volgens het calvinisme had God evengoed kunnen besluiten om alle mensen onwederstandelijk te roepen. God doet dat niet omdat Hij, zo meent het calvinisme, meer eer ontvangt als Hij naast het redden van een aantal mensen, ook een groot aantal mensen voorbestemd voor de eeuwige straf. Dan komt door het contrast tussen degenen die gered worden en degenen die verloren gaan des te meer de genade van God op de voorgrond.

verloochen. Hij zal zich betonen zoals Hij is. Daarom reageert God in de Bijbel op allerlei situaties hetzelfde.

Een van de dingen waar God welbehagen in heeft is het tonen van Zijn eigen volkomenheid aan mensen en engelen. Schepselen die net als Hem personen zijn, die in staat zijn om Hem naar waarde te schatten, te erkennen, te danken en te verheerlijken. Maar er zijn in de Bijbel meerdere motieven te ontdekken waarom God doet wat Hij doet. Zo heeft God er ook behagen in om mensen te scheppen opdat zijn gezin zich uit zou breiden. God besloot mensen en engelen te scheppen met een vrije wil, als een persoon, als een iemand waar Hij contact, waarmee Hij gemeenschap kan hebben op persoonlijk niveau. Dat is Gods manier om een groot gezin te krijgen. Hij had één Zoon en Hij wilde vele zonen (Hebreeën 2:10, Romeinen 8:29). Hij wil mensen opnemen in de liefdesgemeenschap tussen de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. (Johannes 17:21).

F.2. Het calvinisme en de eer van God

F.2.1. De calvinistische invulling van het Soli Deo Gloria

Wat bedoelt het calvinisme als het zegt: "Soli Deo Gloria"? Als calvinisten zeggen dat alleen God de eer moet krijgen, dan zeggen ze dit met het oog op de uitverkiezing.

Zij beweren dat alleen in hun opvatting van uitverkiezing, God uitsluitend de eer krijgt voor het behoud van de mens. Als je leert dat God de mens tegemoet komt in zijn onmacht en op het punt brengt dat hij of zij vrij voor of tegen God kan kiezen (Zie hoofdstuk 1), dan beroof je, in de visie van de calvinisten, God van een deel van de eer voor het behoud.

In hun visie ontvangt God alleen alle eer voor het behoud van mensen als dat behoud een volledig eenzijdig Godswerk is. God heeft van eeuwigheid besloten om sommige mensen te behouden en anderen niet. De mensen die Hij wil behouden, kiezen niet uit eigen vrije wil voor Hem. God buigt door de onwederstandelijke roeping hun wil om, zodat ze onvermijdelijk voor Hem kiezen. Als de calvinist zegt "soli Deo gloria", dan bedoelt Hij daarmee te zeggen dat het behoud van de mens een volkomen eenzijdig Godswerk is.

In het denken van de calvinist onteert de idee dat een mens vrij voor of tegen God kan kiezen God. Het heeft lang geduurd voordat ik begreep wat voor vergezochte redenering hier achter zit. In de Bijbel lezen we dat het eeuwig leven een gave is, een gift, een geschenk (Romeinen 6:23). Een geschenk verdien je niet zelf, het is een gunst, het wordt je aangeboden. Het enige wat je met een geschenk moet doen, is het aannemen en dank u wel zeggen. De calvinisten beweren dat het aannemen van een cadeau maakt dat je het cadeau verdiend hebt. Wat moet je met zulke dwaasheid? Hoever moet je meegaan in zulke dwaasheid en het serieus nemen? Een cadeau aannemen is geen verdienstelijk werk. Daarmee verdien je zelf het cadeau niet.

F.2.2. Wordt God daar door verheerlijkt?

Wordt God verheerlijkt door de calvinistische uitverkiezingsleer? God die soeverein uitkiest "deze wel" en "deze niet". God die mensen geboren laat worden als zondaren, met als gevolg dat ze niet voor Hem kunnen kiezen. En die besluit om de meeste mensen in die toestand te laten, waarna hij hen voor eeuwig in de hel opsluit. **En dat zou God verheerlijken?** Hoe dan? Welke eigenschappen van God worden daarin dan groot gemaakt? Geen enkele. Het onteert God omdat het een smet werpt op zijn liefde, zijn waarachtigheid en rechtvaardigheid. Het maakt God tot een wispelturige tiran, een God van willekeur. Dit is uitgebreid besproken in hoofdstuk 8, punt 8.4.3.

Het enige wat de calvinistische uitverkiezingsleer doet is God absolute vrijmacht toedichten. Een vrijmacht die zelfs niet door Gods eigen karakter wordt begrensd. Want in zijn vrijmacht doet Hij dingen die tegen elke betekenis van liefde en waarachtigheid ingaan. Zoals mensen voor ze goed of kwaad hebben gedaan soeverein bestemmen voor de hel. Het verschrikkelijk besluit (het decretum horribili), waar Calvijn over sprak. En Hij doet net alsof Hij bewogen is over alle mensen, maar dat is maar schijn, want Hij heeft er een behagen in om vele mensen onwederstandelijk verloren te laten gaan.

Het enige wat de calvinistische uitverkiezingsleer verheerlijkt is de volledige vrijmacht en absolute overmacht van God over zijn schepselen, maar het werpt een smet op zijn karakter. Het is in tegenspraak met hoe God zich in de Schrift heeft geopenbaard. In het calvinisme wordt de vrijmacht van God niet begrensd door zijn eigen karakter. Hij doet dingen die tegen elke betekenis van het woord liefde ingaan.

Laten we nog eens naar Romeinen 9:22,23 kijken. Want vooral op deze tekst baseert het calvinisme hun vertekende en onevenwichtige leer over het Soli Deo Gloria.

Het is inderdaad zo dat God zich verheerlijkt in de redding van degenen die geloven en in de bestraffing van degenen die weigeren te geloven. Maar dat slaat nergens op, als je uitgaat van de calvinistische uitverkiezingsleer. Volgens die leer kiest God mensen uit om voor eeuwig in de hel opgesloten te worden (dubbele predestinatie), vervolgens laat Hij hen als zondaar geboren worden, zodat ze niet anders dan tegen Hem kunnen kiezen. En Hij kiest er voor om ze in die toestand te laten, waarna Hij ze straft voor hun zonden en hen voor eeuwig opsluit in de hel. Dit gaat tegen Gods liefde en rechtvaardigheid in (Zie hoofdstuk 8, punt 8.4.1 en 8.4.2). Het enige van Gods eigenschappen dat verheerlijkt wordt, is zijn brute macht en zijn te ver doorgevoerde absolute vrijmacht, alle andere eigenschappen worden er door uitgehold, opgegeten, leeg en betekenisloos gemaakt.

Als je er echter vanuit gaat dat de mens een vrije wil heeft, als je van uitgaat dat hijzelf vrij voor of tegen God kan kiezen, dan is het allemaal begrijpelijk en duidelijk. In de mensen die voor God kiezen, maakt God zijn genade groot. Zij worden behouden, niet omdat ze het verdienen, maar vanwege de grote goedheid van God. Hij heeft hen een kans gegeven, Hij heeft hen geroepen, Hij heeft hun

behoud mogelijk gemaakt door de gave van zijn Zoon. En in de mensen die weigeren om voor God te kiezen, verheerlijkt God eerst zijn lankmoedigheid, door hen een tijd te verdragen en kans op kans te geven. Waarna Hij hen tenslotte straft, omdat ze er uit vrije wil voor hebben gekozen om zijn waarschuwingen in de wind te slaan en om het bloed van zijn Zoon te verachten, dat ook voor hen was gestort. Ze hebben liever een korte tijd van de zonde genoten, dan zich te bekeren. Het oordeel over deze mensen is welverdiend. Nadat ze zo langdurig God hebben gekrenkt, zal de toorn van God tegen hen ontbranden. Als je uitgaat van de vrije keuze van de mens is Gods handelen wel in overeenstemming met zijn karakter en wordt zijn volmaakte karakter er in uitgedrukt en geopenbaard.

F.3. Conclusie

Pas op als een calvinist zegt: Soli Deo Gloria. Daar kunnen wij vanuit de Bijbel gezien niet zonder meer amen op zeggen. Hij wordt zeker niet geëerd door de calvinistische uitverkiezingsleer en de gevolgen daarvan voor het karakter van God.

God doet niet alle dingen louter en alleen omdat hij daardoor geëerd wordt. Hij doet ze ook omdat hij daar vanuit zijn karakter welbehagen, vreugde, in heeft. Hij redt de mens niet alleen omdat Hij daardoor geëerd wordt, maar ook omdat Hij van mensen houdt, omdat Hij liefde is, omdat Hij prijs stelt op gemeenschap met hen. Hij ontfermt zich omdat Hij een ontfermer is. Omdat Hij een bewogen God is.

F. 4. Doen wij alles wat we doen om God te eren?

Het is op zich Bijbels om bij alles wat je doet de eer van God op het oog te hebben, maar het is niet het enige motief en zelfs niet het hoofdmotief voor ons gedrag. Wat ons in de eerste plaats moet drijven is de liefde tot God. De wederliefde tot God. *"Wij hebben lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad"* (1 Johannes 4:19). Wij onderhouden de geboden Jezus uit liefde tot Hem. *"Wie mijn geboden heeft en ze bewaart, die is het, die Mij liefheeft; en wie Mij liefheeft, zal geliefd worden door mijn Vader en Ik zal hem liefhebben en Mijzelf aan hem openbaren"* (Johannes 14:21). Liefde is de motivatie om voor God te leven. *"Met beroep op de barmhartigheden Gods"* (Romeinen 12:1). We stellen onszelf ter beschikking van God vanwege Gods barmhartigheden. Zoals het vierde couplet van het bekende Engelse lied "When I survey the wondrous cross" het zegt: "Love so amazing, so divine, demands my soul, my life, my all". Liefde zo wonderlijk, zo goddelijk, eist mijn ziel, mijn leven, mijn alles.

Het is de liefde van Christus die ons dringt (2 Korinthe 5:14). Gods liefde is in ons hart uitgestort (Romeinen 5:5) en die maakt dat wij van binnenuit God en de naaste liefhebben. Het is natuurlijk voor een christen om lief te hebben.

Het doel van ons leven is God liefhebben boven alles en onze naaste als onszelf. En als belangrijk bijeffect zal God door zo'n leven geëerd worden.

Alle gepraat over "christelijk hedonisme" (John Piper) is misleidend. Ons doel is niet God eren en onszelf in God verheugen. Het doel van ons leven is liefhebben, God liefhebben en onze naaste.

G. Het genade begrip in het calvinisme

In deze bijlage wordt besproken wat het calvinisme onder genade verstaat. Het calvinisme heeft aan dit Bijbelse begrip een geheel eigen invulling gegeven. Voor we daar op ingaan willen we eerst op een rij zetten wat genade in de Bijbel betekent.

G.1. Genade volgens de bijbel

G.1.1. Genade is in de eerste plaats een eigenschap van God

"Genadig ... is de Here" (Psalm 145:8)

God is genadig, zo is Hij, zo is zijn karakter. Dat God genadig is betekent dat Hij goed is voor mensen die het niet verdienen. Die neiging zit in het karakter van God.

"Keer weder, Afkerigheid, Israël, luidt het woord des HEREN, Ik zal u niet donker aanzien, want Ik ben genadig, luidt het woord des HEREN, Ik zal niet altoos blijven toornen." (Jeremia 3:12) "Kom terug, ik zal je niet donker aanzien, wat ik ben genadig"

Een voorbeeld van iemand die genadig is, is de vader van de verloren zoon (Lucas 15).

G.1.2. Genade is Gods onverdiende goedheid

Je hebt het niet verdiend,

je hebt er geen recht op,

je bent het niet waard,

En toch geeft God het je.

Dat is genade.

De verloren Zoon had nergens meer recht op, hij was het ook niet waard en hij had het zeker niet verdiend dat zijn vader zo goed voor hem was.

"En hij stond op en keerde naar zijn vader terug. En toen hij nog veraf was, zag zijn vader hem en werd met ontferming bewogen. En hij liep hem tegemoet, viel hem om de hals en kustte hem. En de zoon zeide tot hem: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, ik ben niet meer waard uw zoon te heten. Maar de vader zeide tot zijn slaven: Brengt vlug het beste kleed hier en trekt het hem aan en doet hem een ring aan zijn hand en schoenen aan zijn voeten. En haalt het gemeste kalf en slacht het, en laten wij een feestmaal hebben, want mijn zoon hier was dood en is weer levend geworden, hij was verloren en is gevonden. En zij begonnen feest te vieren." (Lucas 15:20-24)

"Barmhartig en genadig is de HEREHij doet ons niet naar onze zonden en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden" (Psalm 103:8-10).

G.1.3. We worden behouden uit genade

"Want door genade zijt gij behouden, door het geloof, en dat niet uit uzelf: het is een gave van God; niet uit werken, opdat niemand roeme¹⁰⁶." (Efeze 2:8,9)

"en worden om niet gerechtvaardigd uit zijn genade, door de verlossing in Christus Jezus." (Romeinen 3:24)

Als het om het behoud gaat, dan staat genade tegenover verdienste (loon). We worden behouden door genade betekent dat het behoud onverdiend is, het is een geschenk, een gift. In plaats dat je zelf probeert om het behoud te verdienen, vertrouw je op het offer dat Jezus voor de zonden heeft gebracht.

"nu wordt hem die werkt, het loon niet toegerekend uit genade, maar krachtens verplichting." (Romeinen 4:4)

"want het loon, dat de zonde geeft, is de dood, maar de genade, die God schenkt, is het eeuwige leven in Christus Jezus, onze Here" (Romeinen 6:23)

Het behoud is gratis, om niet. We mogen komen en eten zonder prijs, om niet, gratis.

"O, alle dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet; ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk." (Jesaja 55:1)

¹⁰⁶ Voor een bespreking van de juiste uitleg van Efeze 2:8,9 verwijst ik naar hoofdstuk 10. Daar wordt de calvinistische uitleg van dit vers weerlegd.

Het behoud is een geschenk, een gave. "Maar de genade, die God **schenkt** is het eeuwige leven in Christus .." (Romeinen 6:23)

Het enige wat je moet doen met een geschenk is het aannemen en dank u wel zeggen. Het geloof is de hand waarmee wij Gods geschenk aannemen. Zie hoofdstuk 9.

"Hem echter, die niet werkt, maar zijn geloof vestigt op Hem, die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid" (Romeinen 4:5)

Niet werken, maar geloven in Jezus, in zijn plaatsvervangend sterven aan het kruis. Niet proberen om de hemel te verdienen, maar er op vertrouwen dat je toegang tot de hemel zal krijgen omdat je vertrouwt op het Lam van God dat de zonde der wereld heeft weggenomen (Johannes 1:29).

G.1.4. Genade heeft soms ook de betekenis van voorrecht, gunst

"Want aan u is de genade verleend, voor Christus, niet alleen in Hem te geloven, maar ook voor Hem te lijden" (Filippenzen 1:29¹⁰⁷).

Voor God lijden is een gunst.

In God geloven is een gunst, een voorrecht

"Zij dan gingen uit de Raad weg, verblijd, dat zij verwaardigd waren ter wille van de naam smadelijk behandeld te zijn" (Handelingen 5:41)

G.1.5. Genade heeft vaak de betekenis van de bijstand van Gods Geest

Dit is de betekenis waarin het woord genade in het Nieuwe Testament vaak voorkomt. Genade staat in dit geval voor de Geest die je te hulp komt, voor Zijn werk in je leven, voor Zijn werk door je heen. Of nog ruimer voor God die je bijstaat. Je heb genade - in deze betekenis van het woord nodig - om met vrucht voor God te kunnen werken, om heilig te kunnen leven, om stand te houden in alle omstandigheden.

¹⁰⁷ Deze tekst wordt in hoofdstuk 10 besproken.

"Maar door de genade Gods ben ik, wat ik ben, en zijn genade aan mij is niet vergeefs geweest, want ik heb meer gearbeid dan zij allen, doch niet ik, maar de genade Gods, die met mij is." (1 Korinthe 15:10)

"En God is bij machte alle genade in u overvloedig te schenken, opdat gij, in alle opzichten te allen tijde van alles genoegzaam voorzien, in alle goed werk overvloedig moogt zijn" (2 Korinthe 9:8)

"En Hij heeft tot mij gezegd: Mijn genade is u genoeg, want de kracht openbaart zich eerst ten volle in zwakheid. Zeer gaarne zal ik dus in zwakheden nog meer roemen, opdat de kracht van Christus over mij kome." (2 Korinthe 12:9)

We worden opgeroepen om krachtig te zijn in de genade (2 Timotheus 2:1. Het is iets waar je door het geloof zelf in kan gaan staan.

G.1.6. Conclusie

Als we in de bijbel het woord genade tegenkomen, dan moeten we uit het verband waarin het woord staat opmaken welke betekenis het daar heeft. Als het om het behoud gaat dan is de nadruk dat het behoud onverdiend is, dat het een geschenk is.

G.2. Genade volgens het calvinisme

Bij genade denkt een calvinist aan Gods soevereine uitverkiezing. De diepste openbaring van Gods genade, in de ogen van het calvinisme, is dat God soverein een mens uitkiest om te behouden. Zonder enige reden in de mens zelf. Waarna God zijn voornemen uitvoert door de wil van die mens om te buigen in de onwederstandelijke roeping. Genade betekent volgens hen dat het behoud een volledig eenzijdig Godswerk is. De eigen wil komt er niet aan te pas¹⁰⁸.

Om te benadrukken dat het behoud een volledig eenzijdig godswerk is spreken Engelstalige calvinisten vaak over "free grace". Vrije genade. Soevereine genade. De vijf Dordtse Leerregels worden de "doctrines of grace" genoemd. Het decretum horribili, het besluit der verwerping (Dordtse leerregels, hoofdstuk I, deel 1, artikel 6), is in de ogen van de calvinisten één van de doctrines of grace!

¹⁰⁸ Om precies te zijn. Het calvinisme leert dat de wil van de mens wel bij het behoud betrokken is. Als God een mens uitkiest om behouden te worden dan buigt God de wil van de mens om, zodat hij nu behouden wil worden.

Omdat ik uitging van het Bijbelse genadebegrip, dat hierboven in punt 1 is uiteengezet, heeft het lang geduurd voordat tot me doordrong wat het calvinisme met het Bijbelse begrip genade heeft gedaan. Zoals met zoveel dingen heeft hun uitverkiezingsleer ook dit Bijbelse woord subtiel maar ingrijpend van inhoud veranderd.

Hun opvatting van genade is niet het resultaat van een systematische inductieve woordstudie van het woord genade in de Bijbel. Het komt voort uit hun calvinistische leerstellingen. Leerstellingen waarvan we gezien hebben, in de hoofdstukken 1 tot en met 12 van deze studie, dat ze niet Bijbels zijn. Daarom is ook hun opvatting over genade niet in overeenstemming met de Bijbel.

Het calvinisme probeert wel genade met hun uitverkiezingsleer te verbinden. Bijvoorbeeld door hun foutieve interpretatie¹⁰⁹ van Efeze 2:8,9. *"Want door genade zijt gij behouden, door het geloof, en dat niet uit uzelf: het is een gave van God; niet uit werken, opdat niemand roeme."* Omdat het calvinisme denkt dat de woorden *"en dat niet uit uzelf, het is een gave van God"* op het geloof slaan, leest het in het vers, het eenzijdige Godswerk. Behouden worden houdt in dat God je het geloof schenkt. We hebben eerder gezien, in hoofdstuk 10, dat deze uitleg niet juist is. Het kan onder meer taalkundig, grammaticaal niet. Het woordje "dat" is in het Grieks onzijdig. Als het naar geloof had verwezen, dan had het in de vrouwelijk vorm moeten staan, maar dat is niet het geval.

Efeze 2:8,9 zegt hoe we behouden worden. Door genade, door het geloof. Genade betekent om niet, gratis, het behoud is een geschenk, het is een gave. Het behoud is niet uit jezelf, het is niet uit werken. Je kunt het behoud niet verdienen, het is een geschenk en een geschenk kun je niet verdienen, alleen maar aannemen. Het geloof is de hand die het geschenk aanneemt. Het is het middel waardoor wij de vergeving van zonden ontvangen. Op het moment dat wij ons vertrouwen op Jezus stellen, worden we behouden, worden we door God gerechtvaardigd.

En Efeze 1:5-7 staat dat God zijn genade groot gemaakt in de mensen die behouden worden. Ze worden behouden, niet omdat ze het verdienen, maar omdat God het hen als een geschenk geeft. Het behoud is een gave, het is gratis, het is om niet. *"en wie wil, neme het water des levens om niet"* (Openbaring 22:17) De mensen waarvan God weet dat ze in Jezus zullen geloven, heeft God voorbestemd tot het ontvangen van allerlei zegeningen¹¹⁰. In dit geval wordt in Efeze 1:5 de aanneming tot zonen genoemd. Omdat in de verzen ervoor sprake is van uitverkiezing koppelt het calvinisme genade aan de eigen uitverkiezingsleer. In Efeze 1:4 staat inderdaad dat God ons, de gelovigen, heeft uitverkoren, maar er staat niets over de grond waarop God ons uitverkoren heeft. In hoofdstuk 6 is vanuit de Bijbel aangetoond dat uitverkiezing is naar de voorkennis Gods. Zo moeten we het uitverkiezen waar in Efeze 1:4 over wordt gesproken, ook opvatten. God had er een welbehagen in om de mensen die uit eigen vrije wil in Jezus zouden geloven uit te kiezen tot het ontvangen van allerlei zegeningen. God was dit van plan met de mensen waarvan Hij weet dat ze in Hem zouden geloven. Hij heeft het zo besloten en ook uitgevoerd. Dat God alles bestuurt, betekent niet dat de mensen geen eigen vrije keus zouden hebben, Zie bijlage A over de verhouding tussen Gods bestuur en de eigen wil van de mens. Ook Efeze 1 ondersteunt het calvinistisch genadebegrip niet.

¹⁰⁹ Voor een bespreking en weerlegging van hun foutieve interpretatie van Efeze 2:8,9, zie hoofdstuk 10.

¹¹⁰ Zie hoofdstuk 6.

H. De negatieve gevolgen van het calvinisme - een overzicht en samenvatting

Het aanvaarden van de vijf Dordtse Leerregels heeft vele negatieve gevolgen. Die worden hieronder beknopt besproken. Vele van de gevolgen zijn al in voorgaande hoofdstukken besproken, dit hoofdstuk is dan ook bedoeld als een samenvatting en overzicht. Voor we aan de bespreking beginnen eerst enkele belangrijke opmerkingen.

H.1. Inleidende opmerkingen

(1) Naar de mate waarin het calvinisme doordringt in het denken openbaren zich de negatieve gevolgen

Slechts naar de mate waarin de vijf punten van het calvinisme doordringen in het denken zullen de gevolgen zich openbaren. Sommige mensen belijden wel het calvinisme, maar het is op veel vlakken niet doorgedrongen in hun denken. Als dat het geval is dan merk je minder van de negatieve gevolgen van het calvinisme.

(2) Je ziet in calvinisten twee krachten werken

Aan de ene kant is er de invloed van de vijf punten van het calvinisme met alle negatieve gevolgen. En aan de andere kant is er de invloed van de persoonlijke omgang met de Bijbel, die daar tegen in gaat. De persoonlijke omgang met de Schrift corrigeert (onbewust) in het denken de negatieve gevolgen van de calvinistische leer. Want heel veel in de Schrift gaat in tegen de vijf punten van het calvinisme en tegen de deterministische calvinistische opvatting van de soevereiniteit van God (Zie alle hoofdstukken, plus bijlage A.)

Het vijfpunts calvinisme en de Bijbel zijn als water en olie. Je kunt het niet mengen.

(3) Het duurt een tijd voordat het gehele denken door het calvinisme bepaald wordt

De calvinistische standpunten gaan zo tegen de algemene lijn van de Schrift in en tegen wat een mens intuïtief aanvoelt¹¹¹, dat het een tijd duurt voordat het gehele denken er door hervormd is. Daarom zie je bij veel calvinisten een voortdurende verwarrende tegenspraak. Het ene moment spreken ze als calvinist, het volgende moment spreken ze als een niet-calvinist, dan zeggen ze dingen die volgens hun eigen systeem niet correct of totaal onzinnig zijn.

(4) Hoe diep de leer doorwerkt in het denken en het handelen, hangt er vanaf hoe serieus calvinisten de eigen leer nemen

(5) Calvinisten zullen alle hieronder genoemde gevolgen ontkennen!

Bij alle hieronder genoemde gevolgen zullen de calvinisten zeggen: "Dat is niet waar, dat is helemaal geen dwingend gevolg van het calvinisme. Je begrijpt het calvinisme niet." Maar het is eerder andersom, veel calvinisten begrijpen het eigen leerstellige systeem niet.

H.2. Overzicht van de voornaamste negatieve gevolgen

H.2.1. Het beeld van God wordt ernstig vertekend

De Bijbel tekent een beeld van God die alle mensen liefheeft. Hij is bewogen over hen. Hij verlangt naar hun behoud. Hij heeft om hun redding mogelijk te maken Jezus gegeven. De deur staat open voor ieder mens. God roept en klopt op de harten. Hij is bedroefd en gekwetst als mensen zijn liefde en het offer van zijn Zoon afwijzen. Als mensen dat doen dan ontbrandt op een bepaald moment zijn toorn. Dan wordt God kwaad en dat terecht. Dan zal Hij hen straffen. De reden waarom mensen in de hel terecht komen is vanwege de schuld van hun eigen zonden, maar vooral omdat ze welbewust en uit vrije wil de redding van God hebben afgewezen.

Maar dat is niet de God van het calvinisme. De liefde van de God van het calvinisme is partijdig. Hij heeft alleen een klein deel van de mensen lief. Uit alle zondaren kiest Hij er willekeurig een aantal uit, die Hij vervolgens onwederstandelijk roept. Hij buigt hun wil om. De rest van de mensen heeft Hij voorbestemd tot een eeuwig verblijf in de hel. Dat stond al vast voor ze geboren werden, voor ze goed of kwaad hadden gedaan. De God van het calvinisme heeft niet het beste voor met alle mensen. Hij heeft met vele mensen het kwade voor. Immers, als je iemand nog voor hij geboren wordt, nog voor hij goed of kwaad heeft gedaan, al bestemd om na een korte tijd op aarde te hebben doorgebracht voor eeuwig gestraft te worden in de hel, dan heb je niet het goede met hem voor.

¹¹¹ "Leert de natuur uzelf niet" (1 Korinthe 11:14), "Wanneer toch heidenen, die de wet niet hebben, van nature doen" (Romeinen 2:14).

De God van het calvinisme hanteert een dubbele standaard. Tegen de mensen zegt Hij *"hebt het goede voor met alle mensen"* (Romeinen 12:17), maar Hijzelf doet dat niet.

De God van de Bijbel zegt van Zichzelf dat bij Hem geen aanzien des persoons is. Hij roept ieder mens, Hij heeft zijn Zoon voor alle mensen gegeven, Hij geeft elke mens een werkelijke kans. En Hij zegt van zichzelf dat Hij waarachtig is. Hij meent wat Hij zegt, Hij is recht door zee, Hij bedriegt niet, Hij huichelt niet.

Maar ook dat is niet de God van het calvinisme. De God van het calvinisme is een God van willekeur. Hij beslist soeverein welke van de mensen behouden zullen worden en welke verloren zullen gaan. Vanuit de mens bezien is het een soort loterij. Je kunt als mens alleen maar hopen dat je een prijs wint. God heeft je uitverkoren of Hij heeft je niet uitverkoren.

En de God van het calvinisme huichelt. In de Bijbel lezen we dat Hij bewogen pleit bij de mensen dat ze zich zullen bekeren, maar intussen weet Hij heel goed dat ze dat niet kunnen. Hij heeft immers zelf besloten, omdat Hij daar een eeuwig welbehagen in had, om hen het geloof niet te schenken. De tranen van Jezus over Jeruzalem zijn krokodillentranen en zijn verzuchting *"hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels vergadert, en gij hebt niet gewild."* (Mattheus 23:37) komt neer op onoprecht gehuichel. Hoezo verdriet over de inwoners van Jeruzalem die Hem afwezen? Er gebeurt toch precies wat God bepaald heeft. Wat had Jezus anders kunnen verwachten? Die mensen kunnen zich toch niet bekeren, dat kunnen ze alleen als God hen onwederstandelijk roept.

H.2.2. Het evangelie wordt ontwricht

De vijf punten van het calvinisme ontwrichten niet alleen het beeld van God. Ze ontwrichten ook in ernstige mate het evangelie.

Dit is het Bijbelse evangelie.

"Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem geloof niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe" (Johannes 3:16)

God heeft alle mensen lief. Hij verlangt naar hun behoud. Daarom heeft Hij Zijn Zoon gegeven als het lam van God dat de zonde der wereld wegneemt (Johannes 1:29). Wie zich bekeert en zijn vertrouwen op het offer van Jezus stelt, zal behouden worden.

Je kunt tegen een mens zeggen: God heeft je lief, je mag komen, het is voor jou.

Het evangelie volgens de Dordtse leerregels

Het calvinisme heeft een eigen versie van Johannes 3:16, die luidt: *"Alzo lief heeft God 'de wereld van de uitverkorenen' gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat 'een ieder die het geloof van God ontvangt' niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe".*

Het calvinistische evangelie luidt als volgt. God heeft van voor het begin van de tijd besloten om sommige mensen te redden en anderen niet. De reden waarom Hij de één redt en de ander niet, ligt niet in iets van deze mensen zelf. God heeft niet alle mensen lief, Hij heeft alleen de uitverkorenen lief. Het is te hopen dat je er bij hoort. God nodigt je wel uit tot het behoud, maar je kunt niet komen, dat kun je alleen als God een soeverein en eenzijdig werk in je begint. Als je geluk hebt dan hoor je bij de uitverkorenen en dan buigt God op een bepaald moment je wil om en schenkt Hij je het zaligmakende geloof. Als Hij dat doet dan zul je eerst diep overtuigd worden van zonde. Dan zul je een groot gevoel van schuld tegenover God krijgen en een diep besef van je onmacht om jezelf te redden. En vervolgens zul je dan ervaren dat God de schuld van je afwentelt. Dan zul je merken dat de schuld van je afvalt, alsof er een zware rugzak van je rug afglijdt. Dan ontvang je het zaligmakende geloof. Als je zomaar op Gods uitnodiging ingaat, zonder schuldgevoel en beleving van vergeving, dan bedrieg je jezelf, want dan is dat niet het ware zaligmakende geloof.

Je kunt niet tegen een mens zeggen dat God Hem liefheeft en dat Jezus voor hem gestorven is. Want je weet niet of die persoon uitverkoren is.

H.2.3. De motivatie om het evangelie te brengen wordt aangetast

Evangelisatie is voor een calvinist het ingeschakeld worden bij het bereiken van de door God uitverkoren mensen.

Je kunt niet naar je buurman kijken en dan denken: "God heeft Hem lief, er is hoop voor hem, hij hoeft niet verloren te gaan, God wil die mens een kans geven." De consequente calvinist kijkt naar zijn buurman en denkt: "Misschien is hij uitverkoren. Als hij uitverkoren is dan wil God mij misschien gebruiken als instrument in het proces van de onwederstandelijke roeping. Maar aan de andere kant. Als God iemand heeft uitverkoren, dan komt hij er sowieso. Of ik hem nu aanspreek of niet. Maar misschien heeft God voorbestemd dat ik hem het evangelie breng."

H.2.4. De eenvoud van de stap tot God wordt aangetast

De eenvoud van het evangelie wordt verduisterd. Volgens de Bijbel is het enige wat een mens moet doen om behouden worden, in alle eenvoud, als een kind, ingaan op het evangelie aanbod. Zie hoofdstuk 9.

De calvinist zegt: *"zo eenvoudig is dat niet."* Er moet eerst wat met je gebeuren. Je moet eerst een zondaar worden en daarna vergeving ervaren, dan mag je hopen dat je het ware zaligmakende geloof hebt ontvangen. Je kunt niet zomaar op de algemene roeping ingaan, als je dat doet zonder de vereiste beleving dan is je geloof niet zaligmakend. Daar heeft hij, vanuit zijn calvinistische leerstellingen,

natuurlijk ook gelijk in. Zie hoofdstuk 12, punt 12.2.2, voor een bespreking van de calvinistische bekeringsweg.

H.2.5. Geloofszekerheid hebben wordt moeilijk

Als je gelooft dat Jezus voor alle mensen is gestorven dan kun je daar op steunen. Dan kun je zeggen: "Ik geloof het, dank U wel Here Jezus, daar vertrouw ik op, daar steun ik op, daar stel ik mijn vertrouwen op." Maar een calvinist kan niet steunen op de feiten uit Gods Woord. Hij weet niet op grond van de Bijbel of het voor hem is. Alleen als hij de kenmerken van Gods onwederstandelijke roeping en de wedergeboorte in zichzelf onderscheid, kan hij weten dat hij er bij hoort. De moeite met heilszekerheid is "ingebakken" in het calvinisme. Het is het logisch gevolg van de kernleerstellingen van het calvinisme. Dit wordt uitgebreid besproken in hoofdstuk 12. Het calvinisme heeft een groot en structureel probleem met geloofszekerheid. Hoe ernstiger mensen de eigen calvinistische leer nemen, des te meer is er de onzekerheid over het behoud.

H.2.6. De Bijbel en het geloof worden in grote mate absurd

Als het calvinisme gelijk heeft, dan zegt God tegen de mensen: "Kies", terwijl de mensen niet anders dan 'tegen' kunnen kiezen. Hij zegt tegen hen: "Kies, maar ik heb al voor je gekozen." En vervolgens houdt Hij de mensen ook nog eens verantwoordelijk voor hun keuze. Ze hebben geen vrije wil, maar Hij spreekt ze aan alsof ze die wel hebben en Hij houdt hen verantwoordelijk voor hun keuzes. Daar staat als niet-calvinist je verstand bij stil. Het lijkt wel Zen.

God bestemd mensen voor de hel. Daar gaan ze, zonder dat ze een kans krijgen om daar aan te ontsnappen ook met zekerheid naar toe. Hij laat ze geboren worden als zondaar, zodat ze uit zichzelf God niet kunnen zoeken. En Hij laat ze in die toestand tot ze sterven, waarna Hij ze opsluit in de hel. Het calvinisme gelooft in een God die besluit om schepselen te maken met het vooropgezette doel om ze voor eeuwig in de plaats der pijniging op te sluiten. En dat doet God omdat Hij daar een eeuwig welbehagen in heeft, omdat Hij daar voldoening en vreugde aan beleefd, omdat hij daar zijn rechtvaardigheid en toorn over de zonden in verheerlijkt. Dit gedrag gaat in tegen elke betekenis van het woord liefde. De liefde heeft immers het beste met de ander voor. Als je tot het bestaan van iemand besluit met het doel om hem in de hel op te sluiten, dan heb je niet het beste met zo iemand voor, dan heb je het aller-slechtste met die mens voor wat je maar kunt bedenken. En toch beweert de calvinist, terwijl hij dit gelooft, dat God goed is en dat God liefde is. Je hersens kraken bij deze absurditeiten. Bij deze totale omkering van de betekenis van het woord liefde.

Sommige calvinisten beweren zelfs dat God **alle** mensen liefheeft, terwijl Hij er een groot aantal soeverein heeft voorbestemd om voor eeuwig te lijden in de hel.

Over het algemeen probeert het calvinisme deze tegenspraken en absurditeiten zo goed mogelijk te verbergen. Voor een aantal voorbeelden van dit soort pogingen, zie bijlage E.

Maar als dat niet goed lukt, dan doet het een beroep op het gezag van de Bijbel: "Ja, het is volkomen tegenstrijdig, maar het staat in de Bijbel en daarom geloven we het toch."

Die houding van onderwerping aan de Schrift is op zich te prijzen, maar de fout is dat de Bijbel deze absurditeiten niet leert. Zie bijvoorbeeld bijlage A. En de hoofdstukken 1, 2, 3 en 4.

H.2.7. God wordt de oorzaak van het kwaad

De calvinistische opvatting over soevereiniteit maakt God tot de oorzaak van het kwaad.

Het feit dat volgens het calvinisme mensen of engelen geen eigen vrije keuzes kunnen maken, betekent dat God alles wat gebeurt **veroorzaakt**. Ook de boze daden van mensen en engelen. Alle dingen gebeuren omdat God het zo besloten heeft en omdat God het bewerkt. Als God mensen en engelen geen eigen vrije morele keuzes laat maken, dan betekent dit dat Hij uiteindelijk de oorzaak is van alles wat er gebeurt, inclusief het kwaad. Het maakt God tot de oorzaak van het kwaad, van de zonde¹¹².

Dit was de dwaling waar Johannes in zijn eerste brief tegen waarschuwt. Daarom zei Hij "*God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis*" (1 Johannes 1:5). Met andere woorden, het kwaad is niet door God veroorzaakt.

De calvinisten ontkennen dat dit het logisch gevolg is van hun opvatting over de soevereiniteit van God en de wil van de mens. Maar het is de onvermijdelijke conclusie van hun opvatting over de soevereiniteit van God en de wil van de mens. Het is impliciet in hun leer gegeven. Als er maar één echte oorzaak is en die oorzaak is God, dan is God de oorzaak van alles wat gebeurt¹¹³.

Nadat het calvinisme de eigen deterministische leer over de soevereiniteit van God heeft uitgelegd, voegt het er aan toe: Maar dat betekent niet dat de mens slechts een "stok of een blok" is. Maar iemand die geen wil meer heeft, is per definitie verworden tot een stok of blok.

¹¹² Hierin lijkt het calvinisme op de gnostiek en andere monistische wereldbeschouwingen. Er is maar één bron (God), waar zowel het goede als het kwade uit voortkomt. Soms spreekt men over Gods donkere kant. Karl Barth sprak over de besluiten van Gods linkerhand en Gods rechterhand. De linkerhand nam dan het besluit om het kwaad te doen ontstaan. Net als het calvinisme reduceerde Barth God tot louter vrijmacht, soevereiniteit. Een soevereiniteit die zelfs niet gebonden is aan het eigen karakter van God.

¹¹³ Dat kun je niet repareren door te spreken over eerste en tweede oorzaken (Westminster Confessie). Want God is tenslotte toch de eerste oorzaak die de tweede oorzaken veroorzaakt. God staat aan het begin van de ketting van oorzaak en gevolg.

H.2.8. Het tast het Bijbelse beeld van de mens aan

Het reduceert een mens tot robot, het ontmenselijkt de mens. Een robot doet allerlei dingen, maar heeft geen eigen wil. Een robot is een computer die op een bepaalde manier geprogrammeerd is. Wat de programmeur er in stopt, komt er uit. De calvinistische opvatting over Gods soevereiniteit en de eigen wil van de mens reduceert de mens tot een robot. Want volgens het calvinisme heeft de mens, zeker als het om zijn behoud gaat geen eigen keuze. Hij heeft wel een eigen wil, maar die is door God geprogrammeerd. De mensen die wel geloven, doen dat niet uit eigen vrije wil. Ze doen dat niet omdat ze er zelf in vrijheid voor hebben gekozen. Ze doen dat omdat God hun wil ombuigt door hen onwederstandelijke te roepen. En de mensen die niet geloven zijn daartoe ook door God geprogrammeerd. Ze zijn door God bij hun geboorte op de stand "niet willen" gezet en God heeft besloten om ze op die stand te laten staan.

Het calvinisme ontmenselijkt de mens. Dat komt omdat het ten diepste niet begrijpt waar het God het om te doen was bij de schepping van de mens.

God heeft eerst de hemel en de aarde geschapen. En daarna de planten en de dieren. Maar God kan met deze schepselen niet op persoonlijk niveau communiceren. Hij kan dat wel met de mens, omdat Hij de mens als persoon geschapen heeft. Het persoon zijn is wat de mens tot mens maakt. De persoonlijkheid is onderdeel van het beeld van God in de mens. Daarin lijkt de mens op God. Een persoon heeft zelfbewustzijn, hij weet van zichzelf dat hij er is en wat er in hem omgaat. Hij heeft gedachten, gevoelens en een eigen wil. Zowel God als de mens hebben deze dingen, zijn een persoon.

Ook na de zondeval draagt de mens in dat opzicht nog steeds het beeld van God (Jakobus 3:9, Genesis 9:6). In de Bijbel lezen we dat God de mens steeds als een verantwoordelijke persoonlijkheid aanspreekt en behandelt.

Liefde is iets wat alleen op persoonlijk niveau kan bestaan. Het impliceert vrije keuze. Gedwongen liefde is geen liefde. God wil een liefdesgemeenschap met de mens. Hij wil de mens opnemen in de liefdesgemeenschap die de Vader, de Zoon en de Heilige Geest hebben binnen de drie-eenheid. Daar nodigt God de mens toe uit. Daarom pleit Hij, daarom waarschuwt Hij, daarom lokt Hij, daarom tuchtigt Hij, maar wat God niet kan en wil doen is een mens zo programmeren dat Hij **automatisch** God lief heeft. Jezus klopt op de deur, Hij wil binnenkomen in ons leven, maar hij forceert de deur niet, de mens moet zelf de deur opendoen.

"Wij hebben lief omdat hij ons eerst heeft liefgehad" (1 Johannes 4:19). Dat was onze vrije reactie op het zien van Gods liefde voor ons. We hebben God niet lief omdat we daartoe geprogrammeerd zijn.

Het calvinisme ontmenselijkt de mens. Het maakt hem tot een pop, tot een marionet, tot een stok en een blok, tot een computer, door te ontkennen dat de mens echte vrije keuzes kan maken.

H.2.9. De Bijbel wordt voor een groot deel onbegrijpelijk

Dat is het gevolg van de calvinistische opvatting over de soevereiniteit van God. Schepselen hebben volgens die opvatting geen vrije wil. Als dat het geval is, dan blijft alleen de wil van God over als oorzaak van alles wat gebeurt. Zie bijlage A.

God is volgens het calvinisme de uiteindelijke oorzaak van alles wat gebeurt. Ook van de keuzes die mensen maken. En toch zien we God van het begin tot het einde in de Bijbel een beroep doen op de wil van de mens. We zien in de Bijbel dat God en de mens in een persoonlijke relatie staan, ze reageren op elkaar zoals personen op elkaar reageren. Vanuit de calvinistische opvatting over Gods soevereiniteit is dat betekenisloos en nonsens. God die zich laat verbidden, kom nou? Dat is God die een toneelspel opvoert. De mens is uiteindelijk niet meer dan een geprogrammeerde robot. Hij doet altijd precies wat God besloten heeft.

H.2.10. De Bijbel wordt voortdurend verdraaid

Om de calvinistische uitleg van Romeinen 9, Johannes 6 en Efeze 1 te kunnen handhaven is het calvinisme gedwongen om vele andere Bijbelteksten te verdraaien.

Staat er dat God de wereld liefheeft en dat Hij zijn Zoon voor hen heeft gegeven (Johannes 3:16). Dan veranderen we wereld in "de wereld van de uitverkorenen". Staat er dat God wil dat alle mensen behouden worden (1 Timotheus 2:4). Dat veranderen we dat in dat God beveelt dat alle mensen tot geloof komen. Enzovoorts.

Om de calvinistische uitleg van de teksten over voorbestemming en uitverkiezing te kunnen handhaven, tilt men een groot deel van de Bijbel uit de voegen. Vele Bijbelgedeelten worden verdraaid en verkeerd uitgelegd om ze te laten passen in het calvinistische systeem. Daardoor komt er een bedekking over vele Bijbelgedeelten.

H.3. Conclusie

Het consequente vijfpuntscalvinisme verstikt het geestelijk leven. Wat een vuur had moeten zijn, wordt gereduceerd tot een vlammetje.

i - Efeze 2:8,9

What is "the gift of God" which is referred to in these verses? This is a key question which must be carefully answered. There are basically two possible answers. There are many who teach that the gift of God referred to in this passage is FAITH. Others teach that the gift of God mentioned here is SALVATION.

What is "the gift of God" in Ephesians 2:8-9? Is it **faith** or is it **salvation**?

The key to understanding Ephesians 2:8-9 is to correctly identify the antecedent of the pronoun "**that**" [τοὐτο]. Does the pronoun "that" (v.8) refer to **faith** or does it refer to **salvation**? There are those who say that "faith" is the gift of God and there are others who say that "salvation" is the gift of God.

View #1-Faith is the Gift of God

"For by grace are ye saved through **faith**; and **this faith** is not of yourselves, **this faith** is the gift of God, **this faith** is not of works, lest any man should boast" (in this case the antecedent of the pronoun is identified as "faith").

Most Reformed men understand the gift of God in Ephesians 2:8-9 as referring to FAITH. This raises some interesting questions. If saving faith is the gift of God, then how does the sinner receive this gift? Does he pray that God will give him the gift of faith? Does he hope that God will sovereignly bestow this gift upon him so that he can be saved? What must he do to have faith?

Reformed theology teaches that for a person to be saved, God must first bestow upon him the gift of saving faith. Before he receives this gift he must first be regenerated, because Reformed theology teaches that unregenerate sinners who are dead in sins are unable to believe.

Charles Spurgeon has given a good answer to those who insist that regeneration is necessary before a sinner can believe:

In our own day certain preachers assure us that a man must be regenerated before we may bid him believe in Jesus Christ; some degree of a work of grace in the heart being, in their judgment, the only warrant to believe. This also is false. It takes away a gospel for sinners and offers us a gospel for saints. It is anything but a ministry of free grace. If I am to preach the faith in Christ to a man who is regenerated, then the man, being regenerated, is saved already, and it is an unnecessary and ridiculous thing for me to preach Christ to him, and bid him to believe in order to be saved when he is saved already, being regenerate. Am I only to preach faith to those who have it? Absurd, indeed! Is not this waiting till the man is cured and then bringing him the medicine? This is preaching Christ to the righteous and not to sinners. [Charles Spurgeon, in his sermon, "The Warrant of Faith."]

Some Reformed men carry the idea of "regeneration precedes faith" to a ridiculous extreme. For example, R. C. Sproul and others teach that it is possible for an infant to be regenerated and not come

to faith in Christ until years later. [For full documentation, see our study entitled, [Does Regeneration Precede Faith?](#)]

The view which insists that *regeneration precedes faith* is inconsistent with the clear teaching of the Bible. For example, John 1:12 does **not** say: "As many as have been regenerated, to them gave He the power to believe on His Name, even to those who have become the children of God." Instead John 1:12 teaches that those who receive Christ by faith become children of God (that is, they are born of God or regenerated). In a similar way John 20:31 says, "believing ye might have life." It does **not** say, "having life ye might believe" (which is what one would expect it to say if regeneration precedes faith). Numerous passages in the Gospel of John teach that LIFE (eternal life) is the result of believing in Christ (John 3:15,16,36; 5:24; 6:47; etc.). Reformed men teach that LIFE results in FAITH. The Bible teaches that FAITH results in LIFE. The Biblical position is that a sinner is regenerated the moment he believes on the Lord Jesus Christ. These issues are more fully discussed in our paper, [Does Regeneration Precede Faith?](#)

There is a variation of **View #1** which is held by the esteemed Princeton theologian, Charles Hodge, as well as others. This is discussed in Appendix #1.

View #2-Salvation is the Gift of God

"For by grace **are ye saved** through faith; and **this salvation** is not of yourselves, **this salvation** is the gift of God, **this salvation** is not of works, lest any man should boast" (in this case the antecedent of the pronoun is identified as "salvation" which is the idea of the main verb "are ye saved").

This view is clearly reflected in the IFCA [*Independent Fundamental Churches of America*] doctrinal statement [Article IV, Section 1, Paragraph 6] which says, "We believe that **SALVATION** is the **GIFT OF GOD** brought to man by grace and received by personal faith in the Lord Jesus Christ." This well-worded statement makes it clear that salvation is the gift of God and this gift is received by personal faith. The gift is salvation; the receiving of that gift is by faith.

There is another view which is a variation of View #2 (which says that salvation is the gift of God) and for a discussion of this variation, see Appendix #2.

A Lesson in Greek

If you look at an interlinear Greek New Testament, you will see that the passage reads as follows: "For by grace ye are saved through faith, and **this** [τοῦτο] [is] not of yourselves, [it is] the gift of God, not of works lest anyone might boast" (Eph. 2:8-9).

The pronoun [τοῦτο] is a demonstrative pronoun. It points out the thing that is referred to. In gender it is neither masculine nor feminine, but it is neuter. It could be translated "**this thing**." In number it is singular. It refers to something, but not several things. In case it is nominative (the subject of the verb). "**This thing** is not of yourself, [it is] the gift of God."

What Does "This Thing" Refer To?

The Biblical expositor needs to correctly identify the antecedent of the pronoun, that is, to identify what the pronoun refers to.

Some might argue that "faith" is the nearest antecedent: "For by grace are ye saved through **faith** and **this** [is] not of yourselves" (Eph. 2:8). It is certainly true that "faith" is the nearest antecedent, but since there are a great number of cases in the New Testament where the nearest antecedent is not the correct one, we should be very careful before making this identification. There are other far more important considerations.

Here is the correct rule that Greek grammar demands be followed: **Pronouns agree with their antecedent in gender and number. Their case is determined by their use in their own clause.** [*A Manual Grammar of the Greek New Testament* by H. E. Dana and Julius Mantey, p. 125 (Section 135).]

This rule argues forcefully against the identification of "faith" as the antecedent because "faith" does not agree with the pronoun in gender. The pronoun "**this**" (verse 8) is NEUTER, and the noun "faith" (verse 8) is FEMININE. If Paul wanted his readers to understand the pronoun as referring to "faith," then there is no reason why he would not have used the feminine form of the demonstrative pronoun [which would be the Greek word **αυτη**]. This would have settled it. The verse would read, "For by grace are ye saved through faith, and **this feminine thing** [namely faith], is not of yourselves, it is the gift of God." If Paul had used the feminine pronoun then it would be very clear, obvious and indisputable that FAITH is the gift of God. However, Paul did **not** use the feminine pronoun.

Why then did Paul use the neuter pronoun? What is the antecedent? If Paul had wanted to refer to the idea contained in the main verb (the idea of being SAVED), then it would have been perfectly normal and appropriate for him to use the neuter gender. It would have been very natural for Paul to say, "For by grace ARE YE SAVED through faith and this thing that I'm talking about, namely salvation, is not of yourselves, it is the gift of God...." If Paul had wanted the pronoun to refer to the idea or concept contained in the verb, the neuter form would be the one to use. The pronoun "this thing" [**τοϋτο**] commonly takes a conceptual antecedent. [*Greek Grammar Beyond the Basics* by Daniel B. Wallace, p. 335.]

We need to carefully think through Ephesians 2:8-9 in order to correctly identify the antecedent. We must ask, "What is Paul talking about in Ephesians 2:8-9? What is his main point?" It is obvious that Paul is talking about HOW A PERSON IS SAVED. The main idea of the sentence is found in the verb "ARE YE SAVED" [or "YE ARE SAVED"]. How is a person saved? Ephesians 2:8-9 answers this key question. Salvation is by grace. Salvation is through faith. Salvation is not of yourselves. Salvation is the GIFT OF GOD. Salvation is not of works. Paul is not giving a dissertation on faith, but he is giving a brief dissertation on salvation. SALVATION is his main subject. Faith is mentioned because you cannot answer the question "HOW IS A PERSON SAVED?" without mentioning faith. A person is saved by believing on the Lord Jesus Christ (Acts 16:31). God's gracious gift of salvation must be personally received, and it is received by faith in the Lord Jesus Christ. But the main thing that Paul is talking about in these two verses is salvation, not faith.

THE GIFT OF GOD

New Testament Usage

The Bible explains itself. We do not need to depend only on Ephesians 2:8 in order to find out what the gift of God is. There are many other New Testament passages which clearly tell us what the gift of God is. How is the expression "gift of God" used elsewhere in the New Testament by Paul and the other writers?

A study of the places where the word "gift" is used in the New Testament reveals the following:

δῶρον (gift, present) neuter noun

This word is used to refer to the "gift of God" only once, and that is in the passage under consideration (Ephesians 2:8). However there are other related Greek words that are translated "gift" and these are as follows:

δωρεά (gift) feminine noun

John 4:10--the gift of God is **everlasting life** (compare verse 14).

Acts 2:38; 8:20; 10:45; 11:17--the gift of God is the **Holy Spirit**.

Romans 5:15,17--these verses speak of the gift of **justification** (righteousness) and life (compare verses 18,21).

2 Corinthians 9:15--this verse speaks of God's unspeakable gift which is **Jesus Christ**.

We should note that this word is **never** used of FAITH.

δῶρημα (gift, present) neuter noun

This word is never used of FAITH but it is used of God's gift of salvation or justification (see Romans 5:16).

χάρισμα (a gift freely and graciously given) neuter noun

Romans 6:23--the gift of God is **eternal life** (compare Romans 5:15-16).

This word is never used of FAITH (except in 1 Corinthians 12:9 which is speaking of the temporary gift of miracle working faith and not saving faith).

* * * * *

Thus, in no other place in the New Testament does the word "GIFT" ever refer to saving faith. However, we recognize that apart from God's mercy and gracious enabling and enlightenment, saving faith could not be exercised (John 6:44,65; Romans 9:16; Matthew 11:27; 16:16-17; Acts 16:14; etc.).

We have seen therefore that there are many passages in the New Testament which speak of SALVATION (or justification or eternal life) as being the gift of God, especially in Paul's writings. In light of this, it would be much safer to identify "the gift of God" in Ephesians 2:8 with SALVATION unless there were some very obvious reasons for doing otherwise. If Ephesians 2:8 speaks of faith as being the gift of God, then this is the only place in the New Testament where Paul makes such an identification.

Since the pronoun is in the neuter gender (not agreeing with the feminine gender of the word "faith"), since Paul is talking about how a person is saved (salvation is clearly the matter being discussed) and since the New Testament elsewhere refers to salvation as the gift of God, we have good reason for concluding that salvation is the gift of God in Ephesians 2:8.

"Not of works"--New Testament Usage

"Not of works, lest any man should boast" (Ephesians 2:9). What is not of works? Is Paul saying that faith is not of works or is he saying that salvation is not of works? Here again it is helpful to do a study of New Testament (Pauline) usage:

In Romans 3:20 Paul says that **justification** is not of works.

In Romans 3:27 Paul says that **justification** is not of works.

In Romans 3:28 Paul says that **justification** is apart from works.

In Romans 4:2,6 Paul says that **justification** is not of works.

In Romans 9:11 Paul says that **election** is not of works.

In Romans 9:32 Paul says that **righteousness** is not of works.

In Romans 11:6 Paul says that **election** is not of works.

In Galatians 2:16 Paul says that **justification** is not of works.

In 2 Timothy 1:9 Paul says that God's **salvation** and **calling** are not according to works.

In Titus 3:5 Paul says that **salvation** is not of works.

If Ephesians 2:9 means that **salvation is not of works**, this would be in harmony with all of these above passages. That salvation is not of works is repeatedly taught by Paul, but **in no other place in the new testament does Paul ever say that "faith is not of works."** Again and again Paul says that salvation (justification) is not of works, but he never says that faith is not of works. It would be foolish to say such a thing. That faith is not of works is so obvious (or as Alford says "irrelevant") that it does not need to be said. As John Eadie has said, "you may declare that salvation is not of works, but cannot with propriety say that faith is not of works." This is why men like Charles Hodge are forced to put a parenthesis in this passage: "Ye are saved through faith (and that not of yourselves it is the gift of God), not of works" [See Hodge's commentary on *Ephesians* under *Ephesians 2:8*.] Hodge wants to make the verse say that faith is the gift of God (because this fits in well with his Reformed theology). However, Hodge knows that Paul would never say that "faith is not of works" (see Appendix 1).

The Bible repeatedly says that we are not saved by works (see the verses cited earlier). Also the Bible repeatedly says that we are saved or justified by faith (Romans 5:1; etc.). If a man is not saved by works but by faith, then faith is obviously not a work: "but to him that **worketh not**, but **believeth...**" (Romans 4:5). Faith and works do not go together. Faith is not a work. Work is something that we take credit for. Work is something that we can be rewarded for. Work is something that we can boast about. Work is meritorious. Faith is **non-meritorious**. A person cannot "take credit" or "praise himself" for his faith, because faith is not meritorious (deserving of reward or honor). Faith is not something that a person can boast about. Faith does not take credit for itself. Faith gives all the credit to Christ. Faith acknowledges that Christ gets all the credit and praise and honor, for He did it all! Faith is not something "good" that a man does; it is simply a recognition on the part of man that "I cannot do any good thing, and therefore I need a Saviour." Only someone totally ignorant of the gospel and of the meaning of "faith" would ever try to take credit for faith. There is no merit in the act of believing.

To say that faith is a work is totally contrary to what the New Testament teaches on salvation. Salvation is "not of works" and entirely "apart from works" (Rom. 3:28; 4:6). Those who believe are those who "DO NOT WORK" (Romans 4:5). What then do they do? They merely REST upon the finished work of Christ who did it all and paid it all!

If Ephesians 2:9 speaks of faith as being "not of works," then this is the only place in the New Testament where Paul makes such a statement. If on the other hand the verse is saying that salvation is not of works, then this would harmonize with Paul's frequent teaching elsewhere and this would be one of many verses in the New Testament which teaches this truth.

As a practical example, think of how we share the message of salvation with those who are lost. Often we tell them that salvation is not of works. All false religions teach some form of salvation by a system of works. In our sharing of the gospel we make it clear to people that salvation is not of works and there is **nothing that they can do** to work for their salvation or to earn favor with God. On the other hand, we do *not* tell the sinner: "My friend, faith is not of works. There is **nothing that you can do** to believe." No, faith is something that the sinner is responsible to do. The sinner is responsible to take God at His Word and to rest his all upon the WORTH (who He is), the WORK (what He has done) and the WORD (what He has said) of the Saviour. Even though faith is not a meritorious work, it is a work that man must do: "Then said they unto Him, What shall we do, that we might work the works of God? Jesus answered and said unto them, **This is the work of God, that ye BELIEVE** on Him whom He hath sent" (John 6:28-29). It is something that man is responsible to do, and condemned for not doing (John 8:24; 3:18).

Saving Faith

In Ephesians 2:8, faith is not the gift. Faith is how we receive the gift. Faith is the **HAND OF THE HEART** that reaches out and receives that which God so graciously gives. Faith is man's response to God's gracious provision and promise. Faith is taking God at His Word and resting fully on Jesus Christ, WHO HE IS, WHAT HE HAS DONE and WHAT HE HAS SAID. What is saving faith? The hymn writer has expressed it well: "Tis so sweet to TRUST IN JESUS, [what does it mean to trust in Jesus?] → just to take Him at His Word, → just to rest upon His promise, → just to know THUS SAITH THE LORD."

Some extreme Calvinists tend to speak of faith as if it is something that man cannot do. This results in a wrong understanding of man's inability. The question the Philippian jailer asked was this: "What must I do to be saved?" (Acts 16:30). Some would answer in this way: "Nothing! You can't do anything! You are dead and totally unable to respond to God until you are regenerated. You have no part in salvation. God must do it all. You cannot exercise saving faith." This answer might harmonize with one's theological system, but there is only one problem. This is not how Paul and Silas answered the question! Paul and Silas told the jailer that there was something that he could do and was responsible to do: "BELIEVE on the Lord Jesus Christ!" (Acts 16:31 and compare how Peter answered a similar question in Acts 2:37-38).

Regardless of one's theological system, Acts 16:31 is very clear. God must do the saving; man must do the believing. The saving is something that God alone must do. The believing is something that the sinner must do. God does not do the believing for man. Even William Hendriksen (who is Reformed in his theology and who believes that faith is the gift of God in Ephesians 2:8) says, "both the responsibility of believing and also its activity are ours, for God does not believe for us." Another illustration would be the account of the deadly serpents in the wilderness in Numbers 21. Should we say that the Israelites had no part in their deliverance from the deadly snakes? Of course not! Their part was to LOOK; God's part was to HEAL. They did the looking and God did the healing.

Faith is when the sinner humbly recognizes his desperate need and acknowledges that God must do all the saving. **Salvation is wholly the work of God; faith is wholly the responsibility of man.** Man does not contribute to his own salvation. It is the work of God. God alone must do the saving; man must do the believing (Acts 16:31). Those who are saved have only God to thank; those who are lost have only themselves to blame. God gets all the credit for man's salvation; the unsaved man must take full blame and responsibility for his eternal damnation. The saved person thankfully says, "I'm in heaven because of God!" The lost person must truthfully say, "I'm in hell because of me." His damnation is based, not on God's rejection of him, but upon his rejection of God (Mark 16:16; 2 Thess. 2:10,12; John 5:40).

No one will ever stand before God and say, "I am condemned because God never gave me the gift of faith." No such excuse will ever be uttered. All men are responsible to believe. All men are commanded to believe and to repent (1 John 3:23 and Acts 17:30). God says, "**Look unto Me** [that's faith!] and be ye saved all the ends of the earth" (Isaiah 45:22). According to 1 Timothy 2:4, God desires ALL MEN to COME unto Himself (and coming to Christ is equated with believing on Him-- John 6:35). Men are responsible to believe and to come and to repent. Men are condemned eternally for their failure to do this (John 8:24; 3:18; etc.).

D.L. Moody once said, "Some say that faith is the gift of God. So is the air, but you have to breathe it; so is bread, but you have to eat it; so is water, but you have to drink it. Some are wanting some miraculous kind of feeling. That is not faith. 'Faith cometh by hearing and hearing by the Word of God.' It is not for me to sit down and wait for faith to come stealing over me...it is for me to take God at His Word."

According to the Apostle Paul, faith is "being fully persuaded [convinced] that, what He had promised, He was able also to perform" (Rom. 4:20-21). God has promised to save all those who come unto Him through Christ (Heb. 7:25), and the man of faith is fully persuaded and convinced that God will do this. Notice also that Romans 4:3 and Romans 4:5 speak of "his faith" (Abraham's faith) not God's faith. A study of the verb "believe" in the New Testament reveals that the subject of the verb is man (it

is always men or persons that do the believing) and the verb is most often used in the active voice, which means that it is men, women, boys and girls who must perform the action of the verb. People must do the believing. God holds them responsible for whether or not they do this.

The IFCA doctrinal statement sums it up well: "We believe that salvation is the gift of God brought to man by grace and received by personal faith in the Lord Jesus Christ." According to this statement, it is SALVATION not FAITH which is the gift of God. This gift of God (this gracious salvation) is received in only one way: by personal faith in the Lord Jesus Christ.

What Difference Does It Make?

What is wrong with saying that FAITH is the gift of God? Does it make any real difference? What are the practical implications of saying such a thing?

I would recommend an article by Roy L. Aldrich entitled "The Gift of God." [*Bibliotheca Sacra*, July 1965.] The author convincingly shows that the interpretation of Ephesians 2:8 which says that FAITH is the GIFT OF GOD leads to a hyper-Calvinistic doctrine of faith, which in turn leads to an unscriptural plan of salvation. For example, Shedd says: "The Calvinist maintains that faith is wholly from God, being one of the effects of regeneration" [*Dogmatic Theology*, Vol. II, p. 472]. This results in a strange plan of salvation. According to Shedd, because the sinner cannot believe, he is instructed to perform the following duties: 1) Read and hear the divine Word; 2) Give serious application of the mind to the truth; 3) Pray for the gift of the Holy Spirit for conviction and regeneration [*Dogmatic Theology*, Vol. II, pp. 512-513].⁷ Arthur Pink agrees with Shedd saying that the sinner is to "ask God...to bestow upon him the gifts of repentance and faith" (*The Sovereignty of God*, pp. 198-199). Here is Roy Aldrich's excellent comment: "If the sinner is so spiritually dead that he cannot believe, then how can he hear the divine Word, give serious application of the mind to the truth and pray for the gift of the Holy Spirit? The extreme Calvinist deals with a rather lively spiritual corpse after all...**The tragedy of this position is that it perverts the gospel. The sinner is wrongly instructed to beg for that which God is already beseeching him to receive. He is really being told that the condition of salvation is prayer instead of faith**" [*Bibliotheca Sacra*, July 1965, p.249].

Another illustration of this is from the pulpit of Dr. John MacArthur, a very popular Bible teacher in America. Dr. MacArthur believes and teaches that faith is a gift of God. [See MacArthur's major commentary on *Ephesians*, p. 61 and see also his major commentary on *Romans 1-8*, p. 55 and the book *Faith Works*, pages 24, 43, 69, 149, 185.] Such teaching has some very practical implications and it will affect the way a person presents the gospel.

If faith is a gift of God, THEN HOW DO I GET IT? Do I do nothing and hope that God will sovereignly bestow it upon me? Or, do I cry out to God and pray that He will give me the gift of saving faith? Dr. MacArthur apparently holds to this second option. At the end of one of his messages he gave a salvation appeal and said the following: "Faith is a gift from God...it is permanent...the faith that God gives begets obedience...God gave it to you and He sustains it...May God grant you a true saving faith, a permanent gift that begins in humility and brokenness over sin and ends up in obedience unto righteousness. That's true faith and it's a gift that only God can give, **and if you desire it pray and ask that He would grant it to you.**" [Tape GC 90-21 on Lordship salvation, last part of tape, comments made during the closing invitation]

Notice carefully what MacArthur is doing. He is not telling the sinner to believe on the Lord Jesus Christ (Acts 16:31), but to PRAY and ASK GOD to grant the GIFT OF FAITH! This perverts the gospel of Christ by making the condition of salvation prayer instead of faith! Sinners are commanded to believe on Christ. They are not commanded to pray for the gift of faith.

* * * * *

Ephesians 2:8-9 is not complicated. It was one of the first passages that I memorized as a new believer. I always understood it to mean that salvation was God's gracious and free gift, and that faith was how we received this gift. It was not until I began reading certain theologians that I became aware of the other interpretation. May God help us not to complicate and corrupt the simplicity of the gospel message, a message so straightforward and simple that even a child can understand it.

* * * * *

Appendix #1

View #1 says that the gift referred to in Ephesians 2:8-9 is faith. There is a variation of this view which says that the gift of God is faith, but unlike View #1 it says that salvation, not faith, is "not of works." This is the view of Charles Hodge [See Charles Hodges' commentary on *Ephesians*, under *Ephesians 2:8-9*] and others. These men realize that Paul would never have said that "faith is not of works" (for reasons which have been already been discussed in this paper), and therefore they are forced to place an awkward and unnatural parenthesis in the middle of these verses. This view could be stated as follows:

"For by grace are ye saved through faith (and this faith is not of yourselves, this faith is the gift of God), not of works [that is, this salvation is not of works] lest any man should boast."

Hodge is a Reformed theologian and is quite comfortable saying that faith is the gift of God. He is very uncomfortable saying that faith is not of works. The reason for the parenthesis is that men like Hodge are aware of the difficulty of saying that "faith is not of works." Charles Hodge is correct in saying that salvation is not of works; he is wrong in saying that this passage teaches that faith is the gift of God.

Appendix #2

View #2, as discussed in this paper, is the view which understands the gift of God in Ephesians 2:8-9 to refer to salvation. There is a variation to this view which says that the entire salvation process (**including faith**) is the gift of God. An IFCA position paper states it this way: "he [the sinner coming to Christ] realizes that the totality of the salvation process is a gift of God, including the grace of God and his own choice to believe (Ephesians 2:8-9)." [This quote is taken from an IFCA position paper, November 1990, entitled, *Salvation by Grace through Faith*.] John Calvin also held this view. Calvin did not believe that the pronoun referred to "faith." He believed it referred to "salvation by grace through faith" (to the entire salvation process, including faith). Is salvation the gift of God? This view would answer "yes." Is faith the gift of God? This view would again answer "yes" because faith would

be considered part of the totality of the salvation process. Thus, according to this view, not only salvation, but the reception of salvation ("faith") would be the gift of God.

This view confuses the gift with the reception of the gift. [Notice how Romans 5:17 makes a clear distinction between the gift and the reception of the gift.] It is interesting that the IFCA doctrinal statement, in contrast to the IFCA position paper, makes a clear distinction between the gift and the reception of the gift: "We believe that **salvation is the gift of God** brought to man by grace and **received by personal faith** in the Lord Jesus Christ." But in the IFCA position paper which was written in order to clarify "saving faith" (in light of the Lordship salvation controversy) this distinction is lost. In the IFCA position paper faith is included as part of the gift (part of the total salvation process). This leads to an obvious problem. Let me put myself in the place of the sinner. If faith in Christ is itself God's gift, then how do I receive this faith? Instead of asking, "What must I do to be saved?" I must now focus on the question "What must I do to believe?" If faith is God's gift, then how do I get this gift? Do I pray to God and ask for the gift of faith? Do I sit back and do nothing and hope that I am one of the chosen ones who will be given this gift? How do I get the gift of saving faith? It is all very confusing and it takes away from where the focus of the sinner ought to be, which is upon Jesus Christ and Him crucified.

Appendix #3

There are some who give another explanation for the neuter gender being used. Mr. Stephen Parker, for example, argues that the pronoun is attracted to the neuter gender of the word "gift," and he cites Mark 15:16 as an analogy. [See Stephen Parker's booklet, *Calvin's Specs Examined and Re-examined*, pages 9-10.] It is true that attraction does take place in Mark 15:16 as Mr. Parker correctly points out. This is one of those rare cases where the pronoun agrees with the PREDICATE when the relative clause is an explanation. Another example would be in Ephesians 6:17: "the sword (feminine) of the Spirit, which (neuter) is the Word (neuter) of God" (the antecedent is "sword" but the pronoun is attracted to the neuter gender). However, we do not really have the same thing in Ephesians 2:8. First of all, in Mark 15:16 we have a relative pronoun, but in Ephesians 2:8 we have a demonstrative pronoun [τοὐτο]. In Mark 15:16 the verb is explicitly stated, but in Ephesians 2:8 the verb is understood (the words "it is" are in italics). The greatest problem, however, is that in Mark 15:16 the word "praetorium" comes right after the word "hall" but in Ephesians 2:8 there is a whole additional phrase which comes between "that" and "gift," and this would make attraction much less likely: "...through faith and that NOT OF YOURSELVES, it is the gift..." In other words, in Mark 15:16 there is only one word (the verb εστιν) which comes between the pronoun and the word to which it is attracted. In Ephesians 2:8 there are five Greek words which come between the pronoun and the word which Mr. Parker claims it is attracted to. This explanation seems highly unlikely, and I did not find this argument in the respectable commentaries that I consulted, even among those men who believe that the antecedent is "faith." It could also be noted that Mr. Parker is wrong when he says that the words "hall" and "which" in Mark 15:16 do not agree in number. They do agree. They are both singular in number

--George Zeller (1/80; revised 6/91, 8/98, 5/07)

J. Openbaring 3:20

J.1. De tekst

"Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij." (Openbaring 3:20)

J.2. Het beeld

Iemand staat buiten en hij wil binnenkomen. Hij klopt en laat op die manier aan de bewoner van het huis weten dat Hij binnen wil komen. Als de bewoner, in antwoord op zijn kloppen, de deur opent, dan zal hij naar binnen gaan.

Hij wil komen eten, hij wil samen met de bewoner eten, maaltijd houden. In het Oosten is het samen eten, het symbool voor gemeenschap.

J.3. De geestelijke toepassing

Jezus klopt op de deur van het hart en wil binnenkomen. Als iemand de deur voor Hem opent, dan komt Hij binnen

J.4. De uitnodiging is individueel

Jezus spreekt hier niet de gemeente van Laodicea als geheel aan, maar de individuele mens. Die moet reageren. *"Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent"*

Bij het "binnen gaan" en "het maaltijd houden" gaat het ook om de individuele mens " Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij."

J.5. Het kloppen van Jezus

De mensen lopen weg van God, maar God zoekt ze op. Hij roept de mensen. Dat doet Hij met ieder mens. God bemoeit zich persoonlijk met elk individueel mens. Hij bepaalt de mensen bij Hemzelf en

bij zijn Zoon, bij de eeuwige dingen, Hij zet ze stil, Hij laat ze vastlopen, Hij roept, Hij trekt, Hij lokt, Hij overtuigt, Hij tuchtigt, Hij waarschuwt, Hij spreekt door de natuur en in het geweten, Hij confronteert met levende christenen, Hij brengt in contact met de Bijbel, Hij zendt zijn woord, Hij spreekt tot het hart, Hij laat merken dat Hij er is, Hij bewijst zijn bestaan, Hij bevestigt het getuigenis aangaande zijn Zoon, enzovoort. Zo klopt Hij op het hart van elk mens. (Zie de hoofdstukken 1 en 2.)

We lezen in Openbaring 3 dat Jezus dat ook deed met de leden van de gemeente van Laodicea. In dit geval door het sturen van een profetische boodschap, een directe boodschap van Hem.

J.6. Jezus doet Zelf de deur niet open

Hij komt alleen binnen als iemand zelf de deur opent.

"Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen"

Als een mens opent, dan komt Hij binnen.

J.7. Is het een oproep om Jezus aan te nemen of tot toewijding?

Roept Jezus hier de mensen op om Hem te aanvaarden (Johannes 1:12), door Hem in hun leven toe te laten of uit te nodigen? Of doet Jezus hier een oproep aan ware, maar geestelijk verslapte christenen, om radicaal voor Hem te leven? Hier bestaat onder christenen verschil van inzicht over.

Sommigen zijn van mening (1) dat het hier gaat om slappe christenen die opgeroepen worden tot toewijding. Anderen zijn van mening (2) dat het hier gaat om sommige leden van de gemeente van Laodicea die beleden christen te zijn, terwijl ze dat niet waren. Ze hadden geen persoonlijke relatie met Jezus. Jezus woonde niet door zijn Geest in hen.

De argumenten voor de tweede opvatting lijken het sterkste. Dat blijkt als je naast de context (het verband) ook naar de tekst zelf kijkt. En als je de tekst bekijkt in het licht van andere schriftgedeelten.

Als Jezus niet in je leven is, dan ben je geen christen

Jezus spreekt tot mensen waarvan duidelijk is dat Jezus niet in hun leven is. Jezus staat buiten. Hij klopt en wil naar binnen. Het staat niet buiten de kerk, maar buiten het individuele leven. (Zie hierboven J.4.)

Als Jezus buiten staat, dan ben je geen christen. "Indien iemand ... de Geest van Christus niet heeft, die behoort Hem niet toe" (Romeinen 8:9).

Jezus woont in elke echte christen. "Indien Christus *in u* is ..." (Romeinen 8:10). "Christus leeft *in mij*" (Galaten 2:20). Deze mensen hebben Jezus niet (Jezus staat buiten hun leven), dus zijn ze geen christen.

Jezus binnenlaten is iets wat onbekeerde mensen nodig hebben. Bekeerde mensen die verslapt zijn in hun geestelijk leven, moeten niet opnieuw Jezus uitnodigen in hun leven, want Hij is daar al. Ze moeten zich bekeren van hun slapheid en nieuwe ernst maken met gehoorzaamheid en toewijding. Ze moeten zich afkeren van hun slapheid. "*wees dan ijverig en bekeer u.*" (Openbaring 3:19)

Beide groepen zijn blijkbaar aanwezig in de gemeente van Laodicea. De ene groep wordt opgeroepen om Jezus aan te nemen (:20), de andere om ijverig te zijn en zich te bekeren van hun slapheid (:19).

Maar hoe dan ook. De tekst zegt dat Jezus klopt en dat een mens zelf moet opendoen. Uit andere gedeeltes van de Bijbel weten we dat dit zo is bij de bekering van een mens. God doet een beroep op de wil van de mens, en de mens moet zelf een keuze maken. God trekt en een mens moet zich laten trekken. Zie hoofdstuk 1. En als iemand de goede keuze maakt, dan neemt Jezus zijn intrek in zijn hart en leven. Dan heb je de Zoon en daarmee heb je het leven "*Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet.*" (1 Johannes 5:12)

J.8. De deur open doen

Wat houdt dat in, de deur open doen? Het is de stap tot Jezus nemen. De Bijbel gebruikt daar verschillende woorden en beelden voor. Zie hoofdstuk 9. De Bijbel spreekt bijvoorbeeld over het aannemen van Jezus. "*Doch allen, die Hem aangenomen hebben, hun heeft Hij macht gegeven om kinderen Gods te worden, hun, die in zijn naam geloven*" (Johannes 1:12). Het komt er op neer dat je jezelf toevertrouwt en overgeeft aan Jezus. Eén van de manieren om die stap te nemen, is door in gebed en in geloof Jezus uit te nodigen om je leven binnen te komen als Verlosser en Heer. En als je dat doet, dan weet je dat Jezus binnenkomt. Niet op grond van gevoel of ervaring, maar op grond van zijn belofte. Immers, als wij openen, dan komt Hij binnen. "*Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen*".

J.9. Een sleuteltekst

Het is te begrijpen dat het calvinisme moeite heeft met de boodschap van Openbaring 3:20. Deze tekst past niet in de leer van het vijfpunscalvinisme. Jezus die klopt en dan afwacht hoe er gereageerd wordt. En die afhankelijk van de keuze van de mens al of niet binnenkomt. Dat is in strijd met de

calvinistische leer over de onmacht van de mens en de onwederstandelijke roeping (Zie de hoofdstukken 1 en 2).

En het calvinisme is ook tegen het aannemen van Jezus op basis van de belofte uit deze tekst. Dat vindt het calvinisme easybelievism, dedicisionism en oneprayerism. Zie bijlage D. En de hoofdstukken 9 en 12.

Daarom wordt op verschillende manieren geprobeerd om de duidelijke boodschap van Openbaring 3:20 te verduisteren, door de tekst anders uit te leggen.

J.10. Lied

+ Een bekend evangelisch kinderlied

Op basis van Openbaring 3:20.

Je hart is net een huisje,

Waar het gezellig is

Maar 't is er nog zo donker

Er is iets dat ik mis

Is je deur nog op slot

Is je deur nog op slot

Van je krrr, krrr, krrr

Doe hem open voor God.

Want de Heer wil bij je wonen

En dan ben je nooit alleen.

J.11. Het getuigenis van Corrie te Boom

Toen ik vijf jaar was, leerde ik lezen; ik was dol op verhalen, vooral die over Jezus. Hij was een lid van het gezin Ten Boom. Het was even gemakkelijk om met hem te praten als met mijn moeder en vader, mijn tantes of mijn broer en zusters. Hij was er ook.

Op een dag sloeg mijn moeder me gade, toen ik vadertje-en-moedertje speeld. Ze zag dat ik in mijn fantasiewereld van een klein meisje deed alsof ik op een deur klopte en wachtte ... er kwam niemand.”Corrie, ik ken Iemand die voor jou deur staat en op dit ogenblik klopt.”

Deed zijn een spelletje met me? Nu weet ik dat mijn kinderhart al voorbereid was op dat ogenblik; de Heilige Geest maakt ons klaar om Jezus christus aan te nemen, om ons leven in zijn hand te leggen. “Jezus heeft gezegd dat Hij voor de deur staat, en als je het vraagt, zal Hij in je hart komen,” ging moeder verder. “Zou je Jezus willen vragen om binnen te komen?” Op dat moment ogenblik was mijn moeder de allermooiste mens ter wereld voor mij.

“Ja, Mama, Ik zou Jezus graag in mijn hart willen hebben.”

Zij nam mijn handje in haar hand en we hebben samen gebeden. Het was zo eenvoudig, en toch zegt Jezus Christus dat wij allen moeten komen, net als een kind, onverschillig hoe oud we zijn, wat onze plaats in de maatschappij of onze intellectuele achtergrond ook is.

Toen Moeder er later met me over sprak, kon ik het duidelijk herinneren.

Vanaf dat ogenblik werd Jezus een grotere werkelijkheid voor me. Moeder vertelde me later dat ik, al was ik nog zo jong, voor anderen begon te bidden.

Uit het boek “In het huis van mijn Vader – de jaren voor de schuilplaats” van Corrie ten Boom. Hoofdstuk 2 met de titel “Vijf jaar is niet te jong”, pagina 23, 24.

Aanbevolen literatuur voor verdere studie

Het feit dat ik deze boeken aanbeveel voor verder studie betekent niet dat ik automatisch voor honderd procent achter de inhoud van de boeken sta.

+ Grace, Faith, Freewill ****

Robert E. Picirilli

+ Romans **

Robert E. Picirilli

+ Chosen but Free ***

Norman L. Geisler

Gebruik bij voorkeur een latere druk, waarin een antwoord staat op kritiek van calvinistische zijde op het boek.

+ What Love is this? ***

Dave Hunt

Gebruik bij voorkeur een latere druk, waarin een antwoord staat op kritiek van calvinistische zijde op het boek.

+ The other side of Calvinism ***

Laurence M. Vance

+ Whosoever Will ***

Edited by David L. Allen en Steve W. Lemke

+ The Calvinism Debate ***

David W. Cloud

+ **Against Calvinism ******

Roger E. Olson

+ **Grace Unlimited ****

Edited by Clark H. Pinnock

Helaas is Pinnock later in de strik van het open theïsme en andere dwalingen terecht gekomen. Maar dat geldt niet voor de anderen die heel leerzame hoofdstukken hebben geschreven.

+ **Young, Restless, No longer Reformed ****

Austin Fischer

+ **The dark side of Calvinism**

George Bryson

+ **Election Predestination**

Samuel Fisk